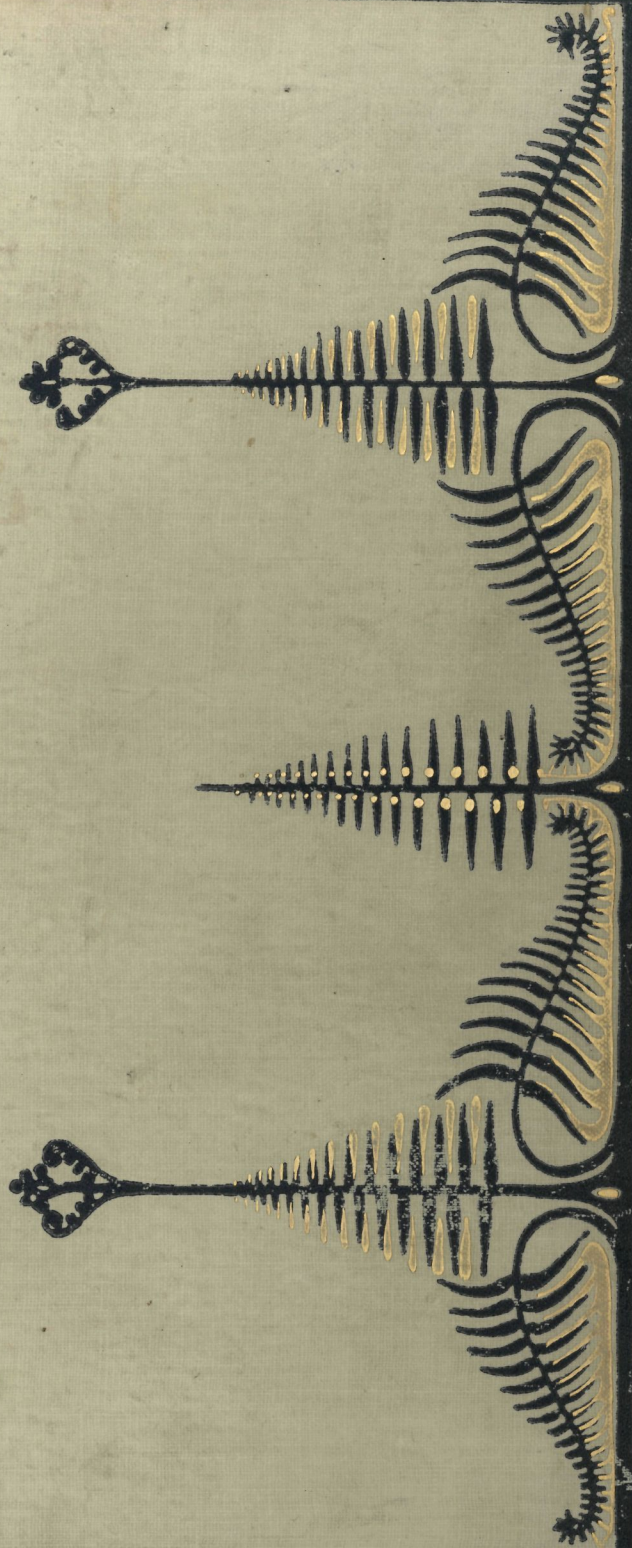

Kunstenaarsleven

door
Is. Querido

Kunstenaarsleven *

* door *

Is. Querido. *

Haarlem de Erven F. Bohn

Titel:

[Kunstenaarsleven](#) / door Is. Querido

Auteur:

[Israël Querido \(1872-1932\)](#)

Jaar:

1906

Uitgever:

Haarlem : Bohn

Omvang:

2 dl

Formaat:

21 cm

KUNSTENAARS-
== LEVEN ==
DOOR IS. QUERIDO,

SCHRIJVER VAN „MENSCHENWEE”, „ZEGEPRAAL” ENZ.

== TWEEDE DEEL. ==

HAARLEM. — DE ERVEN F. BOHN. — 1906.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Ze zouden 'n week later komen, had Maurice Fleury gemeld. En nu was 't 'n week later. Soonbeek zat gretig veiling-paperassen te doorsnuffelen, in zichzelf lachend, of wenkbrauwen angstig fronsend. Flora lag weer op de chaise-longue, ver van hem af, in de groote achterzaal, onder 't vale gesche-mer van één kroonlichtje. Tegen acht uur stond ze traag op.

Nu zouden de Fleury's stellig verschijnen. Ze hadden 't nog met 'n briefkaartje nàgemeld. Flora popelde. Ze verlangde zoo hevig, zoo hongerig naar wat beschaafde kennissen, die nu eens géén lucht van handel- en wisselkantoorgedoe in hun kleeren meedroegen, waarmee ze nu eens alléén over boeken en kunst kon spreken, over haàr Goethe en haàr Heine. Vroeger had ze altijd gehoopt met 'n artiest te trouwen. Op kostschool had ze een, al lang in 't diepst van haar jeugd-herinnering begraven, ongelukkige liefde doorleefd, met 'n langharig, vurig dichter, 'n zoeten streeler en klanken-zanger, die haar bedwelmen kon wanneer hij wilde. Hij bedrupte haar lief gezichtje met ballade-olie. Hij strooide herdersliedjes en romances om haar heen, als flonkerende geluksstarretjes. Hij maakte gedichten op haar gouden lokken. Hij doorsidderde de lier met klanken van stille droefnis, als ie haar 'n kwartiertje niet gezien had. Hij be-serenadeerde haar 's nachts, 's avonds, 's morgens, in zonnehitte, in maan-romantisme. Hij verheerlijkte haar blauwe oogen, terwijl ze grijze had, en bezong haar handen, haar kleed, haar voetjes. En zij zwijmde en kwijnde in haar bak-

vischjes-verrukkingen, onder zijn wierook en altaar-reuken. Plots werd ze verraden door 'n boezemvriendin, die haar de liefde van den vurigen minstreel stal. Nù bezong hij de zwarte lokken, schooner dan de gouden, nu bezong hij de zwarte oogen, schooner dan de blauwe.

Toen wou ze niets meer van wispelturige mannen en veinzaards weten. Des te meer van weeke verzen, droomerige poëzie en neuriënde zangetjes. Nu zou ze weer eens, als gerijpte vrouw, 'n dichter van nabij ontmoeten, en haar jeugdgevoel, haar verrukking gloeide weer òp. Bleek ze dan niets veranderd?

O! als 't maar echt was, dat die meneer Fleury en mevrouw Louise zulke bizondere menschen waren als Soonbeek haar ingeblazen had, met 'n geestdrift die ze nog nooit van hem gezien had. Ze zou 't heerlijk, verrukkelijk vinden, weer eens wat gezelschap, wat afleiding te krijgen!

Ze morrelde nog iets aan 't theeblad, plukte wat pluisjes van haar marine-blauw, d'r slank lijf strak omsluitend kostuum, schelde het meisje, en stak daarna drie lichten op.

In z'n veiling-katalogi verdiept, schrok Soonbeek òp door den sterken lichtgloed plots over z'n papier gekaatst.

— Wat moet dat? wat moet dat? vier? vier ineens? Waarvoor is dat noodig, Floor? Ben je niet wijs?.... waarvoor?....

— Dacht u dan dat ik mijn gasten ja bij 'n kaarsje ontvangen kan?.... Gas is noe eenmaal niet op die veiling te koop!.... viel ze bits uit, met haar Duitsch-Hollandsch accent.

— Onzin! onzin! onzin!! als ze kommen is 't tijd genoeg! Hij smakte dol-driftig z'n paperassen op 'n stoel neer en rekte zich òp naar de groote kroon boven de tafel.

— U zult 't laten, Soonbeek, ik verkies niet langer in 't donker te zitten.

— Maak je niet dik!....

— Raakt u niet....

— Pas op je flauwten.... mensch, pas op!.... pas op!

— Ajasses! bah!

— Pas op je flauwten.... hm! hm! je weet 't!.... je

weet 't!.... En ik verkies.... ik verkies.... mijn geld niet te verspillen.... verstaan? Hoeveel lichten wou je an?.... hoeveel? drie?.... vijf?.... negen?.... onzin, onzin! onzin!! één is meer dan genoeg! Ze zullen niet struikelen!

Flora, slank en lang, 'n half hoofd grooter dan hij, keek trotsch over z'n klein, smal lijfje heen, den fijnen mond saamgeperst van bedwongen woede en minachting, ging zonder 'n woord weer terug naar de chaise-longue, rekte zich uit alsof ze weer slapen wou.

O God! hoe afschuwelijk vond ze hem nu, met z'n kalen kop onder 't vale licht. Hoe haatte ze dat ooggetril, en z'n valschen mondlach, dien ze meestal, uit gewoonte, niet meer zag. Ze rilde van z'n zieken adem. Wat vond ze 'm ellendig, nietig, verschrompeld. En toch was ze bang! Ze huiverde voor hem, zooals ze sidderde voor rupsen die haar bekropen. Ze voelde in z'n zinnelijk gedoe, als hij lief wou zijn, datzelfde weeke gekruip, dat wormachtig rekken en inkrimpen, dat gekronkel en langzame voortgegolf van 't lijf. Er was geen verschrikkelijker dier voor haar denkbaar dan 'n rups met d'r vraatzuchtige oogjes en den behaarden slurfneus. Precies zóó voelde ze Soonbeek, als ie haar aanraakte en begeerde. Ze durfde 't niemand, niemand zeggen, haar eigen moeder niet, zichzelf nauwelijks.

't Was toch de vader van haar twee kinderen, waar ze dol veel van hield. Ze vocht er zelfs tegen. Ze wou niet zoo over 'm denken, maar 't overrompelde haar telkens. Hoe kwam ze toch in zoo'n versuffende, saaie en droef-grauwe atmosfeer van sjacher en nog eens sjacher verzeild? Vroeger was ze vroolijk, jolig, zong ze als 'n echte wildzang thuis. Hier, negen en twintig jaar, kniesde ze zich dood, was ze zwak, naar, traag, leed ze al drie jaar aan plotselinge flauwten. Ze had 't aan de nieren, zei de dokter onheilspellend. Ze was dikwijls te loom om van de achter- naar de voorzaal te loopen. Zoo kniesde ze op één plek.

Ze snikte nu op de chaise-longue, toch gesmoord, dat haar man maar niets zou hooren. Want dan barstte ie uit in sarrend

geschater, om d'r verweekend traan-gepinkel. Ze hoopte op de visite, dat die toch vooral niet zou tegenvallen, en Soonbeek haar weer geen nieuwe kwellingen bezorgde, door onbeschofte typen en grove bohémiens te introduceeren, om háár te verbitteren.

Tegen half negen verklonk de galm-bel door de diepe, hooge gang. Soonbeek schrok òp, stak snel twee lichtjes aan naast z'n schemerpitje.

Daar had je de Fleury's! Zonder 't zichzelf te willen bekenen, voelde hij 'n bangelijk, raar gedraai in zich, 'n angstig ingekrimp van z'n machtsbewustzijn, 'n gewaarwording die hij alleen tegenover Fleury had. Hardvochtig, leugenachtig en snavelend-snauwerig zijn, vond ie bij ieder 'n kracht, 'n demonisch genot. Maar als ie de doordringende, fel-sterke en diep je sluwst-verborgen gedachten áántastende oogen van Maurice op zich voelde branden, dan was 't hem alsof ie veel van z'n kracht, wil, zegmoed en brutaliteit verloor. Dan deed ie anders dan ie wou doen. Hij liet dingen los, die hij zich stellig voornam nooit te zeggen. In één woord, hij voelde zich in de war, beklemd, en toch vond ie 't heel prettig met hem te spreken. 't Duurde wel lang eer ie bij hem op streek kwam, maar 't zou wel wennen. In de groote gang verwelkomde hij hen luidruchtig, schel-de z'n stem hoog en gejaagd, warrelden vraagjes in grillige stembuigklankjes om Maurice en Louise heen, als stonden ze in 'n sneeuwbuï.

— Koud hè, mevrouwtje, koud? — ja zeker, heel koud, heel koud!.... 't is 'n ellendig land! ik wou me wel voor altijd op de zomer abonneeren!.... Ga maar weg Trees!.... ik neem de kleeren wel aan van mevrouw!.... ga maar weg.. ga maar weg!.... brrr!.... zijn ze nat? niet? o ja!! goed-goed-mevrouwtje!....

Flora, in de zaal, popelde. Haar hart hamerde.

God, daar had je ze nu, die artistieke menschen! Zou ze kijken? Nee, nee! als ze eens dadelijk tégenvielen; als Soonbeek haar eens 'n poets bakte! Ze durfde ze niet tegemoet gaan. Maar eer ze 't wist en de angstjes weg kon denken,

stonden ze voor haar, in de kamer, voorgegaan door den druk pratenden Soonbeek.

Ze kreeg er 'n schok van. Nu zag ze wat ze niet had durven zien. Hè! wat 'n kleine man, en zij wel 'n half hoofd langer Hij niet grooter dan Soonbeek! Wat klein!.... maar toch veel forscher.... 'n echte mannenbouw.

Maurice en Louise neigden, en Flora bood ze hartelijk 'n stoel aan. Ze voelde dat 't een beetje krenkend kon zijn, ze zoo gretig te monstereen, maar ze kòn 't niet laten. God, wat had die meneer Fleury 'n mooien kop! Ja, ja! juichte 't in 'r, dat is 'n dichter, 'n echt kunstenaar!

— Neemt u toch plaats, mevrouw, mijnheer!

Flora gloeide van opgewondenheid. Al haar traag gevoel was ze met één slag kwijt. 't Viel mee, heel erg mee, ze moest 't eerlijk bekennen. Ze beet zich op de tong van woeste vreugd. Er stormde iets wild-gelukkigis weer door haar heen. Louise vond ze heel mooi, in dat ernstige zwart en die zachte kant, 't tenger-bleeke gezicht, den fijnen mond, 't scherpe, heerlijke neusje, en heelemaal zoo elegant en gedistingeerd. Er sprong iets in haar los. Ze voelde zich even uit 'n hel gesleurd. Er schoot 'n glans in haar minnende oogen. Ze had wel kunnen jubelen en huilen tegelijk van genot, nu ze weer eens 'n paar menschen sprak, beschaafd, die haar dadelijk sympathiek waren.

Ze nam den theepot onder den warmer uit, vroeg heel zacht, heel lief, of ze met of zonder melk dronken.

Louise had weer haar zwarte, wat versleten blouse aan, maar voelde zich voornaam-veilig onder de fijne kant en den rustigen, rijken snit van 't goed.

Ze zag heel bleek, zoo teer als 'n lijdend nonnekopje. De wat ingevallen wanglijnen scherpten subtiel, toch lief en zacht, naar 't fijne streelkinnetje toe; alleen de groote, starende oogen fonkelden donker-goudgloeiend, alsof alles wat ze bekeek, er in wegzonk.

Maurice was bedeesd, stil, voelde zich onveilig in die groote avond-zaal, met 't nog wat schrale driepitjes-licht en de tot

't plafond beschilderde muren, vol jachttafereelen en woelige natuur-romantiek.

Hij leefde nu al zoo'n poos in z'n ontberings-rommel, dat ie zich even suffig en gekoesterd voelde tusschen dat zachte, groene fluweel van de meubels, door 't zitten op den lekkerdiepen, gemakkelijken stoel, door de heerlijke ruimte van de kamer-zaal, met de dof-gesterde tapijten, den rustigen, voornamen rijkdom en gedemptheid, de koesterende luxe, en 't groote, gothisch-gestyleerde orgel, dat hem wel 't meest van alles beklemde van ontroeringsgeluk.

Maar Soonbeek liet hem niet lang in zelf-gemijmer verdoken, in dat vlei-zachte gevoel van weer te kunnen tasten naar weelde-dingen, naar rust, en zoo'n groote werk-stille kamer waarnaar ie snakte. Soonbeek ratelde door, schel, gejaagd, als 'n kanarie die nog niet al z'n slagen te pakken heeft.

— Zoo-zoo-zoo!.... en mevrouwtje.... vertel eens.... uw jongen.... weer heelemaal in orde?.... heelemaal?.... Wat scheelde hem eigenlijk? Verkouen? Koorts? hm ja? koorts?.. Hebt u 'n goeie dokter?.... bent u in de bus?.... ja?.... ja?.... En zeg u eens dadelijk.... Hebt u m'n pannetjes ontvangen?.... ja ja?.... Waren ze goed? niet te groot.. niet te klein? En uw broer? wat zei die.... ja.... wat zei die wel van z'n broek?.... en hoe smaakten hem de rookertjes?.... lekker?.... goed merk, best merk.... ja, ja ja!! en 't kinderwagentje.... 'n beetje kapot hè?....

— Hoe mevrouw! heeft hij u ook al van z'n viéze pannen uit de veiling gestuurd ja? Bah!.... aber.... dat is waarlijk schande! Soonbeek!.... dat u mevrouw toch met zulk uitschot overlast andoet! hoe schaamt u je niet!

Soonbeek keek Flora met woeste triloogen aan, en gift stooft op z'n gezicht. De onrustoogen vuurden zoo valsch, dat plots Flora zweeg. Louise wou wat afweren dien snellen ruzietoon om hen, zei zachtjes dat ze hem heel dankbaar was voor z'n zending en z'n goede bedoeling, maar dat de pannetjes toch niet te gebruiken waren.

— Niet te gebruiken? niet te gebruiken?? niet te gebrui-

ken??? En ik heb ze al in uw koop-boekje opgeschreven! Ze zijn verkocht!.... niet te gebruiken?.... Dat heb ik nog nooit gehoord!.... Ik verzeker u.... dat.... eerste kwaliteit.... ik ver....

— Goede hemel, meneer Soonbeek, ik bid u, laat ons nog even met rust!.... Aanstonds kunt u weer over uw handel praten.... Dan zal ik u meteen uitleggen waarom 'n huisvrouw pannen waar 't email af is niet gebruiken kan.... en haar kind niet bergt in 'n wagentje zonder veeren en met gebroken wielen....

— Hoort u, Soonbeek? triomfeerde Flora, hoort u? — u moet zoo niet iemand op 't lijf vallen.... 't Is wonderbaar!.... Wacht! Vindt u 't hier niet donker, meneer Fleury?

Maurice sprong uit z'n lekker-diepen koester-stoel op, om Flora te helpen, maar fluks plofte ze vijf lichtjes aan, naast de drie brandende, dat er 'n schitterig lampgoud onder de kroon uitgloeide, over heel de zaal, en opklaarde de gezichten.

Soonbeek durfde niet tegenmopperen, al vloekte hij in zich zelf van woede. Hij wist wel dat Flora op die manier zich altijd wreekte, door in gezelschap van vreemden precies en met passie te doen alles wat dwars tegen hem inging. Ze kreeg dan 'n demonische macht over hem, wijl hij zich dan in z'n schrokkerigheid niet dadelijk bloot mocht geven, en 't toch in 'm kookte van razende drift. Twee maal had ze hem vanavond nu al weer geslagen. Eerst met haar veiling-schimp en de pannetjes, nu met 't licht. En nu was hij ook boos op Louise, die de pannetjes zoo koel en rustig geketst had. Stom ook van hem om haar dat uitschot te sturen. 't Was 'n waag, en hij had gedacht dat ze in hun vervreten armoe met alles wel blij zouden zijn, ook met vodden.

— Hoe is 't mogelijk? — joeg hij nerveus op, zich de vingers in pijnlijken wrong voor de oogen drukkend, als had ie in den zongloed gestaard, — hoe is 't mogelijk dat jullie zien kunt!.... in zoo'n fel licht, zoo fel.... zoo scherp!.... 't Is om blind te worden.... bepaald om blind.... stekeblind te worden.

Z'n stem haperde, wjl hij wist te overdrijven, en alleen de woeste geldverspilling hem kregelde. Stil hoopte hij even dat Maurice of Louise hem zouden bijvallen, maar bits viel Flora uit :

— En ik vind 't nog lang niet gezellig genoeg ! Waarom bezorgt u mij geen gas van de veiling ? — spotte Flora genadeloos nu.

Ook zij voelde haar overdrijving. Maar, als 't niet al te mal stond, zou ze wel de heele kroon met achttien lichtjes hebben willen opsteken, alleen om Soonbeek's geschraap en zuinige vrekkingheid te dwarsboomen.

Louise en Maurice voelden wel wat gespannens in 't contrarieerend stekelig gepraat van man en vrouw, maar vermoedden nog niet welk fel verzet er in Flora leefde, nu, door hun bijzijn, tot 'n béetje gedurfde uiting gebracht, en hoe 't woede-kookte in Soonbeek, om Flora's schijn-luchthartig gedoe.

Zachtjes werd er thee geslurpt. Soonbeek keek naar Flora's streelhal. Goddelijk Hij genoot. Ze was toch 'n mooie blonde meid. Dat blauw-lakensch pakje stond 'r toch prachtig . . net 'n officier met al die zware tressen. Maar haar hals was 'm alles, prikkelde gloeiende kitteling door heel z'n lijf. 't Licht viel er juist in. 't Trilde daar Maar hij moest zich bezinnen, anders zou ie, waar Maurice bij zat en Louise, op haar aanvliegen. Hij keek gejaagd naar Fleury, bang voor diens oogen, dan weer naar Louise. Wat was zij bleek en tenger ! Maar haar oogen ! Hij kon er van huiveren.

Flora had ie nog nooit zoo opgewekt, zoo slagvaardig en kittig gezien, nooit zoo welbespraakt en onafhankelijk gehoord. De luidjes bevielen dus hè ? Hij voelde zich trotsch. Ze stortte zich uit bij Maurice en Louise over alles. Louise nikte, Maurice lachte fijntjes. 't Beangstigde Soonbeek, dat hartstochtelijk-mooie van z'n vrouw nu. Als ze zóó eens bleef en zich onder z'n suggestie en wilsoverheersching uitwong ! . . Hij moest er wat tusschen smakken om haar te temperen.

— Kom Fleury ik laat dat deftige dat stijve dat deftige meneer maar weg u heet Maurice, niet ? goed,

best! goed! Maurice, Maurice!.... Mijn naam is Ján.... Ján Soonbeek! En u.... heet Louise niet? goed-best-goed! Voor u heet ik óók Jan!.... En mijn vrouw heet Flora niet waar? Flora!.... We zijn nu toch vrienden!.... hm ja! hm!.... dat is toch de hoofdzaak.... We zijn nu heelemaal onder ons!.... onder ons!.... heelemaal entre nous! En als u wilt als u er niets tegen hebt.... dan kunnen we nu juist eens wat praten, wat praten.... wat overleggen.... Ja hm!.... Ik heb er zoo eens met mijn vrouw over uw schuldjes gesproken.... over uw betalingen.... en weet u....

— Laat u mij er buiten Soonbeek, viel lachend Flora in, die 't niet goed hebben kon dat ie zoo onkiesch en zoo onvoorbereid Maurice in 't gedrang bracht, en zich zoo had opgedrongen met intiem naamgenoem.

— Jij d'r buiten? Jij-jij-jij? mooi zoo, mooi zoo! nou! jij dan d'r buiten!.... Maar zie nu eens hier Fleury!.... Ik wil je graag, met plezier, met vriendschap.... met plezier uit enkele financiëele moeielijkheden helpen.... als je maar nooit die lui zwart op wit geeft.... nooit!.... Ik wil je met plezier uit enkele rare zaakjes helpen.... máár.... Waar kijk je naar? naar die schilderijen aan de muur? ja? hm, ja?... zeker-zeker-zeker!! dat zijn èchte schilderstukken! echt hè? echt hè?.... Natuurlijk geen Rembrandt's.... maar Rembrandt's of niet.... daar heb ik toch geen verstand van.... zeep is zeep! Maar 'n bom duiten is me 'r al op geboden! 'n bom! 'n heele bom!! op ál die lappen! want ik noem 't maar lappen! hihih! Ja.... hm!.... Hoe vindt u die lappen, mevrouwtje? Echt hè? 't Is toch echt olieverf, niet?.... Hoe vindt u ze?.... te groot? te klein? te hoog? te breed?... mooi.... leelijk.... grof?.... fijn?....

— Heel mooi, werkelijk.... guitigde gladweg Louise, alsof ze 't heel ernstig meende.

Flora keek nu ook naar de muurschilderingen, zei aarzelend dat ze er geen verstand van had. Ze vertrouwde 't guitig-lieve gezicht van Louise niet. 't Was haar net of ze heel snel Maurice 'n wenkje had zien geven.

— Jij geen verstand?.... hm ja, hm, hoonde Soonbeek in grap-toon.... En je Goethe en Heine dan?.... die je zoo goed als van buiten kent?.... zonder 'n foutje!.... En je romaansche gang dan!.... en je antieke klokken.... die ik tóch altijd stil laat staan!

— Zoo mevrouw, houdt u zooveel van uw klassieken, Goethe en Heine? — vroeg Maurice zacht, toch lichtelijk ironiseerend, wjl hij haar precies zich voorgesteld had zoo als ze was: 'n echte duitsche jonge vrouw, dwepend met de wereldsmart van Heine, en 't weeke gefluister van z'n romances; 'n beetje sleeperig-elegant, goudblond en slank, en glad-mooi als 'n beeld.

O! wat wonderlijk klonk haar die plotselinge vraag nu. Zoo iets had haar niemand ooit met zulk 'n klemmende belangstelling, en toch 'n beetje hooghartigen spot, gevraagd. Ze voelde heel goed in z'n stem den verborgen twijfel aan de diepere mogelijkheid ervan. Dat prikkelde haar, en vol sprekdrift laaide ze los, nu en dan er 'n fel duitsch woord tusschen dringend. In haar praten sprankelde 'n uiterst nerveuse vurigheid, 'n snelle ontbranding van hartstocht, die, onder den kleinsten tegenstroom, in schreien of lachen kon uitbarsten.

Ze vertelde Maurice, met haar volle, tweeklankige stem, die van krachtigen zwier inééns kon verdwijnen tot heel zacht gesprek, bijna gefluister, dat ze als meisje van vijftien jaar al gedweept had met Heine. Heine was in zijn natuur, voor háár, meer vrouw dan man. Ook hij had dat teergevoelige, grillige, droefgeestige, wispelturige en slingerende emotielevén. Was meneer Fleury 't niet met haar eens, dat hij van de diepste melancholie en zelfkwellende overspanning, inééns kon ópstijgen naar een jubileerenden hartstocht, en uitvagen in schaterende pret? En toch moest ze zeggen hoe fijn en subtiel Heine altijd bleef! Z'n verzen werkten op haar in als nachtmuziek door doodelijke stilte. Ze vond zijn heele ziel één heerlijke nokturne, en voor een vrouw vooral, van 'n verbijsterende innigheid. Heine was haar afgod, en die hem schond, schond zich zelf. Ze beminde z'n vlijmende sarkasmen; ze sidderden door haar heen als jichtschocken. O! mocht ze hem zeggen hoe ze ge-

noot van z'n snijdende ironie! Zou meneer Fleury en mevrouw haar niet voor erg wraakgierig aanzien? Toch niet. Want ze wou graag zelf bekennen dat ze week was en laf, en angstig voor de wereld en de menschen. Maar als ze Heine gelezen had, dan voelde ze zich, wel 'n week er na nog, moedig en scherpziend, vond ze haar eigen verwelking 'n ontarding en haar zwakke zenuwen 'n walg voor haar-zelve.

Vuriger vlamde haar geestdrift Maurice in 't gezicht. Haar lang getrapte, en in 'n donker zaalhoekje kwijnende, duitsche natuur drong weer op. Hij had haar straks met lichtelijke ironie naar die Heine-sympathie gevraagd; nu zou ie precies weten wat ze er van dacht.

Nerveus ging ze voort, hem vragend of ie dan óók niet vond, dat niemand zoo diep en zoo stil ontroeren kon als Heine, en of hij niet ieder met z'n geheimzinnigen zang kon wegzingen naar 'n vreemde wereld van droefheid.

Toen, wat koeler, met die bijna angstig-ingehouden fluis-terstem, vroeg ze, zich keerend naar Louise, of de innige poëzie van z'n wildzang-natuur en 't murmelend gepeins van z'n romances, niet vooral vrouwen moesten in verrukking brengen.

— Heine, nietwaar mevrouw? Heine had lief!....

— Lief-lief-lief, grimmigde Soonbeek, verbaasd over Flora's gesprek.... Ko Hoenders heeft ook lief!.... Ko! Ko! met z'n mottigen kop.... zegt altijd....

Flora hoorde kregel giftigen in z'n stem, ging door, Soonbeek negeerend:

— Ja, Heine is 'n vrouwendichter! Hij kan zoo innig de liefde bezingen.... en zoo eenvoudig! En dan.... meneer Fleury, vindt u hem niet wonderbaar geestig ja? zoo fijn.... z'n scherts?.... Ik vind Heine 'n heel groot mensch!.... En hij staat mij überhaupt nader dan Goethe.... die heeft iets kalts.... iets kils in z'n grootheid....

Nu zweeg ze, schamend zich over haar verhit opwindingsgezicht. Haar grijze oogen vochtigden, huilden van verrukking. Maurice begreep de plotselinge vlag van extase niet in die vrouw. Ze leek hem zoo opgepoetst-beschaafd, 'n echt ge-

bildete duitsche vrouw, met veel sentimenteel geneig naai mystieke fratsen. Hij vond haar verschijning wel allerliefst, haar bleekrood mondje en haar blonde haar mooi, en vooral prachtig de wondergrijze, geheimzinnige oogen, maar toch kwelden hem haar salon-maniertjes, 't oppervlakkige in haar gescherts met Soonbeek. Zou die vrouw werkelijk de satanische smart van Heine gevoeld hebben? Dat 't vrouwtje dweepte, vrij nerveus, overspannen en opgeschroefd was, zag ie dadelijk. Hoe rustig, evenwichtig zat Louise haar te bekijken! Louise, die 't diepste liefdeleven voelde, moest zij van die opgepoetste dweepster 'n lesje? Hij wist zelf niet goed waarom, maar hij kreeg 'n prikkelenden lust haar te hinderen, te dwarsboomen, tegen te spreken. Hij wou haar geestdrift verkoelen met z'n antwoorden, en ontwikkelen 'n satyrische nuchterheid, die al lang in hem naar 'n uiting zocht. Hij kon dat smelterige gepraat niet luchten!

— Ik wil aan uw bewondering voor uw dichter Heine niet tornen, mevrouw.... Maar u moet toch niet zoo idealistisch over den mènsch Heine spreken!.... dat zou u kunnen berouwen.... En in 't algemeen niet over de menscheijkheid van kunstenaars!.... 't Zijn zulke nietelingen dikwijls, zulke karakterlooze zwakkelingen!....

— Och God, meneer Fleury! gaat u noe ook al zoo spreken! u.... zèlf schrijver, — ontstelde ze. Ik dacht dat alleen menschen gelijk mijn man dat deden.... mijn man die niets anders heeft dan z'n veiling, z'n veiling-twaalfuurtje.... zijn veilingdutje.... und zijn veiling-loopje.... Gaat u noe ook al zoo spreken?

— Zie je wel Floor, zie je wel! zie je wel! precies zoo denk ik er over! precies! precies! — gierde en schilde Soonbeek er tusschen, toch nog altijd gebluft van Flora's hartstochtelijken spreekuitval en haar fel-satyrischen toon tegen hem nù....

Maurice zag haar ontsteltenis, hoorde die tweeklankige vreemdheid van haar stem, die dàn sterk en vol áánzwol, dàn wegschuwde in heel zacht woordjesgedein. Hij voelde wel even meelij met haar, maar toch wou hij dadelijk tasten

naar 't èchte in haar. Zou ze 't meenen? Zou die lieve minneglans in haar mystiek-grijze oogen werkelijk opgloeien onder Heine's verzen? Hij wou, demonisch, zien, of ze haar dichter kon verdedigen tegen zijn ontnuchteringen; zien, hoe haar houding werd. Eerlijk was 't niet, maar er zat al lang iets in 'm te kregelen. De rust, de weelde in de kamer, in 't huis van den bankier, giftigde jaloerschheid in hem op. Waarom had *hij* zoo'n vuns, overal dóórklankend hok? Waarom die nooit-studeerende, nooit-z'n-ziel-uitzingende kerel, zoo'n stilte en zoo'n zoete omkoestering van heerlijke gemak-dingen? Moest die vrouw, die mooie zinnelijke vrouw, opgeschroefde klets-frazen verkoopen over de ziel van een dood dichter? Hoe zou ze 'n arm poët in de werkelijkheid behandelen? Voelde die traag-bewegende vrouw iets van werkelijke ellende? Zou ze iets van haar voornamen chic willen missen en van haar luxe? O! hij zou zich niet laten beetnemen door die argelooze klank-verdraaiing en naïeve accentueering van haar met Duitsch mondje gesproken Hollandsch.... Hij schamperde terug, fel, tégen z'n gevoel in:

— Ik ben nog niets mevrouw.... maar ik heb 't recht toch zoo te spreken!.... U moet u niet door al die mooi-praterij in dichtbundeltjes, en door al dat zoetige en lieve-gedoe laten beïnvloeden!.... Dichters zijn maar heel gewone menschen! Ze leven door en met dezelfde lusten en driften! Hun half-goddelijkheid is minder dan bij den Minotaurus. z'n half-menschelijkheid. Er zijn dichters.... héelemaal stier!.. In de oogen van romantische vrouwen staat 'n loszinnige woesteling, met ridderlijke fratsen en vernuftspel, dikwijls hooger dan 'n wijs, kalm en goeddoend mensch! God moest al de dichters bekeuren.... 't Zijn geestelijke dronkenlappen! Ze kajoleeren hun eigen zieltje, in listige zelfvrijerij.... Heusch mevrouw, als ménsch staan die lui dikwijls veel lager dan de meest geestgrove kruidenier!....

Maurice demoniseerde dóór, voelde zich lekker in z'n verachting. Hij zei, dat hij vrouwen gekend had, die dweepten met zekere verzen, tot ze op portret of door 'n ontmoeting

bemerkten dat de dichter 'n hanglip had en weggescheurde, als afgeknepen oorlelletjes. Na dien tijd voelden ze niets meer voor z'n lyrisch geklinkklank. Hij dwong Flora te erkennen dat Shelley, als men hem tegenover z'n eerste vrouw en kinderen stelde, zich als 'n schurk gedragen had, door z'n wandrochtelijke daad, die alleen zóó'n poëet kon doen.

— Rozijnenkoek, mevrouw, is altijd nog zoeter dan de ziel van de zoetste dichter!.... Dichterlijke verhevelingen zijn ziels-bandieten, echte maagden-roovers.... maar zonder moed!.... Zoekt u kwezels alleen onder femelaars? De een dicht.. terwijl z'n verstand en z'n overleg aan 't geldsnoeien zijn.... 'n Ander verkoopt z'n ziel aan 'n impressario!.... En terwijl u aan de nachttransen, tusschen de verre sterren.... dweperig 't gouden lied en de nokture van z'n ziel zoekt en z'n liefde.... slobbert hij in z'n kroegje 'n potje bier en roept: aannemen! Er is zooveel larie bij al die verhevelingen! Ik zie liever duikelaars, echte jongens van Jan de Wit.. gymnasten met knuisten als knotskoppen.... Dichters vouwen hun knieën voor iedere schoone, als 'n krab z'n scharen in liefdesstuip..

— Maar meneer Fleury — fluisterde Flora bijna, toch getroffen door z'n vlijm-ironie, — noe gaat u toch te ver met uw spot.... Kent u niet onzen gloriетijd van....

— Van Goethe, Schiller, Heine?.... Om u te dienen mevrouw! 'n prachtige tijd.... maar niet mooier dan 't uur waarop ik vroeger jaren gewend was — toen ik er nog geld voor had — m'n geurig kopje koffie te krijgen.

— Prachtig, prachtig! prachtig!! gierde Soonbeek uit, zich verkneuterend in 't al beduusder, ontgoochelder gezicht van Flora, die hoog-rood Maurice met haar grijze geheimzinnige oogen angstig bekeek, als zag ze 'n vieze rups op z'n kraag kruipen.

— Hè Floor! daar ga je! met je dichters! ajuus! ajuus!! ajuus! Lach nou maar om m'n veiling! Ik zou geen sou bieden voor je heële Goethe.... en je Shelley.... of hoe de vent heet!

— Pardon meneer Soonbeek, dat is, geloof ik, niet de be-

doeling van Maurice, bracht Louise er bedeesd tusschen.

— Goed, goed, goed mevrouwtje!! maar uw man.... uw man erkent toch.... stemt toch in.... konstateert toch.... dat de eerste de beste kruidenier, de eerste de beste groenteboer.... net zoo goed is.... als al die lammelingen van dichters met hun likkende rijmpjes! hun likkende rijmpjes!.... die ulevel-helden! die plaatsbesprekers-in-den-hemel!.... en die op aarde geen snars uitvoeren.. geen snars.. geen lik!..

Maurice negeerde met minachting 't geschetter van Soonbeek. Hij had 't wel verwacht, dien bijval, maar als ie uitgedemoniseerd had, zou ie hem wel raken. Nu leek 't koren op zijn molen.

— 'n Werkelijk idealist in dezen tijd, mevrouw.... is 'n gestreepte ezel! Ze hebben hun tatouëering van de natuur meegekregen.... maar ezels blijven ze onder de massa-kudde.

— Maar mijn hemel, meneer Fleury, klonk 't nu weer met volle stem uit Flora's mond — noe lijkt u toch erg pedant.. u spreekt zoo uit de hoogte!.... waarom spreekt u zoo uit de hoogte?

— Omdat ik niet nòg hooger kan, mevrouw.... U moet niet boos worden nu ik zoo weinig respekt toon voor zielen met verguld-op-snee.... En als u 'n bezem wat te grofharig vindt, dan pluimstrijk ik al hun geraas met 'n plumeau van onzen aardbol.... Ik blijf er bij.... u stelt u dat allemaal veel te vurig voor. Ik heb poëeten hooren gillen van smart toen 'n kat ze op de eksteroogen trapte! Die schrijvers.... die kunstenaars.... 't zijn zoo'n hoop nietelingen bijeen.... Ze zijn ijdel als 'n medalje.... Ze kronkelen als 'n korenworm.... voor duiten! Ten slotte 'n beetje minder stom dan de rest, die gelooven aan hun verhevenheid....

— Prachtig! prachtig! gierde Soonbeek, z'n kale kruin woest-snel met z'n kleine blanke handjes beaaiend, alsof ie 'n hoog-zijden opstreek, — prachtig! Dàt is meppen! meppen! Jij met je dichters.... je dichters!.... ik eet liever 'n pannekoek met bruine suiker!....

— Dank u voor 't compliment, spijtigde Flora ertusschen.

— Vereischt geen dank, mevrouw ; ik zei alleen wat meeninkjes.... Dat zou uw Heine óók gedaan hebben !.... U moet niet gelooven, mevrouw, dat dichters in werkelijkheid teedere menschen zijn.... Er zijn de vulgairste menschen onder.... Er zijn dichters die naar knoflook, en realisten die naar muskus en poudre-de-riz ruiken.... U moet eerst van hun léven weten !.. Er zijn er, die bruilofs-liederen zingen en met den dood in hun schoenen loopen !.... De vrouwen zwiepen alles op !.. De dichters, nietwaar mevrouw, bezingen bloemen ?.... Geeft u ze eens 'n ruikertje ! Ze laten 't allereerst verdorren !.... 't Zijn mooidoeners in boeken.... Ze koketteeren met hun rouw en hun smart....

— Nee, nee ! meneer Fleury.... ik voel iets in uw spot dat irriteert !.... Ik kan zoo dadelijk u niet weerleggen.... maar ben 't niet met u eens. Ik vind dichters als Goethe en Heine.... immer om lief te hebben !.... En ik wil hun persoonlijk leven niet napluizeren.... Napluizeren ? — Is dat goed Hollandsch woord, geen bedorven woord, ja ?.... Ik ben een Duitsche.... Al is mijn papa een Hollander, ik blijf Duitsch.. en 't Hollandsch knipt me de weg nog niet kort genoeg af.. Ik roer me niet.... al ben ik hier nu ruim acht jaar !.... Noe.... noe.... kan ik u niet weerleggen !.... U is ook zoo erg sarkastisch.... Maar ik blijf erbij.... ik dweep met Heine en Goethe.... ik vind ze überhaupt halfgoden ! ja, ja !

— Dan vernietigt u mij maar in 't Duitsch, mevrouw ! Dan klinken de stemmen van uw halfgoden nog in uw boosheid dóór.... Pluto komt tegenwoordig met z'n dikken kop de onderwereld uitsteken.... Ieder die hem voorbijgaat, besnuffelt ie aan z'n schoenen of z'n broekspijpen, om te ruiken of 'n dichter of 'n gewoon burger passeert !

— Hoe kunt u toch zoo spotten, — lachte nu met zachte schattertjes Flora. — Ze begon nu half te vermoeden, dat 't wel eens 'n schijn-houding van Maurice kon zijn, om haar dweperij te temperen, of z'n verbittering te luchten. Maurice zelf voelde zich misselijk op z'n eigen paradoxaal vlamgeflinker

van ironie. Hij beschimpde en krenkte zichzelf met z'n spot, in wat hem 't innigste en liefste was.

Hij, de klank- en kleurdroomer, die uit 'n prachtigen levenshoek vol duister kleur-gebeef, in z'n peins-nachten, zoo stil en ontroerd-innig met Shelley en Heine gesproken had in hun werk, hij zat hier, in kregelige woede en zelfspot, z'n eigen liefde te verminken, alleen maar om toe te geven aan 'n sarrenden demoniseerlust, uit koelen wrevel op 't weeldemilieu van den dorren Soonbeek, en vooral ook, om eens goed te zien hoe dun 't laagje salon-vernis wel zou zijn, over Flora's bewondering en dweperij heen gestreken! 't Viel mee, heel erg mee! Ze liet zich niet overrompelen door z'n cynisme en paradoxaal gesnater. En hij juichte er om in zich zelf, want in háár verdediging verdedigde ze zijn waar sentiment! Ook voelde hij in haar woorden 'n smachtende diepte, 'n verlangen trillen. Hij begon nu te voelen dat hier 'n ingekerkerde ziel sprak, die losbrak. In haar lokkende minneoogen brandde 'n grijs vuur. Ze kon dwepen, vurig, hevig. Dat wist ie nu zeker. Maar hoe, in hemelsnaam, kon zóó'n vrouw leven naast zóó'n man! Toch moest ie nu ophouën, z'n cynisme wenden, en haar geen pijn meer doen met z'n spot. Louise had hem ook al 'n paar keer heel verwijtend aangekeken. Inééns schokte 't door 'm heen: die vrouw lijdt, lijdt vreeselijk, onduldbaar, zie je dat niet? Die vrouw wordt gemarteld door den waanzinnig-fellen schrokkerd Soonbeek. Let op en kijk uit, en wees zacht tegen haar!

Wat kon ze nog kinderlijke gebaartjes maken met haar mollige, toch fijne meisjeshanden, onder 't geestdriftige spreken door! Nu ook zag ie pas haar witfluweelen huid, wonderblank. En wat lief stootte ze telkens fijntjes 'n gracieusen vinger in haar kapsel, met 'n paar vliegend-snelle geste-tjes voelend of alles daar wel in orde was. Haar nerveuse hartstocht gloeide nog op 'm af. En toch voelde ie, met z'n verminking van eigen gedachten iets goeds uitgewerkt te hebben. Want er trilde in haar spreektoon soms 'n zóó slepende sentimentaliteit, en ze kon in zóó ziekelijke versmelting van oogen- en mond-

trekjes opgaan, dat ie er wee van werd. Na z'n spot had ze dat dadelijk verminderd, bleef haar blank gezicht lief, zonder vibreerend gesmacht er in.

Soonbeek liep onrustig heen en weer, z'n linkerhand 'n sleutelbos berammeland. Hij kon niet blijven zitten. Telkens riep ie spottend onder schuw ooggetril:

— Nou-nou-nou!.... ik leg eer 'met je in, ik leg eer met je in!.. Je bent 'n bolleboos.. 'n bolleboos.. 'n echte bolleboos!

Er venijnigde gejaag en bangheid in z'n woorden. Zoo had ie Flora nooit gezien! goeie grut!

Langer sloot ie z'n kijkers, trilde ze weer open, keek schuw naar 't fiere mooi van Louise, die heel rustig en heel bleek zat te luisteren, de goud-donkergloeiende oogen telkens op 'n ander richtend.

Flora schelde 't kamermeisje, negeerend de nijdige spot-uitroepjes van Soonbeek.

't Meisje klopte, kwam in, na binnengeroep, schrill, van den bankier.

— Wil je even de vruchten brengen Toos? — zei zacht Flora, en de likeuren.... en 't gebak.... de wijn heb ik al.

Soonbeek ontstelde hevig. Z'n oogen gesloten, en als 'n blinde naar Flora toegekeerd, stotterde hij doodsbleek:

— Likeur, likeur?.... likeur??.... goeie grut! weet je... weet je.... dan.... of.... of mevrouw daar van houdt?... of ze 't lust?.... of ze 'r trek in heeft?....

— Als mevrouw 't niet lusten kan, gaat 't weer naar beneden Soonbeek, zei koeltjes-voornaam Flora, z'n venijnblik negeerend.

Soonbeek kookte van binnen. Daar begon ze alweer te sarren, net als met 't licht straks! Ze wist wel dat ie nu, met gasten aan tafel, machteloos was. Wat had ze nu weer voor onzin uitgehaald? Gebak.... likeur, thee, wijn.... z'n beste wijn!.. Was 't niet om den boel te vernielen?

— Als u noe eens meneer Fleury 'n sigaar aanbood! snerppte koeltjes weer Flora tusschen z'n heet gedachtenspel in.

Alsof 'n wrang vocht bijtend z'n oogen indruppelde, zóó schrok is op en vertrilde z'n wimpers.

— Sigaar ? sigaar ? ? Rookt u dan ? rookt u dan ? o ja, 't is waar, u rookt Maar, heel weinig, niet ? bijna nooit, hè ?

— Dáár ! man neem dáár ! in dat kastje dat is uw fijnste merk Soonbeek dáár !

Dat wijf ! giftte 't razender in 'm. Waarom nu z'n fijnste sigaren ! als 't vanavond misschien nu-eens *niet* tot 'n vaste vrindschap kwam als ie nu eens *niet* schrijven wou in z'n finantiëel blad Waarom nou 't fijnste van alles !

Flora voelde koel-wreed genot in z'n woeste verwarring, die zij aanbracht door haar handelen. 't Was de eenige gelegenheid voor haar om hem klein te krijgen, haar wil door te zetten.

Soonbeek zag ze verlegen en nijdig z'n hoog achteruitge-groeid voorhoofd bekrabben, terwijl ze sprak. Opgewonden, vroolijk en spotzuchtig keuvelde ze met Louise en Maurice. Ze lachte, geestigde, be-ironiseerde haar man, bespote hem met scherts en fijne spotternijtjes, zonder evenwel iets stelligs van hun slechte verhouding te laten merken. Maurice zei ze nog wat van z'n twee artikelen over den Chat-Noir. Ze had ze prachtig gevonden. Ze was volstrekt geen artiste, en haar lof batekende natuürljik niets, maar ze mocht toch zeggen dat ze die feuilletons zoo mooi vond. Er zat zooveel schertsende humor en toch zoo'n fijne aandoenlijkheid in.

Maurice voelde zich even héél prettig onder die bewonderings-woordjes, wijl ie begreep, dadelijk aan haar kijkers, dat ze 't tegenovergestelde precies zoo naïef zou gezegd hebben.

Ze vertelde Maurice, dat ze tegenwoordig bijna geen Hollandsche boeken meer las, verzwijgend dat haar man ze onthield, maar dat ze in haar eerste huwelijksjaar bijna alles van de moderneren had doorgelezen.

— Waarom nu dan niet meer ? vroeg zacht Louise, die dadelijk sympathie had gevoeld voor de dwepende Flora.

— Och mijn man.... mijn man.... meent dat 't slecht is voor mijn gezondheid!.... en ik ben zoo zelfzuchtig als ik lees.... Eben!.... ik vind 't heerlijk te bezwijmen van genot!

— Lalalala! Je bezwijmt al genoeg zónder genot! — viel grof-barsch Soonbeek uit,.... natuurlijk.... al dat malle geles! in mijn huis duld ik geen boeken.... merci.... merci! merci!! Doe je huishouden!.... doe je huishouden!.... heb je handen vol, ja hm, ja hm!.... Wat is d'r voor 'n vrouw prettiger dan 'r huishoudwerk?.... Ik ken vrouwen.... in mijn kleine woninkjes.... sobere menschen.... sober, heel sober! die kennen geen grooter genot.... dan hun boeltje te zien glimmen.... geen grooter genot.... wanneer ze 't zien glimmen.... Is d'r voor 'n vrouw ook iets heerlijkers? Dat tintelt ze door d'r vingers.... tintelen! tintelen!! tintelen!!!!.... Dat moet u eens zien Louise!.... Ze spitsen zich op de schoonmaak! Goeie grut! mij dunkt, die vrouwen zijn te begrijpen! mij dunkt zoo! Wat is er lekkerder dan je boel te zien blinken, en orde, orde aan te brengen, orde en regel!.... Tralala! één kamer, klaar!.... ze blinkt je tegen.... Tralala! tweede kamer klaar.... prachtig!.... zoo 't heele huis.... van stukje tot beetje.. geboend, geschrobd, schoongeveegd.... Middenweg is d'r niet.... Je bent kraakzindelijk.. of je bent 'n vuilpoes.... Middenweg? Middenweg?? Bestaat niet.... hm ja!.... Is d'r genotvoller werk voor 'n vrouw dan wanneer ze de boel ziet blinken?.... Zoo lekker daar.... zoo eenvoudig hier!.... Rood mahoniehouten stoeltjes met gespikkelde biesjes.... Ze hebben ze van mij.... 'n Pronk-kastje.... 't glanst je tegen!.... brandhelder!.... brandhelder!.... Al dat in-dwaze geles! Wat doe je met je Goethe in de kou!.... De vent is d'r al lang dood en begraven!.. Goed als je aandeel had in den verkoop van z'n boekjes....

Maar nu?.... Goeie grut! goeie grut!.... Wat doe je naar die muziekuivoeringen te gaan? Wat hoor je?.... geraas, gebrom en gerinkink, dat je hooren en zien vergaat.... je hooren en zien vergaat!.... en al dat getier voor je klinkende dub-

beltjes.... Speel liever thuis op je piano.. 'n leuk moppie.. 'n aardig deuntje.... 'n leuk moppie.... en ga op tijd naar bed!.... Ja hm, ja ja ja! goed-best-goed!.... maar je personeel op de vingers kijken!.... is dat geen genot? Je bakker.... je slager.... je fruitman.... je groenteboer!.... Is dat geen genot? is dat niet huishoudbestiering?.... Want ze bestellen je toch allemaal!.... dat tuig! drievoudig.... viervoudig.... vijfvoudig!.... ze bestellen je allemaal!.... Wacht! Maurice.... je bent nog niet van me af!.... Wat zegt u van die paneelen?.... aan de muur.... Hebben ze kunstwaarde?.... ja ja ja?.... uit welke tijd zijn ze?.... oud? oud? Heel oud??.... Of.... of.... hebben ze werkelijk waarde?

— Dat weet ik niet, aarzelde Maurice, maar 't is heel knap gedaan.... Bovendien *u* zult toch wel weten of u iets van waarde of geen waarde in huis hebt!

Soonbeek voelde den steek, maar 't deed 'm niets, wekte 'm juist op. Fleury doorzag 'm. Des te beter! zoo'n jonge baas, aan alle kanten pienter, moest ie voor z'n krant hebben! En ging 't niet voor z'n krant, dan voor zich zelf, want hij beviel 'm al meer en meer. Hij had d'r Flora ook zoo lekker van langs gegeven!

— Ja hm.... hm ja! Maar kijk u eens.... ik wou juist weten.... of ze mooi geschilderd zijn.... de techniek?.... Graafstein bromt wat.... maar dat verstaan ze aan de noordpool nog niet!.... die bromt wat!.... brommen.... brommen!.... Maar wat denk jij er van, jou oordeel.. wil ik.. jou oordeel!

— Nou, heel aardig, schuchterde Maurice, met moeite 'n lach bedwingend.

— Maurice! Maurice!! Maurice!!! gilde Soonbeek half, je zegt de waarheid niet! ik zie 't! ik zie 't! ik zie 't!! je jukt, je jukt!.... En ik wil 't weten, *ik wil* 't wéten wat jij er van denkt! Spreek vrij, vrij als 'n Griek!..... Spreek vrij! Is 't echt? echt werk? is er fut in van de fransche tijd?.... Ze zeggen 't.... ze leuteran 't.... Is 't

onvervalscht?.... de lucht?.... de boomen?.... Is 't goed van kleur? ja? ja? ja??.... hm! goeie grut! spreek!

— Maar meneer Sónbeek!....

— Ján!....

— Meneer Sónbeek.

— Ján!! snauwde ie vriendschappelijk en opdringerig-intiem.

— Meneer Soonbeek, lachte Maurice weer, die niet wou toegeven aan 'n onspantane familiariteit, — u kunt toch niet van mij vergen....

— Goed-best-goed! als je mij maar de waarheid zegt.... dan maar géén Jan! géén Jan! goed-best-goed!!

— Onomwonden?

— Onomwonden, ja ja ja!! En niet alleen van die muren.. maar van alles wat ik hier heb!.... hier en boven.... en beneden.... en heel boven!! van alles! van alles!

— Als u dan werkelijk de waarheid verlangt.... dan vind ik dat die wandschilderingen afschuwelijk zijn!.... ik zou er zoo'n mooi orgel niet tegenaan kunnen vélen!

— Hihihi.... hihihi! afschuwelijk! afschuwelijk!! hoor je Floor?.... hoor je?.... hoor je dát? gierde Soonbeek woest van uitgelatenheid.

Hij vond 't prachtig dat de kerel zoo openlijk z'n boel durfde beschimpen. Wat was ie blij dat ook hij dat verstandhoudings-lachje tusschen Maurice en Louise nog net gesnapt had! Nou hoorde ie pas de waarheid. Afschuwelijk! afschuwelijk!.... Dat had nou iedereen hier schreeuwend-mooi gevonden!

Flora voelde zich 'n beetje verlegen onder Soonbeek's gier en Fleury's scherp afkeuringswoord. Maar Soonbeek had kittelige, nerveuse pret voor tien. Hij vond er iets duivelschleuks in, dat Maurice in z'n eigen huis, op verzoek, z'n boel zat af te kammen.

— En waarom? waarom afschuwelijk? waarom?? vroeg ie gejaagd, vooruit al bang dat Maurice, onder 't sip gekijk van Flora, geen argumenten zou kunnen vinden.

Maurice probeerde hem 't een en ander uit te leggen, waar-

om die groote paneelen, van dooie kleur, geen schilderkunst konden geven, en waarom ze wel op groentelappen leken, die hij niet eens zou willen ruilen voor 'n frisch boschje natgesproeide, glanzend rooie radijsjes.

Onder de uitleggingen gierde Soonbeek telkens los:

— Prachtig, hihi! hihihi!.... groentelappen! m'n muren groentelappen!.... prachtig! hihi.... radijsjes.... goeie grut! geen boschje knolletjes zijn ze 'm waard!.. prachtig!.. hoor je dat Floor!.... hoor je.... hoor je!.... zeg je muren maar goeien dag.... bonjour! bonjour!

— Steekt u maar eens op, meneer Fleury, en drinkt uw thee uit!.... of liever 'n glaasje lichte wijn noe?

— Nee-nee-nee! Nee-nee-nee-nee!! onderbrak Soonbeek, sigaren?... wijn?... eerst moet ie nog zien.. en zeggen.. zeggen wat ie op 't hart heeft!

— U is gek! snip-te Flora, nerveus lachend in de blonde blankheid van haar mooi gezicht.

— En dit stuk Maurice, dit stuk?

— Alles één pot nat, zei droog wat Fleury, moe van Soonbeek's doorzetten en aanhouën.

— Oók afschuwelijk?... ook écht afschuwelijk?? joeg ie weer op, met verrassing in z'n schrille stembuiging, alsof ie weer iets heelemaal nieuws hoorde.

Dat was nu op 't voornaamste deel der Heerengracht! zulke voddën aan de muren.... Hij vond 't om te stampvoeten van de pret.... Wat keek Flora sip! Hij genoot er van! Dat had ze toch niet gedacht, dat ze zulke lorren om d'r heen had! amusant, echt amusant!

— Hè Floor, hè!.... zoo'n rommelkot had je niet gedacht om je heen te hebben hè?... Ik verkoop de heele boel!.... de heele boel!.... ja hm! ja hm! morgen! overmorgen!.... doet er niet toe!.... Wat moet ik hiermee doen?... Je hoort 't nu zelf!.... je hoort 't nu zelf!.... 't Is afschuwelijk! gewoon afschuwelijk! te ellendig om naar te kijken!

Flora zat nog wat beteuterd. Dat geraas van Soonbeek overblufte haar. Ze had 'm nog nooit zoo inschikkelijk ge-

zien als nu bij Fleury. Ze voelde ook wel de kracht van diens vaste schitter-oogen, maar zoo overbluft als Soonbeek leek, was ze toch niet. Ze wou haar verlegenheid eerst nog wat verduwen achter fijne satyrische uitvalletjes op de moderne schilderkunst. Haar gekrenktheid zocht 'n uitweg. Maurice had zoo zonder opzet laten zien, tusschen welken smakeloozen rommel zij nu al acht jaar zich bewoog zonder 'n woord van protest. Ze wist zelf wel, dat ze van schilderkunst niet heel veel afwist; maar haar vrouwen-trots wou die erkenning niet.

Scherp vroeg ze of Maurice de Tooropsche krullen, 't charlatansche en 't afgeknaagde van z'n symbolische hongerwezens soms mooier vond.

Die minachtingstoon prikkelde Maurice geducht. Was dat 't bizarre kantje van de natuur dier overgevoelige vrouw, 'n klein-kwakend trotsje, en moeraskikkerige sprongetjes van spot, tégen hém op? Vlijmscherp, raak en zonder genade, spitte hij haar satyrisch trotsje hoog in de lucht op, onwortelde haar gescherits, bitste toen, dat iemand met zoo'n gebrek-kigen kijk op schilderijen, allermint 't recht had, op zoo hooghartigen toon met 'n man als Toorop te spotten.

— U vergeeft me, mevrouw, ik heb respekt voor de vormen, en hoffelijkheid is 'n gracieuse deugd, maar nog meer respekt heb ik voor de kunst.... 'n Man als Toorop is niet met 'n salon-lachje en 'n salon-spotternijtje, of 'n uit de hoogte losgelaten frasetje omver te smakken! Bewijst u dan eerst zelf eenig zuiver begrip van schilderkunst te hebben.... We zullen er hier geen boom over opzetten..... Bovendien, zulke dingen zijn niet te leeren.... dat voelt men, of voelt men niet!.... Maar u hebt de middelen! Waarom moet u tegen zulke lorren opzien, als u voor 't zelfde geld wat goeds kunt koopen? Ik geloof toch stellig, dat uw kleur-gevoel wat mooiers, zuiverders verlangt.... Wat hebt u aan al die afschuwelijke jacht-tafereelen, die geen jacht-tafereelen zijn?.... Wat hebt u aan al die honden, met lappen tongen als van miereneters.... en schuim-bekken om van te rillen?

Zijn dat honden?... 't lijken dansende mummies!.... Ik begrijp niet, dat u zooiets niet hindert! dat zoo iets ellendigs u niet opjaagt?.... Ik zou er tenminste géén dag tusschen kunnen leven.... Dan nog liever mijn krot, met 'n paar manke stoelen!

— Bravo Fleury, bravo! je bent 'n kerel!... dat is taal! je bent 'n echte kerel!! 'n vent! Je moet Flora niet ontzien omdat ze 'n dame is.... Als Floor 'n graaf op z'n likdoorns trapt, krijgt ze ook 'n watjekou!....

— Evenmin als ik u ontzie omdat u 'n héér bent!..... Maar toch, meneer Soonbeek, wou ik dat ù me daarvoor geen lof gaf.... Ik vind 'n dame, 'n gedistingeerde vrouw, 'n echte dame, iets verrukkelijks.... zoo goed als 'n echt heer! Van dat aristokratisme begrijpt u niets! natuurlijk!.... Toch wil ik niet dat u denken zult.... Maar och.... ik weet.... dat uw vrouw precies begrijpt wat ik bedoel!.... Zij leeft in 'n heel andere sfeer van aandoening als u.... Zij heeft tenminste haar Heine en haar Goethe.... maar ù.... ù.... wat voert u eigenlijk uit! Hoe kunt ù die smakelooze rommel dulden!

— Prachtig jongen, prachtig!.... geef mij ook maar op m'n kop! prachtig!.... Maar laat ik je even zeggen.... dat ik ook niet beweer er verstand van te hebben.... er iets van af te weten! M'n hakken weten er meer van! 't Laat me koud! koud! ijskoud! Weet er geen snars van! Rembrandt? Rembrandt?.... Wat kan mij die vent schelen!.... Ik vind 't 'n halfgod, omdat die kerel zoo weergaloos duur betaald wordt!.... z'n stukken.... natuurlijk! Verder kan me de vent geen zier schelen! Als ze morgen op m'n muren óók zooveel bieden, lach ik jou faliekant uit, met al je gevoel.... en al je gesnater.... en Rembrandt erbij!

— En toch hebt u schuld.... 't Is uw werk dat die lorren....

— Jokkes, jokkes! jokkes!! Flora heeft dadelijk die dingen hier willen houen!.... Ze vond ze mooi.... zij, zij! zij!! En ik.... ik?.... Wat konden mij die dolle honden schelen, met hun bloedende tongen!.... wat kon mij dat schelen!.. Ik vind de heele zooi om in te leggen.... Ik zit veel liever

op uw kamer.... veel liever!.... maar Flora wou, wou, wou met alle geweld dat 't bleef!

Flora was 'n beetje stiller geworden; ze begreep nu, dat met Maurice niet luchtigjes te schertsen was of losjesweg te satyriseren. Ze was onder z'n praten telkens innig aan 't luisteren geraakt. En ze voelde dat ie gelijk had! Waarom spotte ze met Toorop, alleen maar uit wrevel tegen zijn ontdekking van haar gebrek aan kijk op schilderijen? Ze voelde haar witsige, duitsche gevatheid en spotseltjes verbleeken naast den ernst van Maurice. Eerst wou ze nog niet toegeven. De sar-lach van Soonbeek's mond hinderde haar vreeselijk, en de krampgeeuw in z'n kaken joeg haar nerveuse rillingen door 't lijf. Ook 't stille, trotsche gezwijg en gekijk van Louise prikkelde haar. En de scherpe ennetjes van haar man, bij ieder woord bijna, hakten en prikten en bitsten in haar denken iets diep-kribbigs.

Maar hoe langer Maurice sprak, hoe rustiger ze 'm bekeek. Hij praatte zacht, beschaafd, met iets klagends-trillends in z'n stem, dat haar al dadelijk hevig getroffen had. 't Was de stille, ontroerde stem van 'n dichter en peinzers. Dat had ze onmiddellijk gehoord. En nu ze hem bekeek, zag ze al meer en meer z'n gelijkenis met Schumann. Hij leek er sprekend op, op haar muzikalen dreamer, op haar grooten teedren melancholikus! Alleen z'n spreken niet; dat was heel anders, vond ze. Hij kon heel zacht, doordringend-diep en innig iets zeggen, dat 't haar doorhuiverde, 'n stikkende en rillende emotie gaf. En soms inééns vlijmde er 'n spot door z'n woorden, 'n scherpte, 'n sarkastische, wrange, onderdrukte heftigheid, die haar deed schrikken. Maar in z'n oogen zag ze 't vuur gloeien van 'n wonderlijke romantiek. O God! wat moest die Louise gelukkig zijn met zoo'n man! Wat kon ie heerlijk-hartstochtelijk, wat warm-kleurig vertellen en spreken! Wat kon ie diep ontroeren, en wat sterk kijken. Er zat 'n wilde, brandende kracht in z'n oogen. Ze duizelde er van.... Ze voelde zich bang. Telkens wou ze 'n anderen kant uitzien, en telkens weer staarde ze 'm áán, verbaasd, geslagen, overrom-

peld. Dat fijne vrouwengezicht, hoe gloeide er 'n fantastisch droomleven op! Wat 'n hevige vervoering droeg ie op haar over! Ze kon er nu van schreien dat hij er zoo sjovel uitzag in z'n glimmerig zwart pak; ze voelde hoe hij zich geneerde en zich telkens wou verbergen.

Wat mooi ook was Louise, zoo bescheiden, en in de zwijging van haar ziel toch zoo luid meesprekend met haar oogen, haar gezicht, haar glimlachen en lipjes-bebijten.

— Nu-nu-nu.... goed-best-goed.... drink je thee uit.... hier.... steek op! steek op!.... maar je bent nog niet van me af! viel Soonbeek weer in, — hoe vindt je die poppen.... die daar.... en die.... die-die!!

— Die non, in aanbidding voor 't Heilige Hart?

— Wat-wat-wat? heilige hart??.... heet dat zoo?.... heilige hart?....

Maurice wou niets meer zeggen. 't Leek zoo overmoedig, aanstellerig en zoo wreed. Hij had de ontstelling van Flora wel gemerkt, en haar droefheid nagevoeld. Maar Soonbeek kneep hem als met scharen van 'n giftige kreeft vast.

— Nou-nou-nou! Hoe vindt je 't? Hoe? zeg.. spreek!.. zeg!.... zeg-zeg-zeg!!

— Heel mooi! werkelijk heel mooi!

In Flora schokte even blijdschap op. Die gothieke beeldjes had zij toch ook gekocht.... bij 'n antikair, omdat ze die wondermooi vond, al dat geplooi en die nonnenstatie.

— En dit? en dat?.... en dit? joeg Soonbeek voort, de heele kamer door, overal Maurice vóór slepend.

Louise was blijven zitten, zei zacht wat tegen z'n geroep-om-mee-te-kijken in. Ze voelde meelij met de ontdane mooie Flora, die onrustiger haar eene vingertje in 't rijke blonde kapsel, bleef stooten. Als 'n vernielend vonnis gilde Soonbeek telkens Fleury's oordeel over de zaal naar haar toe, of hij kwam napraterig ermee aansjokken uit 'n verren hoek.

— Floor hoor je dat? hoor je dat?.... die poppen, die malle poppen vindt ie mooie roomsche kunst, zegt ie, echte gothieke beeldjes.... prachtig, zegt ie!.... Maar al die stu-

kadoors-poppetjes.... vindt ie afzichtelijk! afzichtelijk!! niemendal! infaam! — Dan holde ie gauw weer weg van de tafel, naar Maurice's hoek, kneep 'm weer vast, 'm woest-gretig uithoorend. Toch, in al z'n pret, vergat ie geen oogeblik met z'n zieken adem op 'n afstand te blijven.

— Floor! Floor-Floor!! hoor je dat?.... die heele groep.. van je mama! die heele groep vindt ie snert.... snèrt!.... snèrt!!.... z'n eigen woorden.... Hihhi.... snèrt! hihhi! afschuwelijk leelijk zegt ie.... snèrt! Ik heb juist *niet* gezegd.... heelemaal niet.... dat die groep van je mama kwam!.... hij is kostelijk! kostelijk! kostelijk!!!

Maurice had er nu genoeg van. Hij kon niet liegen, geen bewondering voor lorren huichelen. Maar dat na-krijtschen van z'n paar luchtige kritiek-woordjes, intiem tegen Soonbeek alléén geuit, over heel de zaal, en neerplonzend op 't blonde hoofd van Flora, vond ie onuitstaanbaar krenkend. — Soonbeek wou hem verder meetrekken naar de salon vóór, en naar boven, maar Maurice weigerde resoluut. Hij was te moe! later eens!

— Dan ù Louise, ù-ù! U hebt er minstens zooveel kijk op als uw man.... heb ik al lang in de smieze.... ja hm! ja ja ja! Wilt u?.... Hebt u lust?.... Goeie grut!.... of bent u te moe?.... Kom-kom-kom! 'n mensch kan zich met zelf-suggestie 'n heele boel opmonteren! Wilt u, ja?.... Vijf en twintig jaar pas!.... Hebt u verstand van antiki-teiten?.... kunt u echt van namaak onderscheiden?.... ja ja ja? Prachtig, mevrouwtje.... prachtig!.... O! wat kunt u me dan van dienst zijn?.... enorm! enorm!.... Of van dienst.... dat wil zeggen! Kijk u eens!.... Er zijn make-laars bij de vleet!.... Maar toch.... als u wilt.... ik stel hoogen prijs op uw oordeel.

Louise voelde Maurice te moeten aflossen. Traag 'n beetje stemde ze in, toch ook wel nieuwsgierig of ie werkelijk iets goeds had. Maar Flora protesteerde heftig:

— U laat uw gasten noe niet anders as sjouwen! Soonbeek! Dat zal u niet fraai staan!.... Aber 't is schande waarelijk!

— Goed-best-goed!.... Bemoei jij je maar met je muurschilderingen.... heel goed! heel heel goed!.... Als Louise mij maar zegt.... of ik boven.... beneden.... en voor.... écht goed in mijn huis heb.... echt goed! echt-echt-écht!!

Louise stond op, en Soonbeek ging haar voor, eerst naar de groote salon.

Maurice voelde zich 'n beetje beklemd in die alleenheid met Flora.

Ze vroeg hem iets, heel zacht, met haar gesmoorde en zwaar-ontroerde fluister-stem, en hij antwoordde bedeesd, schuld-bewust van z'n demonisme. Hoe graag wou ie haar nu inééns zeggen, dat ie zich straks zelf innerlijk vernield had met z'n sarkastische bui, dat er ie weinig van had gemeend. Maar 't kon er niet uit! Hij bleef haar aankijken. Wat mooi was ze, wat wonderlijk blank! Als fluweelig schuim hals en gezicht, en dat gloedend blonde haar, in den avondglans als lichtend korenvlechtsel over 't bekoorlijk-dwepende hoofdje. Haar oogen vond ie prachtig. Er gloeide iets mysterieus in, iets vreemds, iets onstuimigs, en toch bedwongen. Ze had iets doorschijnend-blanks in haar blonde schoonheid, als 'n lichte witte vaas waarachter zonnevlam stoeit. Wat kon ze zich met heel haar doen, haar bewegen, haar praten, direkt overgeven, die lieve vrouw, aan hem en Louise! Dat zag ie nu heel zuiver. Ze wou uit z'n oogen lezen wat ie verlangde, en met den fijnen tast van haar intuïtie dadelijk zich in dat verlangen inwerken.

Er bangde iets ontgoochelds in Flora's wonder-grijze oogen. Ze was een vrouwe-ziel, vol versmoord verlangen naar romantische en verre, nevelige dingen, voor altijd vastgekneld tussen de mufte muren van 't sjacher-huis. — Ze was nu acht jaar getrouwd, had twee kinderen, en toch snakte ze nu nog als 'n meisje naar 't wonderbaarlijke, naar hevige liefdes-ontroering. In haar stil, innerlijk peinsleven zwierven nog iederen dag de schijnselende wonderdroomen rond, van haar meisjesverlangen. De getrouwde vrouw, de móeder, wachtte

nog haar eerste groote liefde. Haar ziel was maagdelijk gebleven. — Ze wist eerst zelf niet goed wat dat schreiend-droefgeestige, en dat telkens weer terugvallen in hartstochtelijk verlangen, in haar was. Wat wou ze toch? Ze had 'n man, ze had twee schatjes-kinderen, ze was rijk. Wat wou ze? Er vrat iets in haar, 'n knaging naar geluk. — Had ze 'n man? O! als ze 't zich zelf durfde bekennen! 'n Ellendig schepsel, 'n schraper, 'n geldzuiger, 'n vrek bijna, die haar iedere minuut, als ie naast haar leefde, diep krenkte in haar innigste gevoelens, haar bestaan in alles vergalde. Toch wist ze niet wijs uit 'm te worden. Ze wou 't ook niet, wijl ze bang was, bij dieper tasten, nog afschuwelijker dingen in hem aan te raken.

Jaren nu al gloeide er heimwee in haar grijze minneoogen, als er treurt in den blik van 'n opgesloten, droefgeestig dier. — Ze was geschrokken toen ze Louise en Maurice zag. Ze voelde het dadelijk als 'n visioen voor haar kerker-raam. Ze had zich onmiddellijk met hen één-gedacht, al wou ze dat niet zoo laten zien. — Ze wist zich zelf onmachtig tot 't scheppen, 't weergeven van haar gevoel. Maar zonder dat ze 't bewust wilde, drong ze met de diepste innigheid dóór in 't lot van ieder die haar vriendschap had. Zoodra ze intuïtief besefte dat iemand iets scheppends in zich verwerkte, dat naar een hoog droomleven droeg, 'n verbeelden, 'n leven, dat misschien haar eigen fantastisch gevoel, haar angsten en benauwingen, haar fijn, week gemijmer tot klaarheid kon brengen, begon er 'n zware ontroering door haar broos gestel heen te sidderen, 'n aandoening die haar geest, haar begeeren, haar willen overduizelde. Want ze onderging alles van haar gedroom passief, vreesde zelfs de aanraking met den mensch die haar gemijmer in aktie kon zetten.

Flora was soms erg sentimenteel. Ze had 'n kwijnend gemoed, en 'n verziekelijkt verbeeldingskracht, die haar nerveuze fingevoeligheid besloop, haar afmatte en uitputte. In 't begin van haar huwelijk had zij allerlei idealen opgelaten, als wilde sliert-vliegers door de blauwe lucht. Maar Soonbeek had, na 'n poosje duivelsch stil gelach, er al gauw zulke zware

staarten van bedenkingen aan gebonden, dat er eigenlijk nooit een goed de hoogte in ging, of hij duikelde direkt òm, viel te pletter, gehavend, gescheurd, met modder en vuil overspat, in woeste kolderkop-zwirreling.

Eerst begreep ze niet waar 't aan lag. Als meisje had ze haar gansche fantasie-hemel er zoo prachtig mee bevolkt; waren ze in fierheid voor haar verrukte oogen gestegen, zoo hoog in 't blauw als ze wou. Eindelijk begreep ze: Soonbeek blies tégen! Hij begon te spotten, te schimpen, zelfs te dreigen. Flora werd bang, liet haar vliegers los, zonder ernaar te durven omkijken. Haar ziekelijke fijngevoeligheid bracht haar dadelijk aan 't huilen, en ook weer even gauw aan 't lachen. Zonder 't zelf te weten, brandde in haar 'n vurige hartstochtelijkheid, 'n smachtenden drang zich te geven, heelemaal, aan iemand waarvan ze zou houën, zooals ze nog nooit van iemand gehouën had. Haar sentimenteel zielgebeef begreep ze niet. Er kropste, iederen dag haast, iets gezwollens in haar keel, dat eerst wegging als ze lang sliep. Ze kon dagen achtereen snikken, snikken, met haar hoofd 't heete pluche van de chaise-longue ingewoeld, dat ze gilte in de eenzaamheid een wild leed uit, tot ze eindelijk lucht kreeg! Dan werd ze zacht, heel zacht en teeder en opmerkzaam, zelfs voor Soonbeek. Dan kwam 'n tijd dat ze alles uit haar omgeving koesterde, dat ze in ieder spelletje van de kinderen opging, 't lot van de dienstmeisjes besprak, verzachtte waar ze kon. Dan leefde ze zoo in de verlangens van allen om zich heen, dat ze met haar mooie oogen iedereen begoochelde. Ze was zoo lief, zoo charmant, zoo aardig, geestig en ze kon dan praten, praten zonder end, maar altijd innig met haar dubbelklankige volle, dán fluisterige stem. 'n Week daarna volgde weer reactie, werd ze stil, mijmerend, bedroefd, voelde ze haar eenzaamheid in 't groote huis, haar schrik voor d'r roofdier-man, z'n loeren, tellen, rekenen, z'n vraatzuchtig uitzuinigen; keek ze weer triest als 'n opgesloten schepsel, gloeide die vreeselijke, innige heimwee in haar oogen áán, die Maurice zoo getroffen had.

Ze was nu pas negen en twintig jaar, niet oud, en toch voelde ze dikwijls alsof ze in 't leven niets meer te doen had. Niet altijd! Want even vaak leefde weer in haar op de fantastische droomster, die 't liefst haar wondergrijze oogen liet rondzien op berg-landschappen, over blauwe, zingende zomer-zeeën, overwiekt van goud-gloeïende lichtbanen.

Ze keek dan zóólang in de hooge luchten, dat 't diepe azuur als over haar kwam heengolven, en ze duizelde in verrukking.

Als vrouw had Flora voor ieder 'n fijne aantrekkelijkheid, om haar mooi gezicht, haar wonder goud haar, haar slanke gestalte en vooral om haar grijze, lieve kijk-oogen. Ze deed tegenover iedereen bijna bevallig. Dat juist maakte Soonbeek woest, wjl hij er niets in zag dan aanstellerij en gemaakte hoffelijkheid. Hij zag niet, dat zij snakte naar iemand, wien ze heelemaal kon omkoesteren met haar innigste genegenheid; kon inpalmen met haar bevalligste gebaartjes, haar liefst gesnater en gescherts. Ze droomde nu nog soms van ridderlijke liefde, van aristocratische vormen-fijnheid, van mooie mannen tegenover mooie vrouwen. Ze wou ze zien, subtiel en tegelijk dapper, met 'n leven vol van avonturen en door-grilligd van losbandige streken. Ze moesten moedig zijn als leeuwen en toch schitteren door 'n verleidelijke suggestie. Het kon haar op zoo'n moment niet schelen, al waren zij licht-zinnig en verfijnde charmeurs. Ook al was ze moeder van twee kinderen, zou ze zich nog met gloeiende verrukking hebben laten schaken door den man dien ze liefhad. Dat was 't rudiment van haar bakvischjes-geluk, haar gedweep en hersenschimmig gespeel met zoete woestheden van 't romantische leven.

In haar huwelijk had ze nooit iets anders dan de wreedste ontgoochelingen ondergaan. 't Was telkens 'n inscheuren van haar ziels-teerheid. Ze moest zich nu bekennen, dat ze 'n maand na haar trouwen al een leegte gevoeld had, een ontzettende verveling, die tegen haar opkroop, haar omkronkelde, soms even losliet, en dan weer opnieuw verlamde.

Was dat haastige, jagende gesprek van haar man liefde?

Was zijn halsgestreel en z'n driftige zinnelijkheid liefde? Waar was haar huwelijksgeluk, als Soonbeek haar dagen en dagen alleen liet, in 't groote huis, haar totaal vergat voor z'n zaken, z'n konferenties, tot ie weer door verliefderig geprikkeld bij haar kwam, met 'n soort eischenden drang? Was dat léven, met 'n man die alles in haar neerhaalde, haar op allerlei manier wilde verkoelen, ontnuchteren, de muizenissen uit haar hoofd slaan, en daarvoor geen teeder woordje, geen innig gedachtetje in de plaats gaf? Wat bleek ie plots heel anders geworden dan in z'n engagement. Toen was ze verliefd op z'n prachtige handjes en z'n zachte, beheerschte wijze van doen; keek ze naar 'm óp, als naar een veel wijzer mensch ook. Nù was ie grof, hard, scherp, schrill, nijdig, en altijd zoo gejaagd, zoo wild, zoo scharrelig bezig met zaken, eeuwig zaken! Wat had ze er aan? Ze vond ze afschuwelijk, al die besprekingen, al die berekeningen. Toen begreep ze vaag dat ze zich zelf in 't ongeluk gesmakt had. Maar ze durfde nog niet ziën! Wel wist ze nu, voelde ze diep, dat ze Soonbeek heelemaal niet lief had. Ze kon z'n vrekkeghe schrapperigheid niet luchten. Meer en meer begon 't haar te schemeren: je leeft naast een soort woeker-wezen. Maar in zwak gepeins brokkelden haar gedachten daarover los, wyl ze nooit van hem hoorde, en ook niet wilde hooren, wat ie eigenlijk deed op z'n kantoor, z'n kamers boven, bij z'n huis-bewoners enz. Toch telkens kon ze meer en meer opmerken hoe valsch, geniepig, venijnig en duivelsch sarrend ie was. — 'n Half jaar na haar huwelijk had ze in huis zoo goed als niets meer te zeggen. Ze hilde iederen dag woest, ze voelde zich ellendig, wou in 't water springen, zich verdrinken, maar ieder keer kantelde haar trots bóven, wou ze noch haar familie, noch de buitenwereld iets van haar ellende laten merken. Haar zachtzinnige natuur en sentimenteete behoefte aan gestreel en lieve woordjes kregen telkens weer vat op haar nuchterder oordeel. Als Soonbeek dan maar éven, 'n enkelen keer eens, zachter gestemd thuis kwam, met de kittelende weekheid van z'n verliefderige stem, schoot ze al weer toe, geloofde ze dat toch het groote,

wonderkleurige geluk, waarvan ze altijd droomde, tusschen hen nog wel verschijnen kon. Er zou wel 'n tijd komen, dat ie met haar reizen ging, heel ver, naar Indië, naar Italië, naar Spanje; dat ie haar mee zou nemen naar heerlijke concerten; dat ie voor haar, en voor de gezelligheid en voornaamheid van hun huis, kunstenaars zou noodigen; dat ze haar loge in de opera kreeg, en dat ze boeken kon koopen, zooveel ze maar wou. Ze wachtte, wachtte, smachtte en hunkerde,.... er kwam geen nieuw leven tusschen hen. Soonbeek bleef dor, dood voor haar gemoed. Hij zag haar niet als vrouw, verlangende, bloeiende, rijpe vrouw; hij telde haar als 'n som bij z'n bezittingen op; vond dat ze genoeg uitspanning had in 't bestieren van zoo'n voornaam huis en 't beredderen van alles wat daarbij hoorde. Hij sprong óp van woede, als ze sprak van andere afleiding. 'n Vrouw ándere afleiding? Wat had ze aan die malle concerten? Wat had ze aan die gekke opera's, wat aan boeken? 't Was 'n schandaal dat zoo'n jonge vrouw, met zoo'n rustig leven, nog 'n woord dūrfde mopperen! Flora wist dat Soonbeek schatrijk was, en toch werd er geleefd als van 'n afgepast duitje. Hij beklagde zich kribbig als ze 'n tramkaartje gebruikte, den enkelen keer dát ze eens uitging. Hij beweerde, schimpend op haar vrouwen-zwakheid, dat loopen veel gezonder was dan al dat gemakjes-gezoek. Of ze hém ooit zag rijen?

Vrienden had hij niet. Enkele kennissen, die hem 's avonds wel eens kwamen bezoeken, waren voor haar van zoo gruwelijke sjacherende platheid, dat ze, na wat plichten als huisvrouw gedaan te hebben, zoo gauw mogelijk de kamer uitliep.

Haar droefnis werd al grooter. Ze leed, ze werd gemarteld door z'n sluwe, platte schrokkerigheid en z'n hevige overheerschings-zucht. En ze martelde zich zelf om haar eigen lafheid dat ze bang voor Soonbeek was, en om haar konventioneel gedoe. Ze werd door hem vastgekneld. Voor de wereld was ze z'n vrouw, en ze mocht bij niemand haar verkropte smart uitstorten, niets van haar tergende ellende zeggen. Maar de verveling maakte haar soms gek; dan vloog ze van de

eene naar de andere kamer. Alle boeken had ie haar weggenomen. Wat had ze in dat gruwelijke huis? Haar meisje was nog zoo klein, en zij te zwak om 't zelf te helpen! Ze at, ze dronk, ze sliep op tijd.... Maar ze at bijna niet, omdat ze altijd eten, ze sliep niet, omdat ze altijd slapen kon. Eeuwig 't zelfde huis, geen sterveling om haar heen met wat geest, wat ziel, wat liefde-warmte of innigheid. 's Avonds en 's morgens zag ze altijd even haar man, met z'n lachje, z'n jaagwoordjes, en plots weer weg!.... Laat 's avonds weer éven voor haar.... wéér weg! Toen begon ze te kwijnen. Ze voelde zich lusteloos, onverschillig voor alles. Heele nachten snikte ze; soms sloop ze zacht de kamer uit, dol van zijn gesnurk, zijn zinnelijk gemartel, zijn gejaag en overheerschende dwingelandij.

Haar mama schreef ze bijna niet meer, tot eindelijk 'n angstig-dringend gevraag kwam. Dat kon ze niet langer verdragen! In een brief, heel lang, woest en onsamenhangend, snikte ze al haar opgekropt leed, gilte ze haar smart, haar vernedering, haar ellende en verveling uit! Mama en papa overlegden.... Ze hoorden dat Flora weer zwanger was. Soonbeek schreef er 'n briefje overheen, huichelachtig, spottend en bedekt-wraakzuchtig. Er kwam 'n schrijven terug van mama en papa, dat ze erg overdreef, dat Soonbeek alles om haar bestwil deed, dat hij eenmaal geen verkwistings-natuur had, en dat Flora, nu ze weer zwanger was, vanzelf alles overspannen bekeek, zooals dat wel meer gebeurde bij jonge zenuwachtige vrouwen.

Toen ze dien vergoelijkenden, op 'n afstand richtenden brief gelezen had, bleef ze stom van wee. Ze schaamde zich over haar uitstorting, die bekeken werd als klein kribbig geklaag en gemopper. Ze begreep dat die menschen zoo vèr van haar afstonden in 't niét-meevoelen, als Soonbeek zelf.

Na jaren van martelende vernieling van al haar geluksdroomen, zocht ze milderer troost in den opgroei van haar twee kinderen. Ze begreep eindelijk, dat Soonbeek als man van bijna veertig, met z'n koele, hardvochtige levensbeschou-

wing, gieren moest om haar amoreusen innigheids-drang, en dat zij, vrouw van zesentwintig, in 'n geheel andere gevoels-sfeer leefde. Wat voor haar nog vlamde in jeugd-gloed, zag hij al half als skelet. Ze konden elkaar in hun gedachten, begrippen en diepere ziels-opvattingen nooit naderen, omdat hun levensgroei en hun leeftijd te sterk uiteen liepen! Hij had haar getrouwd om z'n zinnelijke passie te verzadigen; zij had zich laten bedwelmen, als 'n bakvischje, pas van kostschool, verliefd op z'n aristokratische handjes, op z'n gehuichelde kalmte en man-van-ondervinding-airtje, en door de tooverij van z'n groot fortuin, — toch ook voorál gedwongen, verblind, opgejaagd door haar schrielle ouders.

Zij voelde, dweepte, droomde nog als vrouw van 'n hevige, hooge, woest-avontuurlijke liefde, trillend van emotie, bevend van verrukking bij 't geringste gerucht in haar ziel, dat er wat van vóórzong. Soonbeek kende niets anders dan z'n zaken. Hij was grootboek, journaal, kasboek tegelijk.... hij was z'n wissels en z'n rekening-kouranten, hij was z'n effecten en z'n coupons, hij was z'n geldschietereien en z'n fondsen.... En botste ze met haar hoofd vol blauw gedroom tegen hem òp.... dan hoorde ze geldgerammel, zag ze cijfers verspringen in schrik, sommen elkaar omstrengelen, schoot z'n schrille stem uit, dat ze den boel in de war gegooïd had! Hij was voor haar uitgedroogd, koud, berekend en ziek-zelfzuchtig. Wat kon ze anders doen dan zich aan haar kinderen geven, schoon ze zich er veel te zwak voor voelde! 'n Maand na haar tweede kraam, werd ze plots overvallen door hevige duizelingen, die haar neersmakten en haar flauwten bezorgden, soms acht keer per dag. Waar ze dan was, zakte ze weg, en dikwijls bleef ze 'n half uur lang in bezwijming, zonder dat ze iemand had kunnen roepen. Dat vreeselijke duizeling-gevoel vereenzaamde haar opnieuw van de kinderen. Ze moest alles over laten aan de juffrouw. De dokter had haar gezegd, heel streng, dat ze veel moest rusten en weinig praten. Soonbeek was eerst erg ongerust geweest. Hij wist zelf niet goed wat hem éven de keel dicht-kneep, in angstschok. Maar dadelijk daarna voelde hij zich

kegel, noemde 't malle vrouwenkuren. Toen ze ééns vlak voor z'n voeten in zwijm viel, sprong ie doodelijk verschrikt op, schelde de meisjes. Ze hielpen mevrouw met water, en Soonbeek keek straf toe. Hij begreep er niets van. Ze bewoog geen vin, lei maar blauwig-bleek als 'n dooie, stom. Na 'n paar weken was ie eraan gewend, verborg hij diep in zich z'n angst voor kwalen met hun vreeselijke rekening-sleep.

Er was na de losbreking van die duizelingen en flauwte-aanvallen niet de geringste intimiteit meer tusschen Soonbeek en Flora gebleven. Als hij haar niet al te veel sarde en kwel-duitelde met honderderlei huishoud-dingetjes, beknibbelingen op loon van de meisjes, op procenten van kontant betaalde inkoopen van kinderkleeren, schoenen of zoo, met kleine foutjes in 't huishoudboek, — dan sprak ze dagen lang geen woord met hem. Ze voelde zich heel onzeker en angstig door 't telkens onverwacht flauwvallen, zoo erg dikwijls, dat ze niet meer op straat durfde. Ze bleef nu maar in de wijde schemer-koelte van de groote stille achterkamer, zich daar soms gelukkiger voelend dan vóór haar duizel-ziekte. Ze omkoesterde zich in dien hoek met de zonnige hitte van haar eigen geluks-visioenen, ademend in 'n soort nevelige verrukking, die bijna in bezwijming vervloede, door zelfopgewekte droomerij. Ze leefde dan terug naar d'r meisjes-geluk, waarvan haar nog iedere herinnering doorschokte.

Dan ging haar ziekelijke, weeke, toch fijne, sentimenteele verbeelding aan 't werk, bedroomde ze de koel-stille wijde zaal met haar visioenen; ademloos bijna liggend op haar chaise-longue als een in sluimer geroeste fakir. — Dan zag ze wat ze zien wou, en hoe ze 't leven had kúnnen doorgaan.

Ze was dan met 'n groot kunstenaar, 'n vurigen mooien man getrouwd, 'n hoffelijken, toch zwierigen aristokraat, gracieus en gedistingeerd, die in zich had de natuurlijke, edele hoogheid van een held. Zij was zijn alles. Hij tilde haar als een blank, trotsch duifke op de handen en bekeek haar zoo-veel ie wou. Dan had ze visioenen van zonnige ruimten, waar doorheen 't gouden geklank van bruidsklokken luidde. Dan

zag ze blank-gloeierende en van wolk-spiegelingen doorzeilde wateren in 't Zuiden, waarop slank-vogelige gondels wiegelden en zingende zomermereu vol sprooklichten.

Uit die visioenen-wereld kon ze nooit weg. 't Was daar zoo zonnig, zoo blakerend, en de luchten, de bergen, 't blauw van den zomer, leken zoo diep en zoo zoet-romantisch. En in 't geruisch van de Italiaansche meren hoorde ze 't verleden zingen, alsof ze in 'n schelp luisterde aan haar oor. Haar man liep naast 'r. O! wat zou ie van roem overstort worden! Hij was nu al 'n groot kunstenaar, maar hij zou nóg hooger stijgen. Iedereen zei 't! 'n Dichter háár liefde, 'n dichter háár man! Kon ze daar ooit intiem mee worden, met dat verrukkelijke idee: 'n dichter háár man? Hij, de mensch die 't leven van de heele wereld in zich opnam, zoo vlak naast haar zij! O, 't was 'n wonder, 'n wonder! Als nu haar huwelijksreis 'n groote, woeste zwerftocht werd door Italie, dan zou de ruimte van haar geluk wijd opengloeien en 't leven er binnenruischen, zacht als de stille golfjesklots van 'n mistende geheimvolle zee tegen 't gouden strand-zand. — En zoo gebeurde 't! Ze waren immers heel rijk en ze konden doen wat ze wilden!....

Ze dweeptte door: Die man....hoe was hij?.... Hoe zou hij zijn?.... Ze wist 't nieten toch zág ze hem!.... Die man was haar afgod! Buiten hem bestond er niets, omdat alles was *in* hem. Zoo alleen kon ze liefhebben, voelde ze nu.[†]— O, ze zag hem zoo duidelijk!.... Hij was lang, slank, donker, met die mannelijk-trotsche hoogheid in z'n stil doen van groot dichter. En zij zou leven, schuw-innig, in de schaduw van zijn roem, in de na-gloeijing van z'n zieners-verrukkingen. t' Emotioneele gaf haar 'n overduizelend geluk.... Want romantisch zou hij zijn, als 'n burcht bij avondschemer.... Hij durfde alles, alles! En gracieus was ie als 'n verliefd ridder. Waarom zou zij hem niet mogen liefhebben, niet minnen, als 'n halfgod?.... Zie, daar komt hij al op haar af, ze ziet den zachten zwier van z'n mannestap. — Hij vindt 't goed.... Haar eerste reis zou Italië zijn.... naar 't land van de zonne-

glorie, naar de geheimzinnige ruïnes.... Daar was haar heimwee eeuwig naar uitgegaan, als jong meisje al. Daar had ze Goethe zien zwerven, en in den schemer dier ruïnes leefde iets, dat haar teederste en droef-innigste natuur raakte. — Nu stapte haar man, haar dichter, aan haar zij in de wiegelende gondola's. En om haar heen roosterden de wuifpalmen en stoofden de wijngaarden. —

Ze was dronken van wat ze zag. Dat gloeiende blauw over de Italiaansche meren maakte haar dwaas van jubelende verrukking. Ze zag dienzelfden kobaltblauwen gloed sidderen en rimpelen over de Middellandsche Zee, aan haar voeten, voor haar oogen, en ze keek maar óp naar haar zanger die stil bleef van ontroering. 't Was er een gekabbel, een gefluister, een gezucht, zooals ze nooit nog in 't zoetste geruisch van haar visioenen gehoord had. — En 's avonds, als de zon over 't brandende blauw van de zang-zee z'n rooden toover schoot, gloeide er, zoover ze zien kon, tot aan rotsen en bergen, bloed-roode en goudvurige vinnen- en schubbenglans, als drongen millioenen visschen naar den deinenden waterspiegel, omstoeiend en moireerend de zee met 't legende-licht van hun huidgloed.

Ze hoorde daar klankgedrup van leeuweriken door de lucht en overal wuifden de palmen zwangere zwoelte van 't Zuiden op haar áán. —

Nu pas begreep ze wat haar altijd zoo diep beroerd had in den zang van Italiaansche tenoren. Nu hoorde ze de vurige zonen van de lichtende stad in hun eigen sfeer. Nu voelde ze er den heimwee-klank in, den leef-weemoed, de vlampassie in die week-sidderende stemmen. Dat had ze altijd wel doorleefd, vroeger, als ze een Italiaanschen zanger hoorde in d' opera, dat er iets weende in die stem, iets trilde als in 't hemelsblauw van hun land, iets als 't goud-paarse waas over de bergen, iets romantisch als de bleekroode spiegeling over de laat-nálich-tende meren. —

Ze roeide nu over dat water, naast hèm, haar afgod, en ze zag den hemel al hooger en hooger zich uitstrekken boven haar

hoofd, en ze snoof den geur van de druivenvelden, en ze keek iederen dag weer en weer naar de goud-roode hemel-landschappen, die de zon, vòòr ze wegzonk, elken avond uitstortte als 'n einde-loos fresco van vuur en paars, boven de aarde. En haar man zwelgde in 't genot van altijd maar te zien naar die purperen kasteelen, die tusschen 't bergenwaas, ontzaglijk hoog, plots gebouwd werden in den hemel, en weer verduisterden, tot ruïnes omgesmeten, door 'n onzichtbaar licht-toovenaar.

Nu zag ze voor 't eerst de gloeiende vruchten, 't goud van citroenen en 't brandend oranje van sinaasappelen in 't duistere loof, voelde ze over haar heen huiveren de zoele nachtzuchten van 't goddelijk Zuiden. Ze voelde haar ziel aangeraakt, heel licht, door de oude schimmen van een grooten tijd. Ze bedwelmde zich, ze koesterde zich, omdat haar liefde er in leefde. Ze was door genots-duivels gegrepen, en die trokken haar, met d'r zieke verbeelding en brooze angsten, waar ze haar hebben wilden.

Ze zag alleen 't mooie, overweldigende ; ze haatte 't leelijke, 't donker-melaatsche ; ze wou niets zien dan 't licht, 't wonderlicht dat op haar en zijn handen bevend terugviel.

Die ideaal-koesteringen, van weeke passie doortrild, slurpten haar visioenen in, bleven de onwezenlijke maar innigste bekoring van haar eenzame mijmering in de wonder-koele stille zaal. — Bij 't gerucht van Soonbeek's kraakschoenen in de gang schrok ze òp in smartelijke ontgoocheling, verslapte ze in spannend-angstige levensmoeheid. Dan bekroop haar weer loome, neerslachtige, haar zenuwen teisterende verveling, voelde ze 't schreien in haar ziel, en haar oogen omdoft van mat-duister licht, alsof ze onder 't hooge raam van 'n kerkercel zat opgesloten. — 't Sentimenteele heimwee naar 't romantische was 'n bloedend verlangen in haar geworden, waar zonder ze niet meer leven kón. — In haar dwepend-ge-ijl was de zaal haar alles, de stilte, met 't zachte zoete geruisch van ál de melankolieke, of 't vlammen van ál de schittervisioenen. Ze snakte naar die hersenschimmen, die beneveling

van haar verbeelding, die zoete dronkenschap van haar denken. Ze zou anders stikken in dat huis. Ze voelde er zich beklemd, ellendig tusschen 't wilde jaag-gedoe van Soonbeek. Ze begreep niet hoe fel haar 't fantastische gemijmer uitputte, haar ziel buiten de werkelijkheid van 't leven stootte, hoe zij verziekelijkt met haar goudzonnig of herfstig gedempt gedroom. — 't Was haar éénig geluk in de stille, kwijnende daguren. Soms voelde ze den angstig leegen waan van haar gepeinzen, die valsche verlustiging van haar zieke verbeelding, zag ze dat nevelige verlangen als 'n krankzinnigheid, alsof 'n donkere hand haar geest aan 't omzwachtelen was met bangheid en rouw. Dan werd ze klam, benauwd, besefte ze dat ze terug moest in 't gewone, triestige leven, waarvoor ze huiverde, naast Soonbeek.

De laatste weken had 't denken aan de kennismaking met Maurice en Louise haar nieuwe afleiding bezorgd. De flauwten waren wel vaker over haar heengeloomd in vreeselijken duizel, met 'n gevoel alsof ze van de aarde afrolde, maar toch behield ze 'n soort hunkerend verlangen naar hun komst. Ze hoopte zoo, dat 't echt-lieve menschen zouden zijn. En toch vreesde ze, nu Soonbeek hen introduceerde. — Maar 't was een geweldige verrassing geweest. Alle twee waren haar even sympathiek; vooral ook 't bleeke, fijne lijdensgezicht van Louise, 't aristokratische gemak van haar bewegingen en de gracie, de innigheid en zachtheid van haar spreken.

Daar zat nu meneer Fleury tegenover haar stil, peinzend en teruggetrokken. Maurice voelde niets van wat in haar zigeuners-ziel rondzwierf, wat hevige liefdepassie in haar gloeide, al was die nog nooit uitgevlamd. Hij bekeek haar met sympathie, wijl ze lief, mooi en elegant was, maar 't nuchterde toch in hem : wat 'n verschil met de alles-voelende, stille en voorname Louise, nu afgetobd door hun ellende en armoe Naast Louise, met haar spontane fijnheid van zeggen, haar innig-hooghartige en fiere houding, geen enkel leeg beleefdheidswoordje gebruikend en toch altijd van vormelijke distinktie,

werd Flora 'n salon-dweepestertje, met snuisterij-zinnetjes en lief, koket gedoe, maar binnen-in toch hol, zonder één diepe lévende emotie.

Flora begreep z'n plotseling stil-zijn niet goed. Waarom zei hij toch niets? En wat lang bleven Soonbeek en mevrouw Fleury weg? Of leek haar dat maar zoo, nu Maurice niets zei? Mocht zij zelf als gastvrouw zoo lang zwijgen? Maar wát tegen zóó iemand te zeggen! Ze bekeek hem, in schijn ongemerkt. Wat was ie mooi, wat leek ie op haar heerlijken Schumann, en wat 'n fierheid gloeide er in z'n woorden. Zou hij ook zoo romantisch zijn als Schumann? Wat 'n verschil toch met Soonbeek! O, 't was om te lachen! Hoe griezelde ze nu van z'n kalen kop, van z'n nat kuifje en z'n klein, ridikuul scheef scheidinkje op de kruin. — Ook had ze opgelet, hoe bezorgd Fleury keek naar Louise als ze kuchte. Wat innig zag ie haar dan aan, en wat 'n bang licht schoot er in z'n oogen.

Maurice bleef zwijgen, probeerde Flora 'n beetje te naderen met dóórdringende gedachten. Hij vond 't nàar van zich zelf, dat zij zoo'n plotselinge inzinking van z'n stemming moest ondergaan, maar hij kon geen woord uitbrengen. Er zat over alles nog verdriet in 'm na te woelen: over Soonbeek, over eigen zorgen, over Louise's gekuch, dat al erger werd en scheurend-droger, en over z'n dwaze strijd-houding tegen Flora straks. Toch wou hij haar innerlijk meer toetsen, haar natuur probeeren en karakteriseeren uit haar omgeving, uit haar gedweep met Heine, en uit al 't vluchtig-voorbijgesnaterde, dat hij van haar gesprekken met Louise had opgevangen, want haar overgave, haar belangstelling en genegenheidsomkoestering waren echt, groot.

Maar Flora kon dat zwijgen niet langer velen; 't maakte haar wild, nerveus. Plots vroeg ze 'm of hij gelukkig was met z'n schrijverij, z'n kunst.

— Mevrouw, mag ik u iets heel dringend verzoeken? — vroeg Maurice ernstig, toch op zacht-ingehouden toon, uit angst haar te krenken — laat u me vooreerst niet over m'n eigen werk spreken.... Wat ik doen wil, hoop ik te kunnen

doen.... Maar dat akelige spreken over kunst.... en wie m'n „lievelingsschrijver” is.... en wie m'n „lievelingskomponist”, vind ik iets heel naars!.... Ik wou heel graag dat u niet boos werd, mevrouw, want ik meen 't oprecht!

Flora keek weer 'n beetje onthutst, maar voelde zich toch heelemaal niet gegriefd. Er zong zoo'n lieve klank van innig aandringen in z'n stem. Hij sprak nu veel zachter dan straks. Toen was er in elk woord iets vlijmends, iets scherps en koels. Nù leefde er warmte in. Ze voelde de zuivere ontroering ervan overgaan op haar, dadelijk! O! dat was de stem wel van een die liefhad!

Maurice verwenschte zich weer. Hij had 't zóó heelemaal niet willen zeggen, maar veel bedachter, veel minder knauwend. En toch was 't er weer dwars uitgegoid. Wat kon ie haar ook op zoo'n vraag antwoorden? Hij presteerde nog niets. Z'n heel armoe-leven vloekte met al wat mooi was, rustig, bezonken.... Waarom kwam er in die luxe-koestering nu zoo iets droefgeestigs hem behuiveren?.... Er was ook wel wat om kregel te worden in al dat gevraag! Waarom vroeg ze niet iets veel gewoners, hoe z'n leven was nù.... nù?.... daar wist ze toch van....

— Vindt u niet dat mevrouw gansch lang wègblijft met Soonbeek?.... Mijn man is ook in de wolken als hij zijn boeltje mag zien laten.... Hij.... Wilt u nog 'n glas wijn, meneer Fleury?

— Pardon mevrouw, dat eene glas bezorgt me al duizelingen. Ik kán niet drinken. Ik ben 't heelemaal niet gewend.

Flora had haar zin onderbroken, zonder dat Maurice 't merkte. Ze had iets heel scherps tegen Soonbeek's veiling-gedoe willen loslaten, maar plotseling viel haar 't onhebbelijke van zoo iets in. Wat zou Maurice wel van haar denken, als ze haar man zoo schamper bespote achter den rug! — Vreemd vond ze 't van zich zelve, dat ze hem in gedachten Maurice noemde. Hij had ook zoo iets wonderlijks-aantrekkelijks, dat ze zich tegelijkertijd heel intiem met hem voelde en toch erg op een afstand.

Weer groeide stilte tusschen ze aan, terwijl Flora, met fijne, zachte vingerduwtjes, haar blond kapsel zat te be-toppen; innig, nerveus-mooi gebaartje, dat Maurice heel lief bleef vinden.

Nu kon hij zich ook niet langer inhouden. Zacht-aarzelend begon ie terug te draaien op 't spot-gesprek van straks; bekende Flora, dat ie, door 'n soort onbegrijpelijke kregeligheid, belachelijk had willen maken wat hem zelf in z'n leven 't hoogste geluk was. Hij verklaarde eerlijk, en ze mocht niet boos worden, dat ie al 't gebewonder van haar voor los gedweep had gehouden, maar dat ie zeer getroffen werd door de kernige, standvastige manier, waarop ze in haar liefde en extase volhardde.

— Kunt u er overheen mevrouw? . . . of zult u mij even aan de schandpaal slaan?

Flora lachte 'n beetje nerveus, ze voelde zich gelukkig met die kleine schuw-uitgesproken biecht. Ze had 't aan 't eind wel half vermoed. Ze had Maurice dadelijk als 'n heel buitengewoon wezen gezien. Nu was ze overgelukkig met z'n fijne verteedering en 't even neigen van z'n trots naar haar toe. Ze vond er iets verrukkelijks in, dat deze sterke man haar 't eerst al om 'n soort pardon vroeg. Bij anderen zou Flora heel sarkastisch uit den hoek geschoten zijn; bij Maurice vond ze 't 'n genot, nu de biecht er op gevolgd was. Toch smoorde ze haar triumpf diep weg in haar ziel, dat ie niet zou zien hoe innig z'n toenadering haar trof.

Maurice begreep niets van de éven lichtende vreugde-uitwerking van z'n woorden in de grijze min-oogen van Flora. Hij had 'n hooghartige afwijzing van z'n biechtje verwacht, of 'n ironischen uitval over z'n hoogdoenerig gedrag. Was ie dan zoo zwak, slap, week en verteederd geweest? — Z'n bloed ruischte in z'n ooren! Was dat nu de uitwerking van z'n teedre droefgeestigheid, die den heelen avond zacht in 'm weende? — Eindelijk antwoordde Flora wat.

Stelliger voelde Maurice nu dat ze er niet 't minst door gekwetst was. Al meer bekoorden hem haar bevallige vurigheid en 't fijn-galante van haar geserreerde bewegingen. Hij

verloor zelf de minne idee van z'n biechtje, 't leek ook waar : hij was ook volstrekt niet slap, niet week en niet lievig geweest ! Hij had haar volstrekt geen smachtend pardon gevraagd ! Ze moest hem nemen zoo als hij was. — Hij begon wat vrijer weer met haar te spreken, toen in stormpas en gebarendrukke, 'n paar meter vóór Louise, Soonbeek de kamer inschoot, schrill-verbaasd schreeuwend :

— Tjonge jonge ! uw vrouw meneer.... Maurice .. heeft letterlijk van alles verstand !.... van alles ! van alles !! van alles !!!.... nog meer dan jij !.... nog meer ! veel meer !!!.... Floor !.... die lui worden schatrijk !....schatrijk !.... Je kunt alles met ze doen !.... Louise is goud waard !.... op de veiling.. Maar ze moet geduld hebbendagen staán.... dagen staán !....

Louise kwam in, bleek, vermoeid en stil.

— Ja maar Soonbeek,.... 't is 'n schandaal dat u mevrouw zoo aftobt !.... Mevrouw gaat u toch dadelijk zitten ja ?.... u ziet zoo wit !....

Zacht-kalm smoorde Louise Flora's opgewonden verwijtjes naar Soonbeek, en ging weer zitten. Ze kuchte droog, vermoeid, en Maurice bekeek haar bang.

— U hebt heel mooie dingen boven, mevrouw, zei Louise, om de aandacht van haar scheurig gehoest af te leiden, — vooral 't porcelein en 't Delftsch.... Wij hadden vroeger ook zoo'n kollektie.... maar lang niet zóó mooi....

— Ik ben heel blij dat u 't zoo mooi vindt, mevrouw, want dat porcelein is goddank ja niet van die vieze, die èchte-vieze veiling....bah !

Soonbeek had zich den heelen avond al gesmoord. Nu kookte 't over:

— Vieze veiling ? vieze veiling ?? vieze-veiling ?? Je bent niet wijs mensch ! je bent niet wijs !.... Had ik maar alles van die vieze veiling gekocht, zou ik toch nu met zooveel voden niet in huis zitten !.... En als ik morgen met 'n stel Heine naar huis kom van die vieze veiling, is dat dan ook vies madam ? Vieze veiling ! vieze veiling !! Ziet u dat pak Louise ?

.... dat ik hier aan heb ? Hoe vindt u 't ? Mooi niet ? Toch splinternieuw niet ? Hoe vindt u 't ? Als geschilderd ! Dat is nou ook van die vieze veiling ! — Die holle praatjes van jou met je vieze veiling ! Je mag je schamen mensch, dat je zoo beschimpt met 'n drukte !

— Noe, dan vind ik uw pak óók vies ! gansch erg vies ! u hoéft geen pak van 'n veiling te dragen u hebt geld genoeg om te koopen ! —

Soonbeek's gezicht bleekte weer van gift, z'n glimlachmond beefde, z'n oogen valschten groen. Heftig viel ie uit, z'n gasten, z'n geveins, alles vergetend:

— Zoo zoo ! zoozoozoo ! Vindt *jij* dat *noe* ook vies ! Nou madam ! dat kan me nou net *niks noe* schelen ! En nou voor 't laatst ! voor 't laatst ! *Ik* ben de baas ! *Ik* ik ! *ik* ! ! Jij hebt geen lor in te brengen ! Als *ik* wil dat er drie lichten op zijn, heb jij 't hart niet en steekt er vier op ! *Ik* heb te zeggen ! Wou jij m'n veilinggoed beschimpen ! Ja ja, hm ! ja ja ! Ja ja ! ja ! dat zou 'n mooie boel worden ! Schimp jij op je moffeland ! Wou jij de groote madam spelen ! Je hebt niet dàt in te brengen ! niet dàt ! niet dàt ! ! niet dàt ! ! !

Flora beefde, zat ontdaan op 'r stoel, doodsbleek, durfde in ontstelde schaamte niemand aankijken.

Maurice en Louise wisten zich onder deze uitbarsting en groven aanval niet te houden.

Louise sprong van haar stoel en wenkte Maurice, zóó, dat Soonbeek 't zag, dadelijk heen te gaan.

Soonbeek, met trillende oogen, groenbleek van gift, had toch geen moed naar Fleury en Louise op te zien. Hij voelde zich verlegen, en tegelijk wanhopig dat ie oorzaak werd van hun plotseling weggaan. Hij begreep dat ie zich misdragen had Die vrouw ook ! met haar geschimp ! Dacht ze nou dat ie alles kon smoren ! Maar nu moest ie dadelijk bijdraaien, om te beletten dat z'n gasten al gingen.

— Wat ? staat u al op ? staat u al op ?? Nog àllen tijd ! M'n vrouw zou me kwaad maken ! Maar 't is

al voorbij.... Toe! gaat u nu zitten! nog àllen tijd.... Zoo zoo! zoo zoo zoo mevrouwtje.... vindt u t' porcelein 't mooist?.... en 't Delftsch?.... Maar....maar.... — in z'n natrillende woede en schrik kon ie niet op den naam van al 't ander geziene komen —.... maar.... uw Karel'tje is toch verzorgd!.... de jongens zijn toch bij 'm!.... Zoo zoo! 't porcelein!.... En ja! o ja! hm! die mikroskopen.... mevrouwtje.... hoe vindt u die?.... Hebt u er verstand van? Zijn 't echte lenzen?.... Zijn 't echte lenzen? ja? ja? ja? hm! ja?

Maurice en Louise voelden den spartelenden angst van Soonbeek voor hun weggaan, hun scheiden, onder den indruk van dien uitval. Flora was bijna in huilen uitgebarsten. Ze was diep gekrenkt, schoon ze geen stom woord terug had gezegd. Maar Louise en Maurice keken haar zoo innig-deelnemend aan, dat ze óver de beleediging heen, zich door hun vriendschap ontroerd voelde. Ze deed net of Soonbeek niets gezegd had. Ze wou de stemming niet bederven, die nu al zoo verinnigd was tusschen haar, Maurice en Louise. — Ze overkeek Soonbeek trotsch en fier, en levendig praatte ze weer, vertelde van haar kostschoolleven en van de Duitsche bosschen, waar ze vroeger in gezworven had. Ze schaterde telkens opgewonden, dat haar oogen in tranen schoten en telkens met 'n snik brak ze af, alsof ze in haar lachen haar huilen verborg.

Soonbeek veinsde belangstelling, stemde telkens onnoodig in, dikte met ratelwoordjes haar zinnen áán, lachte schrill mee, nerveus, gejaagd, om maar weer de stemming binnen te lokken, die hij er met z'n geschreeuw zoo woest uitgesmakt had. Maurice bleef stil en luisterde naar 't geestig vertellen van Flora, die hem al meer en meer meeviel. Er tintelde weer wat gezelligheid rond. Plots schelde Flora 'n meisje.

— Och wees zoo goed Trees.... en haalt eens drie flesschen champagne uit den kelder, — zei ze met haar klaar-vol geluid, uitdagend, sterk Soonbeek aankijkend.

Hij kreeg 'n schok! wat deed die duivelsche vrouw nou weer! Er stonden nog vier flesschen beste rooie wijn.... Maar hij

voelde 't weer : ze koelde zich op 'm ! Geen stom woord durfde ie nu zeggen, al had ie haar kunnen slaan. Dàn zou voor goed de stemming vernield zijn. De meid bracht de flesschen binnen en Flora schoof éven aanstootend de trilklankige, fijngeslepen glazen op tafel.

— Mijnheer Fleury, noe wilt u nog wel één glas drinken ja, op onze vriendschap ?

Ze vroeg 't met haar fluisterzachte stem, zoo innig, dat ie voor niets ter wereld weigeren wou. Heel koel verzocht ze Soonbeek de flesschen te openen. Hij morde, gromde. 't Was 'n afstraffing, zoo fel als ze maar bedenken kon ! Giftig, doorschokt van gesmoorde woede, liet ie de kurken knallen als schoten !

Flora schonk, gracieus, en vroeg, tusschen het koele geruisch van den wijn in 't vonkende glas, met heel vreemde stem :

„Drinkt u Soonbeek ?”

Hij sloeg z'n oogen neer, hij kon 'r niet eens meer aanzien ! Hij was geslagen, geslagen van avond !

— Ja, hm, ja ja !.... Och waarom niet ?.... Een keer is geen doodzonde !.... 't Is heel lekker.... goeie grut !.... heel lekker !.... smaakt ie mevrouw, smaakt ie ?.... Och ! 't is krankzinnige weelde ! 'n mensch kan er best zonder.... 't Is bombarie !.... Je kunt heel wat lui helpen.... met al dat geld dat je daaraan verteert !....

Hij dronk heel spijtig 'n slok, sprak diep naar den grond, worstelde om óp te zien, wat niet lukte. Hij moest weer bijdraaien. — Even geheimzinnigjes klampte Soonbeek Maurice aan, schoof een eind met hem naar achter, alsof ie 't zoo in fijnen tact schikte. Hij begon te fluisteren, toch zorgend voor z'n adem-afstand, over Fleury's schulden. Hij beloofde hem nu, smakkend met z'n tong en telkens omkijkend naar de champagne-flesschen, wat te helpen. Flora keuvelde gezellig en levendig met Louise. Soonbeek liet Maurice niet los.

— Zie je Maurice, één ding ! één ding !.... *ik* moet betalen.... *ik*.... *ik*.... Want *ik* wil onderhandelen met die krediteurtjes !.... Ik moet 't op 'n akkoordje gooien !.... Ze

zijn tevreden met vijftig percent.... en geven graag 'n bewijs van kwijting.... Ik waarschuw je.... geef nooit zwart op wit!.... nooit, nooit, nooit! Beloof met je mond zooveel je wilt!.... maar nooit 'n regel op papier! Leer dát van mij!... nooit!.... Beloof met je mond de halve wereld.... zonder getuigen.... maar gebruik geen inkt!

— Maar meneer Soonbeek, ik kan die lui toch geen akkoord aanbieden!.... Ze hebben recht op alles! 't Zijn zelf arme menschen!

— Goed best, goed, meneer Fleury.... bied u ze dan maar aan wat u wilt! Geef u ze zelfs rente.... rente voor 't wachten.... maar van mij géén duit!.... Als *ik* help.... wil ik *mijn* inzichten volgen! Begrepen? wil ik *mijn* inzichten volgen.... *mijne*....*mijne*....

Maurice voelde zich vastgekneld! Wat te doen! Louise zou, ook met Soonbeek's voorwaarden, eindelijk eens wat rust krijgen. O! dat die duivelsche vent nu zoo'n macht over 'm had!....

Maurice stemde traag, verdrietig in. Soonbeek liet 'm eindelijk los, wjl ie zag dat er toch niets meer uit te krijgen was.

Al sterker doorleefde Maurice de fijne bekoring, 't eigenlieve en 't persoonlijk-innige van Flora, met haar mooi-blonde hoofd, haar lokkende oogen. Hoe moest ze zich omkropen voelen door dien alles-beslurpenden, iederen levensadem inzuigenden Soonbeek. Zooals een donker-gouden vlinder afwiekt van 'n vurige bloem en in blinde dronkenschap van honingdrank, bedwelmd neerdwarrelt op 'n mesthoop, dáár z'n kleurvuur dooft in 't slijkige dras; zoo begreep hij dat ook Flora met haar gouden meisjesdroom moest gevallen zijn op de walmende moeras-aard van Soonbeek. Hoe kon ie zich anders voorstellen, dat deze mooie vrouw zich ééns toch overgegeven had aan zóó'n man?.... Zeker, ze was sentimenteel, week, overgevoelig, van pijnlijke broosheid, maar toch ook heel innig, en vernuftig in haar geestige scherts, en gloedvol in haar negenheid. Hij kwam er van terug; 't was geen salon-mensch, al had ze iets Duitsch-sensitiefs en geheimzinnigs, dat hem in

't begin wel erg gekunsteld móest toeschijnen, wíjl ie weinig verwachtte van 'n vrouw die Soonbeek tot man kiezen kon! Maar nu zag ie 't in : ze was als 'n goud kapelletje, in 'n dronken zwirrel van romantische bedwelming, half bewusteloos, met gevouwen vleugels op dien poel neergevallen, en nu smoorde 't kleurvuur nog tusschen haar wíekjes. Voor die jonge vrouw had de levensvreugd kunnen zijn een gloeiende bokaal, waarin 't vernuft vlammen speelde als 't rood van ziedenden wíjn. — Hoe droef, hoe ellendig doorschichtigd van angst kon ze naar Soonbeek soms kijken, als ie tot haar sprak. Nu was ze heel sterk en fier geweest in haar hooghartig doorzetten van eigen wil, en kalm-krachtig in een afstraffing, zonder 'n woord tegen hém. — Ja, nu zag hij 't goed. In 't begin had hij zich laten verschalken door haar dansende woordenscherts, haar lichte ironie op Soonbeek's gepraat. Nù voelde hij er den ondergrond van : 'n diepen afkeer voor al zijn doen, 'n hevige minachting, maar getemperd voor de gasten en vormelijk omgegoocheld in ranke spotternij, als 'n fijn feston van kleine stekelige geestigheidjes óm haar afkeer geborduurd. Nu begreep ie, dat ze Soonbeek niet alleen niet liefhad, maar ook dat hij haar 'n afzichtelijke kwelling was.

Flora drong er zachtjes bij Louise op aan, vooral nog wat gebak te gebruiken. — Ze vermoedde niet dat die plotselinge overgang van bijna-geen-eten op alles wat er was aan zoe-tigheid en lekkernij, 'n vreemde gewaarwording wekte, 'n angstig tasten naar wat wèl, wat nièt verdragen kon worden, als 'n rooker, die na 'n hevige ziekte van jaren, voor 't eerst weer 'n pijpje opsteekt, afwachgend wat er met hem gebeuren gaat.

Louise weigerde en Maurice ook.

Vormelijk bood ze Soonbeek aan, die bedankte met drift, mondlach in schríl kontrast met z'n nijdige nee's.

— Nee-nee-nee!! Gebak?.... gebak?.... op de nacht? ik dank je!.... ik wil slapen!! In geen twaalf jaar heb ik koffie 's avonds gedronken, alleen laatst bij u.... laat.... toen heb ik 't wel gedaan.... kon ik ook geen oog dicht

doen!.... Dank je! ik wil rustig slapen.... ik hou van m'n slaap!.... Wat zegt u Maurice? Zal ik m'n nachtrust offeren aan 'n stuk gebak?.... *Ik* niet.... *ik* niet!.... *ik* niet!!... slapen! lékker slapen! Wat zegt u Maurice?.... Vertel eens.. hoe is 't met jelui „zuipkrant” bij je thuis? hihhi.... Ben je er nog aan?.... ja, ja? hm! hm! ja? ja??

Maurice kleurde als 'n pioen, keek schuw naar Flora of ze geluisterd had. Wat grof van dien kerel om er zoo maar alles uit te flappen; weér een triumpf voor zijn demonisch klein venijn.

— Ja meneer Soonbeek, daar ben ik nog steeds hoofdredakteur van, — zei Maurice nu met emphatischen zelfspot, om zich te redden.

— Menéér Soonbeek? menéér? meneer?? Ján! Ján-Jan!.. Of wilt u absoluut meneeren.... meneer Fleury! vroeg ie kwaad.

— Maar lieve hemel, ik kan toch ook maar niet dadelijk Jánnen!.... Laat u dat nu maar van zelf komen.... ongemerkt!

— Goed-best-goed!.... goed-goed-goed!.... *ik* zal je niet dwingen.... goed! Maar mál is 't.... en mál blijft 't.... Op die manier vergeet je dat we vrienden zijn!.... vrienden!..

Z'n lachmond sarde weer, en gejaagd keek ie op z'n horloge. Maurice begreep hem niet! Meende hij er werkelijk iets van? Hoe verfoeide hij dien man toch in z'n dor, bruut en rauw, grof gesprek! En toch, diep trof hem telkens de wreede typische natuur, 't felle, sluwe en woest-energische van dezen machtloozen machts mensch. Hij voelde nu heel goed, dat er in Soonbeek iets leefde dat met radertjes-scherpte en vlijmende snijning tegen alle valsche verrukking, tegen gemaaktheid en schijnmooi indrong, en al 't zedelijk leege gebluf als dadelijk benauwende blaaskakerij dóórkerfde. Hij vond hem 'n gedrochtelijken kerel, maar van 'n wreed-boeiende, demonische echtheid als wanschepsel. Z'n helsche inhalige natuur was van 'n ontzaglijke openheid, z'n hebzucht onbedekt en rauw als de lillende begeerten van 'n beest. Z'n kop was dàn duister

van haat en vergramming, dàn licht en blank als van 'n meisje. Z'n perfide nieuwsgierigheid leek soms open als 't gestamel van 'n verbaasd fantastisch kind. En dadelijk daarop hapte ie als 'n snoek vraatziek in wurmaas, en al skorpioenden ook de weerhaken door oogen en mond, al krampte ie van dolle pijn, hij rukte los of sleurde mee. Voor die vrouw, met haar dweepzieke weekheid, haar overgevoelige verfijning, droomrige teerheid en romantische innigheid, moest ie wel om te vergiftigen zijn. Want z'n demonische haat tegen schijn was geen groot eerlijk verzet, maar 'n woedende passie om te vernielen. Zielsvrede kon hij niet uitstaan, wijl ie ze zelf niet had, ook niet wist te bemachtigen met gèld. Hij kon geen geluk zien, vooral geen rustig geluk, geen fijnheid van vormen, geen zachtheid. Dat stookte in z'n hart heete afgunst. Maurice had 't aan alles gemerkt. O ! hoeveel maal zei ie niet, dat ie z'n kop zoo mooi vond, zóó waar Flora bij was, dat ie zich gloeiroot van verlegenheid en woede afwendde, al voelde ie de gluiperige spijtigheid van die mooiinderij. Maurice zag 't nu kristalklaar : schoonheidsbegeeren had ie niet. Dat voelde hij aan iedere nuance van z'n schrille, twistzieke stem.

Wat wou de man toch van hem, juist van hém ! Daar was ie nog niet achter ! Zag ie zooveel voordeel in hem ? waarin toch ? Of hield ie werkelijk van hem omdat hij, van 't eerste oogenblik af, precies gezegd had waar 't op stond, zonder stroopsmeerderij ? —

— Floor, je houdt je goed je houdt je best ! heel goed ! Maurice moest maar meer hier komen ! Waar is nou je slaap ? weg . . . weg ! Zie je wel niets dan verbeelding ! verbeelding ! verbeelding ! niets anders !

Maurice tastte telkens angstig in z'n vestzakje, om te voelen of er nog z'n met moeite afgezonderde dertig cent zat voor de tram.

— Ja, maar nu zullen we toch eens opstappen, Louise ? 't Is half twaalf eer we op den Dam zijn

— Opstappen ? opstappen ? ? u hebt nog makkelijk 'n kwartier nog 'n kwartier ! makkelijk !

— Maar ik vertrouw tegen twaalf uur m'n broer Frans niet al te best meer.... en we mogen 'm ook niet langer laten wachten.... Ik verlang naar Kareltje.

— En u zei dat uw zuster Diewertje tot half twaalf zou blijven?.... ja ja! dat zei u toch!.... dat zei u toch!

— O! dacht u dat ik mijn kind alleen liet bij m'n broer Frans?.... Voor niets ter wereld!.... Maar Diewertje moet om half twaalf weg.... en ik ben moe.... En als Frans tukt op z'n stoel.... en Kareltje roept....

— Gekheid mevrouwte, gekheid! gekheid!! Frans tukt niet.... De eerste keer dat we bij elkaar zijn.... Frans tukt niet!.... waarom zou ie tukken?.... waarom?.... ik verzeker u.... hij tukt niet!.... U hebt nog twintig minuten!..

Soonbeek was 'n beetje nijdig op Maurice, dat ie met z'n opstappen nou plots den boel kwam verstoren. Ze zaten nu pas zoo lekker gezellig en warmpjes!

Flora wou nog iets tegen zeggen, maar haar zachte stem werd overhold door zijn loskrakend geratel. Telkens z'n oogen dichtknijpend, stootte hij uit:

— Nou heb ik nog iets moois voor u.... dat kunt u net nog zien.... net nog! net nog! net nog!.... Wilt u? Hebt u nog even tijd?.... Houdt u van vlinders? ja ja?? hm! ja?.... Maar geen Hollandsche vlindertjes!.... Onbetaalbaar!.... goeie grut! echt iets voor u en voor Maurice!..

Soonbeek was dol op Louise. Hij vond haar heel mooi, zoo zacht en stil en zoo fijntjes.... En wat wist ze toch alle-machtig veel van allerlei dingen af!.... Wat zou ie met haar op veilingen prachtige dingen kunnen koopen!

Uit de vóór-salon keerde ie terug, tot z'n kin beladen met zware doozenstapels. Donkre driftad'ren kronkelden hoog over z'n achteruitgeduwd voorhoofd en slapen, alsof 't bloed er uitspuiten zou. Gejaagd en óp van sjouw-inspanning smakte ie met 'n zucht z'n vracht neer op tafel.

— Dat is natuur.... daar kun je hier naar blazen!.... naar blazen!.... Je schoonste vlinders mevrouwte!.... Dát is natuur!.... kun je alleen op veilingen koopen!.... zoo'n

brok natuur !.... De prachtigste kleuren !!.... dát is natuur !!
 Ik heb 'n regenboog in huis.... net zoo mooi mevrouwetje
 als in de lucht ! geen haar minder mooi !.... ik heb 'n regen-
 boog in huis !

Hij hijgde, snakte naar adem, joeg toch dadelijk met bitse
 verontwaardiging er overheen :

— Waarom moet er een alleen in den hemel staan ? Als
 ie te koop was zou ik er onmiddellijk op bieden !.... Nu heb
 ik er een in huis !.... Is 't niet echt paarlmoer ? echt paarl-
 moer ??.... Ik heb ze twee professers voor de neus wegge-
 kocht.... Wat ze jou waard zijn, zijn ze mij ook waard....
 Pik, ik heb je. Pik, ik heb je. Mijn vrouw dweept met 'n Got-
 terdämmerung.... goed-best-goed ! laat 't mensch d'r zin !..
 Maar laat ze eens hier mee ankomen !?.... Dan zijn die vlin-
 ders toch nog heel wat mooier hè ?....

— Nou, ik eet liever 'n pannenkoek met bruine suiker ! —
 ironiseerde Maurice, Soonbeek imiteerend.

Louise en Flora schaterden.

— Watte ? wat-wat-wat !!.... 'n pannenkoek ??.... O !
 wacht.... nou begrijp ik je !.... jé bespot me !.... nou
 snap ik je !.... Prachtig, prachtig man ! prachtig !! Maar daar
 zou ik je m'n vlinders toch niet voor geven !

De bekamferde doozen opende ie heel voorzichtig. Alles
 er in was smetteloos onderhouën. Er dufte wel 'n geur uit
 als in de lokalen van 'n opgezette-dierenmuseum, iets van
 kalk, karbollucht en tapijstof. Maar dat deed de kamfer, ver-
 ontschuldigde Soonbeek. Alles liet ie zien, stalde ie uit, telkens
 met 'n berekende buiging, voor z'n adem-afstand, naar Louise
 neigend, dán naar Maurice. Fleury genoot van de zacht-gloe-
 ende Columbia-vlinders, die als kleine scheepkens van paarl-
 moer overglansd leken te drijven in 'n kleurigen droom. Zoo
 iets had is nog nooit gezien. Hoe kwam 't in huis bij dien ban-
 kier ? Hoe bleef 't hier verstoppt, weggeborgen en bekamferd ?
 Daar ging z'n droge zieke adem over heen ! Als van 'n goud-
 vurig armatuur van wondren glans speelden de lichtgloeelingen
 over z'n handen. 't Sterrevonkte in de zaal, 't weerlichtte,

en telkens was 't of die uitgewiekte vleugels der doode vlinders in vurige kringen hun hoofden zouden gaan omzweven, altijd nog wachtend, wachtend op 't geschikte moment.

Louise keek zoo verbaasd, dat 't was alsof ze hun gegloei en geglans in 't licht van haar droefheerlijke oogen mee naar huis wou nemen, eer de vlinders weer weggestopt werden in de donkre bekamferde doozen. Ze keek sprakeloos, stil, innig-rustig toch. Van al 't Soonbeeksche geraas om haar heen hoorde ze zoo goed als niets. Eindelijk zei ze heel zacht :

— Hoe vindt je die heerlijkheid Maurice !

Hij knikte, zelf wég in de pracht van de doode diertjes. Iets innig-weemoedigs huilde weer door 'm heen. Na den dood nog zóó mooi ! De menschen als doorwurmde molm uiteenrottend, den spokigen schedel ontvleescht, geschonden en afgeknaagd door 'n demonischen vernieler van alle stof Die diertjes nog ná-gloeiend in hun kleurgeschitter, als symbool van een koninklijken dood, als 'n streep van vlammend licht, door 't duistere sterfrijk heenglanzend naar nieuw leven !

Maurice vond 't àl ellendiger, die god'lijke vleugeltjes, die wiekjes en zeiltjes van vurig paarlmoer in handen van den duivelschen Soonbeek. 't Was 'm alsof ie dwars door 't wiegelende groen, 't purper-blauw en al de gloeiende weerschijnen, 'n dikken worm zag kruipen, met ring-golvingen, in slijmerig vochtspoor, over de lévende kleuren-schubbetjes heen. Louise bleef staren Ze lichtte ieder diertje op met 'n teederheid, alsof ze 't in 't leven wou teruglokken

Soonbeek groeide van genoeg, dat z'n kollektie zoo bewonderd werd. Hij zag op z'n horloge dat ze weg moesten ; hij voelde de minuten aansluipen, en hij hield z'n adem in, bang dat ze 't zouden merken. Maar ze bleven kijken en weer kijken, en Flora keek mee, zag nù eerst, in hun handen, wat wonderdiertjes dat waren.

Plots sprong Maurice in schrik achteruit.

— Lieve hemel Lou ! bij twaalfen al ! de tram is weg ! God kind ! wat nou te doen ! Je kunt niet loopen !

Soonbeek schrok mee in gehuichelde ontsteltenis.

— Goeie grut! da's jammer!.... heel jammer!.... goeie grut!.... Dan maar 't loopje kalm áán.... Blijf jelui nu nog maar wat!.... 't Is nu toch te laat!....

Maar Flora sneed hooghartig er tegen in, met haar nu uitzwellende volle stem.

— Wat scheelt u Soonbeek!.... denkt u noe dat ik mevrouw.... ja zoo moe door ù gemaakt.... noe naar huis laat lopen!.... Ik verzoek u.... bestel dadelijk een rijtuig!.... telefoneer u maar aan de stalhouderij van Weenders!.... die knipt de weg dichter af!

Soonbeek schrok. 'n Rijtuig?.... 'n rijtuig?.... godallermachtig!.... 'n loopje van 'n uur!....

Hij voelde weer woede in zich opgloeien, om de gulle vlaag van Flora.... Haar oude spilzucht weer!.... Wat bezielde die satansche vrouw toch vanavond.... om 'm ieder keer zoo te hinderen?....

— 'n Rijtuig?.... goed-best-goed!.... 'n rijtuig zeg je?.... goed-goed!!.... Maar je bent er te voet even gauw!.... haast even gauw.... 't Regent 'n klein beetje.... frisch.... lekker frisch!.... Gezonder dan in dat bedompte rijtuig!.... Wacht! daar schiet me te binnen!.... de telefoon is defekt.... al sinds gisteren.... defekt.... defekt!.... Wist je 't niet?? Ja-ja hm!....daar is niets aan te doen.... defekt is defekt!.... goeie grut!.... Maar ik wil wel even probeeren!.... dadelijk wel!....

Flora beefde van drift.... Moest ze nu openlijk zeggen dat ie gemeen loog, zoo maar in bijzijn van Maurice en Louise? Ze durfde niet, kon hem niet zoo aan de kaak stellen. Ze zou zelf sterven van schaamte. Ze zag hoe spottend en gekrenkt Maurice keek, hoe bezorgd naar de bleeke Louise, onder 't drukke gesnater van Soonbeek.

— Och, 'n loopje!.... U doet 't op uw dooie gemak!.... 'n uurtje.... u merkt 't niet!.... Was de telefoon maar niet defekt!.... dan was 't klaar!.... dan was 't in orde!

Maurice was radeloos. Geld voor 'n rijtuig bezat ie niet.

Nooit had ie zoo'n hond van 'n vent gezien! Den heelen avond had ie Louise afgetobd; zijn schuld was 't dat ze te laat aan de tram kwamen, en nu bood ie z'n vermoeide vrouw niet eens uit eigen beweging 'n rijtuig aan. Wat moest ie doen? Hij kon hem toch 't geld niet uit den zak scheuren!.... Hij kon hem toch niet dwingen, zelfs niet vrágen!.... Hij had den vent wel kunnen wurgen!

Flora zag z'n gekrenkte teleurstelling en z'n wanhoop. Ze durfde hem geen geld uit haar eigen beursje aanbieden. 't Pijnde haar door de ziel. Alles wist ze van z'n armoe, en den gansch-schen avond had ze, zoo kiesch mogelijk, er geen woord over gesproken, had ze net gedaan of ze 't niet wist. Heel bleek, opstaand in trotsche lengte, over Soonbeek heen kijkend, zei ze weer:

— Maar dan gaat u nœ ja zelf 'n rijtuig halen Soonbeek!... Of ik roep nog een van de meisjes!....

— Pardon mevrouw, we zullen gaan; dan zal Louise 't maar loopend moeten doen.... bij stukjes en brokjes.... Ik verlang niet dat meneer Soonbeek zich voor zóó ons derangeert!....

Maurice, die in dat doorzetten van Flora, hoe sympathiek ook, iets hevig-stuitends vond, had koel-spottend geantwoord.

Soonbeek schrok er ècht van.

— Nee-nee! nee-nee!! — joeg ie er schrill in angst uit.... dat hoeft niet! ik ga.... doodgewoon,.... ik ga.... doodgewoon! Maar zie je wel Floor, dat de menschen zelf ook wel willen loopen!.... Jij doet net of ik geen rijtuig halen wil.... dat is d'r ook netjes, heel netjes.... heel netjes!

Tegen zóó'n infame negatie van Maurice's spotwoorden en sluwe omzetting van z'n ware bedoeling, kon Flora niet op. Ze werd er stil van, doodstil even. Toen, zelf schrill van nerveuse spanning, zei ze dreigend:

— En noe verzoek ik u.... er geswind heen te gaan! of ik schel 'n meisje!.... Mevrouw ziet doodelijk moe.... U bent heel erg moe, niet mevrouw?

— Ja heel moe, zei zacht Louise, maar 't is immers ónze

schuld dat we te laat zijn. Meneer Soonbeek heeft toch niet op onze tijd te letten!....

Louise's sarkasme trof Soonbeek nog 't diepst!

— Eben.... maar ik laat u toch niet loopen.... Gaat u noe Soonbeek?.... of ik schel.

— Zeker! dadelijk! dadelijk!! Maak je niet zoo'n bult mensch!.... ik ga.... ik ga!.... ik kan in dat hondenweer toch niet zonder jas.

Even wou ie meelij met z'n eigen er in gewerkte figuur opwekken, maar Flora beet dadelijk scherp toe:

— Zoo! vindt u 't nœe laat-avends hondenweer, als u zelf daar uit moet!.... En mevrouw wilt u laten loopen.... U is een beminnelijk gastheer.

Soonbeek voelde zich vastgezet! Haastig sloeg ie zich 'n doek voor den mond, trok z'n jas aan en holde met z'n hoed in de hand weg. Hij kende Flora. Ze zou zeker 'n meisje schellen en dan kwam nog op den koop toe uit dat ie gelogen had, de telefoon heelemaal niet defect was. Moest ie niets van hebben, niets! niets!.... Maar gloeiend-giftig bleef ie op Flora. Als zij van dat lamme rijtuig niet had gerept, zouden ze kalmpjes zijn gaan loopen.... Vast en zeker!.... Vast en zeker!.... Mopperend sloeg ie de deur dicht, vluchtte de gracht af, schichtig als 'n opgejaagde aap z'n wenkbrauen fronsend en z'n triloogen sluitend en openend, in wilde nervositeit. — Na 'n kwartier ratelde 'n rijtuig vóór. Soonbeek had zich er in laten terugrijen. Tenminste toch wát voor z'n geld! —

— Die vrouwen.... die vrouwen.... wat 'n teere schepsels toch! — wrevelde Soonbeek, met z'n nattige jas en hoed in de hand de zaal inholland. Altijd hebben ze wat! altijd! altijd!.... altijd!!.... 'n loopje van 'n uur!.... 't is zonde! ja-ja.... hm!....

Zoo'n hardnekkige, woeste, ingekankerde zelfzucht had Maurice nog nooit in 'n mensch ontmoet.

— O ja, meneer Fleury!.... U geeft de koetsier, als u wat bij u hebt, volstrekt geen fooi.... asjeblijft.... als u wat bij u hebt Dat krijgt ie hier nooit.... ik haat fooien-

gegeef!.... Doet u hier niet groot!.... Dat geld kunt u best gebruiken.... om wat meer af te betalen.... u weet wel!.... Alle beetjes helpen!.... ja-ja! hm!.... ja hm!.. En hij moet u toch rijen!.... dat is z'n vak!.... dat is z'n vak!....

Maurice voelde zich doldriftig. Hij had hem wel kunnen fijnknellen tusschen de deur. Er was niets met hem te beginnen. Zóó gaf je hem 'n afstraffing dat ie in elkaar kromp en beefde; tien minuten er ná roofgierde z'n aard weer boven, vergat ie alles, ieder gevoel van eigenwaarde, van kieschheid, van meelij! — Eerst dat grove verwijt op Louise's zwakte; nu weer dat onhebbelijke over die fooi en 't afbetalen! 't Was 'n monsterlijk koudzielig egoïst.... Maar wat te doen nu? Zeggen: stik kerel! wegblijven en nooit weer terugkomen? En Louise dan? en 't kind?.... Zag ie niet de vale, lei-ige bleekheid van haar vermoeiings-gezicht?.... en hoorde ie niet telkens droger en snijdender haar hoestgekuch?.... Hij zweeg, snikte van binnen wat smarthuilen uit.... keek 'n anderen kant op.

Soonbeek's wanluidend-schriele zenuwstem joeg langs en om Louise heen, als kreetjes en piepjes.

Flora hielp Louise, bakerde haar innig in haar bonte rotonde en knelde haar nog 'n warm-zwaar bont om den hals.

— God mevrouw.... wat gaat u koud gekleed! Hoe houdt u 't uit!.... Maar Soonbeek, u hebt zooveel mantels.... stuurt u mevrouw niet dadelijk 'n paar?....

— Tetete.... tetete!.... dat gaat zoo maar niet madam!.. dat gaat zoo maar niet!.... Soonbeek steelt ze niet!.... Ik heb al tot mevrouw gezegd.... dat ze maar eens op m'n kantoor moest komen uitzoeken!.... Ik verkoop graag, heel graag!.... dat weet je.... Dan zullen we eens zien.... eens kijken! eens zien.... wat past en niet past!.... zullen we eens kijken! rustig.... kalm.... op ons gemak!

— Nu ja, mooie praatjes.... Maar in dien tijd pakt mevrouw koude.... Noe mevrouw.... u houdt die rotonde maar net zoo lang als u wilt.... U moet van die afschuwlijke

veilingrommel ook maar niets nemen.... 't Is zoo vies!.... U houdt de mantel maar tot u 'm missen kunt!.... ik bid u!.... als ik u maar niet beleedig!....

— Gekheid, gekheid Floor! gekheid, pure dwaasheid!! bitste nijdig Soonbeek er tusschen, in harde rukken de onderdeur voor Louise en Maurice opentrekkend. — En jij dan?.. dat gaat niet!!.... leenen is borgen in de hel!.... Hij is mevrouw ook veel te wijd!.... veel te wijd!!.... Ik zal 't met mevrouwtje wel klaarspelen.... laat mij maar gaan.... laat mij maar gaan!

— En ik wil 't noe zoo! en dat raakt u niet! — zei trotsch rustig Flora.... Over mijn kleeren heb *ik* te zeggen, niet u!

Maurice snakte naar de straat. 't Benauwde 'm zoo in dat huis! Telkens stootte ie op tegen dien man, telkens weer om iets anders. Hoe zou ie dat ooit kunnen uithouden?.... Wat 'n schrokkingheid, zoo rauw als ie ze nooit gezien had!....

Heel vriendelijk nam ie afscheid van Flora. Nu begon ie in-ééns heel klaar te zien, dat in deze nerveuse, overgevoelige en dweepzieke vrouw toch ook 'n vaste, sterke kern leefde. Nu begon ie schemerend te begrijpen wat 't 'n satanische straf zijn moest, naast zoo'n man te leven, voor 'n zóó naar liefde en innigheid hunkerde natuur. Innig drukte hij haar de hand, als om haar kracht te geven, en in 't halfdonker bij de deur, zag ie haar grijs-geheimzinnige minneooogen vlammen van geluk en stille verrukking.

Soonbeek hielp houterig-galant Louise in 't rijtuig. Hij stond met z'n bloot hoofd in den regen. Was zoo goed voor z'n kuif.... hadden ze 'm gezegd.... Dan zou ze lang blijven.

Na veel gegroet en weerom-gegroet smakte Soonbeek 't portier dicht, en schreeuwde nog even gejaagd naar den koetsier straat en huisnummer van Maurice.

Ratel-zwaar hobbelde 't rijtuig weg in den stillen regen-nacht. En lang nog hoorde Flora aan de deur naar 't rythmische geklikklak van de paardehoeven op de keien.

ZESDE HOOFDSTUK.

I.

Maurice leefde al maanden lang in een werkkoofts, die hem omgloeide en z'n verbeelding in zwaren draf joeg.

Soonbeek had, na drogisterig gepinkel en 'n benauwend, Maurice's geduld en aandacht inknellend ge-bereken, 't op een akkoordje gegooid met z'n schuldeischers in de straat. Drie avonden achteréén had de schatrijke man, op Fleury's duf kamertje gezeten, de luitjes, als 'n bloedgierige spin d'r vliegen en motjes, opgewacht. Drie avonden lang had hij hen beknibbeld en betoeterd, alsof er z'n leven van afhing, en gejuicht bij ieder kwartje, dat van de rekening wegviel. Ze waren nooit nog met zulke fijne listjes, vragen, draaierijen overmand geworden en Maurice hield z'n hart vast bij het zien uitkronkelen van zooveel geraffineerde sluwheid. Toch eindigde alles met 'n vriendschappelijk gepraat tusschen Soonbeek en de schuldeischers, die hij uitgehoord en vastgestrikt had op allerlei manier. Vier van de acht had ie op afbetaling zelfs broeken, 'n overjas, emmers voor de vrouw, en twee handkarren aangesmeerd.

Maurice voelde zich zweven, nu hij van al die schaamtelooze en nijdig-vloekende geld-kereltjes af was. Alleen vond ie 't om te huilen voor 't brave bakkertje Roeleveld, dat die zich 't meest door Soonbeek had laten lijmen, juist wijl ie de goedaardigste en voor suggestie meest gevoelige bleek.

Louise zei niet veel, maar aan alles kon Maurice zien, dat ze heel gelukkig was nu ze niet meer vervolgd werd door die gemeene trap-krijschers. Ze schrok bij ge-bel niet meer zoo óp, ze bleef kalmer en innig-statiger dan ooit. — 't Armoe-gepijnig was met die afbetaling nu wel niet gedaan, maar de kleine schande toch wel, de kleine, hatelijke buurtschande, van overal besproken en over den hekel gehaald te worden.— Soonbeek kwam veel bij Maurice, bleef dan plakken van 's morgens tien tot drie uur 's middags soms. Hij werkte dan met Louise als 'n dagmeid. Hij was zoo lief voor haar als zijn aard toeliet. Hij beweerde, dat ie wel voor twee werk-vrouwen stond, en dat Louise eigenlijk maar nooit 'n meisje moest nemen. Maar als zij daartegen in dan zei, dat ze 't huishoudsloven, den ganschen dag door, naast de uitputtende verzorging van Kareltje, 'n straf, 'n sarrende kwelling vond, sputterde hij wat driftigs onverstaanbaar-gejaagd weerom, 't woord „kwelling” zoo dikwijls herhalend, dat Louise er dood-nerveus van werd. Op zoo'n help-dag bleef Soonbeek zich schaamteloos en wreed-koel opdringen. Hij deed zich dan 'n grove bonte schort voor en bedrijvigde rond in z'n wit over-hemd. De jongens wisten niet wat ze zagen. Bibberend van eerbied deden ze op 'n wenk wat z'n schrille stem hen toesnauwde te doen. Alleen Dorus wou zich wel eens peinzigerig-voornaam houden, maar dadelijk oversmakte hij 'm met zoo'n golf verwijten, dat ie in 'n snikkerig gestuip opschrikte, alsof ie ijskoud water den warmen nek ingespoeld kreeg.

Soonbeek maakte de flesschen schoon, reinigde 't petroleum-toestel, besnuffelde de keuken-kastjes, poetste Louise's schoenen, boende zelfs dikwijls den grond, alles met ernst en harts-tochtelijken ijver. Louise had zich in 't begin razend gegeneerd gevoeld en hem gedwongen dien onzin te laten. Maar hij spartelde brutaal tegen, overrompelde haar met kwasterige uitroepen :

— Wat zou dat nou ? ja ja ! vrienden onder elkaar ! Wat zou dat nou ? hm, hm, Of *u* nu de grond doet of dat *ik* 't doe zal de grond 't zelfde zijn, dunkt me, dunkt me !

Louise wist 'm daarna niet weg te krijgen, wou 'm ook niet krenken, voelde zich werkelijk dankbaar voor z'n afhelpen van hun schuld-ellende. Meestal, op zoo'n boen- en werkmiddag, ging ie 'n kwartier vóór Maurice's komst weg. Dien vreesde ie, kon ie ook niet vrij tegen op! Als dié zei: Soonbeek, ik wil niet dat je dat doet! verdraaid als ie 't dan durfde Er zat zooveel strenge kracht in dien vent, waarvoor hij zelfs beefde.

Maurice hoorde iederen dag geduldig aan wat Louise 'm vertelde van Soonbeek's huiselijk meegescharrel, verbergend z'n angst, dat zoo iets verkeerd moest afloopen. Hij kende nu al op 'n prik Soonbeek's ziekte-nieuwsgierigheid, z'n opdringerige, rauw-onkiesche bemoeizucht, z'n afmattende praatjesmakerij en wreed klein gesar. Een of anderen dag zou hij eten koken, wegsmakken wat hèm niet beviel, of van de deur sturen wat volgens hèm overbodig was. Ko Hoenders had ie al de deur gewezen en de oude vrouw met 'r hondenmanie gruwelijk beleedigd. Maar Louise wou 't wel dulden, wjl ze wist, dat 'n afstraffing Soonbeek schuim-nijdig maakte. Dan zou ie scènes uitlokken tegen Maurice, uit wraakgierige drift. — Want telkens, zag ze nu, kon hij tegen Frans en de jongens en Ko Hoenders uitvallen en kwaadaardig worden als 'n gesarde aap. Z'n inborst was wreed, sluw-giftig, en z'n kwasterige eigenzinnigheid hield z'n beschouwingen en inzichten omklemd met klauwigen kneep. Z'n machtzucht klauterde dadelijk boven ieder uit, en z'n luidruchtige drukte oversnaterde alles. Als 'n kat wrong ie z'n lijf door 'n spleet waar ie eenmaal z'n kop in had geduwd, en elk gat of verborgen hoekje zoog z'n aandacht vast.

Dorus en Dolf had hij nu ook schoenen verkocht, onder borgstelling van Maurice. Frans zond ie 'n afgesleten kostuum, en de jongens twee gedragen loodgieters-pakjes van kaalbruin geribd fluweel. Hij beweerde, dat hun 't goed geschilderd aan 't lijf zat, schoon Dorus er in verdronk, zoo slobberigwijd hing 't om 'm heen, en Dolfje er dreigde uit te springen, zoo spande 't van nauwheid. Telkens als Soonbeek Maurice

sprak, spoorde ie 'm aan, voor die kleine doodvreter gauw een werkkring te zoeken, anders zou hij ze op 'n kantoor plaatsen bij kennissen. — Maar Maurice leefde nu eenmaal in een zaligen gelukroes, al sinds maanden. Nu en dan kwam ie bij Soonbeek. Die dwong 'm iederen dag te komen, maar Maurice durfde niet. Hij voelde aan 't smeeklief gekijk van de mooie Flora, dat ze al minder en minder buiten hem kon, al zei ze 'r geen woord van. De dringende vraag in haar oogen, of hij haar vooral niet alleen wou laten, maakte hem heel bang.

Hij was eerst wat beneveld geweest. De rustige weelderigheid van Soonbeek's rijk huis, waarin ie, zonder overgang, uit z'n eigen knellende armoe en afgetakeldheid inviel; de heerlijke dingen die de bankier bezat; het prachtig-gebeeldhouwde orgel, zoo groot en mooi als ie nog nooit een gezien had; dat orgel met z'n menschen-smart uitschreiende *voix céleste*, dat vrome klanktempeltje van zijn Bach, die zielekerk van 't zingende godskind, — 't door-roesde hem alles, nu hij zoo onverwacht van z'n verknaagd boedeltje in de zoete thee-geurige sfeer van die wijde, weelderige achterzaal was verzeild geraakt. Er kwam toen iets over 'm heen zwijmelen, alsof hij in 'n broeikas in slaap gevallen was. Hij snoof adem van bloemen. Telkens even uit z'n bezwijming, zag ie voor zich de blonde, mooie Flora, wuivend, wuivend alsof ze 'n heel fijnen theegeur naar hem toe waaierde. Wat leefde er nu toch in hem, dat hij de wonderblonde, ranke Flora telkens kon gedennen in zacht gepeins, met haar fijne bevalligheid van gebaar; dat hij telkens voor zich haalde haar traag-wiegelenden gang? Waarom hield hij zich bezig met haar dweepzieke, romantieke natuur die hem al inniger en echter werd? Voelde hij nog 't heetbloemig, geurig geduizel in z'n hoofd van 'n bloemkas-sfeer? Want lief had hij Flora toch niet, lief met z'n ziel en z'n geest, z'n brandend en z'n zoet verlangen, zooals hij lief had Louise. Hoe hoog stond zij boven Flora, die bleek-stille, zacht-droevige Louise, met haar gesmoorden jubel om alles wat ze mooi vond, met haar diepe, zuivere liefde voor hem! Hij voelde angst naast Flora, wyl ie vreesde, dat ze zich aan hem

vastklemmen zou, en hij tegen haar hevig-dwependen hartstocht zich niet meer zou kunnen verzetten. Neen, ze had niets kokets, niets dartel-aanhaligs, Flora, maar ze was zoo vrouwelijk-mooi van rijpe lijnen. 't Werd zoo'n zoet-angstige bevrediging haar te be-omtrekken met de oogen, en uit ieder plooiseltje van haar geurige kleed 't licht en de schaduw weg te vouwen! Ze was hoog en slank als 'n tengere plant, en er kittelde zoo'n stout gelach soms in haar grijs-geheimzinnige oogen. Dan hamerde 't in z'n hart....dan groeide in hem 't ridderlijke verlangen, die vrouw te beschermen tegen de woest-demonische, kleine duivel-natuur van Soonbeek. — Want met den dag voelde hij op dien man meer en meer z'n invloed. Maar dan kwam plots z'n liefde voor Louise alles verdringen. Nooit, nooit zou hij weer dat wonder-heerlijke voor een vrouw kunnen voelen, en nooit meer zou 'n vrouw een emotie in 'm wekken, zooals hij die, den eersten avond van hun samenzijn in 't Concertgebouw, doorleefd had naast Louise, starend op haar fijn profiel. Flora was 'm heel sympathiek geworden, en hij zou lief, zachtzinnig tegen haar zijn, maar nooit mocht hij toelaten, dat ze zich hersenschimmen in 't hoofd haalde over 'n inniger toenadering tusschen hen, wijl Louise toch álles voor 'm bleef. Dat hoefde hij, als 'n angst-leugen, 'n gewurgde waarheid, niet meer in zich terug te dingen. Neen, dat zei z'n diepste verlangen dat Louise álles voor 'm was, dat hij zich in háár pas compleet voelde. Louise's liefde bleef voor hém, nú nog, na alle afmatting en zorgelijke armoe-vernederig, als een firmament-azuur, hoog en wijd-ge-spannen boven z'n hoofd, waar doorheen iets van de eeuwigheid zong. Hij duizelde van dat gevoel voor haar. Maar Louise's liefde streefde niet, gaf geen kleine, fijne zinnen-zwijmelende bevrediging. Ze was trotsch, stil en hoog als de avond-trans van 'n zomernacht-hemel. En in de zachte melancholie van haar mijmerende oogen zwierven wel de dingen die hij begeerde van 't liefdeleven, maar alles in zoo'n droef-schoon licht, dat ie 't nooit durfde naderen. Louise dweepte nooit met hem, zei zoo weinig van haar innerlijk, lokte niet een vurigen schijn van romantische idealen op hun

weg. Louise zag z'n fouten, kloek en zuiver, verweet niet, maar liet hem z'n mensch-gebreken toch voelen. Flora dweept wél, wou hem verafgoden, als haar Heine, wou niets van hem zien dan 't ideale, 't ridderlijke, 't poëtische. Flora was voor hem als 'n blauwlicht ochtendmeertje, tusschen kleine bergjes spiegelend, bij een miniaturig landschapje; of als 'n klein binnenhuisje, met schitter-fel invallend licht, waar de zon, blond en gloeiend, stoeide met dansende stofjes, en een damp van gouden blankheid trilde over huisjes-wit en heete steentjes. Haar romantiek bracht hem meestal aan 't lachen, tot ie opschrikte als ie inééns de zoelte van haar verlang-oogen op zich voelde wasemen. Ze kon hem toespreken met 'n zachte golving van gesmoorde passie in haar stem, bevend van nerveuse ontroering, dat ie er van huiverde. Zoo'n overgave had Louise nooit. Die bleef hoog-voornaam in haar liefde, statig en toch teer, zachtzinnig en toch fier, innig en toch prinsesselijk! Soms dacht ie, dat 't 'n wijde koele zwier in haar was, 'n hoogheid van ziel, die nooit kon branden; maar dan plots herinnerde hij zich uren van samenzijn met Louise van zoo'n warmte-uitstralende innigheid en genots-hunk'ring, dat ie zich zelf dwaas vond en ondankbaar. Zij was nu eenmaal geen verknussend vrouwtje, dat haar man vertroetelde en zoete streel-naampjes voor hem uitdacht. Ze leefde nu eenmaal in een fijne fierheid, die nooit afdalen kón.

Tusschen de onuitgesproken gevoelens van Louise en de half angstig-gesmoorde van Flora; overviel Maurice 'n werkkoorts, die 'm heelemaal buiten de werkelijkheid van 't dag-leven stootte.

De zomer was als een goudgloeiend lichtfestijn door 't land heen getrokken, de dagen in een vurigen kring om hem heen bouwend, als telkens wisselende wonderen van glans en vuur, dat uitvlamde en weer wegdoofde; en nauw had ie ze gezien. Nu was de herfst, de rood-gouden herfst, met z'n malakietige weerschijnen en kleuren-droomen, met z'n somb'ren doodsgesuur van hout en bladeren, zoo snel weer vóórgewenteld uit den tijdkrans, dat ie er van schrok! Al herfst?.... Alweer

't avondpurper over de stille slootjes van de Utrechtsche zij? Al weer de haan-gouden veerengloed boven den Amstel, éven voorbij z'n straatje, bij zonsondergang? Al weer al die diep-ontroerende, stom-van-geluk slaande lichtwonderen van den herfsthemel en de herfstboomen? Waar waren dan toch die zonnende zomerdagen verscholen in de gouden aarde-tuinen?

Hij had heelemaal innerlijk geleefd, in z'n werk, z'n droom-wereld, z'n visioenen.

's Morgens ging ie wel naar zijn bureau, deed daar plichtmatig zijn arbeid, maar zijn kollega's zag hij niet. Hij bleef doodstil voor zijn omgeving, afgetrokken, in een heerlijk-durend, niet wijkend koortsig scheppingsgevoel. Hij hoefde nooit te twifelen. Dat was de stemming waarin ie móest schrijven, waarin ie zich geroepene voelde, dat alles aan hem beefde en iedere zenuw in z'n zelf-ontroering meedeed.

's Middags kwam ie stil thuis, zoende Louise, bekeek Karel'tje even, hoorde van dit en van dat, en gaf Frans enkele aanwijzingen voor de „zuipkrant". Frans zette die heelemaal in elkaar, korrigeerde proeven en liet afdrukken, zoodat hij dadelijk aan nog wat andere artikelen kon beginnen. Er was iederen middag nu koffie gezet door Louise. De geur daarvan gezelligde rond in zoetige scheutjes, gaf hem 'n werklust, die 'm leek nooit te zullen eindigen. Ook stuurde Flora iedere week wat anders, allerlei snuisterijtjes voor Karel'tje en verrassingsdingetjes: chocolade, eieren, vruchten. Maurice voelde, dat ie niet meer zóó erg zou wegzinken in ellende en folterende armoe als vóór Louise's kraam.

Soonbeek mocht 'n duivelachtig vampier-karakter hebben, onrustig, gejaagd en duisterig-gloeiend, Louise en hem had hij toch uit 'n vreeselijke hel ópgesleurd.

Hoeveel rustiger werkte hij, nu de tergende druk van z'n schuldjes van hem afgewenteld was! Hoeveel zuiverder en reiner hield 't gezang áán in z'n ziel, dat z'n eerste schepende arbeid zou zijn! 't Kariljoneerde door de nachten de kristal-klokjes, op z'n klein avondkamertje, als ie telkens, van onder z'n groezel lampje uit, keek naar 't sluimerbleek

gezichtje van z'n Louise. Hij kon niet genoeg krijgen van die nachtsilte, die om 'm heen zuchtte en ruischte en van z'n armoe-woninkje 'n mystiek plekje maakte. O! dat eerste werk, wat 'n zalige uitstorting was 't hem; wat sidderde, gloeide, vlamde de passie door z'n woorden, en wat kon hij er in schreien, stelpeloos schreien van al z'n smart en z'n leed! — Dat was 'n heilige ontkieming van z'n eerste, vaste uiting, met ál 't wankelende er in van z'n groeiende ziel.

Z'n armoe bleef nog wel groot. Flora kon nooit geld sturen, wijl ze over niets vrij te beschikken had. Maurice wilde er ook niets van weten. Als ze 'm er soms om smeekte, verzette hij zich met hevige energie. Hij wou zoo min mogelijk afhankelijk zijn van Soonbeek. Als deze uit zichzelf aanbood, zou 't tijd genoeg zijn om te weigeren of toe te staan. Want Maurice vreesde iets, waarover hij, wen werkpassie wat bekoelde, altijd weer tobde. Als ie met Soonbeek meeinging, onder den invloed kwam van diens geldmacht, zou hij ondergaan, zoo zeker als 't zekerste! Soonbeek joeg op, hem en Louise. Op zijn manier hield hij wel van hun tweeën, maar hoofdzaak was toch zaken met hen te doen. Hij wou hén verrijken en zich zelf. Maurice haatte fel z'n sjachersfeer. In 'n dolle driftuitbarsting had ie 'm dat weer, nog pas 'n week geleden, gezegd, toen Soonbeek en Flora hem waren komen bezoeken. Soonbeek had nooit nog zoo'n afstrieming van eenig sterveling gehad. Maurice spuwde op al z'n duiten, al z'n bezittingen, als 't er om ging zijn vrije, woeste of droomende natuur te willen inbinden, verbrokkelen. Hij wou 't leven genieten van den hoogst-geestelijken kant, met verrukkingen die voor Soonbeek hersenschimmige spelerijen waren, al erkende Maurice geld, veel geld zelfs, noodig te hebben. En Soonbeek wou alléén duiten, duiten bijeen harken! Maurice verdoemde dat heete hebzuchtige schrapen, en weer was 't tot de oude hevige botsing gestooten tusschen die twee, in aard zoo uiteengroeiende wezens. Flora had met verbluffing en ontzag naar Maurice's verdoeming geluisterd, en nooit had ze 'm zoo mooi gezien, in z'n grootsch willen en uitstorten!

Als 'n bultig scharminkeltje was de millioenair, stotterend en gebluft, op 't armoe-stoeltje in elkaar gekrompen blijven zitten, z'n beef-oogen in angst overal heen richtend. Zóó hevig had Maurice nog nooit verachting voor 'm uitgespogen! Was ie dan zoo'n galgenbrok, zulk 'n rottend aas? Maar 'n kwartier later schoof ie alles van zich af. Zoo'n durf-vent had ie in z'n leven niet ontmoet! Hij vond 't 'n geweldigen kerel. Om van te rillen! Wat 'n oogen!.... wat 'n woestheid! En wat zacht kon ie zijn, zoo dadelijk na z'n uitval!

Zoo bleef Maurice liever in z'n armoe rondsukkelen, dan zich vast te laten knellen tusschen de hebzucht-tang van Soonbeek. Als heel jong kunstenaar koesterde hij 'n zoet idealisme over 't innigste wezen van z'n schrijverij. Hij wou met een heilige levensvoeling z'n kunst dienen, met een smettelooze ziels-zuiverheid. Hij wóu geen geld er van, geen roem. Door z'n armoe juist, zag ie 'n gouden schijn van 't smartelijk-schoone over z'n werk héén vallen. Hij haatte gebrek, maar toch kon er een lichtend wonder over z'n lompen en lorren uitgloeien, een hoogheid van eenzaam sentiment, waarin ie zich diep gelukkig voelde. 't Omvlamde gevaarte, dat ie met z'n doorkoortste verbeelding zag deinen op de levenszee, kruiste als 'n vuur-galjoot heen en weer voor z'n begeerige oogen. 't Was 't groote, hevige visioen van den arbeid dien hij te doen had. 't Schitterde aan allen kant naar 'm toe, de brandende ruitjes, 't vurige staal, de hooge, ranke stellage van de stuurbrug, waarnaar hij tuurde. Op dat vlamrende gevaarte zou ie de golvende levenszee over-zwerven, en geen weeklacht of smart kon hem terughouden.

Op die hooge stuurbrug zou ie ééns staan, als ie z'n kunst zuiver, en alles van geldrumoer en gesjacher er buiten hield. — Daarover kon hij met Soonbeek nooit spreken, wijl die 'm uitlachen zou. Hij zweeg er dus van, fel-hatend 't sjacher-gepraat van den geldman over z'n arbeid. Toch moest ie zich eerlijk bekennen, soms verbaasd te staan, als Soonbeek in z'n werk enkele dingen heel goed scheen te voelen. Wat zou dat in dien man zijn? vroeg ie zich dan af. Liet hij iets

blijken van z'n verrassing, dan deed Soonbeek precies alsof Maurice 'm voor den gek hield, schoon ie snapte, dat 't ernst was.

Maar iedere gedachte-spelemei over anderen versmeulde toch onder de heerlijke werkkoorts, die in hem brandde. Nooit was dàt helle geluk, die diepe drang, die visioenaire schitterstoet zóó lang in en vóór hem blijven leven en bewegen. Er gloeide 't vuur van een ziener in hem ! Werken, werken, scheppen, overgave aan de verblindende heerlijkheid van een schoonheidswereld, die hem aan allen kant omringde. Hij voelde zich verteren, dán overschroeid en geblakerd van levenshitte, dan in de ruischende avondstonden voor z'n raam met een rustige, zingende zekerheid in z'n schrijven, die hem van geluk deed schreien, zacht, heel zacht. En niets dan streel-koelte om z'n hoofd, als sluimerde hij aan een zoel zomeravond-strand.

Was dat nu de eerste losbranding van z'n ziel, de eerste uitjubeling van z'n hart ?

Hij leefde met een wereld van schepsels, gedompeld in een atmosfeer van trillend licht, zooals ie ze nog nooit gezien had. Z'n armoe leek een bedevaart naar 't hoógere leven. Hij ging in vodden, mager en uitgeteerd van zieningen als 'n waanzinnige Don Quichote, maar met den laaienden gloed van zonne-trots in d'oogen. Hij steeg al hooger, en wijder overduizelden hem amfiteaters en horizons. Hij ging de zon tegemoet, hij, in z'n armoe, hij, de verwaarloosde, en alles om 'm heen scheen te goudgloriën in een hemelsch licht. In hem gloeide de koorts van den waandoorstarden dwaas en de verbeelding bouwde hem paleizen van kristal. Hoe lang stond z'n armoe wel beglansd in den goud-laten middagschijn van z'n werk-verrukking als zon-ruitjes van een eenzaam heihutje ? Hij verlangde niets anders dan te kunnen werken, heel dat groote, gloeiende en schreiende leven te kunnen tasten, vastgrijpen in z'n innigsten, z'n diepsten aard. Hij wou z'n heele persoonlijkheid oplossen in z'n werk. Hij vergat alles van z'n eigen klein, duf, bang armoe-bestaan in dien zaligen koortsdrang tot scheppen. Maurice was niet bang meer voor 't bloedend-wreede, 't zwaar-uitscheurende, openrijtende leven,

waarvan hij, in z'n omzwervingen door de stad en de droefste volksbuurten, den hevig-grommenden rhytmus had gehoord. Hij kende de trillende slagschaduw van het somber bestaan daàr, zoo dreig-donker en vaal als zwarte vlerken van een dooden, reuzigen vogel. Hoeveel maal had ie de stem van het stadswee niet hooren klagen en schreien, vloeken en grommen? Maar z'n oogden keken óók naar de helle zon-gloeelingen óp, naar 't heet-blauwe azuur, dat de stad overzwom. Hij wou een geharnast kamper zijn in 't leven, die de zachte, soezende en verdoovende besluipingen van den mijmer-droom weerstond, als 't móest.

O, 't gouden wonder van het hoog-uitdruschende leven te grijpen.. dat leek hem 't hoogst zielsgenot. Al die smarten, die hartstochten, die uitbarstingen, die ontembare krachten en terugzinkingen weer, te omvatten, al die menschen met hun sluwe, innige, hun wreede of verfijnde, hun schrikkelijke of zoete begeerten, zoo diep achter 't mom te doorgronden, te doordringen, dat hij de ikheden zelf werd in de hoogste onpersoonlijkheid.

't Ontzettende gehuiver, 't gestuiptrek of de joyeuze uitvlammingen van 't groote leven in stad en land, waarvan de dreunende rhytmus naar hem opklotste als een zeegegedruisch, telkens van eindeloos ver áán- en terugspoelend, dán als een zachte uitrimpeling, dàn als een woeste branding der tijden; hoe schroeiden ze de scheppingskoorts in hem áan, ontembaar, als lag ie geknield voor de vlammenpoort van een brandend heelal. In z'n diepst-werkende natuur zong altijd 't zware geluid, de breed-melodische val en opstanding van dien de aarde doorschokkenden levensrythmus, een rythmus, dien hij hoorde als een geruisch van 't eeuwige in de stilste duinkom; hoorde óók als een geraas onder de knellende woelingen van daverende steden.

Maurice voelde het nu als een innerlijke wet van z'n hoogere natuur, dat ie z'n heele leven in z'n kunst moest offeren. De tijd, al was ie pas drie en twintig, van zoete verliefdheid, van bedwelming en verrukking, van saam-gewandel en streelend

geliefkoos móest voorbij zijn. Z'n liefde voor de vrouw was in z'n liefde voor z'n scheppingswerk en voor 't gánsche leven opgegaan. Louise had ie lief boven ieder schepsel, maar toch zou ie de hoogste menscheijkheid in z'n werk eerst bereiken, als ie alle kanten van 't leven met dezelfde zuiverheid doordrong. Z'n persoonlijke liefde, z'n geluk, z'n smart, wat waren ze naast den hevigen wonderbouw van het woest-machtige Al-leven? Was hij niet 'n mensche tussen de millioenen rond hem, millioenen wezens als hij, met voelingen, denkingen, smarten, blijheden? Was hij niet een uitscheurend en uitgescheurd deel van al 't menscheijke? O, die eeuwige rythmus van het leven, die alle aarde-dingen droeg, hoe druischte het als 'n heilige zang door hem heen. Hij had eigenlijk niets anders dan te luisteren naar dien innerlijken ziels-zang om dan later z'n droefste en volste klanken uit te storten in z'n werk.

'n Avondstraat werd hem even lief als een uit nevels lossluierende morgen, die in purperen droomen opengloeit boven de donkere aarde.

Maurice wist zich wel overduizeld van de groote stad, waarin ie 't massa-gerucht en de hartbons voelde doordreunen tot op z'n eigen bevende ziel; — hij kon z'n ontroeringen nauw bergen, als ie de wonder-lichtende daken eindeloos hoog overzeild zag door wolkgevaarten en de gevel-zigzaggen en huisgroeijingen lijnen tegen zilte, lichtspiegelende luchten of zwaar-gauwe zwerken; of, als hij wat verre, stille schemerstraten zag peinzen in 't gedeemster, dat droef kwam áánsluipen overal. — Maar toch liet ie bezinken de geweldige en melancholieke zichten op 't stadsleven. Hij werd door weedom verstild, door jubel opgelicht bij ál wat ie zag tussen huizengeblokkeer van de stad, en bij iederen kleurigen tocht van den zingenden zomer en den brandenden herfst door 't land, doolden verbaasde sproken en verrukkingen weer snel in hem rond, alsof ie nooit nog gezien had 't kleurgewonder van hemel en grond, aarde en zon.

Met Louise wandelde hij nu en dan door de stad, z'n wond're Amsterdam, zonder veel gesprek.

Iedere glansbreking, iedere opdamping en uitsterving weer van lichtspel in de hemelen, op de huizen, boomen en gracht-water kende hij en nooit, nooit konden zij genoeg krijgen van 't zien naar de zwerk-zware, ontzaglijke herfst-luchten, hoog boven de golvingen en lijn-snijingen van de huizengevels, die de stad in 'n atmosferische mysterie méé verdoezelden, waarboven de luchten, wijd en oneindig verdiepten tot een weenend rijk van smart en tragedie.

In Louise's oogen zag Maurice de woeste genietingen vlammen en toch, in hun zwijgen, al stiller, bedaarder en inniger worden.

Dan snakte 't verlangen in 'm, dat allemaal eens uit te bouwen met negatie van iederen stijl en iederen arbeid, die hem voorafgegaan was.

Hij moest geven ééns, na mislukkingen en worsteling, na verdriet over halve bereiking, wat hij zág zooals niemand vóór hem het gezien had. Hij wou liever dadelijk dood dan iets van de oorspronkelijkheid in z'n zieningen te verliezen, iets van z'n eigen voelingen en hevige ontroeringen te missen.

Dat zei hij Louise dan wel even met een brand van verrukking in z'n oogen, maar dadelijk daarna verviel ie weer in stil, geweldig arbeiden voor zich zelf met 't heilige, diepe voornemen niet te spreken, maar te dóen.

Louise zag dan onrustig de werkkoorts, waarin ie verkeerde. Hij schreef iederen avond aan z'n klein, wankelig tafeltje in de achterkamer voor z'n woest-romantischen tuin.

Wat was hem nu burengerucht?...

Zij voelde, dat ie buiten haar, buiten Karel'tje, buiten Flora, buiten alles leefde. Als ie van z'n werk opstond, had ie 'n rood gezicht, gloeiend van stille verrukking. Hij antwoordde wel op alles, heel rustig heel gewoon, hij zei wel wat nu en dan, maar toch met 'n stem, waarvan de innerlijke klank wankelde. Ze hoorde die stem als van 'n vreemde op 'r af klinken. — Maurice sprak heel weinig, maar 't weinige nóg met verzachte, ongewoon-gedempte, bedeesde gebaren.

O, 't werd Louise zoo bang! Ze zag Maurice al verder van

haar afdwalen in een rijk van gedachten en zieningen, waar zij niet mee kon.

Ze had hem zoo lief, zoo innig lief. Hoe had ze 'm nu in d'armoede leeren kennen in al z'n innigheid, z'n opoffering en onverwoestbare werkliefde. Nooit had ze zóó 't teedre, 't liefdevolle, 't brooze en daartegenover 't woeste en overweldigende verbeeldingsleven in hem gezien. Hij gaf om niet één materieel feit in 't diepst van z'n natuur, al kon ie verkwisten en wegsnijten met lichtzinnig optimisme, áls er wat was. — Ze had hem in de gewoonste dingen leeren kennen en hij bleef precies als in z'n werk 'n heerlijke schoonheidsverrukking in zich houden onder armoe, vernietiging van rust, onder laster en gevolgen van eigen fouten. Ze had ook eerst geloofd in 't optimisme van z'n natuur, wijl ie kon blij zijn en dartelen als een kind soms. Maar in hun nu jaren bij elkaar leven, had ze 'm anders leeren zien. — Maurice's diepste wezen was van 'n stille somberheid, een van ontzaglijke droefnis en verkropten weemoed. Hij kon zoo stil en triest zijn als 'n ruïne onder winterluchtgrauw, maar z'n fijne en zachte melancholie overrompelde en verlamde hem nooit. Soms voelde ze iets heel eenzaam aan hem, als aan 'n droefbruin deurtje in 'n verweerd, afgelegen boerenschuurtje.

Maar ze had hem lief met al z'n gebreken, zooals ie was.. zou ze 'm nu gaan verliezen ? Want zóó had ie nooit nog buiten z'n gezin gestaan.

Iederen dag voelde ze al zekerder, dat Maurice nu eerst zich heelemaal zou geven aan wat z'n kunstenaarsziel wilde dat hij gaf : het leven en z'n werk. Zij bestond wel voor 'm en Kareltje óók en z'n broer Arnold, en hij was heel innig, zacht, oplettend soms, maar het teederste, z'n diepste liefde, z'n innigste aandacht kreeg toch z'n arbeid ! Louise zag heel duidelijk, dat hij er géén twee levens op na hield : z'n gewoon, huiselijk bestaan en daarin prikkelbaar, grof, heftig en egoïstisch, en in z'n werk 't verideëelde levensbesef van lyrische zachtheid en fijnheid van ziel. Neen, hij bleef altijd 't zelfde : zacht en vlijmscherp, innig en opofferend, soms woest en dan weer plots ver-

stild en droefgeestig, met 'n scherp zien van de kleinste realiteit en meedoogenloos spottend met alle, ook met z'n eigen gebreken. Maar alles overwon hij met 'n innige teederheid, die zich uitwischte in de ziel van een ander, als mist-lijn in wazige zee-horizon.

Z'n innerlijkst leven kreeg nu z'n werk 't eerst, omdat hij schiep met een onbegrensde oprechtheid en diepe devotie.

Bij Louise kwam hij moe en stil, wel glanzend-gelukkig van gedaan werk, maar toch zwijgend. Hij voelde iets geschoven tusschen hun hoogste gemeenschap.

Maurice zag Louise's smart over haar vereenzaming niet eens. Hij leefde alleen innerlijk en in 't wijde om 'm heen, met oplossing van 't individueele in al z'n verhoudingen. Hij voelde z'n armoe als 'n wijding en de stille droefnis als 'n heilige koestering. En toch doorschokte hem geen zwakte. Hij leefde in 'n warm, innig stemmingslicht, in een fijne atmosfeer van wijkende diepte. Hij werkte, werkte! 't Lag alles zoo in hem zacht te zingen, z'n smart en z'n geluk. Waarom zou dat niet kunnen blijven?.... Er sidderde in hem 'n hoogste ontroering voor alles. Toch voelde ie niet meer dat Louise, die teedere, innige vrouw hem vlak naast haar wilde hebben, juist nu in haar armoe. Hij wist niet eens, dat zij zich bekommerde om dat-van-haar-afzwerven met z'n verste verbeeldingen. Hij meende, dat zij onderging wat hij onderging, dat overleg niet meer noodig was.

Louise had innige behoefte aan de koestering van zachte handen. Ze wou niet veel, maar toch wel gedempt-innig met hem praten. Ze wou kleine wandelingetjes langs den Amstel met hem maken en samen opsnuiven den eersten zoeten hooigeur van de weilanden. Ze wou weer van hem gekust worden, zacht, teer en omkoesterd door z'n innigste zorgelijkheid. Wat had ze nu aan dien korzeligen schrokkert Soonbeek, aan de lieve en dweperige, maar niet diep-levende Flora; wat aan Frans en de jongens?

O, zij, de stille, de hooghartige en fiere vrouw had nu fel, hevig begeeren naar z'n omhelzingen en warmte, z'n kinderlijke

innigheid en z'n bijtend-fijne opmerkingen. Ze wou weer den adem van 'n groot-levend mensch naast zich voelen. Ze wou weer dien kinderlijken stoeilust met alles en ieder in 'm zien losbreken, en z'n angstige liefde voor haar met een stil juichend genot zien en ondergaan.

Maar Maurice zag niet de fijne-vrouwelijke hunkering naar de teedre, de zachte verwerving van 't allerinnigst tusschen man en vrouw, zooals Louise die aanvoelde, die wilde. Hij hoorde 't stille gekreun van haar verlangende ziel niet. Hij kuste 'r wel als ie naar z'n bureau ging en er vandaan kwam, maar vluchtig, geen kus van innigst verlangen, geen kus als 'n indrinkking van elkaars diepsten levensadem. Hij keek haar niet meer diep en lang in de oogen. Alles was weg uit hun vrøeger heerlijk-warm, intiem en stil-verrukkelijk samenzijn; dat samenzijn, waarin alles beschreid, besnikt of rustig beglimlacht werd; waarin tintelende handen in koortsigen druk elkaar omklemden. — Louise tobde, tobde in stilte, onder 't werken, 't spreken met Soonbeek, 't verzorgen van haar Kareltje. Zou zij zelf niet de schuld van alles zijn, zij met haar droeve, melancholieke buien, haar trots en levensvereenzaming?... Zij mijmerde, mijmerde, durfde Maurice niet aantasten, omdat ie toch lief was en innig, maar niet allerinnigst zooals vroeger voor haar, voor haar alléén.

Flora zag ie nog veel minder dan haar.

Zoo bleef 't weken op weken, dat Louise 's nachts in haar bed van smart dacht te bezwijken. En toch weende of jubelde Maurice in z'n werk álles uit, wat hij met háár aan smart had doorpijnd, aan vreugde doorzongen. In dat eerste werk juist doorleefde hij met Louise weer den goddelijken droom van z'n vroegste verrukkingen. Daar, in dát werk, streeelde en kuste hij haar, zoo lang ze wou, in dien arbeid zwierf hij met zijn liefste door 't heele leven en ál wat hij zag, daar bewoog zij zich in. In z'n werk snikte hij uit, fluisterde, lachte ie zacht en weende hij met haar. In die scheppingskoorts keek hij haar heel lang in de goud-donk're, gloeiende oogen, bestaarde hij de fijne, teere golving van d'r haren.

En Louise wist 't niet, ze wist 't niet, dat hij in z'n werk met haar leefde in innigste zielegemeenschap. In de werkelijkheid zag hij Louise te bevreesd voor futiele dingen. Soms wou hij haar wel wat voorlezen van z'n werk, maar dan kwam er altijd iets in 't midden. Hij verlangde de grootste stilte om 'n beetje in stemming te blijven en telkens was er wat anders dat hevig stoorde. Dán gedrens van Karel'tje, dan geloop van de jongens Dolf en Dorus, dán geschel en boodschapjes-gedoe, zoodat Maurice dadelijk kribbig inpakte. Enkele uren, waarop Louise kon, werkte Maurice aan de krant. En s'avonds was hij doodop.

O, hoe dikwijls had hij er niet naar verlangd, emfazeloos-innig, stil en zonder accent dat droomwerk van hem voor te lezen. En Louise, hoe hevig begeerde ze juist nu te hooren Zou hij haar weer de eerste verrukking van hun liefde laten doorleven? Zou ze z'n stem hooren aanruischen als 'n zachte, verre muziek? Of zou het de triestende zang zijn van hun misère? Nee, dát kon niet, want Maurice zag geen ellende meer. O, wanneer zou toch 't woeste, maar geweldige, diep-smartelijke, schreiende orgelspel van zijn ziel over haar losbreken, haar overstormen en en wegvoeren in z'n wilde schoonheid? Ze verlangde weer zóó te verzwijmelen in dat geluk van hun eerste samenzijn, de tastende, teere aanraking van hun eerste ontmoetingen.

't Leefde nog zoo gloeiend, zoo zuiver in hun beiden. Telkens vroeg zij zich af, of zij er nog zóó door geschokt zou worden, nu Maurice heelemaal anders was geworden. — Nù eerst leefde de scheppingsdrang, de felle liefde voor z'n kunst, z'n werk in 'm op. 't Was geen vulgaire jaloerschheid, die haar aan 't mijmeren bracht, maar toch voelde ze, dat er een ontzaglijke kracht uit hem gelicht werd door z'n werk, 'n kracht, die haar anders dadelijk had doorstroomd. Was 't wel goed en gelukkig met een kunstenaar saam te leven, die zóó fel, zóó navrant-innig, met zóó schuimende begeerten inging op z'n arbeid, dien hij liefhad met 'n hevigheid en jaloersche afgunst als niets ter wereld. Ze kon er telkens weer en weer over mijmeren. Wat was ze voor hem geworden? Een afkoelende en tegelijk ôpzwiepende kracht voor z'n werk, waarin hij zich met z'n

verrukkingen in een zoete razernij van geluk wierp. Was die geestelijke verfijning van hun reëel doorleefd geluk voor haar nu niet 'n gouden droom, waarvan ze alléén den gloeienden weerschijn in z'n oogen zag lichten? Dat schitterende leven, waar was 't geweken? Neen, 't was niet gelukkig met een kunstenaar getrouwd te zijn. De man in hem ging verloren, koel en ongevaarlijk in den schepper, die niets anders ziet dan z'n verre werelden van visioenen of z'n werelden van smart, waarin niemand anders dan hij binnendringt. Daar, op dat gebied, werd z'n innigste liefde-vrouw dienstmaagd, verzorgster en huishoudster, meer niet. Dat griefde en pijnde haar 't meest. Door 't huishoudleven afgetobd, kon ze niet op gelijken voet met hem snel denken en meevoelen. Hij kwam dóór en in z'n arbeid vanzelf alleen te staan, in 'n sfeer van geestelijke eenzaamheid, waar hij niet meer van háar was.

Toen Louise zich dat klaar bewust werd, snikte ze 't uit, krampend van smart. Ze voelde 't nu, ze hadden niet lief, de mannen, niet zoo hevig, zóó alles-doordringend opofferend-lief als de vrouw. Maurice ook niet! Hij was kunstenaar en daarom al niet. Wat hem tot haar gebracht had, was de nog voor hem zelf onbewuste scheppingsdrang, de eerste gloeiing van z'n grootsch kunstenaar-voelen en willen en verlangen, dat een dadelijke aanraking, een omkoestering, 'n fijne, verinnigde streeling wou van een zachte, blanke hand. — Hij bekeek de vrouw als 'n mooi beeldhouwwerk. Hij leefde er wel z'n lagere en hoogere ontroeringen op uit, maar z'n allerinnigste en diepste liefde bewaarde hij toch voor z'n arbeid. Hij vond de vrouw als vróuw heel mooi, mooi van gestalte, van gebaar. Hij vond haar verrukkelijk of leelijk; en in haar verschijning, de ranke wonderlijn van het vrouw-mooi, in alle subtiële eigenheden en schakeeringen, of banaal, leeghoofdig, plomp en malgracieus. Maar nooit kon z'n hart meer meebeven met den adem van de vrouw, die hem in verrukking bracht. Hij kon niet meer minnen, niet liefhebben, niet kussen, niet zacht wenken, niet oog-stralen, niet schuchteren en rillen van geluk, van ontroering, fijne schaamte en innige overgave.

Alles van haar leven, haar diepste, innigste leven ging over in z'n kunst, in z'n scheppingen. En niet alleen van haar maar van al de menschen om hem heen.

Alles wat hij haar vroeger, toen hij nog niet schreef, had ingefluisterd aan verrukking en liefdesgeluk, met een teederheid die bang was de stem ermee te doorklanken, uit angst voor iets hardtusschen hun twee zielen: al z'n innigheden, uitstortingen, streelingen en kussen, de brandende kadans van z'n woorden, 't vlamgestoei van z'n begeeren, 't weer inkrimpen van z'n ziel, dat alles lag nu open en bloot voor de oogen van vreemde wezens, mannen en vrouwen. Hij, z'n liefdeziel, was niet meer alleen van haar, zooals vóór z'n werken. Hij gaf zich zooals ie was, maar nu nam hem iedereen die maar wou. Waar was hij toch iederen dag met z'n ziel aan 't zwerven? Bleef ie nu nooit meer alleen met haar, zooals vroeger in hun verloving, op wandelingen buiten, in avondstond. Altijd peinsde hij in de verte. En altijd in z'n oogen dat zienersschap, dat visionaire leven, dat haar zoo bang voor 'm maakte. Wat had ze nu aan z'n mannekracht, aan z'n stem, z'n scherts, z'n lach? Niet, niets! Hij leefde z'n innigste leven uit in de verte, in z'n werk, en z'n levende vrouw naast 'm zag hij niet verkwijnen in de dag-ellende. Haar hoest trilde nog altijd angst-schok in hem op. Dan keek hij 'r aan, bang, ontsteld en vroeg wat. Doch tien minuten later was hij weer weg in z'n werk, zwierf hij ver van haar af.

Maar kreeg ze dan later niet alles terug in z'n werk? In dat werk, waarin al de uren van z'n wegzwerfen haar weer teruggebracht werden in 'n goud-vlammenden stoet van gedachten? Leefde zij daar dan ook niet op? Waarom bleef ze niet te vreden?

Zoo stelde zij zich-zelf gerust. Hij zou wel weer even innig tot haar komen met al z'n kinderlijke verrukkingen, z'n mannekracht en z'n hartstocht.

Weer gingen vele maanden voorbij, zonder dat Maurice Louise zag, zag in haar groote, levende verlang-oogen, hoorde de krampige snikken van haar ziel.

Louise voelde zich gemarteld, klein geslagen, ellendig van eenzaamheid. Zij kon geen troost vinden in 't banale gekoeteer van Soonbeek om 'r heen, in de weeke sentimentaliteit van Flora's fantasie. Zij haatte Maurice's schrijverij, die haar hem ontnam met z'n dadelijke gemoedsuitstortingen, met z'n teedre aandacht en liefde. — Meer en meer leefde ze in den tijd toen zij nog de innigste ontroeringen van z'n ziel kreeg, toen iedere klank van zijn stem haar raakte, vol vuur, zangerig of zacht; toen éerst nog iedere heete traan van z'n smart brandend op haar bevende handen drupte; toen hij nog was háár man, háár minnaar, háár beschermer en aanbieder.

Nu, ná maanden, moest zij 't zich weer zeggen.... ze was niet klein-jaloersch op dat werk, niet klein-afgunstig, maar ze zag Maurice niet meer. Hij kwam niet meer tot haar met die levend-warme hartstocht-trilling van z'n woorden. Hij bestaarde haar als in een droom. Hij hoorde en sprak half. O, hoe kwelden en martelden haar zijn abstracties. Dat was Maurice toch niet meer met z'n levende stem, z'n sarcasme en innigheid? Hij leefde naast haar als 'n verwezen schepsel. Hoe schriklijk kon ze nu snakken naar de dagen, dat hij álles uitsprak wat er in 'm omging van z'n leven en z'n werk. Hoe kon ze weer verlangen naar die uren van stille uitleving van elkaars peinzen, waarop hij heel zacht sprak, zich uitmijmerde en z'n stem de diepste ontroering en innigheid van haar hart dadelijk aantrilde.

'n Sterke emotie doorschokte Louise toen ze plots overvallen werd door zijn ouden, innigen spreektoon. Hij had daareven er vóór gevoeld, dat hij eigenlijk niet meer bestond voor Louise, voor z'n kindje, niet voor de zachte, bescheiden en beschroomde Flora.

Z'n broer Arnold had hem op een Zondagmorgen-wandelingetje onder handen genomen en Maurice uit de sfeer van z'n zwervende fantasie naar omlaag gerukt, hem neergestooten in 't dádelijke leven. Dat was 'n heele toer geweest voor Arnold. Want Maurice sprak met iedereen heel gewoon en deed precies alsof hij alleen maar wat mijmerde. — Zacht was die begonnen

te vragen, of hij de kwijnende bleekheid van Louise niet meer zag, veel erger dan vroeger, — of hij niet hoorde dat ze vlijmender kuchte en hoestte? — Nee, nee, zei Maurice wat verbaasd. — Of hij dan niet zag, dat Louise schrikkelijk leed en hoe heftig de smart in haar pijnde. — Nee, nee, nee, angstigde hij luid. Maurice ontkende alles luidruchtig: Arnold overdreef, wat wou ie toch van hem? Louise was nooit zoo goed en rustig geweest.

Maar met heel fijne herinneringstrekjes bracht z'n broer hem, waar hij Maurice hebben wou. Toen, met 'n grauwe schrik op z'n gezicht, zag hij alles inéén, genadeloos fel. Hij schold zich zelf uit voor smerigen egoïst. Hij leek wel gek, stapelgek, zóó Louise te verwaarloozen. Bang vroeg hij zich zelf af, wat hij eigenlijk met dien werkdrang in zich moest doen en met die ontzaglijke wereld van woelig-innerlijk leven. Hij snikte dan uit bij z'n broer, die 'm stil liet schreien, en soms zacht, heel zacht wat tegen zei. Maurice vervloekte dien drang in zich. Hij smeekte in zichzelf 'n gewoon mensch te kunnen worden, doodgewoon, met normale behoeften, als ieder ander wezen, dat gewoon leefgenot voelt en ondergaat. Maar onrust krampste in hem uit. Hij zou nooit tevreden zijn met dat stille, vredige, alledag-geluk van gewone leventjes. Hij zag liever 'n tuingodin dan de grabbelhand van 'n vette slagerin. En 't pompernikkelig buurtjesgedoe kwelde en sarde hem als trok men hem de pezen uit 't lijf. Er moest door z'n leven een groote vereering gloeien en sidderen, al was 't ook voor 't demonische. De werkelijkheid doorvoelde hij vezelfijn en dàt voelen juist joeg hem altijd weer naar 'n wereld van visioenen en vlam-mende verbeeldingen, van woeste, overmachtige schoonheid. *In* die wereld dook dan weer werkelijkheid voor hem op, maar dan in een lichtglans, of overhuiverd van schaduwen, waarvoor hij zelf rilde. Niets was aan z'n innerlijke natuur te wijzigen. Toch snikte en krampste de smart woest in 'm uit dat hij Louise verwaarloosd had, maar telkens getemperd door de gedachte, dat hij haar nu weer zou verzorgen, omhelzen.... Er was voor hem niets lievers op aarde dan zij. Begreep Arnold dat?

Begreep ie, dat hij juist te veel met haar bezig geweest was in z'n werk en haar in 't dagleven niet meer zag? Zoo, onder die felle ontroeringen weer terugverlangend naar zijn kringetje, kwam hij thuis. Louise wist niet wat ze hoorde, Daar klonk ze weer, die zachte innigheid in z'n stem. 't Verwezen mediumieke was weg uit z'n oogen. De dádelijke ontroeringen leefden weer in z'n woorden en Louise hilde van aandoening. Hij leefde weer de dag-avontuurtjes mee van 't gezin. Louise stond niet meer alleen tegenover valsche draaierijtjes van Frans en streken van Dolf en Dorus. Hun brutaal gestoei en gelanterfanter was uit. Haar zwakke, zachte stem trilde dóór, nu ze wisten dat Maurice uitgedroomd had. Wat hoorde hij al niet voor nieuwtjes om zich heen! Eens per week vast zag hij Soonbeek bij zich verschijnen, die hevig knorde dat Maurice zoo weinig bij hem aan huis kwam. Of dat nou vriendschap was? Z'n ratel klapperde dóór; Maurice voelde geen lust meer zich uit de voeten te maken, zooals hij nu al maanden lang, vol van zijn werk gedaan had.

Flora's mystieke minne-oogen zag hij ook weer op zich aangloeien. Alles herleefde in hem. Hij had 'n gevoel, alsof hij heel lang op reis geweest was, zoo vreemd waren hem de gezichten van allemaal. Nu was er geen doodsch plichtgedoe en geen wezenloosheid in z'n handelen. Hij schertste, lachte, satyriseerde weer, alles duldend voor Louise. Telkens wanneer hij 'r opnieuw zag, omhelsde hij haar. En als in 't begin moest ze 'm weer in z'n onstuimige innigheid zacht afweren en tot kalmer samenzijn brengen.

Soonbeek vooral had in die dagen veel van Maurice te lijden. Meedoogenloos snerpde z'n spot hem in de ooren. Flora behandelde hij beschermend, maar toch voornaam, koel, soms met zachtzinnige strengheid.

Flora smartte z'n hoffelijke koelheid en 't voorname, bijna teruggetrokkene in z'n doen. Ze voelde nu zelf, hoe mishagend hem haar eerste houding, toen over Toorop, moest geweest zijn en haar koude, soms vinnige en snerpende vrouwen-scherts tegenover Soonbeek. Want hoeveel feller en uitdagend-

der was Maurice zelf niet? Hoe genoot ze van zijn puntigen spot op haar man. Dat was als 'n fijne wraak op zijn schrokkerige ruwheden tegen haar bedreven. Maurice bleef, als van den eersten dag af, in zijn kritiek op den bankier onbarmhartig. Hij be-ironiseerde feller dan ooit, juist nu ze veel intiemer geworden waren, z'n schraperige hardvochtigheid, zijn wreede, koele en kleine machtzucht. Hij ontleedde iedere aar, ook van z'n stiekemst gedoe, zijn nieuwsgierigheids-ziekte en sjacherpassie. Met fijne, diepe steken van vernuft en scherpte porde hij 'm aan den ernstigen kant van z'n hebzucht-hart, dat Soonbeek telkens in waanzinnige woede-snauwen opsprong, maar ieder keer weer in verlamdend bedwang gehouden werd door de strenge vlamoogen van Maurice. Dan deinsde hij terug, bleek, oogtrillend, nerveusde z'n lach-mond bevend, gejaagd holle herhaal-woordjes uitstootend, trok een schrikkramp in z'n kaken, dat Maurice zweeg uit meelij. Zoo, in machteloosheid bukkend voor de oprechte hevigheid van Maurice's woeste onverschilligheid en onder 't gemoker van z'n karakteriseerende taal, voelde Soonbeek dat ontledende als 'n angstig, toch prikkelend iets. Uren daarna kon hij met hysterisch genot nóg de afstriemingen van Maurice ondergaan in herinnering en herhaling van woorden.

Maurice koelde z'n wrevel en afschuw op Soonbeek's schunnig, verborgen, listig en demonisch sluw gedoe in z'n analyse. Toch bleven ze bij elkaar, was 't Jan en Maurice, Flora en Louise onder elkaar. Vooral wanneer Flora hem in z'n armoe-hok kwam bezoeken, had hij pret. Hij verkneuterde zich in haar gewoon-willen doen, in 't willen negeeren van den kalm, kaduken rommel. Maar in 'n lach schoot hij, als ie haar zag opschrikken van 'n kraakstoel of angstig gluren naar de deur, als burengedrijsch de trappen overruziende. In haar grijze oogen schuchterde dan de angst voor een ontmoeting met Ko Hoenders, die zij met z'n luidruchtige, joviale opdringerigheid niet kón uitstaan.

Toch bleef Flora voor hem heel kiesch en bevallig mooi. Ze had iets licht-wellustigs in haar gang, dat hem altijd lang

haar deed na kijken, iets huppelends en iets traags tegelijk.

Flora genoot van Maurice's sarkastische uitvallen, zelfs op haar eigen gedweep en week geromantiseer. Ze had 'm nu leeren kennen als 'n stoutmoedige, bijna tartende en hooghartige natuur, vlijmscherp tot 't demonische, die toch zich zelfs dikwijls 't meest wondde in z'n verbitterde, smartelijke uitvallen. Ze voelde een godendurf in z'n woord, een hoog ópklinkende uitdaging aan alles en daarachter zooveel diepe ontroering toch verborgen. Want niemand was er, die zóó innig haar leed doorvoelde als hij juist. Hij spaarde nu eenmaal niemand. Dat spotten, dat snijgend felle sarkasmen uitstooten was hem 'n behoefte. Alleen Louise zette ie nooit vast. Haar ontzag ie, ook al zei ze weleens vreemde dingen. Met wat 'n teederheid sprak hij haar toe, beschermend en zacht, en hoe fijn trilde de ontroering op haar stil gezichtje, uitgebleekt als van 'n kwijnend nonnetje, de groote oogen goudonker van droeven ernst. Soms was Flora wel even jaloersch op die zachte innigheid waarmee hij haar behandelde. Maar dadelijk voelde ze zoo'n afgunst als slecht en valsch tegenover Louise. Want hoe teer was die niet, hoeveel geestiger dan zij, als ze even loskwam en hoe sarkastisch kon zij haar dweperigheid beplagen en Soonbeek raken. 't Werd nooit bijtend en geweldig als bij Maurice; 't bleef ingehouden, fier, diep en van 'n aarzelende fijnheid, bang toch te kwetsen.

Maurice zag heel goed nu hoe Flora gehecht raakte aan zijn huis. Alles haalde ze er vandaan: boeken, tijdschriften, die hij van z'n bureau meebracht. Ze kon soms heele dagen luisteren naar z'n eenvoudige verhalen van zwerftochten, die hij door de stad gemaakt had. Dan schikte zich de rijke, zich-zelf verwennende vrouw in 't sobere geleeft van Maurice's kringetje. Soms bracht zij zelf van huis allerlei snoepsel mee. Er werd dan op z'n achterkamer gelachen en geschertst. Flora's flauwten bleven weg. Ze lachte hel en vroolijk en soms zong ze met klare ontroering plots 'n licht liedje, als stond ze aan 'n morgenstand en klankte haar stem over een koel-nevelige zomerzee. Maurice voelde z'n sterken invloed op

haar. Die overgave maakte hem juist ongerust. Hij vond Flora heel beminlijk en heel mooi in haar blonden glans en blanke voornaamheid. Maar hij wou, wou niet overzwoeld worden door den geur van haar rijp vrouw-mooi. Hij wou werken, schéppen. Na weken van huiselijk meeleven kwam weer langzamerhand dat wezenlooze in hem op, werd hij weer stil, stroef, droomerig en leefde hij weer heelemaal naar binnen. Hij sprak weer zoo vreemd-zacht, hij deed weer alles zoo koel en niemand zag hij, zelfs Louise niet.

II.

Op 'n laten herfstmiddag van angstig-grauw en lage luchten, met wolk-geheimenis wijd-somber uitdrijvend boven de huizenstad, stapte Maurice naar de Heerengracht. Hij moest nu Soonbeek toch eens beslist spreken over de uitgave van zijn boek.

Pas was hij weer opgedoken uit z'n werkwereld. Hij keek weer lachend of schertsend of peinzend 't dagleven in. — Z'n eerste boek dat af was. 't Jubelde in 'm. Waarvoor had ie te leven? Toch alleen voor z'n werk, z'n kunst; dát bleef al z'n geluk. Natuurlijk was er z'n liefde, Louise, z'n kind, maar toch ook de heele wereld met z'n smart en ellende z'n vreugd, z'n wee. Dat te begrijpen en te verwerken. O, 't kon, als Soonbeek hem nu maar helpen wou. Hij was nu veel intiemer met hem geworden. Wel had hij in alles z'n onafhankelijkheid uit z'n klammen greep losgescheurd, maar toch moest hij erkennen, dat Soonbeek 'm meegevalen was met hulp in allerlei dingen. Natuurlijk voelde hij daar Flora achter. Maar wat voor macht had zij dan op hem? Toch bijna geen invloed.

Door Soonbeeks wekelijkschen steun had Maurice de „Zuipkrant" kunnen opzeggen. Frans had hij door z'n relaties eindelijk op 'n kantoor gekregen. De groote, nijpende en vernederende armoe was weg. Maurice voelde, dat Soonbeek op zijn

manier van 'm hield, niet goed meer zonder hem kon, ondanks z'n striemende kritiek. Soonbeek drong zich op. Als hij niet een paar maal in de week op de Heerengracht kwam zat Soonbeek bij hèm. Hij voelde er wel demonische sluwigheidjes in soms, maar hij maakte z'n gesjacher toch weer zoo gauw mogelijk goed. Flora zei zelf, dat ze 'm zóó klein gemaakt zoo tam en schuw nooit gezien had als naast Maurice.

Als 'n goed huisvriend liep Maurice dadelijk naar de achterzaal. Flora lag alleen te droomen op haar chaise-longue in den droeven zaalschemer, verduisterd nog door herfstboomen in d'achtertuinen. — Zij schrok overeind.

— Hee, got! jij Maurice?.... vroeg ze verbaasd.

— Juist.... ik, Flora.... Toe, blijf liggen.... Ik kwam alleen maar even zien of Jan thuis is. — Als de meid me gezegd had, dat je rustte, zou 'k....

— O, pardon, Maurice!...ik ben veel te blij, dat dit samen-treft. Soonbeek is schon naar Rotterdam.... misschien wel blijft ie vier dagen weg, ja.... als ik morgen geen telegram krijg.... Hij is weer op 'n veiling, ja!

Flora stond nu heelemaal overeind, slank in 'r rood fluweelen, losgeplooiden ochtendjapon met 'n zwart koord even om de heupen aangesnoerd. De witheid van haar kanten kraag blankte hel uit in de schemerzaal.

Maurice keek haar aan, in de grijze, lokkend-geheimzinnige oogen. Hij zocht er 'n lach in, 'n lach, nu ze misschien vier dagen lang heelemaal zonder dien kwel-kerel bleef. Maar ze zei niets, keek hem terug aan, temperend woeste vreugde in haar stem, nu Maurice bij haar was.

— Begeer je nog 'n kop thee?

— Nee, Flora, dank je.... ik „begeer” niets.... thee kan me nu niet „begeesteren”.

— Spotter, lachte ze fijntjes, nu Maurice haar germanisme imiteerde.

Ze overstormde hem met vragen, wat 'm dan wel „begeesteren” kon, maar hij weigerde alles. Flora leefde weer óp. Haar zwaar, losgezakt, blondgoud kapsel lichtte wonderlijk in den

zaalschemer. Telkens puntte ze weer even haar pinkje grace-lijk in de zware golvingen, trok ze den kam wat lossen.

Ze vond 't verrukkelijk dat Maurice zoo plots was ingeloopt. Hoe innig van 'm. Hèn kon ze met „je” aanspreken, Soonbeek nooit. Soonbeek was er al eens heel nijdig om geweest, maar dat kon 'r niet meer schelen. Van 't eerste moment dat ze Maurice kende, voelde ze zich veel krachtiger tegen hem, veel kloeker en doortastender. Ze dweept met Maurice, ze zei 't tegen Soonbeek ronduit, die er eerst 'n beetje bleek-nijdig en schel-valsch om gegrinnikt had.

Nu was Maurice hier, Maurice, Maurice, — Maar hij bleef koel, wèl zacht van toon, wel hoffelijk, maar koud, toch 'n beetje werend haar innigheid. Hoe kon die hevige man nu toch zoo rustig, zoo nuchter, zoo voornaam zijn en soms weer zoo zacht als 'n meisje, zoo innig, zoo bescheiden en zoo alles-doordirgend, diep en vurig als 'n minnaar!

Maar Maurice wilde meestal tegenover haar dweepzieke weekheid streng, strak, koud en beredeneerd zijn. Hij wou niet als 'n jongen overrompeld worden door haar rijp, vol, geurig meisjeslijf, door den zoeten drang van haar adem, door de volle streeling van haar stem en 't onbewuste gelok van haar wondergrijze, diep-lichtende oogen. — Na 'n half uur luchtigjes praten maakte hij zich klaar om op te stappen.

— Dan kom ik morgenmiddag nog wel even hooren of Jan thuiskomt.

— Gansch goed, maar waarom ga je nu al weg? — pruttelde ze, spelend met 't tailjekoord om 'r japon.

— Ik móet weg, 't moet!.... Louise wacht me!

Ze bleekte even, Flora, nu hij in zóó zachten drang van Louise sprak.

— Maurice, zul je niet boos zijn, ja?.... maar.... maar.... neen,.... ik durf 't niet zeggen....

— Toe,.... zeg maar, drong Maurice aan.

— Zul je niet boos zijn.. dat ik.. neen.. kijk noe!... Als Soonbeek je noe niet helpen wil.... mag *ik* je dan helpen?ik heb noe geld! ja?

Ze fluisterde en smeekte bijna, ze durfde niet verder gaan, ze wilde eerst zien of Maurice niet zou opstuiven.

't Ontroerde hem diep, haar stem, haar lieve, fijne verlegenheid. 't Was alles zoo natuurlijk, haar aarzelen, haar onrust, en de lieve heerlijke oogen, die 'm schuw bekeken, in onrust wachtend z'n antwoord. Hij knikte stil dat 't goed was. 'n Vlam schoot 'r oogen door! Ze bracht hem tot aan de deur, en heel zacht, met een langen handdruk, gaf Maurice wát van z'n ontroering.

III.

Den volgenden middag zat Flora, met gejaagd gevoel, Maurice op te wachten in de vóór-salon aan de grachtkant. Ze zou hem dadelijk zien aankomen, uit de verte al, en dan stil wegschuilen in de achterzaal. Ze voor-voelde dat er vandaag iets ergs met haar gebeuren ging, zonder te beseffen, wát dat erge zou zijn. Ze rilde koortsig. — Hoe lang had ze 't nu al voor zichzelf in vrouwelijke schuwheid en angst, willen verbergen dat ze Maurice liefhad? Zichzelf willen wijsmaken, dat 't alleen een diepe genegenheid, een hartstochtelijke bewondering was, zonder dit hooge en bedwelmende juist: líéfde? — Maar 't werd 'n valsche en tergende misleiding van haar eigen gevoel, dat er ieder keer tegen opgloeide, uitbarsten wou, maar telkens weer overheerscht, door de schuwe bangheid, dat zij hem niet kon, niet mocht liefhebben. Ze vroeg zich in zelfpijniging, of ze behaagziek geweest was, maar ze mocht zich geruststellen, ze had nooit iets in hem opgewekt door flirt. Maurice bleef beschermend en goed voor haar, en toch hoffelijk van toon en bedeesde manieren. Soms zelfs vond ze 'm koel-beleefd, fijntjes en stekelig en alleen driest als Soonbeek er bij kwam.

Hoe was 't toch in haar gegaan? De laatste maanden voelde ze heel haar innerlijk leven zoo vergroeid en omgewoeld, dat ze zichzelf verloor in wilde begeerten. Ze beefde al van ontroering, van zacht-zwijmend geluk en van vervoeringsharts-

tocht als ze Maurice van ver, op de gracht zag aankomen.

Ze had hem lief, lief met 't innigste, diepste, zaligste gevoel dat in haar leefde. Nooit nog had ze zoo'n soort verrukking ondergaan. 't Leven werd 'n bloemig feest, iedere minuut dat ze aan hem dacht; 't geluk schuimde en klotste tegen haar op. Ze zag overal om 'r heen zilveren lampen, blanken gloed vernevelen. Ze ademde 't zoetste gegeur dat 'n avondland van gras haar kon toe-dampen. En 't bedwelmende geluk doorduizelde haar zoolang 't hoofd, dat ze angstig lachte en zich voelde wegwieken van haar vluchtende verrukkingen.

Maurice, Maurice, alles zong 'r zijn naam:.... Maurice!

Z'n zachte doffe stem, lichtelijk doorklaagd van iets smartelijks; z'n spot, z'n uitvallen, z'n vurigheid, z'n innigheid, z'n verkoeling weer, ze leefde er mee in haar eenzaamheid. Maurice, hij, hij alleen doorkruiste iederen hoek van haar innigste, geheimste vrouweleven. Ze rilde nu van Soonbeek. Iedere aanraking, de lichtste streeling van zijn hand langs haar hals maakte haar wee, woest, wild.

Neen, ze kon 't niet langer voor haarzelve verbergen, dat ze Maurice liefhad, dat ze alleen voor hem wou leven, voor hém wou zijn, dat ze iederen ademhaal, met hem mee-ademde.

Ze had 't niet gewild. Ze had zoo martelend en heftig met zichzelf gevochten. Ze had gesnikt, zich leeggeweend, om toch dien liefdedrang te temperen, om uit haar ziel te scheuren dat eeuwige met-Maurice bezig zijn, dat alléén denken mét, voelen voor hem, maar telkens, na 'n heel klein overwinninkje, was die drang, 't ontzettende verlangen, heviger in haar terug gekeerd. — Met gewilde strengheid tegenover haar eigen afdwaling in haar voelen, was ze in Soonbeek iets genereus' gaan zoeken, wou ze al in z'n hardvochtige vrekkingheid alleen zien 't goeie, zorgelijke en bezuinigende. Voor haar kinderen wou ze nog veel teederder en moederlijker wezen dan ze was. Maar haar zwakte en duizelingen keerden heviger terug. Ze kon, kón den zwierigen klank van Maurice's stem niet vergeten, z'n mooi hoofd niet, z'n scherpste en spot niet. Dwars door iedere gedachten aan Soonbeek, groeide haar brandend verlangen

naar Maurice ; voelde ze 't trillen van haar liefde-ziel, in angstige verrukking. Ze keek telkens de gracht af, en staarde en lachte in stille blijheid, alsof ze ergens in de lucht een gouden vruchtenvrucht zag schitteren. —

Zelfstrijd doorschokte haar broos gestel. Ze voelde zich vernield van nerveuse angsten. Ze kon heele dagen snikken, snikken, en in ieder ding een valen schijn van dood zien. Ze kon op 't bed, gillen uitscheuren, gedempt, half gesmoord van benauwing, en dadelijk daarna in stuipige nervoziteit en overspanning zichzelf slaan in 't gezicht met de krampige vuisten. Ze wóu, wóu de eeuwige gedachte aan hem kwijt, hoe ook. 't werd 'n woeste, vreeselijke obsessie, die haar leven in 'n vlam overschroeide, hel en gloeiend, dat ze beefde van uitzinnige vreugd ; dán plots 't licht liet uitduisteren, haar liet zitten in stikzwarten angst, berouw en zelf-vernielende smart. Ze zag niets meer dan Maurice, Maurice. Ze was geen minuut zichzelf meer. Kwam hij 's avonds op visite, dan stilde de krachtwegvretende gejaagdheid, kwam er een innige rust in haar verbijsterden geest, die haar, eer ze 't wist, heel zacht deed schreien van geluk. Dan naast hem, voelde ze zich in een mist van heerlijke, roezige zaligheid, een mist die de heele kamer, ook langzamerhand Maurice, omwolkte, hoorde ze gedempter z'n stem, zag ze zwakker z'n fonkel-oogen. 't Leek een roes, 'n verwerkelijking van haar vurigste verlangens, voor 'n paar uur.

Zoodra Maurice weg was, begon haar spanning, angst en wilde nerveuze gejaagdheid dadelijk opnieuw, mét haar strijd : 't diepe gevoel voor hèm zich de ziel uit te scheuren. Dan zag ze weer z'n gezicht lichten tegen den rood-bevlamden muur van een grot, en dan plots somberde weer 't uitgeduisterde leven voor haar oogen. Dan sprak ze zenuwachtig veel, met de kinders, de meiden, de kinderjuffrouw, zelfs met Soonbeek, en alles wat ze zei was leeg, hol, verward, wezenloos, wjl ze alleen maar Maurice's stem hoorde, zijn oogen zag gloeien. En toch altijd die leegte, dat vlamrende en weer overdonkerde niets tusschen hen. Ze trilde soms zoo erg, dat ze niet wist wist wáár zich te bergen. Bij ieder argwanend en bits woord

van Soonbeek kleurde ze hevig ; 't ergste, als hij haar, na wat heftig wimpergetril, scherp aankeek, en zij zich voelde wegzinken van schaamte. Dan stamelde ze wat, huilde ze, en holde zonder 'n woord verklaring wég. Ze voelde dat iedereen aan haar merken kon dat ze Maurice lief had. Elk oogenblik vreesde ze, in een razenden aanval van woede en jaloezie, Soonbeek op haar te zien losstormen met 'n mes. Uit onnoozele wenkjes van de meisjes meende ze te begrijpen dat ze haar gesnapt hadden. Natuurlijk moest ze gedroomd hebben, of in haar flauwten geïjld. Maar er gebeurde niets. Als ze de kinderjuffrouw met de keukenmeid zag fluisteren, kreeg ze 'n schok dacht ze dat 't over haar ging. Ze voelde een schroeiende schaamte en verlegenheid. Al de ruwheden van Soonbeek liet ze zich bedeesder en onderworpen er dan ooit welgevallen. Ze had 't verdiend. 't Gevoel dat iemand uitsprak wat men wist van haar liefde voor Maurice, verlamde haar zóó, dat ze schuw de kamer uitsloop als ze maar even kon ! Ze leed zoo smartelijk en zoo eenzaam, dat ze 't niet langer kon uithouën. Ze móest haar liefde niet meer willen verdringen, dán zou ze juist kalmer worden. Zooals 't nu ging werd ze krankzinnig ; krankzinnig van schaamte, angst, twijfel ; van al 't gefluister en 't minachtend gezinspeel rondom. Ze zou niet langer gespaard worden.

De reaktie had doorgebrand. Ze werd wat rustiger en nu weer beseft ze heel duidelijk, aan ieder woord van haar huisgenooten, dat niet één 't flauwste vermoeden had van wat er innerlijk in haar woelde. Ze werd moediger, voelde nu sterker weer de verrukking van haar stille liefde.

Op den eersten avond van Maurice's komst had ze al dien hevigen duizel gevoeld. Zoo mooi en zoo krachtig had ze zich Soonbeek's jongen vriend toch heelemaal niet durven voorstellen. Louise zoo beschaafd, zoo fijn en zachtzinnig, en hij zoo slagvaardig, en raak en dat onbewust-geniale, dat vonken-spattende dadelijk in al z'n spreken. En z'n bezielend, soms zoo verheven, soms zoo zacht gezicht om dadelijk te omhelzen. Nooit had ze 'n man zoo superieur en zoo heerschend-sterk gezien. In z'n toon klonk 'n fijne beminnelijke en toch sterk-persoonlijke innigheid

Eerst had hij haar hoffelijk toegesproken, maar toen ze wou spotten met iets waarvan hij hield, en dat zij niet begreep, werd ze dadelijk door hem vastgekneld. Soonbeek had er kakelbont door heen gesnaterd, maar telkens was hij door Maurice in een hoek geduwd. Ze had hem onmiddellijk bewonderd, ook uit z'n artikelen. Dat snerpande en tóch fijne beviel haar zoo in z'n ironie. Dien avond echter had ze zich goed beheerscht. Later was de intiemere nadering ontstaan, en had ze 'm iets gebiecht, van haar stille droomerijen in de schemerzaal. Ze had dadelijk spot verwacht, maar hij was, heel zacht en innig van stem, haar komen opwekken. Hij verlangde voor haar zelve dat ze daar niet meer aan zou toegeven. 't Was zoo slap, zoo sentimenteel en 't vernielde en verteerde haar geestkracht. Ze zou er traag, dood moe en wispelturig van worden. En eindelijk dartelde er z'n schert overheen, wat haar nog 't diepste trof.

Toen was ze zelf gaan lachen om haar leeg gefantaseer, zonder werkelijkheid en zonder diepte. Zooals ze nu 't leven ging zien, had ze 't nog nooit bekeken. Al zou iemand haar nu in 'n gouden wagen naar Italië laten rennen, ze zou onmiddellijk terugkeeren en Maurice zoeken in dat donkere zijstraatje van den Amstel. Maar telkens toch werd haar stille verrukking doortrild van angst, hóe haar liefde voor Maurice te verbergen. Zou Louise, de fijne, intuïtief-tastende, als vrouw niet dádelijk gemerkt hebben wat er trilde in haar stem als ze met hem sprak? En toch moest ze 't, ten koste van alles, voor hem geheim houden. Ze martelde haar hersens met allerlei vervluchtigende uitdenksels. Als ze eens koel, stug tegen Maurice werd, en deed alsof ze in hem alleen 'n goed beschermer 'n vriend zag, en niets, niets meer? Maar hoe zou ze koel tegen hém kunnen zijn? Zou ze niet dadelijk in schreien uitbarsten als ze 'm zou zien opstaren, verbaasd en misschien geschrikt door haar toonkoelte? Maar wat kon ze anders doen? Ze had 'm zoo hevig, zoo krank-zinnig hevig lief. Hoe zóó komedie te spelen dat hij 't niet merkte? — Kwam er dan geen gedachtebliksem door haar heen, die in één flits licht gaf? Angst,

hoop, blijdschap spartel-glinsterden in haar ziel als kokend zilver in 'n smeltkroes. — Ze moest dus haar innigste en hevigst geluk, haar reinste gevoel, haar vreugde en haar ontroeringen diep, diep verbergen ze moest in schijn nuchter vriendschappelijk zijn? 't Moest, 't moest. Want zacht, leeg-flirtend en speelsch-amoureuus kon zij niet wezen: — Eén avond had ze 't eens geprobeerd met 'n halven zin, maar de stugge klanken bleven in haar keel verstikt. Maurice wist niet wat met haar gebeurde. Hij keek haar aan, verwonderd. — Als ze 'n enkelen keer met hem heel alleen was, dan voelde ze ontzettende vrees. Dan zag ze weer die dolle roode vlammen op een grotwand sidderend spelen en tonglikken, en zijn hoofd in 't vuur; dan plots 't duister, 't bange duister en daarin haar dolenden schreienden angst. Dan schoot die halfverstikkende drang in haar, om hem ineens alles te zeggen, om hem te omhelzen en 't uit te snikken dat ze 'm liefhad; of hij 't niet zag, of hij er soms blind voor was?.... Dat ze in 't leven niets anders meer wou dan hem zien, dat ze voor niets anders leefde, en dat hij, hij alleen voor haar bestond. Dan ruischte haar 't heete bloed door 't bevende lichaam; dan dronk ze z'n adem in, gloeide ze haar blik vast op zijn oogen. Dan wou ze zeggen, hem, hoe hevig ze Soonbeek verafschuwde; dat hij haar niet mocht minachten om haar onderwerping, want dat hij niet wist hoe krachtig zij zich tegen z'n aanvallen verzette. — Al haar angst, de schrik van haar eigen waanzinnige liefde was dan, op die uren, heelemaal uit haar ziel. Ze voelde geen berouw, geen schande, geen angst dat hij haar zou op zij stooten. Maar op die momenten juist trilde er 'n strakheid en een ernst in Maurice, die haar deed sidderen. 't Was alsof hij haar nerveuze bekentenis voelde aankomen, alsof hij niet wou, wou hooren. — Ze bleef dan verschrikt, schichtig pratend, stamelend soms, zonder hem te durven aankijken. —

't Meest geschokt had zij zich in 't begin gevoeld door zijn bescherming, zijn vechten voor háár tegen Soonbeek. Daarin had ze dadelijk zijn innige natuur bemerkt. Maurice vermeed

wel, als hij alleen met haar was, over Soonbeek te praten, maar zijn aanvallen op haar zwakte weerde hij toch altijd af; dat begreep ze aan alles.

Ze had Maurice en Louise, in de heel intieme vriendschap, die er zoo gauw tusschen hen gegroeid was, wel eens verteld dat, en waarom ze 't met Soonbeek niet langer kón uithouden; dat hij haar erger martelde dan tien kwelduivels, en dat ze kromp van schaamte en smart onder zijn kruiperige sluwheid als er iemand bij was, en z'n dadelijk daarna uitslaande machts-waan. — Acht jaar lang had hij haar nu al gekrenkt met z'n vurigen wrok en boosaardig venijn, met z'n vrekkelig gewoeker en z'n gesar. Nu zou ze eindelijk eens van 'n sterk mensch hulp krijgen, om haar te verlossen van zijn vernielende overheersching, z'n treiterende gemeenheid, die ze nu, onder z'n angst voor Maurice, nog vinniger op zich voelde afgiften. Ze snakte, door den breeden toon van Maurice's schilderend zeggen, vurig opgewekt, naar 'n geestelijke vrijheid als vrouw. Ze voelde zich zéér beschroomd nu, wanneer ze bedacht hoe hij over haar vernedering moest oordeelen, haar vernedering als vrouw die bleef bij 'n man, voor wiens schrokkerige hebzucht, woeste inhalignheid en demonisme ze een groote afschuw had. Vroeger, in 't begin van hun vriendschap, wou ze voor Maurice en Louise bedekken, de ellende die er tusschen haar en Soonbeek was. Ze wist hoe Soonbeek 't land had aan openlijk schandaal, wat hun huwelijk betrof. — Maar voor Maurice en Louise kón, en wou ze niet langer huichelen; voor hen schreide ze uit den smaad en de verlagingen, die zij bijna iederen dag, voor de nietigste dingen soms, van hem te verduren had. — Maurice was juist op 'n ochtend ingelooopen, toen Soonbeek in dolle woede net tegen Flora had uitgeraasd.

Er was hem op de veiling iets voor den neus weggegaan dat hij absoluut had willen hebben, en nu zocht hij zich te koelen op 't huishouden. Dan ganschen morgen had hij de meiden al gekweld en met sluwe strikvragen omlistigd.

Plotseling had hij gemerkt dat Flora haar zoontje 'n zuren appel en 'n sinaasappel gaf. Met een krankzinnigen woede-

greep rukte hij 't ontstelde kind den appel uit 't knuistje, en smakte dien in vaart op 't buffet. Zoo'n schandelijke verkwisting, zoo'n lage overdaad had ie nog nooit in 't huishouden beleefd. Dit kind kwam pas van z'n ontbijt; moest ie nu weer alles tegelijk opschransen?

Hij was niet te houen. De aderen zwollen weer donkerbloedig op z'n kop, en hij deed niets anders dan Flora, die lijkleek van schrik en schaamte op 'n stoel zat te beven, uitschelden over haar grove verkwisterij. Hij haalde óp, van maanden en maanden terug, wat ze te veel had uitgegeven; hij giftigde weer z'n woede uit, over 't gevalletje met 't rijtuig en de champagne, op den eersten bezoek-avond van Maurice en Louise. Hij schreeuwde, vloekte, holde trap op trap af, smakte met de deuren dat 't huis trilde, en overal waar hij haar ontmoette, in de zaal, de salon, op de slaapkamer, dreigde hij Flora met 't woeste, groene vuur van z'n dolle, nerveus-wilde oogen. — Ze kon geen woord zeggen, geen woord. 't Was alles zoo grof, zoo gemeen en zoo valsch, dat ze er perplex van stond. Alleen nam ze zich voor, bij 't koffiedrinken, viermaal zooveel lekkernijen te bestellen als anders, alleen om hém te hinderen. Dat was haar eenige wraak nog. Tegen z'n wilde woordjacht, z'n grofheid, kon ze niet op. Dan liever stil en later dáárin haar onafhankelijkheid vooropgeschoven. — Schold ie weer, dan zou ze dreigen met de rente van haar eigen geld, dat ze eischen kón. — Want dat had haar dezelfde advocaat duidelijk gemaakt, die ook hem onderwees in z'n gewaagde gedragingen. —

Juist een half uur later was Maurice ingelooopen, niets vermoedend van Soonbeek's pas-uitgeraasde woede. — Alleen merkte hij dat Flora er heel bleek en nerveus uitzag. — Maar ze zat er zoo blank-mooi, en de frisuur van haar blond kapsel krulde zoo wonderlijk-fijn over haar voorhoofd heen, dat ie niet dacht aan ruzie. — Even zei zij iets tot Soonbeek, en toen, ja toen, hoorde hij dadelijk dien eigenaardigen beveeltoon in haar stem, precies als op den eersten bezoek-avond, Soonbeek dwingend dadelijk 'n rijtuig te bestellen. Soonbeek kón

niet vleieriger en recht-aardiger zijn. Telkens zei ie liefjes, „niet Flora?” „niet Flora”? „niet kind”?... zonder dat hij antwoord kreeg. Van zoo'n laag geveins, zoo'n droef gehuichel sidderde ze. —

Dien dag was Flora thuis gekomen hij Maurice, had ze snik-kend verteld hoe 't leven eigenlijk tusschen hun tweeën stond. — Een leven van haat, walging, minachting van haar, — een leven van schraapzieke hebzucht, onverschilligheid en bijtend venijn van zijn kant. — Van dien tijd af kreeg Maurice pas kijk op haar en op hem, voelde hij innig diep meelij met Flora om de vernieling van haar jeugd; met hem, om zijn brandende demonische onrust. Hij had haar getroost, zachtzinnig en lief, en zij had heerlijk gesidderd onder zijn goedige, hartstochtelijke woorden. Hij wou dat ze Soonbeek kalmer, rustiger bekijken ging, zooals Louise. Hij wou dat ze vooral ook z'n goeien kant vasthield. Ze had geluisterd, uitgezucht, maar al sterker brandde haar haat los. Neen, neen! ze kón, kón nooit meer iets voor hem zijn. — Toen vertelde ze zulke schrikkelijk-krenkende dingen, dat Maurice begreep te moeten zwijgen. Er viel niets meer te koppelen. En góed te praten wat als 'n walmende gemeenheid openlag, wou hij voor niets ter wereld. —

Van dien middag af was Flora zeker dat haar liefde, haar bewondering voor Maurice geen romantische gril kon zijn. — Ieder uur dat ze hem ná dat gesprek niet zag, voelde ze zich van een smartelijke ellende doorpijnigd. — Ze wou sterven, plotseling, om 't schrikkelijke verdriet van haar eenzaamheid niet langer meer te voelen. — Vluchtig, wild, en als fantomen, dwarrelden vóór haar, visioenen van zelfmoorden.

Maurice behandelde haar als 'n lieve vriendin, en niets, niets zag hij van haar passie voor hem, voor hém alleen. Neen, geen passie, maar een alles overbrandende liefde, een snakken naar zijn heele zijn, naar iederen ademhaal van zijn bestaan. Maar alles van 't morbide in haar zelfmoord-visioenen, week weer voor de verrukkingen, door die liefde telkens ondergaan. — Ze was nu gerijpt in haar verdriet en vernederingen. Ze werd telkens weer neergesmaakt door ontroeringen die haar als 'n

zwakkeling uitputten. Ze wist zelf niet meer wat ze wou, . . . of ze dood moest, of zich aan dat gevoel van goddelijk liefhebben overgeven. Ze had nooit zoo'n sentiment van verrukking doorleefd, nu ze liefhad. — Waarom wou ze dan schreien, schreien, stelpeloos? Waarom wou ze zich dan zelfmoorden? Waarom voelde ze zich dan van schaamte bezwijmen als ze Louise ontmoette? Waarom voelde ze zich dagen zoo doodongelukkig, zoo melancholiek en vernield van slapte en wee, dat de wereld, de menschen, haar eigen kinderen haar walgden? — En daar dwars overheen schalde toch de blanke jubel van haar liefde, vlamde haar tegen, 't jonge genotsleven waarna ze hunkerde, hevig hunkerde, nu ze Maurice liefhad. O! die dagen er ná, kon haar ziel snikken, snikken van geluk, van diep verzaligend geluk, van een roes zoo hartstochtelijk en zoo bevend-schoon, dat ze er wel de heele wereld mee kon omlichten.

Toen ze eens als jong meisje voor 't eerst de zee had gezien, van 'n hoog duin af, was ze plots in schreien uitgesnikt, en als lam in elkaar gezakt. Die eindeloosheid, dat ontzaglijke lichtgeglans over de zingende golven, die hemelduizel en die stilte hadden haar geschokt, als werd ze naar den aarde-rand gesleurd. De impressie van die zingende eeuwigheid kon ze nooit vergeten. Precies dat besef van eindeloosheid en wijdte had ze nú weer, in haar liefde voor Maurice. Ze kon wel schreien en lachen, snikken en schateren, in een minuut. 't Leven was zoo diep, zoo wijkend, zoo ruim om haar heen. 't Knellende en be-angstigende wou er uit weg. Als ze nu met haar handen tastte, voelde ze zachte zoele lucht en ijlte. Ze had nooit zoo zalig vrij geademd. —

Alleen donker en triest werd 't weer in haar, als Soonbeek haar naderde, met 'r wou stoeien of ruzieën. Soonbeek zag niets van haar innerlijke vergroeiing. Hij vond haar wel soms wat ál te mal, opgewonden nerveus, en dikwijls prikkelde 't geheime woord 'm op de tong, waarmee de dokter haar kwaal had genoemd, — maar van haar liefdesontwaking, van haar eersten hartstochtelijken levensbloei, zag ie niets. Ze was moeder van twee kinderen, al bijna dertig. Kon die ooit

wel verliefd worden? Eerst had ie haar even érg gewantrouwd 't moment dat ze al geestdriftiger en gloeiender over Maurice begon te spreken. Maar toen hij Maurice er eens goed op aankeek, was ie gerustgesteld. Ze dweepte wel met hem, maar dat bleek niets anders dan sentimenteel gezwerm. — Dat was juist de aard van haar geheime kwaal, dat vreeselijke woord door den dokter genoemd, waarvoor ie zelf sidderde, zonder te begrijpen wát 't eigenlijk kon wezen. — Zou zij niet van 'n mannetje met lange haren houên? Toch, geen zier kwaad bij. Daarvoor kende hij haar te onderworpen, vreezenden en zwakken aard te goed. — 'n Oogje in 't zeil houên, luchtigjes weg, was alles wat hij te doen had meende Soonbeek.

Maar toch weerde Flora hem al strenger van zich af, als zijn intieme drang hem zijn vróuw deed streelen en vleien. Ze deed 't met 'n kiesche, fiere kracht en onverzettelijkheid, die hem razend van overspanning en drift maakten.

Na zoo'n strenge afwijzing gloeide er trots in Flora, alsof ze 'n aanval op bruids-kieschheid had afgeweerd. Zij was van Maurice, ook al wou hij haar niet hebben. Ze leefde, van 't eerste moment dat ze haar liefde voor Fleury heelemaal had doorvoeld als een groote ziel-gebeurtenis, voor hém, en nu ze die liefde met de diepste klaarheid van haar gevoel en haar geest in zich zag schitteren, nu móest ze Soonbeek wel zónder uitlegging afweren. Haar liefde was geen beneveling, maar iets heiligs en zaligs. Ze kón niet anders dan zoo handelen, wát er ook gebeurde.

's Nachts, als ze Soonbeek hoorde snurken, lag ze, ná 'n paar uur onrustigen slaap, te mijmeren, soms zacht te snikken, vond ze zichzelf verachtelijk in haar liefde voor Maurice. 't Was een liefde die hij niet eens zag of niet eens wou zien, wou dulden, naast z'n liefde voor Louise. — Iederen nacht werd ze den laatsten tijd op 't zelfde uur, in 't stik-duister wakker, begon het martelende gemijmer, dat haar lichaam soms deed branden in heete huiverigheid, soms in een roes van geluk liet zwijmelen. Ze sliep niet veel meer dan 'n paar uurtjes. Ze kon niet meer. Doodstil op haar kussens, de handen onder 't hoofd saamge-

vouwen, vroeg ze zich dan af, wat die verterende onrust, die zoete koorts, die gedachte-gloeijing in 'r toch wel kon zijn, nu ze wist dat ze Maurice zoo hevig liefhad.

Ze verweekte zich dan in zelfmeelij, met 't smarte-denken aan de vernieling van haar jeugd-leven als jonge vrouw. Dan stil, begloeiden de tranen haar gezicht.... verziekelykte ze zich in de pijn van haar droefnis.... Wat zou van haar toch ooit terechtkomen? Wat was ze en wat begeerde ze? — 'n Getrouwden man, die zelf voor z'n vrouw de innigste vereering voelde. Ze was slecht, nog veel slechter dan Soonbeek. Had ze haar lieve meisjes niet en haar schattigen jongen, haar kindertjes, die ze soms niet durfde aankijken, als ze argloos vroegen naar „oom Maurice". — Ze voelde zich laaghartig, karakterloos, want ze begeerde een man die háár niet begeerde.

— Was ze dan een wulpsche vrouw, die 'n onzalig genot verlangde, en sneed de kramp van haar hartstocht niet door haar ziel, wanneer ze 'm zag? — Hoe kwam zij, *zij* juist aan die bandelooze passie, dat snakken, dat liefde-verlangen, zij, die altijd voor alle mannen, die ze in haar huwelijk ontmoet had, dood-onverschillig gebleven was?

Al heviger lag ze zich dan in nachtelijk gemijmer te kwellen met de krankzinnige ellende van haar eigen liefdeverlangen.

Waarom kón ze hem nooit genoeg zien, nooit genoeg hooren? Waarom begeerde ze al branderder naar de lichtste streeling van zijn hand, naar den dofsten klank van zijn stem? Zag ze dan wel wat ze deed? Haar kinderen verwaarloozen, haar man bedriegen. Ze weerde hem van haar, haar bloedeigen man!....

En nu lag ze hier gebroken, ellendig en verslaafd aan 't zoete denken, dat stille koesteren van haar liefde voor Maurice.

Maar op andere mijmer-nachten vlamde haar afschuw en haat voor Soonbeek zoo fel op, dat de zelf-aanklagerij en 't sentimenteel gedrijf op haar zelfsmart ophielden, overgloeid werden door haar hevig afgrijzen van alles wat hij deed. In die nachten voelde ze de kracht, de duizeling van haar eerste liefde, al was ze moeder van negenentwintig jaar.

O ! als ze Maurice eens zeggen mocht hoe lief ze hem had. Neen, ze werd zich nu klaar bewust. Dat was geen zinnelijkheid die haar de ziel schroeide. Er was geen wulpsche drang en laag begeeren. Ze had zichzelf niet te kwellen, want daaraan dacht ze nooit. Zou hij haar minnaar worden, ze zou niet weten waar van schaamte zich te bergen ; maar wat ze wou was zijn teeder, brandend, innig woord, z'n zachte bescherming, en 't willen weten of hij haar ook 'n beetje lief had. Met de kleinste koestering van hem zou ze de hoogste verrukkingen ondergaan.... Als ze maar wist dat ie van haar hield, niet zooveel als van Louise, maar toch ook heel, héél veel!.... Als ze 'm eens zou vertellen, anders dan tot nu toe, van haar droefnis en smaad, haar vertrapping en ellende, die ze nu al de jaren van haar huwelijksleven van Soonbeek ondergaan had ? Als ze hem nu zou vertellen van haar snakkende en verlangende ziel, hunkerde naar 'n woord van zachtheid en innigheid, zou hij dan niet met 'r meevoelen ? Zou hij haar niet ééns 'n kus geven, haar even in de armen drukken, en zou hij niet zacht kunnen zeggen : Flora, ik heb Louise lief, maar ook van jou hoû ik ?

Want dat was wel de eenige vrouw waarvan ze, zonder brandende kweuling, kon dulden dat Maurice haar hoog veerde. Maar was zooiets dan geen waanzin-verlangen ? Zeker, zij, zij zou alles voor hem willen offeren ? Zij zou zich van haar kinderen losscheuren als 't niet anders kon, om bij hém te zijn. Ze zou haar man, haar rijkdom, haar naam, haar burgerlijke eer, haar heel leven willen offeren voor hém ! Er was niets te heilig als offer voor haar liefde. — Wat ze in haar liefde voor hem doorleefde, was niet alleen van een gloeiende verrukking, van een haar heele lichaam en ziel doorschokkende zwijmeling, maar gaf haar ook de zachtste, teederste aanrakingen met alles om haar heen. — Ze zag nu 't leven als heel, heel rein. Ze hoorde niets dan zingend geruisch, en daar tusschen in, voelde ze de liefkozingen van zijn onzichtbare handen, als 'n hemelsch streelen, een in-slaap wiegen, zoo zacht als 'n zucht en 'n zang tegelijk. Uren daarna nog voelde ze weedom,

een innige smart, die haar heel even pijnde zonder wrangheid toch.

O! zij zou alles voor hem willen doen, zich offeren, offeren, en vooral verbergen haar liefde, als ze sterk bleef, heel sterk.

Maar wat voelde Maurice hiervan? Kon hij twee vrouwen tegelijk liefhebben? Was dat al niet dadelijk de vlammende dwaasheid van haar kranke ziel?.... En toch vroeg ze zich telkens weer, of dat onmogelijk was, of hij ook van haar naast Louise niet innig houden kon. Zoo dacht zij,.... maar wat zou de fiere, stille Louis zeggen? Hoe zou ze op haar neerzien! Hoe zou ze haar met smaad striemen nu ze haar zag als 'n zwakke karakterlooze vrouw, vernield en ondergaand in slechte hartstochten.

Om die minachting van Louise alleen al te ontkomen, zou ze voor eeuwig háár eigen liefde verbergen. Die minachting zou ze niet kunnen verdragen. 't Zou 'r gek maken van smart. Want hoe innig lief had ze zelf die bleeke, stille voorname Louise niet? Zou zij die nu smarten met haar waanzinverlangens? Met welk een hoon zou Maurice zélf haar ontvangen als zij die liefde zou uitspreken, zij, vrouw, moeder.

Dat pijnigde haar nog 't meest. Ze had nooit begrepen wát Maurice eigenlijk voor haar voelde. Had hij alleen meelij met haar? Dan zou zij zich op verontwaardigde wijze verzetten met trotsche kracht, zooals hij haar nog nooit gezien had. Dan, zou ze hem ook niet meer willen zien, nooit meer. Dan zou ze haar liefde verbergen in den duisteren hoek van haar smart, en Maurice niet meer onder de oogen komen.

Maar dadelijk spotte het in 'r na, dat ze zoo iets toch nooit zou volhouden, dat ze zou verkwijnen als ze 'm niet meer zien kon, of krankzinnig worden.

Ze wist wel dat ze mooi was Flora, heel mooi met de blonde haren als vlammen goud, met de wonder-grijze, lokkende oogen, en zoo rank wel als Louise. Ze had zich in haar huwelijk nooit zoo verzorgd als de laatste maanden. — Van middag had ze nog een uur langer voor haar kaptafel gestaan en zich in de spiegelkast bekeken, heel zorgzaam, en iedere

lijn van haar lichaam en haar kleed bestudeerd. Ze had uit de gesprekken met Maurice, zoo losjes nu en dan, over de schoonheid van de vrouw, precies opgevangen en in haar aandacht gegrift, wat hij bewonderde in slanke mooie grieksche en noorsche of italiaansche vrouwen. Al wat hij zei van zwier en van eenvoud, van kapsel en kleed had ze in zich opgenomen.

— Ze maakte telkens heele kleine veranderingen in haar frisuur, haar kapsel, haar kamdracht of in haar kleedij.

Soonbeek zag daar niets van, maar Maurice merkte 't dadelijk, soms zoo plots, dat zij er van schrok.

Ze voelde zich dan beschaamd. Zou hij haar voor een kokette bedwelmster houden, 'n aanstelster, 'n wulpsch, grillig, behaagziek, flirtend schepsel, dat hem wou overrompelen met haar lijf-mooi? Van dat denkbeeld sidderde ze. Ze wou 't niet doen om behaagziek te zijn, maar om hem te behagen, wat voor haar heel iets anders was. Ze miste juist 't brutale zinlijke aplomb van passie-vrouwen, die in de zelf-bewustheid van hun schoonheid, een grilligen toon van toenadering en weer áfstooting gebruiken. Ze wist niet diep genoeg weg te duiken, bescheiden te blijven als hij er was. Maar toch had ze gevoeld dat Maurice haar mooi vond, heel mooi. Dat bemerkte ze aan z'n kijken, z'n hoffelijkheid, z'n zwijging in d'oogen als ie haar bezag. Ze had wel niet 't fijne, 't hooghartige, stille en fier mooie van Louise, maar ze geloofde toch dat ze meer passie-vrouw was. De trilling van haar hartstochtelijke ziel beefde door heel haar lichaam. Dat diep verborgene van haar vróuw-natuur moest Maurice zien, en dat zàg hij.

Hoe kwam 't nu toch dat ze voor Maurice ook heel mooi wou zijn, dat ze wou bewaren in haar gebaren de elegantie van 'n japansch meisje? Omdat hij hield van vrouwelijke, fijne charme en distinctie, omdat 't fijne om 'n vrouw moest heenwolken als 'n geur, zooals hij haar eens gezegd had! O! misschien zou ze wel met d'r vlammig haar, haar oogen, haar hoog, rank, trillend lichaam kunnen bedwelmen; misschien zou ze hem, zonder dat zij nog 'n woord gezegd had, met 'r oogen kunnen lokken. Maar dat zou ze het laagste van heel haar

gedrag vinden. Ze zou nooit, nooit anders tegen hem zijn dan ze was. Van 't bacchantische, 't woeste uitvragen van liefdes-razernij rilde ze. Daarvoor was ze veel te gewoon, te klein van natuur, te weinig demonisch. En daarvoor had ze Maurice te lief. Ze wou 'm niet verhitten, niet opjagen, niet prikkelen.

Ze wou alle wellustige begeeren uit haar gedachte bannen. Ze wou daarin zoo rein tegenover hem staan, als 'n kind tegenover bloemen. Maar wel wist ze, dat er *iets* toch uit haar trilde, al bedwong ze zich nog zoo, dat hem moest schokken. Ze kon niet gelooven dat Louise hem inniger, dwepender, branderder liefhad dan zij. Alles in hem bewonderde ze. O! ze wist wel dat ie een mensch was, dat ie gebreken had, maar zij zag ze niet. Hij was als een kind zoo jeugdig, zes jaar jonger dan zij. Soms voelde ze dat als een pijnlijk-iets. Dan dacht ze dat hij voor haar voelde, wat zij onderging bij de gedachte aan Soonbeek's zooveel-ouder zijn dan zij. Maar wat deden die paar jaren verschil? Was hij niet haar eerste liefde? Hij, hij alleen had dat bekroonde, dat riddelijk-fijne en dien hoogen zwier, waarmee ze altijd in haar meisjesdroomen zoo gedweept had. Hij droeg dat overheerschend geweldige, dat hartstochtelijke, bijna tartende in zijn mannekracht mee. Zijn gebaar, zijn gang, z'n verschijning vond ze wonderlijk mooi. Hij was klein, en toch leek hij haar een reus. Hij had een hoogheid van kijken die haar, en zelfs Soonbeek telkens verstomde. Hij kon met z'n oogen schroeien, en eenmaal in vuur, zoo de dingen voortooveren dat ze huiverde van genot. Was 't voor haar-zelve eigenlijk wel uit te maken wát ze voelde als hij, ieder en alles vergetend, voorlas of sprak, verdedigde of hoonde? Ze voelde dan een versmelting van haar innigste leven met zijn man-natuur. Hij was haar een reusachtig mensch, zoo echt, zoo breed en zoo kinderlijk en droomerig teerhartig toch, als ze er nog nooit een ontmoet had.

Als ze er aan dacht dat die zelfde man, om onbepaalde redenen, haar ook zou kunnen haten en verachten, dan rilde ze van angst. Nooit had ze 't vergroeide, 't gedrochtelijke van Soon

beek's woekerziel zóó gevoeld als naast hem. En nooit kon ze vergeten den dag waarop Maurice, na vreeselijke klachten van haar kant over Soonbeek, eens was losgebarsten met 'n verdoeming van alle huwelijken, zoo laaghartig tot stand gebracht door hebzuchtige ouders, als hier bij haar 't geval bleek geweest te zijn.

Ze voelde zich onder Maurice's adem zwak, klein, bevend, overrompeld en toch niet besuggereerd. Integendeel, hij behandelde haar altijd als 'n goeie vriendin, en sterkte in haar áán, zelfstandigheidsgevoel. Telkens wou hij haar in 't leven stooten. Telkens wou ie valsche fantasterij in haar zien doodbloeien op de werkelijkheid van het groote bestaan. Maar zij vond 't heerlijk naast hem te zijn, te wankelen en te beven, òpzeien naar z'n macht, en z'n overheersching in woeste verrukking iedere minuut te erkennen. Hij was zoo in alles haar meedere, dat ze niet anders dan z'n mindere wilde zijn. Daar kwam hij ieder keer tegen in verzet. Hij plaagde, bespote en bestrafte haar telkens om haar lichtgeloovigheid, haar weeke overgave. Maar z'n afstraffing maakte haar even gedwee als z'n zachtheid. Hoeveel maal had ze z'n gezicht, dat innigbezielende, dat teere en fijngelijnde gezicht niet bekeken! Dat was nog droomeriger en dan weer woester dan van Schumann. Zij bloosde altijd als Louise merkte dat ze Maurice zoo lánge bekeek. Er was zoo'n mooi leven in zijn hoofd, dat z'er wel altijd naar had kunnen kijken. Iedere uitdrukking kende zij ervan! Als ie fijn spotte, de lichte beving van zijn mondhoeken en de vrouwelijke lippen. Als ie tegen Soonbeek opstoof, 't gegloei van z'n groenblauwe oogen. Als ie moe was, de teederheid van zijn stem, en de melancholie in z'n trekken. En dan als die uitdrukkingen van droomerigheid, van verstrooidheid in z'n gezicht, plots soms wisselde in onderzoekend, indringend kijken; mét 't sarkastisch vlijmende van zijn fijnen mond. Maar iets was er in zijn gelaat, in zijn geheel hoofd, dat haar soms gek maakte van verlangen hem in haar armen te nemen en te zoenen tot ze niet meer zou kunnen. Dat leefde in 't vrouwelijke fijne, 't zoo zachte, 't klare van zijn

oogen, zijn mond, z'n kin, z'n geheel gezicht. Ze schaamde zichzelf hevig voor dat gevoel, maar ze dacht dat veel vrouwen zoo-iets wel ondergingen als ze Maurice goed kenden, al verborgen ze zoo'n gewaarwording ook heel diep. Ze kon eigenlijk nooit goed die uitdrukking in z'n gezicht verklaren, maar ze was er bijna altijd in, en met grooten moed beheerschte zij zich, uit kieschheid en vrouwelijk besef dat 't 'n grofheid, een krankzinnigheid zelfs zou zijn, aan dien drang toe te geven. Als ze zich telkens weer en weer beheerscht had, voelde ze juist de grootheid van haar liefde stijgen. Dan wou ze in ontembare verrukking wel iedereen zeggen hoe innig ze Maurice beminde, iedereen die 't maar hooren kon. Dan moest ze haar liefdegevoel tot de hoogste bedwelming opvoeren. Wat kon 't haar dan schelen of Louise bestond, of zij-zelf kinderen, 'n man had? Had zij niet 't recht, nu ze voor 't eerst zóó beminde, met een brandende overgave, levend naast 'n woekeraar, 'n vernieler ook van haar ziel, die iederen dag al 't mooi-menschelijke, 't diep-verlangende in haar natuur overvunste met zijn schrikkelijke hebzucht en machtswaan, — had zij niet 't recht die liefde uit te spreken? Ze wou Louise niet zien, en de kinderen niet, en niemand! Ze wou alleen hém zien, zich weglevén in zijn verrukkingen, met hem dwepen, altijd maar dwépen, dwépen. Ze dacht zich alleen in, 't genot van zijn vochtig-warmen mond op haar mond.

Ze leefde alleen in 't licht van die stoute, uitdagende oogen, die als van een tijger konden geheimzinnigen in aarzelenden kleurschijn; dan weer staren, klaar als van een kind dat voor 't eerst muziek hoort. Uitzinnig snakte haar verlangen naar hem uit, naar hém alleen. O! in haar liefde voelde zij zich nu sterk en durvend. Ze zou Soonbeek in z'n gezicht vlammen haar haat, haar afschuw. Ze zou zeggen dat ze alleen Maurice liefhad, dat die haar geluk alleen kon scheppen of vernielen, en dat er niets voor haar zoo schoon meer bestond als zijn leven. Ze zou de razende aanvallen op haar moederschap ondergaan, ze zou iedere belediging dragen, als ze maar wist dat hij haar niet van zich afstootte; als hij haar maar ééns zou kussen, zacht en

schuchter misschien, maar toch kussen en ééns van haar zijn.

De angst sidderde in haar dat ze nog wel 'n keer den moed zou hebben hem te spreken van haar liefde; hem te zeggen dat ze iederen ademtocht van zijn bestaan indronk, en dat ze hem altijd bleef liefhebben, altijd, altijd, ook al zou hij háár niet liefhebben.

Maar zou hij dan niet haar liefde al lang gevoeld hebben in de beving van haar handdruk, in de branding van haar oogen als ze naar hem keek, in 't zachte gesmeek van haar stem als ze 'm wat vroeg? Wie had ze anders nu nog op de wereld dan hem? En wanneer hij nu eens wegbleef als ie klaar inzag, zonder aarzelen, dat ze 'm liefhad? Als hij zich nu eens in dien schrik van ontdekking terugtrok, en niet meer komen wou? Ze zou zich dan gekrenkt, afgemaakt en neergetrapt voelen? Ze wist dat ze beleedigingen en smaad van hém zou kùnnen dragen. Als ie haar zou zeggen, streng, meedoogenloos: Flora ik heb je lief, voor mij bestaat als vrouw alleen Louise; dan zou ze doodstil naar'm luisteren, en ze zou weggaan, en heel verdrietig leven, maar liefhebben, eindeloos liefhebben, zou zij hem toch! Dát kon hij toch niet afweren.

Hij had haar tot vrouw gemaakt, tot bewuste vrouw, die ging voelen haar leege fantasterij, haar romantiekarij, haar hersenschimmig dolen met haar zieke verbeelding en verweekt gemoed. 'n Paar maanden geleden nog had ze op de chaise longue liggen peinzen als vroeger, in haar schemerzaal.

Ze had zich toen weer gezien als 'n donker meisje, wondermooi, slank. Ze zag zich gaan langs de brandende straaten van een Spaansche stad, met naakte, blanke meisjesvoetjes, bedelend als 'n verloren kind. Zacht speelde ze de gitaar, zoo zacht, melancholiek en week, dat ze zelf schreide in haar zang, en altijd uit 't luisterende publiek een mooie jongeling meelokte met haar klagende wijsjes, heel ver, heel ver, naar den stilsten rand van de brandende stad. En ze deed maar alsof ze niets zag, niets merkte. Ze zong heel zacht meê met haar weenend gitaartje, in de zon klanken rondsprekend

op 't heete straatzand. Ze zong en weende maar, en liep, door al verder, troosteloos. Achter haar áán hoorde ze den jongeling sluipen, voelde zij hem in angstig bewondering voor haar droeve straatmuziek. En zij lokte, lokte hem mee uit de brandende, woelige stad, naar de stilste plek. O! ze kon dan zacht wel even lachen in haar weenende wijsjes, maar haar gitaar bleef droef zingen, zwaarmoedig. Zij zweefde voort, slank en licht haar blanke naakte voetjes bij iederen stap schroeiend in 't brandende zand.

Eindelijk als ze voelde heel ver te zijn en heel alleen, viel ze neer, dood moe, bij 'n stille schuur, of achter 'n verbrokkelden, verweerden kloostermuur. Dan hoorde ze 't ruischen van de stilte.... En nu zag ze naderen, met bevend ontzag en zachte schaamte, den mooien jongeling die 'n prins was; die nu kwam zingen met zachte stem en klagend als haar gitaar: „Wondermooi meisje, slank en trots,.... waarom huil je? Waar is je huis en waar zijn je ouders?”

En zij, snikkend van smart, zei dan droef: „ik ben een arme zwervster signor,.... niemand mag mij liefhebben.... alleen mijn arme gitaar lijdt met mij mee....”

Niemand? snikte de prins dan uit, in groote ontroering brekend z'n woorden. En eindelijk barstte ie uit dat hij, hij haar liefhad, dat ie wel 'n prins was, maar dat hij haar, schoon bedelaarstertje, zou volgen waar ze ging.

Plots schrok ze óp van haar kloostermuur. De zon gloeide op 'r naakte voetjes en naakten hals, en in de gouden vuchten van 't licht, begon ineens haar gitaar uit zichzelf te zingen, dat de prins verstomde z'n liefde-stem, en uit de trillende snaren ruischte nu zoet haar eeuwig liedje van smart en eenzaamheid.

Zacht stond ze óp, bevend van schroom voor haar mooien prins, en week zei ze hem, te luisteren naar die stem. Nu hoorde hij zelf dat niemand haar lief mocht hebben, dat ze 'n zwervster was, en altijd weenend verder moest.

Dan voelde Flora zich als 'n Mignon in weeke zelfstreeling van haar smartjes, wou ze zwerven door de vreemde landen, altijd ontroerd en altijd bang, snakkend ééns toch verlost

te worden uit haar droef gebedel, door een man die de klaagstem van haar gitaar kon breken.

Ze had Maurice schuchter en aarzelend die fantastische droomerij verteld. Nooit had ie zoo gelachen als toen. „Je bent heelemaal afgedwaald Flora, zei ie toen. Je wilt 'n Mignonnetje van je maken alleen om 'n Wilhelm Meister te ontmoeten. Jij wil ook wel uit 'n brandend gebouw gehaald, maar toch zeker weten dat je gered wordt. Jouw romantiek zit vast aan 'n soort levensverzekerings-polis. 't Is niet echt 't is weé, weé!....”

O! als ze zich de schamperheid en den spot van z'n woorden toen weer indacht, dan rilde ze, en toch had het haar goed gedaan. Hij had haar droomerij genoemd 'n sentimenteel gedachtengestoei, waarnaast 'n duitsch bakvischje nog 'n Bismarck-natuur werd. Hij had haar er mee geplaagd, vervolgd, 't zoo bespottelijk gemaakt, als ze alleen waren, dat ze er van schrok. 'n Poos later, niet meer spottend, had Maurice haar zijn schamperheid verklaard. Dat zij melancholiek was, zwaarmoedig en nerveus-teer van gestel, vond ie in z'n soort even normaal, voor zoover 't niet anders kon, en dit haar eigensten aard uitdrukte, — als vroolijke, lichtzinnige en luchthartige fratsen van optimisten. Dat ze fatalistisch was werd bedenkelijker, maar toch alles had een eigen natuur, en als ze die natuur zuiver wist weer te geven, dan kon dat zelfs groote ontroeringen wekken in anderen. Maar fantasietjes als die van 't zwervend meisje, vond ie slap en valsch van overvoeligheid; hadden veel van een gekleurde reclameplaat door een levensverzekeringmaatschappij uitgegeven, waarop onverzekerden naar 'n duistere, kilte-spelonk, 'n groef dalen, en verzekerden knussig 'n lichtglanzend paradijs inkuieren. — Ze moest die ziekelijke weekheid in zichzelf bestrijden. Daar kon ze van af, als ze in 't leven ging kijken; met steun en niet zonder overgangen, want dan zou ze nóg overgevoeliger worden. Ze moest eens op Louise letten. Die was ook melancholiek en stil, maar uit 'r diepsten aard, en zonder de kleinste zelfvertroeteling van haar ongelukjes. Na dat gesprek had ze zich erg gekrenkt

gevoeld. Hij had haar veel te hard aangepakt. Eerst zoo zacht en lief, en nu ineens zoo scherp en ruw. Maar 'n week later gevoelde ze dat ie gelijk had. Ze moest meer in 't leven zien, en zich losmaken van haar eenzaam gepeins. Ze ging de weeke, dwaze spelerij van haar ziel zelf verafschuwen. Hij zou haar nu leeren de stormvlagen, de regenstriemen van 't leven tegemoet te gaan, en ook in de gloeiende zon te zien. Zij moest de longen vullen met zilte lucht, met kou en frischheid; ze moest 't duffe gesukkel en 't mijmerend gedroom in de zaal mijden. Want ze had toch óók hartstocht, ze kón toch buiten dat week gemijmer. Ze was niet alleen zwák en verweekt van binnen. Maurice werd driftig als ie van haar fantasterij hoorde. Hij wou er niets mee te doen hebben. Zij moest leven, voelen, zien. Door 't gewoonste leven ging meer mysterie heen dan door haar gedweep en duister gefladder om leege fantasieën. Was ze een groote fantaste met visioenair vermogen van overweldigende macht, dan zou hij wegschuilen en sidderen van ontzag voor haar gevoel, als was 't ook ziekelijk, — een woeste wegzwerfing van den geest en de ziel, naar oorden van schoonheid, die toch gevaarlijk waren. Maar haar ziel was krank, verdwaald, wee van overspanning en ondergane smart, ziek ook van vereenzaming.

Nu kwam haar een vooze romantiek omzweven en de gekste gedachten opschrikken; en dat zou verergeren, als ze niet dadelijk haar koers keerde.

Hij zei 't niet om haar bang te maken, maar om haar te redden. Ze was nog jong, en ze had zooveel geestdrift. Ze moest ophouen, voor zichzelf het leven tot een gedrochts-droom op te jagen. Haar ziel was een ziek zang-instrument, geroest in de vereenzaming van haar triest bestaan. Soonbeek zag niets van haar ziekte. Die zag alleen dat ze flauw viel. En de dokter begreep 't ook niet! Ze moest er uit, er uit, werken, werk zoeken, doen, bezig zijn voor anderen, voor haar kinderen. Die zwakte zou wel weggaan als ze weer opleefde in geluk voor anderen en niet zich verveelde en groef in haar zelf-smart.

Van dien dag af had Maurice haar gerijpt. Ze droomde

niet meer in de schemerzaal Ze voelde zich nu in de zonnige kracht van zijn geest omgloeid. — En als er nu en dan weer bange nerveusheid in haar opleefde, dan was 't alleen, wjl ze vreesde dat ze Maurice haar liefde zou zeggen; zij zich niet langer zou kunnen beheerschen.

Dat nerveuse-bange voelde ze vandaag, nu Maurice komen ging. 't Was beklemming en hunkering, droeve angst-omknelling, benauwing, en toch ook oproerig verlangen naar iets vreeselijks dat uitbarsten moest. Toen ze Maurice van verre zag aanstappen, snelde ze 't salon uit naar de achterzaal. Gejaagd schoof ze daar vitrages en overgordijnen zoo ver mogelijk weg, om 't goud-zachte licht van den herfsttuin op te vangen tot waar zij zitten ging bij 't orgel. — Maurice hoorde ze bellen en op de zaal aanloopen.

Dadelijk ging ze hem tegemoet, schoon ze 'n minuut er voor zich vast had voorgenomen te blijven zitten. Ze voelde zich bevend-nerveus, zonder te beseffen waarom.

Ze slankte vóór hem, in haar roodfluweelen ochtendjapon, éven zwierig, zonder dartelheid.

— Dag Flora, dag, dag! hoe gaat 't

— Dat schikt wonderbaar, lachte ze nerveus. — En jij?

— Ausgezeichnet!

— Ebenen Louise? Ach Maurice.... wel schade.... noe heeft Soonbeek niet getelegrafeerd, je zult dus wachten moeten met je plan tot hij terugkomt!

Maurice ging zitten in 'n breede crapaud. Hij voelde zich even erg teleurgesteld. Hij had zoo graag 'n vast besluit genomen met een groot uitgever, die z'n werk zou laten drukken en in den handel brengen, maar niet voor eigen rekening.

Flora, tegenover hem zittend, leefde z'n stille onthutsing mee, en heel bedeesd en innig met haar streelende fluisterstem, nu herhaalde ze haar voorstel van den vorigen dag. Maar Maurice weigerde, zei, dat ie dat niet kón, niet mocht aannemen. Flora huilde bijna van smart. Haar oogen treurden dadelijk.

— Is het je dan van Soonbeek liever dan van mij, ja?

— Dat niet, absoluut niet, lieve Flora, maar.... ik vind 't zoo vreemd, zoo.... ik weet niet.... zoo kleintjes van me als.... ja, hoe zal ik 't zeggen....

— Eben.... aber.... noe ben jij toch de konventioneele man, noe jij, ja? — schalkte ze even door haar nerveuze beklemming heen. En als ik je nu zeg, Maurice, dat je mij er een o zoo groot genoegen mee doet, ja? Ik vind 't noe zoo een heerlijk idee, je helpen te kunnen.... Ik weet doch.... hoe moeilijk het voor je is.... om over je boek.... over je ziel.... te onderhandelen met Soonbeek.... het kwelt je doch, niet?.... Ik heb 't bedrag niet noodig.... noe kun jij 't gebruiken!.... 't Is kleerengeld en ik heb veel te veel goed! Toe, Maurice.... voor je huishouden heb ik je het niet aanbieden durven.... daar zorgt noe eenmaal Soonbeek voor.... aber.... aber.... voor je boek durf ik 't wel.... Kom, laat mij 't doen, ja?.... Toe, ik bid je.... ja? Ik vind het zoo'n grootaardig idee, dat het tusschen ons blijft.... en dat Soonbeek dat werk van je ziel.... ja niet te betalen heeft....

Zij sprak ontroerd, dán hoog, dán fluisterend zacht, bevend en innig, de grijze, mistroostige oogen vol tranen.

Maurice voelde zich getroffen en toch beklemd en aarzelend. Hij rook weer om haar heen dien huiver-zoeten thee-geur. Hij voelde weer dat fijn-vrouwelijke en beminlijk-zich-gevende zonder koketterie en die uitstraling van diepe innigheid in haar stem. Hoeveel maal liever had hij 't noodige geld voor z'n werk van haar? Want 't was 'n helsche straf er met Soonbeek over te spreken. Hij zag zoo de houding van Soonbeek, 't gewicht en z'n macht op zich groeien.

— Maar als Jan dan vraagt? Moet ik dan liegen?

— Dat geeft überhaupt geen leugen, Maurice.... Je kunt alleen verzwijgen, dat ik 't je gegeven heb. Want al is 't noe mijn eigen geld, hij zou verrückt worden, als hij hoorde dat 't van mij kwam. Ach Gott! nein nein!.... Zeg, dat je iemand geholpen heeft!.... en noem geen namen, bitte.... ook

al vraagt hij honderd maal! Dan lieg je toch niet! Doe jij 't, ja, ja?

Maurice zat weer te aarzelen en angstig-spannend bekeek hem Flora. Ze was van haar stoel ogpestaan en langzaam op 't orgelbankje gaan zitten, met den rug naar de registers en 'n beetje verbleekt, nu z'n besluit niet dadelijk kwam.

— Nou, goed Flora...., ik neem 't aan, maar onder één voorwaarde, want Soonbeek weet wel dat er niet plotseling iemand is die mij helpt, en.... om....

— Ach, Gott! herlich!.... herlich!.... wat ben ik blijde!.... wat blijde.

Ze was weer van haar bankje opgesprongen en klapte in de handen als een kind, van speelgoed-vreugde overduizeld. Haar grijze minneogen vlamden, haar stem zong vol het deftige „blijde” uit en met moeite bedwong zij zich hem niet te omhelzen!

Plots schrok ze van haar eigen geestdrift, toen zij zag, hoe verlegen Maurice zich voelde onder haar vreugde-uitroepen. Zacht zei hij om te temperen.

— Je vraagt niet eens naar mijn voorwaarde....

— Ach Gott! Maurice, plaag mij toch niet, ja? Ik wil van geen voorwaarde hooren. Je mag me überhaupt geen voorwaarde stellen.... Dat verbied ik je....

Maurice zweeg. Zij had weer dat superieur-bevelende in haar toon, waarvan hij zooveel hield, dat zoo kordaat in haar was naast de broze overgevoeligheid.

— 'n Kopje thee, ja? — vroeg ze heel zacht met vlei-stem.

— Heel graag!

Ze schelde en zei tot 't meisje, dat even later klopte, wat heet water te brengen. Uit 't buffet haalde ze haar Delftsche kopjes en 'n kan en sisserte uit 'n slank chineeschkleurig pulletje er wat theeblaadjes in. Ze wou de thee zelf zetten, heel geurig en delikaat. Ze beefde en gloeide nog na van vreugde. Ze kon wel dansen, lachen en schreien tegelijk, nu zij zich op een zekere manier aan Maurice's werk had vastgeklemd. Maurice maakte een grapje over den hond op de muurschildering,

dat hij meer leek op 'n baloorigen gorilla dan op 'n pointer. Ze lachte om alles nerveus, verstikkend in heel zachte schatertjes. Ze kon zelfs lachen, zonder dat er 'n woord gezegd werd. 't Leek [haar zoo licht, zoo hel-glanzend overal en toch beefde ze van beklemming en 'n wilden, zwervenden angst, zonder te beseffen waarvoor. Ze voelde hoop, hoop op geluk en toch de zwaarte van sterfbenauwing. 't Stoeide, weende, lachte, zong en bloeide in haar. — O! 't werd 'n woeste stijging van haar liefde.... dat was haar bangheid van straks al.

Toen Maurice verlof vroeg, terwijl zij thee zette, even op 't orgel te mogen spelen, schrikte ze nerveus, als had ie haar plotseling gevraagd: wat dénk je?

Zacht trilde Maurice de luchtziel in 't orgel, trok hij de vox humana uit, 't zang-zoete register, dat als 'n levende menschenstem ontroerd vertellen ging, er en tegen in, zong 'n droeve donkere bas-toon als 'n zingende en richtende godsstem uit de verte, zwevend boven het hemelsch geveel van de voix céleste. Flora schreide stil en snikte van aandoening. Maurice wist niet, wat hij nu in haar aansidderde. Ze beefde van geluk dat Maurice bij haar was, dat ze 'm nu niet alleen met de koortsige verbeelding tastte in haar mijmerende, donkere liefde-nachten. Ze zou zich nu wel in z'n armen willen wringen, om er nooit meer uit te komen. Nu begon ze haar angst en beklemming te begripen. Ze keek, maar toch schuw, uit vrees dat ie zou ophouën, naar z'n spelende handen. Ze lachte en schreide, zonder dat ie iets van haar bestaan merkte. Hij speelde, speelde, soms zoo zacht, dat de klanken schenen te sterven in de zachtlichtende zaal met 't middag-geruisch van de gouden herfst-boomen, stillekens als fijne regen tikkend tegen de ruiten en heel 't zoete gerucht van den herfsttuin, ver en toch dichtbij. Al droef-zacht verinnigde de melodie, doortrild van weemoed en toch zoo vroom, dat Flora niet meer kon blijven staan van ontroering. Toen heel zacht het laatste klankgezucht was uitgestorven, wou ze Maurice z'n thee brengen. Hij voelde haar achter zich, keerde zich om, den nazang van de voix céleste nog in d'ooren, als zegening van 'n stervenden heilige. Flora gaf hem 't kopje

over, maar ze beefde zoo hevig, zag zoo smartelijk bleek, dat Maurice opsprong van z'n bankje, haar snel de thee afnam en dadelijk haar ondersteunde.

— God, Flora! — schrok ie, wat nu? Voel je je weer duizelig? Even 'n meisje roepen?

— Nein.... nein.... bitte.... zei ze zacht met sterf-stem, terwijl Maurice haar langzaam meedroeg naar een stoel en tegenover haar ging zitten.

Ze hijgde hevig. Plotseling snikte ze uit, schreiend met 'n smartgepijnigde stem haar ziels-oproer:

— Maurice, Maurice!.... ik kan niet meer!.... ach, Gott! ik kan niet!.... Ik heb je lief! ik heb je lief! Zie je dat niet? ach, Gott!.... ach Gott!.... Maurice, ik kan niet!.... kan niet langer zwijgen! Ik heb je blind, blind lief.... ik wil van jou zijn.... van jou alleen!

Zij was met 'n uitscheurenden huilsnik opgesprongen, woest, als in waanzin-vlaag, en had haar armen om z'n hals gekneld. Ze kuste hem op 't verschrikte gezicht, dat Maurice, verbluft, niet wist wat te stamelen.

— Hemel, Flora! Flora!.... wat doe je?.... Wees toch bedaard, lieve, bête Flora!.... bedaar toch.... kalm, kalm, pas op.... als Trees daar komt!

— Trees, Trees! wat kan mijn Trees schelen.... ach, Maurice, zie je niet, hoe ik lijd!.... Ik heb je lief, zoo lief als niets en niemand ter wereld!.... Ik aanbid je!.... ik wil alleen, alleen van jou zijn!

Ze snikte, schreide, sprak met schokkende stem, van woeste ontroering klankloos. Maurice, hevig getroffen, overbluft en radeloos, wist niet wat ie doen moest, snikte mee. Zoo onstuimig had ie nooit gedacht dat Flora zou kunnen uitbarsten. Hij vermoede al lang, dat ze heel veel van hem hield, maar dat ze zich zoo plotseling met haar liefde zou geven zoo heftig zich zou uitstorten in bijna zinnelooze passie en verrukking, neen, dat had ie niet durven verwachten. Hij voelde zich nu wreed onder z'n eigen koelheid en de waarschuwing van voorzichtigh-zijn tegen haar hartstocht in. Maar ook dacht ie in bange

beklemming dadelijk aan Soonbeek. 't Lag op z'n tong ervan te reppen, maar hij bezon zich, dat haar dàt nu te wreed zou martelen. Hij dacht alles af in snellen angst-jacht, terwijl Flora nog om z'n hals hing. Hij voelde haar vochtigen adem branden op zijn mond en de vlam van haar grijze, innige-liefdeoogen vast zijn oogen inschroeien. Hij voelde de zwellende trillingen van haar schokkend lichaam en d'r gouden haarkronkel in z'n gezicht sprietelen.

Flora bleef in 'n waanzinnige, niet-wijkende verrukking. Zij smeekte, snikte en sprak, ze fluisterde en schreide. Ze zei hem in zoeten drang, dat hij haar niet mocht wegstooten, dat hij haar een beetje moest liefhebben, dat ze anders sterven zou. Haar ziel oproer snikte, schreide, kuste zij uit en al hartstochtelijker wrong zij zich in z'n armen en tegen z'n borst aan.

Nu hield hem niet meer de sentimenteele, droomerige vrouw vastgekneld, maar de in waanzinliefde ópgegloeide, de snikkend zich gevende, de sterk-zwakke, de uit boeien losgebroken vrouw die liefhad in vervoering.

Maurice, in verstomming, kuste haar innig, toch niet hartstochtelijk terug. Maar zij zag z'n koelheid niet. Ze voelde alleen z'n mond op haar geschroeide lippen. Ze hoorde z'n hart-bonzingen en ze voelde zich zelf licht, licht als had ze geen lichaam meer. Want nu wist hij voor altijd, dat ze hem liefhad, zoo hoog, zoo innig, zoo heilig als niets ter wereld. Ze keek hem maar in de oogen. Ze voelde snikkend en lachend zich één worden met z'n bestaan in saam-ademing. 't Bleef nog 'n stille razernij, een geluksbezwijming. Ze kuste hem, dàn wild, indrinkend z'n adem, dan zacht en stil, zoet doorhuiverd van een zaligheid en vurige bevrediging, die haar deed verzinken in den geur van z'n leven. Als 'n vrouw die alles ontbeerd had en nu plots gekoesterd werd, zoo zwijmde ze, lachte, snikte en kuste ze, zonder zinnen en zonder verstand.

Eindelijk voelde Maurice z'n macht weer stijgen. Hij dwong haar te gaan liggen, rustig en languit op de chaise longue. Hij moest haar half dragen. Haar frisuur was losgewoeld

en haar gouden haar kronkelde verward langs het strakwitte, ontroerde en smartelijk-bewogen gezicht.

Nu was toch 't dweepzieke en weeke, 't verfijnde in haar gelaat weg. 't Droom-teere alleen van haar blanke, fluweelen huid huiverde onder haar witte kraag.

Hij begreep maar niet, dat hier Flora lag; dezelfde vrouw met haar ziekelijke fantazietjes van voor 'n paar maanden; de salon-dame, gedistingeerd en heel elegant, van den eersten ontmoetings-avond. Ze lag daar nu, de oogen vol van grijs vuur, ontstuimig en toch verstild, in de blanke schoonheid van haar mooi wezen. Er was 'n groote, zachte vervoering en innigheid in haar staren. Dàt was toch wel de vrouw die kon liefhebben; de vrouw, die toen met zoo'n diepen hartstocht over Heine gesproken had. Nu begreep ie heel haar innig wezen. Nu begreep ie van vroeger al, de overgave in haar fijne gebaren, de zingende fluistering van haar stem. Dat was wel, Flora, die in al haar zwakte en overgevoeligheid toch 'n macht in zich had, waarvan ie verstomd stond: die toen Heine bleef verafgoden tegen zijn scherpen spot in. 'n Zigeunerinne-ziel in een konventioneele, elegante dame, vol duitsche zwakheidjes en salon-zedigheid. Alles doorstormde hem weer tegelijk. Hoe lief en kiesch drong ze altijd in 't verlangen van hen, dien ze liefhad. Nu begreep ie al haar woorden, al haar doen, beter. Hij was blind geweest. Het was een vrouw van blinde extase, hevige liefdekracht en teederheid en toch woeste dweepster opgejaagd door het gemartel van den vraatzuchtigen schrokert Soonbeek. Iedere strieming van zijn knoet had haar zwakker en toch oproeriger gemaakt, onderworpen en toch al verder haar van hem afgebracht. De kindergebaartjes van haar zachte handjes waren de stomme uitdrukkingen van nog onuitgegroeide jeugd. Nu was die ingekerkerde ziel losgebroken en beefde hij, Maurice, die zich de sterke had gewaand.

Hij bestreek zacht haar wit-fijne handen, die klein en blank op haar roode japon rustten. Ze staarde en hijgde in stille ontroering.

Zij had om het binnenkomen op dit uur, van de kinders en

de juffrouw, om niets en niemand meer gedacht. Ze voelde de nietigheid van alles, wat haar nu in haar liefde-uitleving, belemmeren kon. 't Was 'n ziels-opstand, 'n goddelijke uittocht van haar diepst begeeren, zoolang diep, diep verborgen in haar pijnende wanhoop. Ze voelde geen vrouwelijke schaamte, geen eigenwaarde, geen kiesheid, nu ze zoo was losgestormd. Haar ziel brandde en bruiste. Niets kon meer van haar liefde neergeduwd worden in z'n hevige opgolving, niets bezweren die ziedende overgave. Even later begon het in haar te schemeren, dat ze overvallen kon worden door de kinderen. Maar in de stille na-verrukking van haar daad, triomfeerde ze over iederen angst en beklemming.

Ze begon weer hevig te beven. Ze hoorde Maurice wel heel zacht wat tegen haar zeggen, maar ze begreep hem niet. Alleen grijze glans schoot uit haar oogen, die in aanbidding hem streelden.

Nu hoorde zij klankgeruisch van 't orgel, de voix céleste in wijde hemel-stilte. Bij 't weggaan, toen Maurice zag dat haar angstige bleekheid wat wegtrok, zei hij haar heel stil, als oversluipend met z'n stem, dat ie gauw terug zou komen. Hij bekuste lichtelijk de witte handjes. Ze rilde, keek hem aan, en 't grijze vuur vlamde weer. Ze zei niets, liet hem weggaan. Ze kon zich niet verroeren; ze lachte maar in zachte verheerlijking van haar liefde en ze bleef stil lachen, ook toen ie weg was. Ze hoorde alleen 't geruisch van de voix céleste met den zachten liefdeklank van Maurice's stem ertusschen.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

De liefdes-uitbarsting van Flora bleef in Maurice nastormen. Meer vrouwen waren verliefd op hem geweest, maar bijna altijd hadden zij zich door ijdelheid, trots, gevoel van eigenwaarde weten te beheerschen, hun aandoening te onderdrukken. Zooals Flora was losgebroken, had hij nooit vermoed, dat 'n vrouw zou durven losbreken. Wat hij nu, na weken van bepeinzing en bezinking, voor zich-zelf héel zuiver voelde, was, dat hij Flora niet liefhad en toch innig veel van haar hield. Hij vond haar heel mooi, lichtend mooi, maar vooral zinlijk-mooi. Haar geestigheid en gevatheid bleven ónder de blonde pracht van haar verschijning, viel meer samen met haar diepe zorgzaamheid en den koester-drang van haar innige natuur. Ze was zoo goed, zoo warm-levendig, zoo ontzaglijk gul, zoo oplettend en toch fijn-voornaam en kiesch in haar vragen. Hij wist 't wel, dat Flora zinlijk-mooier, trillender, hartstochtelijker leek dan Louise en toch had hij dié alleen lief. Z'n innigste en diepste levens-verlangen ging uit naar Louise's ziel, naar Louise in al haar fijnheid en stillen weedom, die ook als vrouw een altijd weer sterke bekoring gaf, zocals hij die van geen ander kende. En toch voelde Maurice zich wat vertroeteld onder de vurigheid en innige sympathie van Flora, versterkte zij in hem een lust tot zonnig leven. Maar telkens besepte hij in den omgang met haar 't tweeslachtige: 't zeer innige voor de vriendin, 't koele voor de vrouw in haar, de hoogere natuur. Hij voelde, dat zoo hij met Flora getrouwd

was, hij al dadelijk op haar losgewreveld zou zijn, op haar weekheid, haar slapheid en romaneske avonturen-lust.

Meelij, dát leefde 't sterkst in zijn genegenheid voor haar, meelij met de gestriemde, in 'n hoek opgesloten, vernederde, onttoonde vrouw, en dát had haar in zijn houding waarschijnlijk dadelijk getroffen.

Hij kon bijna nooit anders tegen 'n vrouw zijn dan beschermend, zacht, innig, en haar toch z'n kritiek niet sparend. Van charmeur-spelen en zien spelen gruwde hij. Daarvoor was z'n natuur te verbitterd, te demonisch, te fel ontledend, maar toch hielden de vrouwen veel van hem. De meest persoonlijke levensbizonderheden hadden ze hem uit eigen beweging verteld. Ze hadden hem om raad gevraagd en overrompeld met met intimiteiten. Daaronder voelde hij zich bleu, beschaamd. Hij kon soms, als een kind, met 'n kleur van verlegenheid staan stamelen tusschen de vrouwen. Niettemin begreep ie hun stilste gebaar, drong ie door in hun diepste wezen en toch wist ie niet goed met ze om te gaan. Dikwijls werd hij zonder overgang of voorbereiding inééns veel te scherp, snijdend, spottend. En als ie z'n beschroomdheid eenmaal kwijt was, kon ie genadeloos zijn voor iedere aanstelster. En toch wou hij tegenover de vrouw 't oud-riddelijke, 't cierlijk-hoffelijke eeren, schoon hij er zich soms zelfs mee bespotte, het aansloeg als 'n restje romantische oudbakkenheid.

Maar telkens weer bleef hij de pracht-dwaze verheerlijking van de vrouw onder de ridders een heel schoon levenssentiment vinden, uiting van gracelijke fierheid en soms den innigsten moed en diepste geluksgevoelens opwekkend. Hij wou op een hoog plan van uiterst voornaam omgangs-leven vereenigen, vereering en vlijmspot van de cynikus, die met genadelooze scherpzinnigheid het vrouwenleven doórgront in ál z'n ver-subtiliseerde zwakheden en verfijnde ijdelheidjes, maar ook dat cynisch-nuchtere en bijtend ontledende door de vrouw-veree-ring heen, in een hoog riddelijk sentiment van verrukingen en artistieke fijnheidszin oplossen.

Maurice kon nooit z'n somber en toch levenskrachtig tempe-

rament zoo beheerschen, dat ie er tegenover de vrouwen teederder door werd dan tegenover de mannen. Hij voelde al hun gebreken even scherp en fel als de nuchterste, meest cynische spot-natuur. Zijn eigen karakter was door zooveel ellende verbitterd, dat hij om de futielste aanleiding plots wrang kon worden onder het innigste gesprek. Dan vergat ie 't vrouw-leven ,werd ie vlijmend, zei ie zonder erbarmen precies waar 't op stond. Geen vrouw kon dan als vrouw mácht hem uitoefenen. Z'n zucht] tot overheerschen gaf dan z'n toon een angstige vastheid en trillende hevigheid. Dan stootte hij zich aan konventies en vormen, uiterlijk gedoe en gekunsteld, valsch geredeneer. Zonder te overschetteren, wou ie dan 't kleine, nietige ook van het vrouw-leven laten zien, als 't opging in banale konversatie, werd ie al cynischer in z'n konklusies. Hij kon niets en niemand vleien, als hij niet voelde dat lof verdiend was, ook niet een vrouw, omdat ze vrouw was.

En toch vond hij in 't verfijnde en gracieuse vormenspel der achtiende-eeuwsche Spaansche grandes en Franschen iets heroïsch, iets als een straalbreking in 't dag-leven, in de kleurige schittering der illusies. — Hun vrouwelijke rankheid, hun fijne handen, de teedere hoffelijkheid van hun woord en gebaar klonk als 'n zang in den omgang. Dát wou Maurice juist vereenigd zien: scherpte, ironische fijnheid en toch subtiële gracie van beweging, ieder gebaar als een arabesk, als een lijn-ornament beheerscht, voornaam, vast en toch teêr.

Er was zooveel prikkelende, overstoute vermetelheid in die vrouwelijke, schijnbaar verwijfd-fijne mannen van vroeger. Ze waren zoo innig dapper, zoo dolzinnig-dapper, zoo heroïsch in hun vrouw-bescherming, zoo durvend, tartend, ontberend. Hoeveel maal had hij niet die blanke vuistjes bewonderd, machtig beheerschend 't zwaard, fijn verflikkerend den degen. Hij zou 't altijd een schoonheids-sentiment blijven vinden van oppersten rang, de riddelijke, dwaas-mooie, hoffelijke verrukking, al zou 't spot-hagelen en hoon-schetteren om hem heen.

Nu wist Maurice zich tegenover Flora de vriendin, innig, tegenover Flora de vrouw, koel-lief te zijn geweest. Haar fijne, beminnelijke zachtheid had hij soms schuw afgeweerd met vormelijke deftigheid. Dat moest hem redden. In dien vormelijken omgang mocht zij natuurlijk nooit 'n verborgen geringschatting voelen. 't Moest zacht-intuïtief aangevoeld worden als gereserveerdheid noodzakelijk tegenover haar dringende, streelende, soms zacht-vurige omgangsmanier met hem. Zoo dikwijls hadden vrouwen het beschermend-spontane en fijn-doordringende van zijn natuur verkeerd opgevat, waren ze aangestormd met intieme verrukingen, dat hij nu met Flora niet genoeg op zijn hoede kon wezen. Maar telkens verloor hij, onder prettige gesprekken en 't heelemaal argeloos samenzijn, zijn bedacht houdinkje, liet hij zich gaan zooals ie was, met het brandend optoortsen van al z'n illusies en visioenen of duister vooruitdrijven van z'n sombere, vlijmscherpe beschouwingen. Dan gaf ie zich Flora met hartelijke innigheid, die hij tegenover mannen onder vier oogen precies zoo uitte als tegenover vrouwen. Die zachte, hartstochtelijke en diep-uitstralende innigheid moest Flora zeker dadelijk wat bedwelmd hebben en daarom voelde hij ook schuld. Hij had zich nog veel meer, ook als vriend, en niet alleen als man moeten verstrakken, verkoelen in vormen; vormen, niet meer als subtiele ziels-bewegingen, niet als arabesk van fijne genegenheid, maar vormen van 't verstand, beredeneerd, overlegd en op bepaalde, nuchtere beleefdheden afgericht.

Maar nu Flora hem eenmaal overstormd had, zonder dat hij liefde voor haar voelde, nu móest hij zelf wel heel voorzichtig beraadslagen, wát te doen. Want ze was zoo mooi.... dat blonde haar, die mystieke grijze oogen, zoo diep en toch zoo wonderlijk speelsch van licht, zoo onbewust-lokkend, 't fijne, zinlijk-gelijnde, hartstochtelijke en lieve dweepezicht, haar rank lichaam, trillend, vol, zacht-zwoel van rijpe vrouwelijkheid en éven traag van gang, bijna wellustig, — 't kon allemaal zoo gevaarlijk voor hem worden.

Zij had zich uitgestort, — zij had gezegd, dat hij haar niet

mocht wegstooten. Zou hij, met al z'n vlijmscherpte en ironie, nu den fieren moed hebben die vrouw onomwonden te zeggen waar 't op stond, wát hij voor haar voelde en wat niet? Wat zou hij niet in haar dooden? Ze was als een waanzinnige in haar verrukking geweest. Ze had hem gekust, gesmeekt, ze had op z'n gezicht geschreid als een kind. Mocht hij haar nu zóó vernielen, nu ze in haar liefde voor hem weer zooveel opbruiscende levenskracht vond? Maar toch, z'n gevoel moest hier neergeduwd. Eerst wou ie voor zich zelf uitmaken of dat excuus geen opgemonderd drogredientje was, waar ie zich zelf mee om den tuin wou leiden. Of ie 't in den grond niet als ijdelheids-streeling voelde, die liefdesuitstorting van de mooie Flora? Wou hij het niet daarom áánhouden, of werkte hier in 't duistere deel van zijn begeerten het stille, maar bloedende geheim zijner zinnelijke natuur, die 'n plaats voor zich open-drong in dat heele proces? Wou hij nu die ijdelheid en sensualiteit bedekken met mooie, nobele praatjes? Soms aarzelde hij in z'n konklusies. Als in een rood keelgat, zoo dwong ie nu zich zelf te zien, diep in 't heetbloedige van zijn begeeren. Maar meestal stond ie over z'n eigen onaangedaanheid verbaasd, als ie eenmaal in dadelijk kontakt met Flora kwam. Dan zag ie wel haar ranke taille, haar goudlichtend haar, al haar mooie heerlijkheid, maar toch zonder begeeren, zonder onstuimigheid. Hij kon zich dus naar eerlijkst gevoel zelf geruststellen, dat geen, met bewustheid verborgen zinnedrift in hem werkte, die hem egoïstisch tegenhield haar de felle waarheid te zeggen. — Maar nu moest ie uitmaken, hoe hij door die gebeurtenis allereerst kwam te staan tegenover Louise. O! als ie zoo nuchter alles kon overwegen, heel dit voor haar zoo schokkende feit met denk-pasjes beleggen, gaf hem dat al niet dádelijk de demonische zekerheid, dat hij niets van liefde voor haar voelde? — Zoo bezien, kon hij huiveren van z'n eigen nietige zorgelijkheid. Hoe was hij niet op den eersten ontmoetingsavond met Louise geweest? Gek van geluk, razend van genot en bedwelmende heerlijkheid, doorsidderd van aandoeningen. Nu nóg, bij de lichtste herinnering aan dien avond,

doorschokte hem een verrukking, alsof ie alles weer opnieuw doorleefde, heel kort. Hij wist dus, aan z'n eigen ziel, wat snakken, hopen, wachten en liefhebben beduidde. Neen, hij mocht dat leven van die jonge vrouw niet nog méér verwoesten. Hij moest altijd meelijden blijven voelen en haar wat liefde teruggeven, daarmee juist haar eigen hevige onstuimigheid temperend. Ze was zoo zachtaardig, zoo goddelijk-opofferend, zoo fijn en zoo moederlijk-goed. Nog hoorde hij haar gesmeek om zijn hals hangend: Jij Maurice, bent mijn alles, zonder jou ga ik dood; zonder jou is 't leven mij een walg! Ach got; ach got, ik heb je zoo lief, zoo zielslief.

Dat angst-smeekende, dat schreiend-wanhopige van haar stem, dat uitsnikken van haar innigste, droefste gevoel... hij zou 't nooit kunnen vergeten. 't Was geweest van smárt naar stille, biddende hoop, een golving van aandoeningen, van gewezen naar gelach, van gesnik naar gestamel, van stervende, krampige droefnis naar woeste vreugde-visioenen. 't Had getreurd en gevlamd in haar oogen, 't grijze vuur, 't had gebeefd en gejubeld in haar smeekend, snikkend spreken, vragen. — O ja, nu zag ie 't wel, ze was 'n hartstochtelijke vrouw, die hevig kon liefhebben, al temperde ze 't klanklieve, zoete timbre van haar streel-stem soms plots tot zacht-trillend gefluister, geneurie van haar ziel.

Maar Louise, zijn stille, droeve Louise, die daar nu thuis maar tobde met den kleinen jongen en haar broertjes, wat moest hij haar zeggen? Háar zag ie altijd vóór zich met die groote weemoeds-oogen en haar wondren blikopslag vol stille en fiere vreugd als ie uit de droomerige verzonkenheid van zijn werk tot haar terugkeerde? — En toch mocht hij niets zeggen. 't Was Flora's geheim, Flora's innerlijk leven, dat Louise misschien allang doorgrond had, maar onder haar zwijgen verborg. 't Feit, dat hij zélf niet spreken mocht, drukte hem benauwend. Maar telkens vroeg ie zich af, of ze niet zou bedaren, niet zou voelen, dat ze veel te ver gegaan was. Zoodra hij haar nu weer ging ontmoeten, zou ie op die heele geschiedenis zelfs met geen syllabe zinspelen. Hij wou haar zóó toespreken,

dat zij zich geheel kon retireeren, zonder gêne, alsof er niets tusschen hen voorgevallen was. Maar als ie zag, dat ze zich bleef geven in dien stormachtigen hartstochtstoon, dan zou ie anders moeten handelen, heel anders.

'n Paar weken lang had Maurice zich nu schuil gehouden. Soonbeek had hem al verschillende keeren gejaagd en in wrevel bezocht, nu hij Maurice heelemaal niet meer zag. In schrik, bij 't hooren van z'n stem, was Maurice telkens naar den zolder gehold, tegen Louise 'n uitpraatje bedenkend, waarom ie niet in z'n werk gestoord wou worden. Hij kon Soonbeek na 't geval nog niet vrij genoeg in de oogen zien. Er aarzelde en vocht nog iets in 'm. En hij wou niet wankelen, niet z'n blik neerslaan, als ie tegenover dien kleinen demon stond. Ook bij Flora wou hij, door 'n paar weken weg te blijven, 't gebeurde laten bekoelen. Ze had hem dadelijk 't geld gestuurd voor de uitgave van z'n eerste boek onder eigen naam, zonder een letter toevoeging. Hij begreep nu wel dat ze leed, vreeselijk, smartelijk leed, maar toch ook, dat ze tot bezinning was gekomen.

Op 'n Zaterdagmiddag, stellig hopend Soonbeek thuis te treffen, stapte hij weer naar de Heerengracht. Maar Soonbeek, hoorde ie van Trees, was net uitgegaan. Van de slaapkamertrap, terwijl hij aarzelend stond te overdenken of ie nu wel blijven zou of stil weer vertrekken, kwam Flora hem tegemoet. — Ze zag heel bleek en zacht, bijna fluisterend groette ze Maurice.

Flora had 'n schrikkelijken tijd doorgemaakt. Ze dacht, dat Maurice nooit weer terug zou komen. Een dag na de ontkenning van haar ziel, besefte ze plots, zich ontkleedend op de slaapkamer, wat ze eigenlijk gedaan had. Ze voelde als een dronken lichtekooi gehandeld te hebben, verachtelijk, vulgair, als 'n straatmeid. Ze rilde van zich-zelve. Ze haatte zich. Ze zou zich hebben kunnen slaan, striemen. In haar zelfverachting vond ze een verbitterde bevrediging, want zoo min kon Maurice haar niet aanslaan, of zij deed 't nóg minder. Ze was geen vrouw meer. Alle kieschheid, iedere fijnheid van beheerscht vrouwelijk voelen had ze tegenover Maurice in 'n gloeiende razernij van d'r zinnen, in den opstand van haar hart ver-

loren. Ze was grof, opdringerig en ordinair geweest. Ze had hem als mán overrompeld, om den hals gehangen, gekust in blinde verrukking. Ze had niet eens gevraagd of ie haar kussen, of ie haar omhelzing wóu. Ze had hem om 'n beetje liefde gebedeld, ze had hem om wat teederheid gesmeekt. O! 't was 'n vernielende schande, 'n radeloosheid, 'n onteering van haar innigste gevoelens door verachtelijke zwakheid. Wat was er dan zoo kokend over haar brein gestort? Had ze niet met een, naar ze dacht, onvernietigbare kracht zich voorgenomen, nooit, nóóit iets van haar liefde te laten blijken? Waar was die schroeierende koorts in haar bloed dan zoo plotseling vandaan geschoten? O! haar liefde had geen beschermgeest in koele, sterkende macht. Haar ziel snikte te luid. — Haar liefde was nu in haar bloed geslagen. Wat had ze vroeger gedroomd van gouden vruchtentrossen, die ze zou zien gloeien in de zon, overal waar ze staarde? Wat had ze gedroomd van 'n geur, die haar zou omvloeien, den dag en den nacht.

Niets doorleefde ze daarvan, nu ze liefhad. 't Bloed sloeg haar naar 't hoofd. Ze leefde in vlammen en vuur. Ze wou hém, hém alleen tot zich trekken. Ze wou zich losbreken van alles. O! de liefde gaf haar geen rust, geen kalmte, geen droomerij. 't Stormde en brandde in haar. En in die woeste aangloeijing van haar begeeren, haar liefhebben, had ze 't bleeke, stille gezicht van de stille, lieve, innige Louise niet eens meer gezien. Ze had háár Maurice naar zich toegerukt. Ze had hem toegesproken als een krankzinnige en als een weenende machteloze. — En wat antwoordde hij, hij, voor wien zij zich zou laten stukscheuren?.... Ze wist 't bijna niet. Ze had in den gloeidrang van haar overgave z'n bleek, verschrikt gestamel nauwelijks gehoord.... Maar weg was ie gebleven, wèg! Dat leek z'n diepste antwoord! Haar tweede en schaamtevolste vernedering als vrouw. Hoe zou ze dat ooit weer goed maken?

Als Maurice terugkwam en hij zou doen alsof er niets gebeurd was, dan zou ze hem innig danken en voor altijd haar

liefde verstikken, heel diep in haar ellendige, zwakke en verachtelijke ziel. Ze smeekte erom, hem tenminste nog eenmaal te zien, om hem te overtuigen, dat ze voor den tweeden keer zich zou weten te beheerschen. — Met 'n kracht, waarvan hij zelf versted zou staan, zou hij haar zien, koel, streng, rustig.

Maar toen ze daar nu op de trap plotseling den zachten, indringenden klank van z'n stem hoorde, zoo onverwacht, kreeg ze 'n ontzettenden schok, 'n duizeling, voelde ze jubel en angst tegelijk, nòg heviger dan op den dag, toen ze zich zoo woest voor hem had uitgestort.

Maurice kwam naar Flora toe, drukte haar stil en wat ontdaan de hand. — Ze bracht hem in de vóór-salon. Flora sidderde bij de gedachte, dat ie dóór zou willen loopen naar de zaal. Maar hij begreep dadelijk en volgde. — Vlak voor 't raam nam ie plaats, zonder dat ie iets wist te zeggen. Flora ging tegenover hem zitten, aarzelend. Ze was heel bleek en beefde hevig. Ze voelde zich weer akelig licht van hoofd plotseling. Alle kracht en moed waren weer weggedoken in haar. Ze herinnerde zich nog maar vaag 't voornemen, alles van haar ontroeringen diep, diep, ontzaglijk diep te willen verbergen. Maar er was niets meer in haar, dat dien drang naar boven stootte. Ze voelde zich losgelaten door 'n kracht, die ze berekend had, vóór ze Maurice ontmoette. Ze was weer zoo goddelijk gelukkig nu ze hem weer zag, z'n fijn, bijna vrouwelijk gezicht, zijn fijnen sarkastischen mond met de lichte beving van z'n mondhoeken. O! wat had ze hem lief, lief, oneindig lief. Als hij nog langer zoo bleef zitten, zou ze 't weer uitschreien, uitsnikken, zou ze hem weer om den hals vallen, zou ze moeten zeggen, hoe lief ze hem had en hoe smartelijk ze die veertien dagen in angst, eenzaamheid en al-maar-bang gissen wat-hij-dacht-en-voelde, — tusschen het jagend gepraat en gegluur van Soonbeek in, — doorgemaakt had.

Maurice kon nog niet spreken. Elk woord dat ie nù zeggen wou, stootte ie weer terug, werd 'n gruwelijk banaal verlegenheids-praatje en toch voelde ie zich stikken onder dat zware gezwigg. Hij kon opspringen, 't uitschreeuwen. Toch zou ie

zich beheerschen, en iets heel gewoons wel moeten zeggen, ook al zou zij 't heel smartelijk vinden. Heel zacht, als in kitteloorige aarzeling, vroeg ie haar, of ze ook wist wanneer Soonbeek weer terugkwam.

Ze rilde. O! wat nietig, klein, grof en kanalieus vond ie haar, schrok ze óp! Wat 'n koele, stroeve, on-innige vraag. Ze kleurde hevig, zei heel zacht, dat ze 't niet wist; bleef toen weer stil voor zich weg staren. — Maurice keek 't raam uit. 't Zong zoo droef in z'n ziel. Hij zag 'n oude, donk're schuit 't water overboomen, met 'n vent erop, die duwde en tot 't verste dekpunt meeliiep. Wat ging dat langzaam en triest door dien grijzen, droeven herfstdag. — Hij kon 't wel uitsnikken, inééns. Wat 'n weedom sloop er over de gracht en langs de gevels. De stilte nu, ze smoorde hem. — En die zang van dat droeve lied, treur-marsch van Schubert, aldoor klaagneuriënd in z'n stil hoofd.

Snel even zag ie naar Flora! Wat was ze bleek, melancholiek en wat mooi toch zoo, in die bleeke, schuchtere gedruktheid. Nou zag ie pas, dat ze 'n nieuwe, grijze, losse japon aanhad.... Jonge.... wat mooi, die witte kant. Echt duitsch-overgevoelig; van den hals tot den zoom, kant.... Wat verblanke en verfijnde 't haar schoonheid.... Maar die korte schepmouwen met de kanten volants, nee, die kon ie nu weer niet uitstaan! Waarom nu in herfstkou dat losse?.... 't Grijs stond haar prachtig.... 't zelfde aarzelende grijs van haar oogen!.... Maar goeie god.... wat dee ie toch? Voelde hij dan niets van haar smart? Moest ie nu haar schepmouwen bekritiseeren en haar blankfluweelen armen bekijken? Die stilte ook! Die maakte 'm kapot! Zou ie maar wat zeggen....

Hij keek weer de gracht over, zag nog net de oude schuit wegdrijven onder 'n lage brugpoort. Plotseling hoorde hij 'r zacht z'n naam noemen. Hij keek. God, wat zag ze nu bleek en afgetobd! —

— Maurice, ik bid u.... vergeef 't gebeurde.... nein.... ik zal niet larmoyant zijn.... aber.... aber.... ich....

Ze kon niet verder. Haar stem stikte van ontroering. Zij

hulde en snikte. In Maurice begon weer iets mee te schreien. Hij voelde de spanning van haar wil, om bedaard te blijven, bedeesd en geserreerd. Maar toch zag ie de heerlijke minne-oogen grijzen, grijzen als haar japon, de heerlijke oogen zacht schreien. — Er schokte iets zoo smartelijks door haar heen, dat hij er niet langer naar zien kon. Z'n stem beefde.

— Maar lieve, beste Flora, huil toch niet zoo.... ik heb je niets te vergeven.... ik.... ik.... weet niet.... ik....

Maurice bleef ook steken. Flora snikte nu met 't hoofd op de borst, die krampig benauwd zwoegde. In woeste drift wrong ze zich de handen over 't gezicht.... Ze beefde en telkens scheurde er dieper snik de kermende keel uit....

Maurice voelde even beklemming. Zou ze 'n scène maken! Weer zag ie 't witte fluweel van haar naakte armen nu onder de theeroosgeurige kant uit.... Was 't aanstellerij? Schroefde ie nu zich-zelf niet op? — Hij wist 't niet meer. Ze deed heel vreemd. Zoo had nog nooit een vrouw tegenover hem gestaan.

Plotseling stond Flora op, keek hoog boven Maurice uit, en toen, met volle stem, vroeg ze sterk, met bedwongen ontroering:

— Maurice, één woordje.... vindt je me karakterloos?.... vindt je me niet verachtelijk?.... Is 't niet furchtbar!?.... afscheulich?....

— Flora, ik bid je.... wind je niet zoo op!

— Nein, nein.... nein! Maurice.... spreek! spreek bald! kom.... kom.... Maurice!.... Ach, gott! ik bid u.... zeg wat.... ik smeeek je.... ik voel me zoo ellendig klein.... zoo.... wie de vuilste.... de verachtelijkste vrouw van de straat, jà!.... zóo ellendig, als dié zich niet voelen kan!.... Ik heb je mij opgedrongen!.... En je was niet van mij.... en.. en.... heb je gekust en je wou dóch mijn kussen niet.... ik heb je om een kus gebedeld.... ach, gott, Maurice.... ik heb je zoo lief.... zoo lief.... vergeef me!.... aber.... ich kon niet anders!....

Ze was weer slap en machteloos op haar stoel neergezakt, 't blonde hoofd diep de borst ingedoken, nu en dan 'n kram-

pigen snik uitscheurend. Nu eerst beseftte Maurice, welk 'n vreeselijke smart er in ieder woord van Flora trilde. Hij bleef verstomd zitten, terwijl zij, hakkelend, met schreiestem, er nog uitwong:

— Aber.... luister.... Mau.... luister! Ik heb heel veel aan Louise gedacht.... Ik voel mij zoo laag gehandeld hebben tegenover haar.... Als ik er aan denk, durf ik haar nooit weer onder oogen kommen.... Maar.... eens.... eens zal ik haar toch alles bekennen!.... Maar.... och neen.... Maurice.... ik kan niet spreken.... ik kan niet!! — Als je wist.... nein.... nein....

— Maar bedaar dan toch, Flora!....

— Als je wist.... hoe duchtig ik mij voorgenomen had, je te vergeten!.... als ik je weer zien zou.... nooit zou ik je weer 'n woord van mijn liefde reppen.... Och.... och!.... zoo'n karakterloos schepsel, als ik noe bin, ja! Ich bin een waanzinnige!.... een uitschot! een uitschot! —

— Maar Flora.... Flora! wees toch niet zoo woest!.... bedaar toch!.... Laten we nu juist wèl spreken!.... 't Is veel beter voor onze verhouding tegenover Louise en Soonbeek!

— Soonbeek! Soonbeek! gilte ze nu, bleek als gips, en plots, met dreigende ontzetting in haar stem viel ze uit: Maurice, Maurice.... noem mij zijn naam niet!.... Ik verbied het u!.... Ik haat hem!.... haat hem!.... Hij is oorzaak van mijn val, mijn ellende.... de schoeld!.... Soonbeek!.... ach, gott! Hij heeft mij tot 'n schaap gemaakt.... 'n mak dier!.... O, Maurice, wat wreed,.... wat wreed van je!.... om noe, nòe juist van hem te spreken!.... Hij heeft me tot zoo'n laf schepsel gemaakt!.... Ik ben geen vrouw meer!.. Hij heeft me zoo vernederd, dat ik niet meer gis wat vernedering is.... ich bin gedankelos.... ich bin alle zelfgevoel kwijt.... zijn smaad heeft mij kapoet gemaakt.... Och, nein, nein.... ik bid je.... spreek alleen over Louise.... de liebe Louise.... dat wil ik met je afvlechten.... dát.... maar niet van hém!

Haar stem, zacht doorsidderd en doorschreed van klagende

smart, fluisterde nu weer. Maurice voelde zich geslagen van ontroering, zwak, hulpeloos en verlegen. Wat 'n angstig wee lag er in haar smeekende stem, wat 'n verdriet in die grijze oogen, nu rood en doorpijnd van 't huilen. —

Plotseling, in een opwelling van teederheid, trok hij haar naar zich toe en kuste haar op den mond. 't Was smartend meelij, dat heftig in 'm drong haar te helpen, te troosten, die lieve, innige vrouw. —

Flora sidderde onder z'n kus, alsof haar 'n sterfstuip door de leden schokte. Ze begreep, voelde nu, dat Maurice haar niet minachtte. Dat was zijn antwoord. Hij hield van haar, hij, hij, Maurice. 't Was om gek te worden. —

Ze keek 'm aan, hartstochtelijk. Er vlamde een lichtstorm in 'r oogen. Maurice schrok er van. Z'n ontroering bekoelde. Juist nu, nù moest ie haar zeggen, dat z'n aanraking, z'n kus, z'n troost, geen liefde was, zooals zij die voelde. Maar hij durfde haar jubel niet verstoren! Wel laf, wel klein deed ie nu, maar hij durfde haar ontsteltenis niet afwachten, als hij iets van z'n echt meelij-gevoel ging zeggen. Dan nu liever misverstand en later schrijven, heel zuiver, wat ie nù onderging, waarom ie nù zweeg. 't Grijze vuur in 'r oogen bleef glanzen. Er zwol kracht door heel haar pas nog verschrompeld, weggekrampt smartlijf, nu hij haar iets liefs gezegd had en zacht gekust. —

Ze lachte weer. In 'r gezicht gloeide vervoering en om den fijnen mond speelde 'n vreugd, dat Maurice er van schreien kon, nu z'n hart voor haar niets anders had dan diep innig, weemoedig vriendschapsgevoel.

Weer zag ie in z'n verkoeling, hoe heerlijk ze slankte in haar grijze japon, hoe ijl en soepel ze wegblankte onder de kanten volants, hoe zacht en geurig ieder beweginkje van haar handen en lichaam in dat fijne kantgeweef verborgen en bewaard bleef. 't Boekettige van de losse kanten halskraag, 't weelderige van die heele strook van 'r hals tot 'r voeten, al haar grillen, haar droomen, haar stille voornaamheden leefden er in. Ze droeg nu lichte schoentjes, alsof ze uit dansen moest en de theerozengneur wolkte weer om 'r heen. De kant van 'r mou-

wen fluisterde bij iedere geste van haar subtielgelijnde, blanke armen en weer voelde ie dat traagzinnelijke, toch fijne en gracieuse van haar mooi lichaam even om zich heen huiveren. Hij voelde de opgloeiing van z'n zinnen. Hij moest nu dubbel bedachtzaam zijn. —

Hij stond van z'n stoel op, om weg te gaan. Flora drong zacht aan, dat ie nog maar wat blijven zou. Maar Maurice zette door. Ze begreep niet, wat hem plots zoo wild deed zijn. Ze liet hem zelf uit. Op den stoep wuifde ze hem nog na, vergetend waar ze stond en tot 't laatst zag Maurice 't grijze vuur in 'r jubeloogen vlammen.

Hij was tevreden over zich zelf nu hij in meelij haar getroost had, ook al voelde zij er misschien 'n beetje liefde in. Dat zou ie haar wel duidelijk maken, als ze eerst maar weer wat sterker bleek. — Veel kalmer was ie nu weggegaan dan twee weken geleden onder haar eerste uitbarsting. Waarom mocht zij hém niet liefhebben, als zij toch wist, dat hij alleen voor Louise was? Hij had 't haar zoo dikwijls gezegd: een man kon maar éénmaal groote liefde voelen, al was ie honderd keer daarna verliéfd. Met die enkele groote liefde groeide heel z'n verder leven vast. Dat openbaarde zich voor hem als 'n wet van 't eeuwige. Zoo was ook zijn liefde voor Louise. Zonder dié zou hij zich z'n leven niet kunnen indenken, zonder Flora met veel gerustheid. Maar nu hij voor háár de eerste, diepe liefde was, nu begreep ie ook, dat zij evenmin zonder hem kon, als hij zonder Louise.

'n Paar dagen na zijn bezoek kwam Flora in 'n rijtuig Maurice bezoeken. — Hij holde naar beneden, om haar te helpen uitstappen. Ze was belast en beladen met allerlei pakjes voor Karel'tje en Louise. — Maurice vroeg 'r spottend, waarom ze toch weer zoo verkwistend was. Als Soonbeek haar in 't rijtuig zou zien, bleef ie van schrik en ontsteltenis er achter aan hangen, om 't tegen te houden. — Ze lachte fijntjes. Wat Soonbeek deed of wou doen, kon haar niets meer schelen.

Bij 't trap-oploopen kreeg ze angst voor de ontmoeting met Louise. Flora durfde haar eerst niet vrij aanzien. Maar

toen ze Louise met de droeve, groote, gouddonk're oogen op 'r zag afkomen en de kwijnend-zachte stem als altijd hoorde klanken, haar vragend hoe 't ging, kreeg ze weer durf, vreesde ze niets meer.

Flora kwam opgewekt vertellen, dat Soonbeek voor Maurice 'n werkkamer boven de zaal had laten op orde brengen, waar hij heel rustig de proeven van z'n boek kon korrigereen.

Louise bleekte even en beefde. Ze keek Flora zacht-streng aan, dat ze verlegen grabbelde in haar retikule naar 'n briefje van Soonbeek voor Maurice. Snel en dwars scheurde hij gejaagd de enveloppe open en las Soonbeek's schrijven door. — Heerlijk, Lou!.... prachtig!.... de heele kamer boven de achterzaal heeft Jan voor me ingericht.... Nou kan ik heerlijk stil werken heerlijk, hè, Loutje?.... Flora, wil je Jan zeer bedanken?....

Maurice was zoo blij met 'n aparte, stille werkkamer, dat hij niet eens zag, hoe droef-stil Louise 't opnam. — Ze vond 't ook wel heel plezierig voor hem, dat hij uit 't knellende en benauwde van hun klein kamertje wég kon, vér van 't geschreeuw en geharrewar van de jongens en Kareltje, maar 't deed 'r toch felle pijn, dat ze Maurice nu zoo gretig van haar aftrokken, naar die rijke, weelderige omgeving, tusschen het vleierig en verlekkerend gekoester van Flora; weggetrokken van háár juist, háár, die alles van dat werk in zooveel knagende armoe, zooveel folterende zorgen en ellende had zien groeien. — Nu hij dat zelf niet scheen te voelen, berustte zij, innerlijk toch droef en geschokt om Maurice's blijdschap, juist over 'n ding, waarvan zij 't smartelijke voelde.

Veertien dagen later ontving Maurice al de eerste proeven van zijn boek. — Kareltje hilde en de jongens, nerveus en twistziek, nu ze gauw op 'n kantoor zouden geplaatst worden, waartusschen Frans stookte, iederen ochtend bijna, vóór ie naar z'n bureau ging, schreeuwden en vochten in de gang.

Maurice was heel blij dat ie eruit kon stappen en rustig korrigereen op de Heerengracht. Want nu ie z'n werk in druk

zag, kon ie eerst 't blijvend-innige van iederen zin en z'n karakter goed voor zich zetten en overzien.

Met helle vreugd in zich kwam ie op de Heerengracht. Sooneek zat 'm al af te wachten.

— Nou, Maurice?.... niet fraai zoo, niet fraai? ?.... daar heb je nou alles, wat je hartje begeert!.... Hier zijn sigaren.... daar is 'n groote werktafel.... niet fraai?.... niet fraai?.... Gothisch, zegt Flora.... Gothisch, Gothisch!.... me zolen hebben d'r verstand van.... Gothiek! hihhi!.... Gothiek!.... Daar kun je je stukken bergen!.... ja, ja, hm!.... goeie grut!.... wat 'n laaien, he!.... nou hè, wat 'n laaien!.... goeie grut!.... Nou ken je je werk behoorlijk ankijken en je kunt afsluiten, zooals je wilt?.... Nou ken je je eigen gedachten tenminste verstaan!.... ja, ja, hm! ja, hm!.... o, ja, zeg eens!.... ik weet nog heel goed.... wat je me die oûejaarsavond gezegd hebt.... wat je zoo hoog noodig had:.... stilte.... je zei, je zei.... dat je daar altijd zoo naar verlangde.... altijd zoo naar verlangde.... Natuurlijk.... natuurlijk.... ik heb er geen snars verstand van.... van al je werk niet.... Ik weet er niks van, zie je.... geen sikkepit.... geen snars.... Is 't wel noodig?.... echt noodig.... dat je 't zoo stil hebt?.... Ja? Ja?? voor die onnoozele blaadjes papier?.... Goed, goed!.... best!.... Heb je goed licht?.... Wil je de kachel aan?.... Nee, hè?.... Nog warm genoeg?.... ja, ja, hm!.... ja, ja.... dat wist ik wel.... kun je goed zien?.... daar staat 't aschbakje!.... hou de boel helder!.... mors niet!.... en daar lucifers.... mors niet.... goed!.... best, goed!.... vlekken gaan d'r niet uit,.... al is 't gothiek....

— Maar Jan, ik weet toch....

— Goed.... best, goed.... maar ik zeg 't je maar!.... Neem me niet kwalijk.... ja, ja.... Nou moet ik weg.... naar kantoor.... en de veiling!.... prachtige koopdag vandaag.... wanneer ga je nu eens mee?.... Is Louise goed?.. ja, ja?.... en Kareltje?.... altijd verkouen in dit jaargetij?.. Bevalt 't je Maurice?.... lekker licht?.... ja, ja?.... je

zwager goed op zijn kantoor?.... Nou, adieu.... bevalt ie?.... ja?.... nou, gedag.... ik zie je van avond.... je eet hier, he?.... lekker gezellig.... met licht eten is altijd gezellig.... nou, dag.... da-aag.... ik zie je van avond.... goed-goed.... daag!!

— Maar Jan!.... hoor nou eens.... Ján, Ján!!

— Tjonge, wat nou weer!.... nooit heb je vrede.... wat nou weer....

— Maar Soonbeek.... laat mij nou toch ook eens wat zeggen.... dring me nu niet terug.... want.... verdraaid.... ik zeg je geen stom woord meer.... en pak m'n biezen....

— Tututu, man.... niet zoo boos...., kalmeerde nu gauw Soonbeek, wimpers angstig-snel vertrillend, kijkend naar z'n eigen schoenpunten. Dadelijk luisterde ie naar Maurice's strenge stem.

— Ik maak me heelemaal niet boos, maar jij duwt iemand altijd zoo met je ellebogen naar achter, onverschillig, of je 'm z'n neus indrukt of z'n oogen.... daar hou ik nu eenmaal niet van.... Ik wou je alleen zeggen, Jan, dat ik liever thuis eet, nu ik al 'n heelen dag wegblijf en Louise zoo moederziel alleen is....

— Gekheid.... dwaasheid.... Maurice, dan zie ik je heelemaal niet!.... Heb ik daarvoor nu al die moeite gedaan?... Louise alleen? alleen?? alleen??? En Frans dan en Dorus en Dolfje?? Je bent hier heel, héél goed geborgen!.... Nee, nou moet ik ook eens wat aan je hebben!.... Ik heb nog 'n heele boel met je te bespreken.... ik maak 't je niet lastig! Nee, nee, nee.... je blijft hier eten, zolang je korregeert.... dat zou malligheid zijn.... nee,.... ja, hm, ja!.... de laatste drie weken heb ik je geen minuut gezien zelfs.... geen minuut.... geen oogenblik!.... Heb je je verstopt?... En voor m'n krantje kwam je alles brengen, als je wist, dat ik op de Beurs was... Nee, Maurice.... schaam je.... schaam je. Dát is geen ware vriendschap.... geen vriendschap!.... dát is geen vriendschap.... dat is geen wáre vriendschap!

Maurice voelde, dat Soonbeek wel 'n beetje gelijk had, wat

hun samenzijn betrof. Hij had hem nu veel diensten bewezen, veel geholpen, wel alles precies op afbetaling, maar toch onder 'n vreemde verteedering, die hij tegenover niemand ooit geuit had. Hij moest er iets voor in de plaats stellen. Hij moest zich dus maar schikken in dien dwang. Druk en opgewonden telkens op z'n horloge kijkend zonder te zien, was Soonbeek onder zwaar schoengekraak weggetrippeld.

Den eersten dag van z'n korrektie in de suis-stilte van het rustige, rijke huis, voelde Maurice zich overslopen van 'n vredige innigheid. 't Vertrek was licht en gezellig. Hij keek net op den herfsttuin uit, en vlak voor z'n venster leefde ie met boom-kruinen en zweepende takken en vogelnestjes tusschen stronkige bast-bulten. 't Zong achter 't venster als 't zachte rhytmische zeegeruisch en soms tikten de takken tegen z'n ruit, schrok ie op en lachte van geluk. Zoo stil en zoo wonderlijk ingesloten had ie nog nooit gewerkt. Hij voelde 'n diepe bevrediging. O! die stilte van 't huis, hoe bevend-gelukkig liet ze 'm de klanken van zijn werk hooren, den zang van zijn taal. Dat was als de wijduitdrijvende stilte van de zee, de stilte, waarnaar hij snakte met heel z'n ziel.

De weelde-omgeving werkte ook weer op hem in. Er lag iets luxueus in die meubel-omkoesting. Twee schellen had ie onder z'n bereik. Hij kon krijgen wat ie begeerde. Daar zorgde met de innigste deelneming Flora wel voor. Zij vertroetelde hem met allerlei kleine gezelligheidjes. Alle dingen waarvan ie hield, bracht ze 'm boven. Hij was nu jaren in schooiers-ontbering gehard geweest. Wat gebeurde er nu met hem? Kon hij zich nog wel z'n honger-periode indenken? Hoe lang was 't nu geleden, die ontzettende, die bang-zwarte, dreigende angstnacht van Louise's bevalling? En Soonbeek? hoe lang kende hij dien grilligen, vreemden, angstaanjagenden man? Nog geen jaar? Juist de koesterweelde van nu maakte 'm bang. Z'n lot had wel 'n keer genomen. En toch drukten hem zooveel dingen, waarvan ie vroeger nooit den last gevoeld had. Juist die zoet-aanruschende, hem besluipende

weelde verborg iets voor hem, dat ie angstig aanvoelde en toch niet zag. Nu had 't leven hem in 'n wondertuin gelokt. Hij dwaalde en at en hij zag óp naar 't gloeiblaauw van de luchten, naar de gouden vruchtentrossen. En overal rook 't zoet. Er was bedwelming, lucht van jasmijnen en accasia. Hij at en zwierf en altijd toch in een angst, alsof 'm iemand in dien wondertuin op de hielen zat, hem bekeek, ieder van z'n daden, zonder dat *hij* dat wezen kon zien. Was 't Soonbeek? Z'n demonisch, grillig, onderdrukt en geheimzinnig gedoe? Was 't Flora die hem lokte? Kon hij zich maar rekenschap geven van dien angst, juist nu z'n lot, z'n leven zoo gunstig keerde. Neen, dat leven, dat luxueuse, zou ie toch nooit lang kunnen withouden. Hij vond er een zalige bedwelming in, een wegdrijving naar oorden van innige peinerij, waar 't zachte, heel-zachte gezang als lucht-muziek verruischte al z'n liefdedroomen van toen. 't Was 'n weemoed-geween, 'n gesnak en 'n zacht, heel zacht geruisch in 'm, als hoorde ie in den slaap nog zee-gezag. 't Was goddelijk-mooi als 'n fijn-grijze, koele, besluiserde zomerdag, koel als 'n tunnel tusschen 't vlamgoud der andere dagen. Maar toch zou hij zich na maanden van geurigen sluimer er uit ópstooten. Dan zou-ie weer moeten zwerven door 't leven voor 't bestaan van z'n werk, zijn kunst, dat z'n heel innerlijk, z'n alles was.

O! hij zag wel, dat Flora zich afsloofde, om 't hem behagelijk, heerlijk en gezellig te maken. Als ze maar flauw vermoedde dat hij iets hebben wou, stond 't 'n poosje later al voor hem!

'n Eind van z'n werktafel af strekte zich 'n divan, zacht omkleurd met perzische tapijten. Dat had zij heelemaal zoo gestoffeerd, dat ie maar lang en veel droomen kon, zooveel en zoolang ie maar wou. En om alles heen, om ieder meubel en ieder ding, rook ie den fijnen theerozengeur van Flora, die ook uit 'r kleeren wasemde. Vreemd, heel vreemd en ontroerend vond ie dat. Hij kon soms uren zich overgeven aan de zoete beneveling van 't geurenspeel. Hij kreeg er de innigste en klaarste visioenen door. Elk ding had voor hem z'n eigen geur-leven, bracht hem altijd in geheimzinnig kontakt met

't verleden. Nu zat ie daar in z'n gothieken stoel.... voor 'n gothieke tafel. Wat 'n mooie meubelen. Kocht ie dat nu allemaal op veilingen of besjacherde ie dat met antikairs? Er leefde 'n wonderlijke, verstommende ontroering in 'm. Hij voelde 't stormen in z'n hersens, al die toestanden van vroeger. Vóór 'n jaar nog hopeloos-hunkerend en half bedelend naar 'n paar guldens, naar wat voedsel voor Louise en Kareltje, naar wat kleeren en schoeisel en nu plots in die weelde, vertroeteld door 'n mooie vrouw, en dat lichte, gedruischlooze vertrek, voor z'n werk, dat te verschijnen stond. En thuis rust, wel geen weelde, maar toch kalmte en alle angst voor vervolgingen en krediteurkwellingen wég! Moest ie nu alleen hier naar die wandtapijten kijken, dat zachte kleurgebeef van die ornamenten op zich laten inwerken? Moest ie alleen voelen onder z'n voeten de weelde van kleeden, die ieder geluid dempten en 'n rust om hem heenbouwden, waarvan ie trilde van verrukking? Moest ie alleen staren in dien herfsttuin, zoo vlak op 't kruin-hooge leven der boomen, wier pracht nu verstierf achter z'n ruit? Want 't maakte hem toch timide en zoo stil, zoo stil. Die koestering van 't zachtste en tinrijkste na zoo-veel ontbering, — was 't niet 't visioen van een door waanzin geteisterd brein? Neen, hij kon nog de rust door die stilte en weelde niet *in* zich krijgen.

Hij zag Louise! Hij had niet eens de demonische en woeste en verterende kracht meer om te lachen van egoïstisch genot, nu dat alles om 'm heen stond.

Telkens tusschen de geurige neveling van z'n sigaar, op z'n divan, beknaagde hem het heimwee naar 't groote smartleven, 't groote kernleven van al 't bestaande, om dat leven te doorgronden, te objectiveren. En daarin, het heimwee naar Louise, die hij nu zag, thuis, in de leege, afgeknaagde omgeving, tobbed met Kareltje, verlangend naar hém! Dan sprong ie op, schoot 'n lach in 'm, een spotlucht. Hij op 'n divan! Hij, die wou sterven en leven voor 'n wereld! Stel je voor Bouddha, twee plaatsen besprekend éérste rij klapstoeltjes bij Carré!.... Wat wou hij met die weelde? Werken,

werken moest ie ! Werken en daar tusschen z'n overduizelende weelde-bui.

En hij zwoegde in ademlooze spanning aan z'n arbeid, uren achtereen, alles vergetend van z'n weelde, z'n tapijten, z'n stoel en z'n divan, z'n kamer, z'n huis, Flora en Soonbeek, tot ie, dood-op, z'n pen neergooide en languit weer liggen ging met de koorts in z'n bloed, overgloedig van werkgeluk.

En overal was zorg van Flora om hem heen. Ze wou niet, dat hij door de meisjes bediend werd. Dat vond ze te koel, te oninnig. Zoo'n gast was haar dubbel heilig ; die moest veroverd worden. Alles, wat hij vroeg, verzorgde zij zélve en liet 't hem dán eerst brengen. Zelfs Soonbeek kreeg na 't avondeten soms 'n gulle bui, deed mee aan allerlei kleine gezelligheidjes en 't nasnoepen van fijne lekkernijtjes, waarvan ie nu jaren en jaren allang met den grootsten afschuw gesproken had. Hij dronk mee, dadelijk na den maaltijd, koffie zonder melk, wat Maurice zoo heerlijk vond, snoepte mee likeuren, en deelde uit, z'n geurigste, duurste sigaar.

Maar in den aromatischen rook bonsde z'n hart toch alweer van onrust, kon ie z'n oogen niet gelooven, dat Maurice, de sobere man, die bijna twee jaar honger geleden had, nu zóó omgekeerd was. Maurice begon 'm dan uit te leggen, dat ie alles-behalve 'n materieel genotsmensch was, dat ie bijna nooit rookte, nooit dronk, nooit lekker at, maar dat ie 'n enkelen keer 'n exuberantie, 'n overgave aan de weelderigste dingen 'n demonische verrukking vond ; toch geen gezwijmel en geen dierlijke uitspatting, maar net zooveel, dat je geest nog alles van de gouden dronkenschap kon proeven, niet alléén de lippen, de tong, 't gehemelte, de organen, maar de geést.

Maurice lachte dan, zacht en vreemd en Soonbeek voelde zich voor den gek gehouden. 't Was niets meer of minder dan 'n soort plundering van z'n middelen, 'n soort berooving van z'n goed. En daar hielp Flora aan mee, of, die bracht 't zelfs aan den gang. Onder 't drinken en likken en zoetig proeven kreeg ie gejaagde, smartelijke wroeging, nam ie zich voor den volgenden avond geen slok meer te nemen. Hij stikte

half van woede, als ie zag wat Flora aan vruchten liet opdienen : druiven, groote appelen, peren.... noten.... 't Was niet uit te houden. De spot van Maurice vreezend bij 'n uitbarsting, sloop ie weg naar de zaal, las daar z'n krant en z'n katalogi bij 'n schemerpitje, in de kou. Den volgenden avond schold en vloekte ie weer op koffie, likeur, lekkeren wijn en vruchten, telde op wat er gebruikt werd aan zoet, beschimpde de verkwistingen van de menschen, al maar in de hoop, dat Maurice kwaad zou worden en den boel laten staan. Maar Maurice at kalmpjes door, negeerde hem stilletjes.

Maar in Soonbeek bleef onrust doorjagen. Als ze zoo royaal deden waar hij bij zat, hoe zouden ze dan den boel niet verkwisten als ie er niet was?

Terwijl Maurice, even voor 't avondmaal, dan beneden in de zaal van z'n korrektie uitrustte, sloop Soonbeek stiekem naar z'n kamer, ging ie nerveus, bang dat ie betrapt zou worden, zoeken naar pitjes of schilletjes van vruchten. Dan begluurde ie ieder hoekje, berook en besnuffelde ie alles wat ie zag staan; Vond ie wat verdachts, pitjes of 'n schilletje, dan vroeg ie beneden Flora, met 'n dreig-schrik in z'n oogen, of ze 's middags óók vruchten zaten te eten. Dat mocht ze niet toelaten. Flora strafte hem dan af, door sarkastisch hem toe te vlijmen, dat 't door Maurice zelf bekostigd werd. Dán begreep ie verwrokte ie z'n woede tot 'n gesmoorden toorn en zweeg. Weer aan tafel, probeerde hij zich te beheerschen, at en dronk mee van wat opgediend werd, al zweette ie van angst, dat er ter eere van Maurice nog meer, nog altijd meer zou komen. Ook kon ie aan tafel niet dulden, dat de kinderen of wie ook, iets overlieten. Niet om 't weinig gemanierde, maar om 't barre verlies. Alles wat overbleef schraapte hij bij elkaar, stotterend van hartstocht en brommend.

— Al heb je geen honger!.... 't is zonde.... beter in je maag dan in de gootsteen.... eet op.... kost geld.... 't is zonde!....

Flora ergerde zich aan z'n grofheid, maar hij stoorde zich niet aan haar verzoek om op te houden. Tot zelfs de restjes

uit de glazen wijn en bier kliekte hij bijeen in een glas, dwong hij de meisjes op te drinken, of slikte 't zelf naar binnen.

— Waarom moet dat uitgespoeld?.... vies?.... vies??... vies???. gekheid!.... Er bestaat niks vies.... alles is vies of alles is niet vies.... Zooals je 't nemen wilt.... precies, zooals je 't opvat!.... vies?.... gekheid!.... Wat is vies?

En zoo slobberde en slokkerde hij door; in gedrochtelijke vraatzuchtigheid at ie weer ieder kruimpje en korreltje uit de plooiën van z'n vest na, likte ie z'n lepels droog, dat Flora zich omdraaide van walging.

Ook smak-vette zuigjes van z'n tong tegen kiezen en gehemelte bleef ie nog wel 'n uur na z'n eten voortzetten, schaamteloos en met prettig genotsgevoel, dat ie hinderde en prikkelde.

Toch bleef Flora, nu Maurice er was, opgewekt en levendig, lachte en stoeide met de kinders. Ze bracht ze nu zelf naar bed. Maurice had daarop bij haar aangedrongen. Hij vond, dat de kinders 'n echt rijkelui's-opvoeding kregen, dat was géén opvoeding. Alles ging zoo koel, oninnig, plichtmatig en konventioneel. Ze waren bijna 'altijd omringd van vreemde menschen, die tegen betaling van zooveel per week teeder en moederlijk moesten zijn. Waarom nam ze toch niet 't werk die kinderjuffrouw uit handen? Er was toch ook 'n kinder-meisje, dat den groveren, zwaarderden arbeid deed? Flora had hem aangehoord en voelde nu, dat ze werkelijk onhartelijk voor haar kindertjes was, ook al hield ze er dol veel van. Maar innige omgang, neen, die bestonden niet tusschen haar en de kleintjes. Ze verzette zich tegen haar zwakte-gevoel 's avonds en speelde met de kinderen, die in wilde verrukking, niet wisten wat hun overkwam. Maurice had ook van Louise gesproken, die voor niets ter wereld haar Kareltje aan vreemde hulp-moeders zou afstaan en dat beschaamde haar 't meest.

De eerste week van z'n korrektie-werk had Flora hem alleen gelaten. Als ie nù schelde, kwam ze met 'r blond hoofd even tusschen de deur en vroeg ze met schalksche nederigheid in haar stem, wat zijn excellentie verlangde.

Maurice, dadelijk bekoord door die geheimpjes-verbergende oogen, riep haar in. Ze bleef dan eerst wat intieme praatjes van dit en dat binnensmokkelen. Daaruit groeide van zelf 'n uurtje speelsch-genoegelijk-babbelen. Flora schertste en snaterde losjes-gezellig, fijn-vernuftig afwerend Maurice's spotternijtjes op haar stijf-deftig hollandsch-duitsch. Ze was heelemaal zoo charmant, als hij haar nog nooit gezien had. 't Trage bleef uit haar gang weg, ze liep nu wonderslank in haar grijze, korte japon. In ieder gebaar leefden fijne zwier en elegantie en alles wat ze deed en zei was doortrild van 'n innige, vrouwelijke, beheerschte kieschheid.

Na een paar dagen kwam Flora zacht aan de deur van z'n kamer tikken, vroeg of hij er niet tegen had, dat ze vlak bij 't raam, in 'n hoekje 'n boek ging zitten lezen.

Maurice vond 't heerlijk, want telkens had hij behoefte over z'n werk te spreken, over een brok hier en daar, vóór hij laatste verbeteringen aanbracht. Hij sprak ook veel met haar over deutsche literatuur en bemerkte, dat ze zeer veel en zeer goed gelezen had. Meer en meer werd ie getroffen door haar dikwijls fijn en zachtaardig-ironisch vernuft, door de subtiële schakeeringen van haar lenigen geest. Ze maakte soms heel oorspronkelijke, verrassende opmerkingen. Zóó fijn-gevoelig en zelf-levend had ie zich die sentimenteele, kwijnende salon-dame toch nooit ingedacht. Hij beheerschte z'n verbazing meestal zeer goed, maar eens werd 't hem te kras en riep ie uit :

— God, Flora, dat is magnifiek ! Zooveel goeds heb ik nog nooit van je gehoord !

Toen 't eruit was, kreeg ie 'n kleur als 'n boei. Wat grof, lomp, onkiesch vond ie zich nu weer !

Maar Flora lachte fijntjes, met 'n innig-geestig trekje om den mond, zei heel zacht tot Maurice, dat hij nu toch al te welwillend was, wijl hij wist, dat ze eenvoudig herhaalde wat hij 'n maand geleden zélf had gezegd.

's Morgens vroeg kwam Maurice al op de Heerengracht, maar toch altijd na negen uur, om Soonbeek niet meer te treffen.

Die kon met ontnuchterende, stekelige venijn-woordjes z'n heele stemming bederven voor 'n ganschen dag. Dat wou ie niet! Hij beseftte, hoe gelukkig Flora was, nu hij naast haar zij werkte. Iederen dag kwam ze met haar boek, zoo van de kinderkamer, naar hem toe; soms, als ie er 't minst op verdacht was, achter hem aansluitend, hem de wangen kussend:

Dan schrok ie:

— Hemel Flora!.... wat onvoorzichtig.... als er eens iemand inkomt!

Maar ze keek 'm verbaasd aan. — Voorzichtig? voorzichtig? O, nu ze hem lief mócht hebben en hij haar niet wegstootte, nu vreesde ze niemand meer.

— Maar Flora.... als Soonbeek.... door de meisjes.... door wat ook, iets merkt?

— Soonbeek?.... Maar Mau, ik laat me niet dressieren.... Wat deert je? Er is nou een man op de wereld, dien ik liefheb.... die ben jij!.... dat wéét hij.... dat heb ik hem gezegd!

— Wat?.... Weet hij dan iets van onze verhouding?.... dat.... dat we.... dat je me zoent?....

— Nee Mau.... heb geen vrees.... dát weet ie niet.... en behoeft hij niet te weten, ja? 't Zou het einde zijn van mijn geluk.... want hij zou me durch.... durch.... doorslagen!.... Maar hij weet wel, dat ik jou alleen liefheb.... Ik heb 't hem gezegd! Soonbeek zal jou er nooit iets van bemerken laten!.... Daarvoor is hij veel te hoogmoedig.... Als hij wist.... dat ik 't jou gezegd had.... dat zou hij niet verdragen kunnen! En hij is tuchtig bang voor schandalen.. Dat moet je noe niet nachgrübel, Mau!.... dan smart je me, ja?....

Maurice zweeg, schoon 't in 'm joeg. — Dus Soonbeek wist, dat Flora hem liefhad. Was ie daarom dikwijls zoo plotseling kwaadaardig en venijnig in den laatsten tijd? Toch had ie niets aan hem gemerkt. Z'n vreeselijk wantrouwen voelde ie niet op zich drukken. Maar als ie wist, dat Flora verliefd op hem was, waarom haalde hij hem dan juist in huis? Was dat om zijn kracht, zijn weerstand te toetsen? En Flora zelve?

— Had zij dan niet zijn brief in haar ziel geprent, waarin ie, zoo duidelijk en zuiver mogelijk zijn gevoel voor haar omschreven had, waarin stond, dat ie haar nooit lief kon hebben, omdat al zijn liefde als vróuw Louise had. Wel voelde hij innig veel vriendschap voor haar, maar het hoogste leven van zijn liefdeziel was toch Louise gewijd. Of had ze zich vastgeklemd aan een ander gedeelte van zijn schrijven, waarin hij liet uitkomen, dat hij haar natuurlijk nooit kon *verhinderen* hèn lief te hebben. Op dat schrijven had ze 'm mondeling geantwoord. 't Kon haar niet schelen, wat hij voor haar voelde; zij had hèn, hèn voor eeuwig lief, en dié liefde zou haar geen sterfeling kunnen ontnemen. Ze zou zich houden aan al zijne verklaringen, en héél, héél erg gelukkig zijn, dat hij haar niet van zich afstootte. Maurice voelde eerst weerzin in die zelfvernederende uitingen. Maar later pas begreep hij, hoe hevig, hoe allerdiepst die vrouw hem moest liefhebben, om hem, tégen zijne afwijzing in, met zóó groote teederheid en zóó goddelijke overgave te blijven behandelen. Maurice voelde iederen dag meer en meer een vreemd-begoochelenden invloed op zijn handelen en denken. Al kuste zij hem ook, nooit drong zij zich met haar mooi lichaam op, nooit trilde er verhitte zinnelijkheid in haar gekoester en gevlei. Dat trof hem diep. Ze was van een brandende hartstochtelijkheid, die vrouw, en nooit had haar woord, haar innigste vraag, haar zachtste kus een zweem van erotisch begeeren. Maurice voelde, zonder verklaring en allerdiepst in zich zelf, dat hij Louise alleen liefhad; dat hij met hààr leefde, tusschen de korrektie van het werk in,.... en toch voelde hij al sterker eene zachte beneveling in zijn brein als Flora hem aanraakte. Er was een zinnelijk lichaamsschoon in Flora, dat, — schoon zij 't zelf zich niet bewust werd, — hem soms doorsidderde, wild maakte en opjoeg. Dat fluweel blank van haar bloemig doorschijnende huid, zag ie nu iederen dag, vlak bij 'm. Plots kon 't hem overrompelen, rook ie den zoeten theerozengeur uit de fijne kanten van haar japon, kwam dat geheime begeeren z'n hart omklemmen, toepersen. Hij voelde zich bang en toch wou hij

voor niets ter wereld dat die beklemming week. In dat geheimzinnig-ontroerend-zinnelijk gevoel leefde juist 't benauwende genot. Soms onderging hij die aandoening tweemaal op een dag, terwijl Flora zelf niet begreep, wat met hem gebeurde, als ie plotseling, rood en gejaagd, begon heen en weer te loopen en te zuchten. Als 't wegtrok, de beklemming, voelde hij zich weer veel gelukkiger. Dan glansde er rust in zijne diepe oogen, kon ie kalm en zonder sensueele drift met Flora spreken. Dan sprak ie met haar over Louise, beefde z'n stem van geluk en innigste vereering. Flora luisterde, de grijze oogen even half dicht geknepen, heel bleek 't gezicht, stil deemoedig, maar toch niet gepijnigd door afgunst. Ze wist 't, ze voelde 't, dat Louise de eenige vrouw was die hij lief had. — Hij sprak ook niet over Louise om haar te hinderen, maar om zich zelf niet heelemaal te verloochen en niet te verliezen in haar bijzijn.

Soms had Flora zich wel sterk gevoeld, kwam ze, na lang denken, in verzet, besloot ze die vernedering niet langer te dulden. Al was hij ook haar afgod, zóó extatisch, zoo ontroerd spreken over Louise tot háár, kon ze niet langer verdragen. 't Verpletterde haar eigenwaarde. Dan stookte er opstand in haar ziel. Wat dacht hij wel? Zou hij zich nu gaan verbeelden, dat ie haar zóó kon negeeren, dat zij zich maar liet wegstooten? En haar trots?

Dan werd ze woest, wild, snikte ze 't 's nachts weer uit, scheurde de smart haar denken en liefhebben vanéén. Maar den volgenden morgen, als ze 'm zag inkomen, dankte ze weer den hemel dat ie er was, dat ie haar toestond, op zijn kamer stilletjes een boek te lezen en te praten; vond ze 't nog een verrukkelijke onderscheiding, dat ze hem mocht omhelzen, en hij haar toch altijd weer vriendelijk terug kustte.

Als Louise een dood enkelen keer Maurice op zijn kamer kwam bezoeken, als zij zich voor een paar uur losgewerkt had uit den rompslomp van het huishouden, dan wist hij van geluk niet wat te doen. Hij bekeek haar dan met zoo'n innigheid, met zoo'n teederheid, dat Louise er zelve verlegen onder werd.

Al zijne aandoeningen waren buitengewoon. Hij kon nooit

voor iets onverschillig zijn. Het feit, dat Louise, z'n ranke mooie vrouw, hem daar nu, in die lichte werkkamer, kwam bezoeken, gaf hem dol-veel geluk. Als ze kuchte, schrok ie òp. Daarna deed ie haar weer allerlei vraagjes, innig, waarvan ie vooruit wist wat er volgen zou. En telkens vroeg ie wéér, alsof ie maanden op reis geweest was. Kinderlijk blij liet hij haar alles zien, z'n stoel, z'n tafel, z'n prachtig antiek, om hem heen uitgestald, en vooral dat goddelijke Italiaansch-primitief nonnetje, in ivoor gebeiteld, met dat van smart-verhevenheid verontstoffelijkte gezichtje. Daarop kon ie kijken, kijken zonder eind. De vrome stacie van haar nonnenmantel, en de fijne ploodrapeerling was van een ranken lijngroei, die als een zachte, middeleeuwsche kerkzang iets in hem áánzong. Dat van vrome kastijding en smart doorsidderde nonnengelaat leek in 't bleekgeel ivoor, stil te schreien, zooals ie Louise wel dikwijls had zien doen. En zoo kon ook Louise haar blik neerslaan met een droeve verberging van al haar innigste melancholie, achter de stille kijkluikjes van haar oogen.

Flora zag in alles z'n geluk, nu Louise er was. Ze zag de ontroering op z'n gezicht, ze hoorde den wilden vreugdeklank van zijn stem. Ze had al lang gemerkt, hoe zacht, ingehouden-hartstochtelijk hij haar kustte. Toch leed ze er niet onder. Louise had recht op hem. Hun leven was door hun eerste liefde-verrukking saamgegroeid. Als hij háár maar bleef geven zijn vriendschap, die echt was als z'n liefde en innigheid, als al zijne uitingen van geestelijk leven. Als hij haar maar nooit belette, hèm lief te hebben. Was Louise wég, dan bleef toch den ganschen dag een hitte-schittering van vreugde in z'n oogen, die hij nooit zoo had als zij er niet geweest was. Maar de laatste weken leefde er in Maurice hevige onrust. De onstuimige hartstocht waarmee Flora zich soms ineens gaf, waarmee ze 'm omhelsde, deed 'm duizelen van ontzetting. Hij voelde wel, dat 't van haar kant geen zinne-schroeijing was, maar hém bracht 't soms in branderige opwindling, in teisterende verhitting. Ze stond, zat en lag zoo mooi vóór hem, iederen dag. Haar kapsel vlamde goud, haar oogen vuurden

grijs, en 't vrouw-verlangen doortrilde haar lichaam, verlevendigde ieder gebaar met een streelende teerheid. Nu pas zag ie goed de bekoring van haar figuur, van haar gang en gevele heelemaal. Hij voelde 't in de fluistering, 't fijne geruisch van haar kanten volants. 't Leefde en trilde om haar kleeren. De theeroos geurde altijd om haar heen.... 't Beefde uit haar volle, dan plots zacht kwijnende stem. Hij stikte er half onder. Nu ging hij 't beseffen als een schuldig, en zwoel samenspannen van passies tegen Soonbeek. Hij werd nu bedrieger en haar man horendrager. Zou hij die verlaging van zichzelf dulden? Was hij nu niet 'n ellendig, zwak kereltje, dat zich door 'n loome overheersching van zinnelijke streelingen liet onderbrengen; van zijn werk en van Louise liet afhouden? Moest hij op een afschuwelijk-banale manier „gesnapt” worden met een getrouwde vrouw, die hij heel lief, heel charmant vond, maar voor wie hij geen innig diepe aandoening gevoelde? Was dat niet de satanische ondergang van zijn bestaan als kunstenaar, de ondergang van zijn werk, waarvoor en waaraan hij alles, alles, iedere persoonlijke relatie, ieder persoonsgeluk had willen offeren? 'n Burleske komedie van den duivel. Dát was de weeldewijn, die zijn bloed vergiftigde. Een lijkopening aan z'n ideaal. Waar was in hem die goddelijke opstandingskracht van toen, al zwervend en verknauwd wordend in zijn ellende? Zou hij niet vallen door den geldman Soonbeek, hij zou nu vernield worden door diens vrouw. Zij, in hare teedere besluiping, haar omkoestering, haar vereering, maakte hem gek, stookte de nevelen in z'n hersens. En als zij steeg, plots, tot een hartstochtelijken uitval, dan sleepte ze hem mee, was ie niets, ondanks al zijne theoretjes, bespiegelingen en zelfvoornemens. Neen, ze was niet van een erotische zwoelte, haar liefde, maar toch van een gloeiing, die op hem inbrandde, hem doorsidderde.

Dat ongeluk, die zwakke ellende van zijn wankelen natuur, doorkerfde z'n werklust. En toch moest, moest dat uit zijn. Niet alleen voor hem, maar ook voor Soonbeek en voor Louise.

Een paar dagen lang bleef hij midden in z'n correctie weg.

Hij wou heel zuiver en rustig overleggen, op welke wijze hij Flora voor goed onderhanden moest nemen. Toen hij 'n bepaald plan had uitgedacht, ging ie weer, wat krachtiger, naar haar huis. Hij wou haar zeggen, dat Louise veel stil verdriet had, dat ie zoo iets voor niets ter wereld kon aanzien. Zij had z'n onrust, zijn gejaag, z'n bang droomen en slecht slapen, en al het verterende van zijn emotioneel leven nu gemerkt. Maar heel gauw weer hoorde hij Flora's uitdagend deur-tikje, zag ie haar blonde hoofd en haar schalksch gezicht. Ze wachtte na haar vraag of ze binnen mocht komen. Haar wonder grijze oogen keken aarzelend, dwepend, en toch heel angstig. Hij mocht eens weigeren. Hij durfde niet neen zeggen. Maar zoodra ze tegenover hem zat, in schijn heel rustig, haar sleepende japon bijeenritselend om haar kleine voetjes, kreeg ie weer dat rillige, verhitte gevoel, die angstbeklemming, die benauwing en ontroering, die hij vroeger nooit ondergaan had. Wat moest ie nu toch doen? Ze negeerde z'n afwerigen; ze werd al vuriger en dringender, inniger en bekoorlijker. Soms voelde hij zich 'n misselijke Janklaassen, een suffe hark van een vent, als hij zich liet bekussen en stokstijf bleef zitten, met gloeiwangen en schitter-oogen, in half verzet, in aarzeling en schaamte voor z'n eigen zoete Jozef-houding. Wat moest die vrouw soms wel van hem denken? Dat hij toch een heel klefferig, week, en bevreesd kereltje bleek. Hij was toch nog zoo jong! Wou hij nu al voor 'n verslapt blasétje of afgeleefde grijsaard poseeren, voor een asketische man-pop, met koud bloed, of water en melk in zijn korpus? Nu was hij toch samen, dagen lang, heel intiem, en bijna altijd alleen, met eene mooie, harts-tochtelijke vrouw, een blonde heerlijke vrouw, die dweepte met zijn werk, die in de teederste vereering voor hem leefde en in haar dweepblik haar liefde meedroeg.

Vroeger, bij z'n oude vrienden, de Roevers, had hij wel eens gesproken over den moed van enkele titanische naturen, om in te gaan op een wrang maar grootsch levensgenot, waarvan het donk're gevaar zoo stellig achterna kwam, als de donderslag den bliksemflits. Toen had hij 'n soort kunstenaars-

koorts, de sidderkleuren en de hartstochten-stijging van een bachantische zwelgerij bezongen, in tegenstelling met 't duffe, doode, laksche fatsoen der burgerij, met haar conventioneele gehechtheid, haar slappe, merglooze brave-Hendrik-gedoe. De bloedgoed van de hel, de laaiend-ruischende haat en roode verdoeming van Satan, leken hem grootscher van levensdiepte dan het weeke blauw van flets hemel-geluk. En 't brandende zwaard, moordend geslagen tusschen de in roode vlammen kermende muiters en opstandelingen der hel, werd hem een grandioser daad, — al ontlokte ze onmenschelijke kreten en smart-huilen, — dan het zoete gekir van engelen-keeltjes die zich de zaligheid inkweelden.

Wat was dat alles in hem gewijzigd. Nu durfde hij zelfs de liefde van een hartstochtelijke vrouw niet aan, het vurig levende en sidderende lichaam van een bloei-bloem niet beademen. Hoe was hij nu zelf in conventie geklonken, in schuwe, angstige en laffe halfheid. Waarom doofde nu het stampende rhytmus van zijn groot begeeren? Hij was een gnoom, een paskwil, dat hij niet eens durfde nemen een vrouw die zich gaf, die alleen hem wou verteren, opbranden in de heerlijke razernij van haar liefdevervoering. Moest hij met z'n verbeeldingen de orgiën van het verleden in den gloed der rood-rookende tijden bestaren? Hij, die als een dwerg in één zat gedoken, bang voor de schroeijing van een vrouwen-ziel, met z'n beef-handen afwerend de hitte van haar brandende hart? Hij kon zich zelf nu beschateren, zich bekijken in z'n dubbel-natuur, de twee wezens van zijn ikheid betasten, den dwerg en den reus. Zoo leefde hij in vreeselijk gemartel van elkaar opvretende begeerten. 't Branderige van de zinnen-ontroering, hij wist 't nu heel klaar, ontstond door den drang, de intieme suggestie die van haar uitging. Ze was niet amoureux en toch voor hem, nu van een overgave en lieflijkheid die hij bijna niet kon weerstaan. Hij keek woest en verstoord, kleurde hoog-rood als ze hem plotseling zoo warm-knellend omhelsde, en innerlijk ging hij 't toch een genot vinden, die zachte blanke

handjes om z'n hals, dien gloei-adem op z'n mond, die stree-lingen over z'n wangen en door z'n haren.

Dat moest nu uit zijn. 't Beste was er geen stap meer te doen. Hij dacht voor altijd wel krachtig genoeg te kunnen zijn om die liefde te weren, Flora's bekoring zelfs een beetje te bespotten. Nu zag hij z'n ellendige nietigheid, z'n zwakte. Als ie haar voorlas, en ze zat dan met haar blanke, half ontbloote armen in d'r schoot geduwd, een beetje voorover, 't blonde hoofd op de handen gesteund, 't witte kinnetje zacht de palmen ingedrukt, en ze keek met haar geheimzinnig grijze, minne-licht-oogjes als van een spelende poes hem guitig en toch verheerlijkt ààn; als hij snoof den theegeur om haar heen en hij zag 't ranke lijf in de gestrakte grijze japon trillen van liefde en verlangen achter de weelde-kant, en er kwam een zoete kwijning in haar stem, in haar blik, — dan begon er in hem een gewezen en gesmacht, vroeg hij zich in wilde verbittering af, of hij 'r dan tóch liefhad, ondanks zijn vereering voor Louise. Dan zag hij hoe groot haar charme, élégance en haar schertsend vernuft was, hoe zij kon spotten met haar eigen weeke, sentimenteele, lagere natuur. Haar spontane overgave verblufte hem altijd weer opnieuw. Z'n diepste gedachten trachtte ze vooruit te raden, z'n innigsten wensch uit te spreken. Ze werd boeiender voor hem dan ooit. Nu had hij geen meelij alleen meer met de verwaarloosde vrouw. Ze kreeg 't hoog-hartstochtelijke, 't fiere en hevige van een groote minnares, die álles, álles offeren kan aan haar liefde. Dat boeide hem nu, liet hem niet meer los. Maar 't verlies van z'n kracht maakte hem toch ook woedend op zich zelf. Hij vond zich nietig, voos, zwak, ijdel en van een weerzinwekkende zinnelijkheid. Hij vond zich tegenover z'n werk flauw, een ellendeling. 't Gloeide en vocht in hem. Hij was geen mensch meer, maar een schepsel omkronkeld van begeerten. Als hij 's avonds thuis kwam, na bekoeling van de dag-avonturen, na dat geheime beklemmende samenzijn met die prachtige, hem-verlangende vrouw, en hij zag Louise, zoo eenvoudigjes en rustig wat goed voor Kareltje verstellen, zoo innig-stil met haar

bleeke teere gezichtje, fijn afgelijnd in 't avondlicht, dan begon er ontspanning in hem te schreien, dan scheurde er iets zoo smartelijks en verteeders door hem heen, dat hij 't wel uitgillen wou van droefnis en wroeging. Louise zag er zelve weer gedistingueerd uit. Ze was heelemaal in 't zwart crepe, met fijne zwarte gaas overweven. Nu zag ie toch, dat ze veel mooier was dan Flora, veel subtieler en fijn-vrouwelijker. En dan haar zachte, zwak-lieve stem, die trillende ontroering daar altijd in.... O! hij kon huilen om ieder zachtzinnig woord dat ze zei. Dat subtiel-geestelijke van haar zacht spreken, 't leefde niet, nergens in Flora.

Ja, ze zag zoo in 't avondlicht nu wel heel teer, bleek en vertengerd, de kleine wangetjes wat erg ingevallen, maar in de distinctie van haar zwarte japon, leek ze weer twintig jaar, precies zooals ie haar voor 't eerst als meisje gezien had. Zoo heerlijk rank en voornaam, zoo stil-hooghartig en toch altijd zoo zacht, zoo innig. Maar telkens schrok Maurice hevig als hij haar drogen hoest hoorde. Wat zei toch de dokter, vroeg ie dan ongerust?

— Niets ernstigs, Mau, heusch niet, — wou ze 'm dan wijsmaken. Maar Maurice liet zich niet om den tuin leiden, wou absoluut zelf over haar toestand den dokter hooren.

Louise moest rusten, heel veel rusten, en veel in de lucht als 't kon, en heel weinig spreken en altijd wéér rusten. Haar kraam had haar veel kwaad gedaan. Dat was dokter's vaste meening.

'n Paar weken lang hield Maurice dan streng toezicht op haar huishoud-gedoe, tot hij zijn machteloosheid inzag. Karelkje, achterlijk kind, eischte ontzaglijk veel zorg. Dat vermoede en tobde Louise 't meest af. Telkens ervoer hij hoe gemakkelijk 't was maar voor te schrijven: rusten, rusten, als 't gezin zoo veel kracht en tijd voor rust opeischte. Ze zou er alleen wat baat bij vinden, als ze een kuur kon ondergaan. Maar Louise wou voor niets ter wereld de zorg voor haar Karelkje overgeven, en Maurice zou ook niet weten, wat er dan van 't huishouden terecht moest komen. Dorus en Dolf waren

op kantoor, in de leerjaren, verdienden bijna niets. Frans had drie honderd gulden, die hij nu voor kleeren en schoeisel en kleeren voor de broertjes moest bestemmen. En dan nog, waar zou Maurice 't geld vandaan halen, om Louise's kuur te kunnen betalen? Van Soonbeek kreeg hij nu al zoo veel. 'n Paar uur per dag schreef ie voor hem artikelen in financiële bladen. Daarvoor gaf hij hem nu zooveel, dat hij wel een honderd zestig gulden maandelijks verdiende. Maar 't voornaamste was wel, dat hij hem van zijn crediteuren, vooral van de erg-bindende, verlost had; ook wel op een heel geheimzinnige manier, waarover hij eigenlijk nooit een woord sprak, maar toch verlost. Louise beheerschte nu rustig en zuinig de huishouding. Ze was van alles de ziel, bewoog zich nu gemakkelijker in 't milieu zonder schulden. Maar hoe zou hij en zij nu ooit Soonbeek geld durven vragen voor een kuur die wel twee jaar kon duren, zooals de dokter gezegd had, wou er iets afdoends gedaan worden? Zijn toekijken op wat Louise deed, gaf hem ten slotte niets. Hij werd er maar radeloos en hevig nerveus onder.

Op 'n middag liep ie met Louise wat straatjes om, toen er een woeste slungel vlak voor haar staan bleef, haar verbaasd in het tenger-bleeke-gezichtje staarde, en toen uitkrijschte:

Alle Jezus! een doóskop!

Voorbijgangers keken Louise aan en lachten. Maurice was grauw van schrik geworden. Louise lachte zelf heel zacht, maar toch een beetje gedwongen, al beet ze ook fijntjes op de onderlip. Maurice hoorde den ganschen dag niets anders dan dien woesten kreet. Tegen bloed opgeven had ze nu poeiers en pillen gekregen, en telkens beweerde zij, dat ze zich veel sterker voelde. Zag Maurice nu en dan een congestie haar bleek gezicht even bevlammen, dan wist hij zich niet te bergen van helschen angst. Een woeste zinneloosheid smakte hem dan neer. Hij kreeg een gewaarwording alsof iemand hem uit een torenvenster stak en even spartelen liet in de lucht. Nog heel lang bleef de straatjongens-krijsch in 'm klinken. Hij kon dien uitroep maar niet kwijt worden. Het werd een

gejaagde, ontzenuwende, alle rust en levenslust wegvretende angst, zóó erg, dat Flora hem zelfs geen woord troost durfde geven. Zoo dikwijls, tusschen z'n korrektie, vertelde hij van achterlijk Kareltje, wat ie deed, en hoe innig 't mannetje in z'n kinderstoeltje de maat sloeg als hij viool speelde, . . . Nu geen woord. Na weken van de smartelijkste gejaagdheid, barstte ie dan in snikken uit bij Flora, die er van schrok. Zóó had ze dien man met godenkracht nooit gezien, zoo week, alleen om dien helschen straatjongens-kreet. Ze wist niet op welke wijze hem te troosten. Ze kustte hem zacht, nu als een beschermende vriendin. Maar haar diepe, alles trotseerende vurigheid deed hem weer rillen. De verhitting voelde hij aansluipen. In haar innigheid en teedere vereering, wou hij z'n smart over Louise's zwakte en z'n verkropte ellende vergeten. Toen onderging hij 'n bezwijming, een verdooving, een doezelige dronkenschap van geest en herinnering die hij zelf verlangde.

Als ie dan in de zoete weelde van z'n rijk gemeubelde kamer, naar den al kalenden wintertuin keek, den wind hoorde gieren achter de ruiten, dan zong er weemoed in hem, dat hij schijnbaar zoo veilig nu zat en innerlijk toch gestriemd en verscheurd van wroeging. 't Was een weedom dien hij ging liefkrijgen. 't Geruisch van de stilte zong mee in z'n bedwelmd hart. Dan kwam Flora binnen met groote bedauwde druiven en zacht roodgeschroomde peren. Heel gracieus ontvelde ze de druifjes voor hem en schilde ze wat vruchten. Het sapte aromig in zijn mond. En dan dadelijk liet ze koffie opbrengen. Die geurde z'n kamer rond, wekte weer visioenen van levenslust in hem op! Hij dronk, dronk wel vijf koppen, om kwijt te worden z'n angst voor Louise's bloedspuwing, voor haar kuchen, haar tenger kwijnend gezichtje, zoo smartlijk en stil; om maar kwijt te worden, zijn schuldbesef nu van 't meedoen in Flora's benevelen, zijn bedrog tegenover Soonbeek, tegenover z'n werk.

Dan, in de zoete dronkenschap van die warme weelde, trok hij met Flora naar de zaal, speelde hij orgel, in wilde verrukking, de liefde-extase van Tristan en Isolde. Flora hijgde in ontembaar genot aan z'n zij. Dan sidderde er een demonische

kracht uit z'n handen en al meer zangkelen van registers trok ie open, dat ze daverden de melodieën, de woeste zangen, of plots gesmoord leek 't juichende spel, dat stil kreunde en klaagde in bevende klankzaligheid om 't ruischende orgel. Dan verbrijzelde hij z'n eigen smart en angst, met den klankenstorm van Wagner's lyriek, met 't droomsel van z'n teederste mystiek, met den opstand zijner goden-omtuimelende passie; doorgloeide hem een gouden roes van heimwee-geluk, van droombezwijming, voorgestuwd op den godentoon van 't zingende orgel.

Hij zag, voelde en hoorde z'n eigen spel niet meer.

Maar Flora aan z'r zij, bleek van ontroering, doorhuiverde in uitzinnige verrukking, een verijling van haar liefde. Ze voelde zich ontgroeien aan alle kleine smart en menschenangst. Ze wou voor hem knielen, hem in de hoogste vereering bestaren, zonder de lichtste aanraking nu blijven. En Maurice, in z'n eigen dronken verbijstering, speelde al zwellender en machtiger, dat 't dreunde van godenstemmen, of plots weer fluisterde van engelenzang. Heel den minnetijd van 't oude Germaansche leven liet hij aanvloeien uit die gouden, gloeiende, weenende en jubeleerende orgelkelen. Want die registers, die toetsen, kon hij streelen als zijn Louise, zijn arme, gepijnigde Louise, met 'r doode bleeke hoofd, triest nu als een doode roos voor z'n schreiende oogen. Die register-kelen konden vertellen als een droeve menschen-stem in den schemer; konden klagen, verhalen, hopen, weenen, lachen, en al z'n snikken en angst-zuchten naar een zalig rijk van gouden droomen stuwen.

Dan, op van z'n speelhartstocht en doorsidderd van een vreemd heroïsch gevoel, bekeek hij Flora, smeekte haar plots in een verwilderd verlangen 't gouden haar los te vlechten, heelemaal los, dat ze vóór hem zou staan als een liefde-dronken Isolde, een van goddelijken liefde-waanzin vervoerde, zooals de klankendemon Wagner, uit de diepte van z'n visioenen dat gewild had. Flora bevend, ontzet, mantelde haar gouden haren los.

Toen schiep Maurice in haar verschijning zijn liefde-ideaal; gaf hij haar de gestalte van z'n hoogste verrukkingen. Toen

voelde hij de gloeiing van haar lichaam, van haar brandenden mond; genoot hij iets van hemelsch geluk, dat wellust was voor den schoonheids-dronken geest; wellust en heiligheid tegelijk, demonisch begeeren en vergeestelijking van al z'n vleeschelijke lusten, zooals hij dat met Louise eens ondergaan had, een soort verijling van haar hoogste en heiligste gevoel. Zoo zag hij Flora en toch weer niet Flora, als vróuw; leende z'n aangegloeide verbeelding, de hooge koorts van z'n liefdes-verrukking haar álles van de legendarische Isolde; gaf Maurice haar weeke ziel, deze angstige oogenblikken, een tragische diepte, een ontzetting van leven die Flora zelf niet beseftte.

Nu vergat hij den kuch en het bloedspuwen, 't kwijnende en bleek-versmarte van zijn Louise; zag hij de pracht van Flora's hunkerend lichaam en woeste ziel; zoende hij als een razende de vrouw die hij niet liefhad, maar de vrouw die hij in haar wilde zién, onder de zwijmelende koorts van zijn opgejaagde verbeelding.

Een dag daarna was de vervoering, de woeste omslingering van dat eeuwig onvatbare, in hem uitgestornd, zag hij in Flora niets meer dan de zachte, verliefde, hem omkoesterende vrouw en vriendin. Hij voelde nu wel hoe wreed ie gedaan had, om dien middag, in háár een ánder te verheerlijken. Maar gelukkig begréép ze niet. Van die verheerlijking waren de oogen van Louise altijd vol; dáár glansde 't diep in 't donkere goudlicht.

Toch voelde hij 't nu als een straf voor zich zelf, dat Flora in zijn wilde vervoering, dien dag voor 't orgel, in zijn kussen en streelingen een liefde-beantwoording moest hebben gezien. Want zou zij beseffen, dat die kussen, die brandende verrukkingen de heerlijke Isolde-vrouw hadden gegolden, al waren ze háár gegeven, haar gouden vlechten, haár bevend verlangend lichaam? Neen, ze had toen niet beseft, dat 't in hem zong voor Louise; dat ie toen gestaard had, diep in de oogen van die stille vrouw; oogen die glansden altijd vol van een liefde, eene vereering voor hèm alleen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

I.

Kareltje sliep rustig in de beduisterde alkoof. De jongens waren nog op kantoor, en Frans zat op den zolder te studeeren. Deze week had hij nachtwerk; dan arbeidde hij maar van 's avonds tien tot 's nachts vijf, ging dan naar huis en bleef tot elf uur in bed. Dat nachtwerk vond hij heel prettig, wijl hij dan bijna heele dagen voor zelf-studie en „denk-ontdekkingen” kon bestemmen.

Louise zat doodstil voor het raam in de achterkamer, op de plek waar vroeger Maurice altijd zat te droomen en te staren in den woest-heuveligen brouwerij-tuin, met z'n boschachtig-hoog geboomte.

't Was een trieste Decembermiddag.

Bij de bureu, heel beneden, hoorde ze even orgelsalmen. Met dat orgel had zij in haar kraamziekte zoo dikwijls stilletjes op haar bed, ontroerd meegezongen....

Plotseling snikte ze 't uit!

Maurice was voor 't eerst 'n avond en 'n nacht van huis weggebleven. Ze had van ochtend pas een briefje ontvangen. Voor den tienden keer las ze 't nu al:

Lou'tje!

Nu kom 'k van nacht niet thuis. Jan heeft mij, ouder
gewoonte, van avond de tram laten verzuimen. Daar

heeft hij bepaald slag van. Ik wou — al was 't ook hondenweer — naar huis loopen, maar Flora en Soonbeek hielden me letterlijk gevangen. Louise zou wel begrijpen, dat je bij ons bleef overnachten, zeien ze. Wat zul je alleen zijn, lieve Lou'tje! Ik schrijf dit briefje nog even, omdat ik anders geen rust zou hebben. Je krijgt 't morgenochtend! God, wat vreemd, Lou'tje, dat ik nu in één stad met je ben en je toch niet zien kan. En dat ik nù niet weet wat je doet! Morgenmiddag ben ik weer thuis. Ik ga met je gezichtje in m'n armen slapen.

Nacht Lou'tje,

Nacht.

Maurice.

Zoo iets was nog nooit gebeurd, dat Maurice in één stad van huis wegbleef. Ze kon 't niet verkroppen. Ze zag allang een schrikkelijke onrust in hem, die hij in de zorgelijkste periode van zijn leven, 't breken met al zijn vrienden, zelfs niet door-gemaakt had. O! ze voorvoelde wel, dat Flora Maurice lief-had; maar dat die weeke vrouw zoo oneindig veel zou doen, om hem aan zich te binden, en hij zich zóó door haar zou laten beïnvloeden —, neen, dat zou ze nooit vermoed hebben. Maurice en zich-laten-verbinden, *dat* waren zulke elkaar vernietigende dingen, dat ze er maar geen besef van kon krijgen, hoe eigenlijk hun verhouding wel was! Jaloezie voelde ze heelemaal niet. Ze kon 't best verdragen, dat andere vrouwen heel veel van hem hielden, dat hij met ze omging, precies deed zoo als ie was, hoffelijk, innig, voornaam, ridderlijk en toch inééns weer vlijmscherp en sarkastisch. Ze wist zoo diep, zoo twijfeloos diep, dat hij haar lief had. Maar waarvoor dan toch die onrust? Wat gebeurde er in hem? En als Flora werkelijk op hem verliefd was, waarom vertelde hij dat haar dan niet? Vragen naar zoo intieme zaak, zou ze nooit, nooit! Vroeger besprak hij met haar de innigste voorvallen van zijn leven, van zijn lijden als jongen, van zijn droomen en denken en begeeren. Waarom verzweeg hij dát? Zag hij haar dan

heelemaal niet meer in haar eenzaamheid, terwijl hij werkte dáár? Voelde hij niets meer van haar droefenis, nu hij niet bij haar was? Die veronachtzaming griefde haar diep; een onverdiend loon voor haar zich-nooit-opdringen, haar stil-zijn, en haar naar binnen-levende ontroering. Eerst had z'n schepingswerk haar plotseling Maurice ontnomen, Moest het nu Flora zijn, de vrouw die vriendin was, zoo lief, zacht, onderdanig en schuchter als een lam? Ze wist wel, dat Flora haar levenskracht door Maurice teruggekregen had. Vóór zijn komst was 't huis van Soonbeek dood geweest. *Hij* leefde apart en zij. Maar bovendien ging Flora ónder in nerveuze verziekeling en menschenschuwe vereenzaming. Ze verwelkte, vóór ze nog tot rijpheid kon komen. Soonbeek besprak 't nog telkens met haar, dat Flora betooverd leek door Maurice. Ze zong, speelde, stoeide met de kinders, ze las en musiceerde, dat het huis er van daverde. Zelfs de dienstmeisjes trokken nu vroolijke gezichten. Z'n heele woning leefde weer óp. Hij had 't toch wel voorzien, zei hij er dan gutig bij, — zoo'n dichter met lang haar moest voor Flora wel een toovenaar zijn. Ze sliep nooit meer 's avonds op de chaise-longue. Van duizelingen merkte niemand meer wat. Soms hoorde Louise onrust in Soonbeek's woorden, werd ie bleek en nerveus, stootte hij z'n wrokkige zinnnetjes met de provinciaalsche ennetjes feller tegen elkaar óp, maar toch altijd eindigde hij met dank aan Maurice.

— 'n Kerel, 'n kerel! 'n kerel!! Mevrouwtje!.... ik heb er nog nooit van m'n leven zóó een ontmoet! Flora houdt van hem, niet, niet? niet?? Mevrouwtje.... Maar *ik* nóg meer.... *ik* nóg meer! Hij betoovert mij ook.... 't Is een schande!.... een schande!.... die duivelsche kerel!.... Hé! Louise, daar staan de schoentjes van Kareltje, twee knoopjes zijn er af.... twee.... twee.... dat's leelijk.... heel leelijk! laat mij ze 'r aan zetten.

Dan bleef ie weer wat brommen over Maurice.

Dacht Soonbeek dat zij dat ook niet zag? Maurice was alles voor Flora. Hij voedde haar artistiek op. Ze leefde van zijn adem.

Louise voelde zich hevig uitgeput. Telkens weer gaf ze bloed op. Ze durfde 't Maurice niet zeggen, maar de poeiers hielpen ook niet meer. Toch kon 't geen toring zijn, dat wist ze van dokter Wegering, die haar zoo goed in haar kraam behandeld had. 't Was een zenuwzwakte, die weer bijsterken moest door krachtig voedsel, dat ze nu nemen kon. Ze moest rusten, en dat deed ze ook veel meer dan vroeger. Maar als Maurice kwam, sprong ze óp. Ze wóu niet voor hem liggen als een verzwakte, afgetobde zieke vrouw. Ze wóu geen zwakkeling zijn. Daarom verborg ze haar machteloosheid zoo veel mogelijk, forceerde ze haar zenuwen, werd ze levendig en sprak veel, tot ze van vermoeienis doodop, niet meer kón en naar bed móést. 't Bewustzijn van zwakte kon haar met tergende wanhoop slaan. O! dat hij haar nu op dien troosteloozen winternacht alleen had gelaten, ze kon 't maar niet als een daad van hèm begrijpen. 't Smartte haar zoo, 't maakte zijn liefde voor haar zoo klein in de oogen van Flora en Soonbeek. 't Sloeg haar zoo met lamme lusteloosheid.

Zijn werk, 't werk dat zij had zien groeien in armoë, werd nu dáár, ver van haar af, in weelde voltooid. Flóra hoorde nu alles van zijn aandoeningen. Zij ving 't eerst 't geluid van zijn ziel op. Eens was ze bij hem geweest, daar. Hij wist van verrassing en blijdschap niet wat te doen. Maar den laatsten keer had zij hen beiden opgeschrikt. Dat had ze dadelijk gevoeld aan den gejaagden toon van Flora's spreken, aan 't wilde kijken van Maurice. Flora zag lijkebleek, durfde haar niet aanzien en zij zelve had zich ellendig, diep-rampzalig gevoeld, zoo iets als een indringster. Wat had zij hier te doen? Maurice keek haar aan, heel bleek, maar in z'n oogen leefde iets, dat bedoelde: Schrik niet Louise, ik heb jou, jou alléén lief. Maar toch was ze bevend en verslagen heengegaan. Zou hij dan toch voor Flora liefde voelen? Liet ze zich eens goed bedenken. Hij had dien avond en ook later nooit meer een woord er over gesproken en zij wou geen verklaring vragen. Dat vond ze beleedigend voor Maurice. Maar als hij nu toch eens openlijk spreken zou tot haar van die verhouding, dan

zou haar angst wijken, en ook haar nerveuze spanning. Dan wist ze toch waar zij zich aan te houden had.

Neen, neen, ze moest 't zich nog uitdrukkelijk voorhouden, ze was absoluut niet jaloersch en toch voelde ze te zullen sterven zonder z'n liefde! Maar ook wou ze dat hij éérlijk tegenover haar bleef. Hij was haar heele leven, haar alles, haar eenige houvast in haar schrikkelijk zwakte- en ziekte-gevoel. Doch zich laten versmaden, veronachtzamen, achteruitdringen door een hartstochtelijke, maar weeke, overgevoelige vrouw, die goed kon vleien en dwepen, — neen, dat zou ze niet dulden! Dan liever nóóit hem meer zien.... Wél hem altijd blijven liefhebben, maar dan in stilte, in eenzaamheid, ver van hem weg, zonder aanraking, zonder ontmoeting en in valschen angst voortgezette begoocheling.

De fiere trots van haar natuur verzette zich tegen de geringste verlaging van zijn liefde voor haar.... en toch kon ze hem niets vragen, als hij niet 't eerst sprak.

.
— Mag ik effe binne komme, mefrou?.... Wat?.... waterlanders?

't Was Ko Hoenders die eerst op de voorkamerdeur geklopt had, en toen bemerkend, dat daar „geen asem” kwam, naar 't achtervertrek was geloopt.

Louise schrok, droogde haar tranen gauw af met haar zakdoek.

— Sjeneer je niet, Mefrou.... we binne allemaal maar minse van de oere-oetang!.... Ik kom U segge dat Aal over een half uur.... as God t'er gezondheid laat.... tot Uwes serfice is.... U siet, ik spreek fransch as suurkool.... Maar Mefrou.... wat scheelt U?.... U siet t'r soo bleek as 'n waskaars die d'r drie nachten niet geslape hebt?.... Wil Ko U reis 'n snuifie van s'n lefeselikster geve?.... Allo, Mignon koe-rage!.... Is dat 'n gesicht?

Hij zweeg even, lachte weer met stuiperige schokjes tusschen z'n woorden, oolijk z'n pokdaligen Munchhausen-neus bewrijvend, soms zacht-trekkend aan z'n wijd-trechterende ooren. 'n Moment was ie getroffen door 't bleeke smart-gezicht van

Louise. Maar dadelijk daaroverheen meende hij haar te moeten afleiden. 't Was de eenige remedie om de menschen hun gekkigheid uit 't hoofd te stampen.

— Mefrou, plechtigde z'n stem, en zacht wreef hij weer met z'n groote bloedlooze handen de punt van z'n krommen neus, — Mefrouw, m'n grootfaer-saliger seiter altijd tot mijn en dat was der 'n méid mit fedussie.... die seit ter.... as je geen hardlooper kan wese.... sorg dan dat je een schuinlooper bin.... soo! soo!.... dat is d'r 'n kwetsie van 't kwedraat.... jij houdt de nul! snappie?.... fermeus! Nou laat ik daar net m'n eige pardoes in de lure legge van zoo'n snoeshaan as Soonbeek is, hè?.... Die d'r mijn ouwe moeder beleedigt! Soo, Soo! Was dat niet gemeen van de fent?.... Allejesis! We wete dat Mosis bij 'm thuis is!.... Meer sente as geluk!.... Maar mijn moeder hoeftie niet te beleedige!.. Wat 'n amise! Hij is toch nog een bloedeige achterneef van mijn.... Mijn grootmoeder was geangegeerd geweest met de vader van de suster van zijn grootmoeder.... of eigenlijk met de suster van de vader van zijn groofader.... O nee! nou fiat! Dat kan niet.... Nou, dan weet ik 't soo net niet.... maar in de femielje wástie! Daar geef ik m'n kokkert feur! Soo! Soo! Moet die mijn moeder beleedige?.... Die leelijke knokepiet!

Louise was door hem opgeschrikt uit haar gepeins. Ze voelde niet veel van z'n boosheid. Maar toch hield ze van Ko om zijn goedheid en gevatheid, om zijn narachtige scherpte en opgeruimd humeur.

— Nee, goeïgde Louise, — dat was heel lomp van hem, maar je weet hoe hij is.

— Je wéét hoe hij is? — herhaalde Ko minachtend,.... 'n mooie achterneef met 'n barst in s'n harses.... Goeie gossie, wat 'n druif!.... En wat is tie nou meer as ik!.... Heb hij geld, heb ik lol.... heb hij peper.... heb ik rommelkruid!.... Die hurk! 'n mooie amice! As tie één keer bij je komp, is tie twee keer te veul! God zal mijn 'n vrachie gefe!.... En z'n asem bederf selfs de fleeschpotte van Egypte.... Ajassie,

wat een kwibus, wat een saag ! Wil dié mijn goeie moeder beleeidge ? Al was tie soo rijk as de grootmegol van Kuresau.... doe ik d'r nog geen stap meer hier over de floor as hij d'r is ! Soo ! Soo ! Nou heb moeder weer een gulde gewis-seld ! Die snoeshaan ! Ik ruil d'r nog niet mit z'n maag, al dek die 't mit 'n lappie van duusend. Soo ! Wat een knoet Allo, Mefrou ! Kijk U d'r toch nie soo van de fier swarte plankies Is Merice d'r niet ?

Hij ademde weer even uit, betastte zacht de pokputjes in z'n naderig gezicht.

Louise knikte van nee.

— Die is d'r tegewoordig ook al van de rijkdom.... pot-salderjuu ! sou Roeleveld segge.... Die schiet overdwers de wind ! Vroeger hebbe we soo lekker in kompejie mit me-kaar gewandeld.... was tie 'n echte amice, soo, soo. En nou, en nou s'n schaduw trap je niet op se toone ! Nou Mefrouw.... ik ga weg.... m'n tweede half zit op me te wachte.... en ik wil liever dat de andere half zit, komp mijn makkelijker uit.... een saak die seker is, watte ?

— Stuur je Aal dan stellig ?

— Stellig ? Dat sal passe.... al hep se 'n heel dik been ! Se heb gedroomd van Dolly, en nau groeit al krulhaar op d'r foet, omdat se van de poedel der bij gedroomp hep ! Hahaha ! Soo, se is d'r weer gek van d'r hondjes.... Nou binne der ses in bed ! drie bij moesie en drie bij ons ! 't Is d'r frij 'n flooiemart, dat is d'r nou halie fedussie ! Dat snappie ? hè.... en as je der wat van seit, trek se een snuit van Wille-brordus Bonnefacius toen die kiespijn had, soo ! O ! ja, Mefrou, femorge heb ik Floortje, me liefde achternicht mit Merice sien loopen.... op de Heeregracht en Soonbeek tippelde mee.... Merice sag der uit as 'n goudhaantje !

— Van morgen ? — vroeg bang-zacht Louise.

— Femorge ? Ja seker femorge en op de half van de gracht ging d'r Soonbeek terug, ik begreep d'r niks meer van ; netuur-lijk weer 'n kwetsie van 't kwedraat, jij houdt de nul. Had

ie z'n kuif temet vergete, die knokepiet! En ik docht, wat salle we nou ete?.... die klakhoet!....

— En hebben ze toen doorgewandeld?

— Doorgewandeld? Nee, want se ginge dalijk weer in huis.... ik begreep er niks van.... één doet 'r in droge en een ander doet 'r in natte waar, maar die is ter nie droog en nie nat! Ik sal d'r kernet-blaser worde as 'k er iets van snap, seit Roeleveld.

— Wel vreemd, zei Louise beklemd.

— Freemd? Freemd?.... ja, dat is 't en toch is 't soo! En al bin ik nou nog soo'n jokkebrok, dat is toch fierkant waar.... Maar ik mag 'n ijsvogel worde, as ik er iets van snap! D'r uit en d'r in.... daar slijt je van as tin!

— Maar zijn ze niet weer uitgegaan?

— Weer uitgegaan?.... Ja, misschien ofer de dake!.... Maar ik ferassereer U.... Ko hebt d'r ooge as een falk, soo!.... Maar ik docht, da saje nie glad sitte! Je hebt toch seker 't suur gehad! Maar is Merice d'r dan soo vroeg hier weggegaan femorge?

— Hij heeft vannacht bij Soonbeek geslapen, zei toonloos Louise.

— Geslape? Soo, soo!

— Ja.

— Ja?.... Dat is d'r ook 'n vrachie. Nou, laat die Soonbeek maar draaie om s'n lengte-as, tot ie de kolder in z'n kop krijgt. Eeuwig kokend verdijt, as ik 'm op sal rape. Wat 'n saag, om 'n frouw van tachtig af te bluffe.... Nou is tie in s'n sas, die drillboor! Die seit, dat ie niks eet as 'n pannekoek, maar bij m'n swager gapt tie de uitjes van de gemarjeneerde haring, as tie om een saakie komp.... Wach maar, s'n geweer dekt nog goed!.... Maar je sal d'r eis 'n klap hoore, soo'n drillboor.

— Ik zou 't nu maar vergeten, ik heb je nog nooit zoo hooren dreinen.... Uit een oogpunt van....

— Oogpunt?.... Oogpunt?.... Wat heb 'k nou an al die oogpuntelijkheid?.... Ko dreine? Da ke je naast loope Mefrou!

dat nooit ! Eer vergeet ik dat 'k Ko hiet, God sal me 'n schaaп gefe.... die mijn moeder beleedigt, beleedigt mijn.

Met 'n stem als van een basviool, dreigde hij nu uit. Toen holde hij naar de deur, groette en schreeuwde nog in de gang met z'n luidruchtige stem :

— Ik sal d'r daalijk ferpakke en ophijsche.... Adio Mefrou, koerage.

Na een paar minuten kwam Aal boven. Ze klopte schuchter en stak haar blond hoofd tusschen de deur.

— Ben je hier Lou? Dag Lou.... Dag schat, dag schát!

In één jacht sprong ze naar Louise toe en bezoende haar de tengere wangetjes met woeste hartelijkheid. Aal was dol op Louise. Ze vond haar zoo fier, zoo fijn, en toch nooit trotsch. Ze wist zoo ontzettend veel meer dan zij en nimmer stond ze zich op iets vóór. En altijd gaf ze raad, zoo raak en zoo scherp gezien. Aal had zoo veel aan haar te danken. — Ko behandelde ze ook altijd zoo vriendelijk. Nooit hoorde ze Louise van iemand kwaad spreken. Om alles wat ze voor hen gedaan had, nu Louise zelf in beter doen was, en om al haar andere eigenschappen verafgoodde zij haar. Altijd sprak zij in volkshartelijkheid zich uit, zei ze precies wat ze dacht. Ze zag nu dat Louise heel erg verdrietig was, dat ze misschien iets voor haar kon doen.

— Schat, wat wou je van me, wat kan ik voor je doen, schat? Je weet, ik ga voor je door 't vuur.... Zeg.... toe zeg wat is d'r?.... God, kindlief, wat heb je fermeus gehuild! Lieve Heer, dat is 'n schande, ik bin der pimplex van!

In plaats van te spreken begon Louise 't uit te snikken, en Aal, verbluft en geschrikt, wist niet wat ze aanvangen moest.

— Wat water halen, kind? 'n beetje hofman?

Louise schudde van neen tusschen haar gesnik door. Aal bekeek haar onthutst in 't weenende gezichtje, streek zacht 'n hand door Louise's golvend bruin haar.

— Aal,.... Aal, begon ze haperend en afstootend haar stem in nerveuse snikjes.... je weet, ik heb,.... jij hebt me nog nooit zien huilen, zoo zwak gezien.... ik ben zoo moe nu.

— Nee, nee, lieve ziel.... goeierd.... beste Lou.... je ben een schat, lieve ziel.

— Stil nu Aal, met je overdrijving.... maar ik.... ik moet je wat zeggen.

Even aarzelde Louise. Ze sprak met niemand over zich zelf. Nu en dan iets met Arnold, als die eens een enkelen keer hier over kwam. Vandaag voelde zij zich zwak, zeer afgemat, lam. Eerst had ze gekampt tegen haar verlangen om met Aal over Maurice en Flora te spreken. Maar ze snakke in haar eenzaamheid naar een ziel, die haar innig oprecht liefhad. Ze kende Aal, de dolle genegenheid voor haar, 't hartstochtelijke, oprechte en dikwijls krachtgevend optimisme, als ze niet al te erg droomuitleggerig was. Ook nu keek ze weer in de glanzende kinderoogen van Aal en dadelijk overwon ze haar trots en aarzelings.

— Van dat Soonbeek hier aan huis komt is er heel wat omgedraaid in ons gezin, Aal. Jullie komt nu niet veel meer hier..

— Natuurlijk niet. Wil jij door dat venijnige snoevertje op je teenen getrapt worden? Altijd hoor je: Dag Aal.... Snoep je weer balletjes?.... Van hoeveel de cent?.... En dan weer: Aal, je ben een smeempoets.... je rok zakt af.... Waar bemoeit die vent, die naarheid, z'n eigen mee.... ik wil een smeempoets zijn als ik dat wil.

Louise luisterde, liet Aal's verontwaardiging, precies als bij Ko, over zich heen razen, en vertelde toen, dat Maurice voor 't eerst zonder voorkennis een nacht was weggebleven en hoe vreeselijk zij daaronder geleden had. Of Aal zich kon voorstellen, hoe haar dit nu smartte, al was er ook een briefje gebracht van ochtend door de post. En of ze zoo iets begreep van Maurice.

— Nee schat, nee, nee. Begrijpen doe ik 't niet. Hoe is 't mogelijk! Zie je.... zie je, ik heb wel goed gedroomd.... maar.... dat was natuurlijk onzin, niet waar?.... Dat wil jij niet hooren. Maar heb ik 't je niet voorspeld?.... Nou ben jij d'r pimplex van.

Louise voelde plots de verweeking van haar eigen geest,

nu ze toeliet, dat Aal haar met haar bijgeloovigheidjes mocht bestormen. Ze begreep niets meer van haar hunkering om zich te uiten. Zij, altijd zoo trotsch, zoo hooghartig, ging nu met Aal over haar man, haar Maurice spreken! Maar wie had zij anders? Aal was zoo goed, zoo innig hartstochtelijk. In ieder woord dat ze zei, gaf ze zich heelemaal, met al haar afschuw of vriendschap. Hoe had zij zich niet in haar kraamziekte, nacht aan nacht, voor haar en Maurice opgeofferd? Laat ze maar ratelen, ze zou toch uit haar halen wat goed in haar was. Ze kon haar bijgeloof, als diepste natuur in haar levend, toch niet veranderen.

En Aaltje, plebskind, opgegroeid tot een mooie blonde meid, half verwaarloosd, 'n beetje mediummiek en voorgevoelig, nerveus onder de opjagende vroolijkheid en lichtzinnige pret van haar man, had in Louise àl meer een stille, melancholieke luisteraarster ontmoet met zoo'n goed hart, dat ze haar wel alles durfde toevertrouwen. Nu ze van Louise zoo hartstochtelijk veel hield, meer dan van Ko en z'n moeder, nu wou ze uit haar droomvisioenen en bijgeloovige gevolgtrekkingen zoo graag, in alle goedhartigheid, iets gelukkigs brouwen voor haar vriendin. Maar plotseling schoot ze uit tegen de voorname achternicht Flora, die haar altijd zoo uit de hoogte behandelde.

— Wete.... zie je, wete doe ik niks,.... maar ik zeg tòch, dat zit 'm niet in Soonbeek, maar in Flora, dat is d'r een heksement,.... fermeus, die heb ze met nul komme punt.... dat is me een katje.... nee, schut niet je hoofd, Lewiese, dat is een zaak die zeker is.

— Wat? wat? schrok Louise op.... weet je dan wat zekers van haar en Mau?

— Wete,.... wete dat is 't woord niet! Maar toch heb ik ze al lang in de gate, al lang.... Dat ze jou Mau wille aftroggele, dat is een uitgemaakte zaak. Ze palmt 'm in, met der verliefde smoesies. Ajakkes, wat 'n kanaille, een fermeus wijf.

Louise staarde, haar gezicht verschrok groen-bleek.

— Zie je.... dat wijf droomt d'r altijd van koninge.... en dat wil zooveel zegge as grootsigheid!.... En, en van de

week heb ik van haar en van Meneer Merice tegelijk gedroomd.... dat sullie mij aan 't lache hebbe gemaakt! Dat wil soo veel zegge as.... as.... ja.... hoe zal ik 't zegge.... as ongeluk.... een leelijk voorteeken.

Al dieper zonk Louise's hoofd achteruit op den stoelrug.

— God, liefe Heer!.... ik zeg d'r geen boe of ba meer! Wil je wat water, schat?.... Toe.

— Ga verder Aal.... ga verder.... Ik wil weten wat jij vermoedt.... en wat je gedroomd hebt, drong Louise met kwijnende sterf-stem áán. Ze haatte die droomuitleggingen, ze kon er altijd mee spotten. Maar nu huiverde ze van ieder traag woord dat Aal sprak, als las ze 't ergens met tuur-in-spanning van een verren muur. Ze wou 't weer een belachelijke, verachtelijke comédie vinden.... Maar 't lukte haar niet. Ze luisterde gretig, en telkens doorsidderde haar angst, 'n stille, dwalende, opwindende angst dat Aal, nog meer zei.

— Nee, ik zeg niks, niks meer, nee, nee, ik wil niks op mijn gewete hebbe.

— En ik wil, Aal, ik wil 't!.... toe, toe ga verder, dwong nu sterker Louise aan.

Aal mopperde tegen. Ze wou nog niet. Maar Louise bleef aandringen, hartstochtelijk. In overspanning en smart wist ze niet meer wat te grijpen om haar helschen angst te stillen. Ze wou wat hooren, voelen en tasten of er iets klaar werd in Maurice's zwijgen; een verborgen leven nu, door 't troebele droomspel van de aangedane Aal heen.

Aal vertelde eindelijk verder. Dat gelach, verklaarde ze met strakken ernst, was niets anders dan dat Flora en Maurice onder één hoedje „leien”.

— Zie je, dat wil zoo veel zegge als ontrouw.... Maar.... je weet nog niet van wie's kant.... en as je nu droomt, dat ze je bonbons meebrengt en chekela en parlines.... dan is dat zooveel als listigheid.... zie je.... dan wil ze je bezoeken.... beetnemen, dan huichelt en verraait ze je eige. En dat is t'r nou iets voor me achternichie Flora.... En lest toe zei je!.... zwijg toch met je malligheid; toe had ik er die

nacht juist gedroomd van die uil, die op de raampost zat te krijsche.... Nou, dat was van selfers een ongeluk.... fermeus.... die dag heit Dolly z'n linkerachterpootje verbrand en dieselfde nacht.... fermeus, heb ik van dat griezellige ouwe vrouwtje gedroomd. Heelemaal nakend was ze, met 'n zwarte vlag in d'r hand. Dat is d'r met Flora uitgekomme.. die dag heb ze van d'r fiets gevalle, en bijna d'r arm gebroke..

— En je vertelde me, dat je de volgende nacht had gedroomd, dat je mij voor een groot vat met zoete melk heb zien liggen en dat ik dronk.

— O ja, wacht! Heerlijk.... heerlijk.... dat is juist je geluk!.... daar heb je de lichtstraal al! Juist, juist. 't Kan nooit slecht gaan. Je man houdt alleen van jòu.... Dat is de melk, juist, fermeus! Ik weet 't nou sekuur.... echt hoor.

— Ja, is 't waar? Echt waar? — beefde Louise's stem nu in ontroerde verrukking.

— Ja, ik heb 't echt gedroomd, fermeus.... jij lag melk te drinke.... dat wil zoo veel zegge als trouw, trouw. Lewiese schat.... geloof me, dat is voor je léve waar. En hém heb ik zoo gezien. Alles wat om hem heen lei vertrapte ie.... Ik lag te griezele, en toen is tie in één op een groot paard op ons af gerend.... en dat is nóg mooier.... dat is een zaak die seker is! Dat is een toren geluk.... En as tie hinnikt nog meer. Al maar meer! Nee, Merice is dol op je, dol, dol.... fermeus, schat!

— Ja, ja, ik weet 't, ik weet 't, snikte Louise in smartvreugde, maar dat heeft ie toch nog nooit gedaan.... Och Aal, as je wist hoe ellendig ik me de laatste tijd voel.... hoe pijnlijk en uitgeput.

Zacht, met snikjes, het teere hoofd telkens even opschokkend, vertelde ze van haar verergerd bloedspuwen, haar borstpijn. Ze wou Aal eigenlijk vragen, of ze dáár ook iets van gedroomd had. Maar ze vond 't zoo innig klein, zoo vernederend voor zich zelf, dat ze maar zweeg. Ze geloofde niet aan die droomerij. Maar in haar overspanning voelde zij er 'n noodlots-huiver, een duister gedreig in. 't Was wel allemaal dwaasheid

en grillige gedachtenverwarring van een nerveuse vrouw, maar toch zou ze van ontroering bezwijmd zijn, als Aal van Maurice's liefde 't tegenovergestelde gedroomd en dat verteld had. Ze vond zich wel verweekt nu, te zijn gevallen in de sfeer van half somnambulistische fantasterij. 't Ontbrak er nog maar aan, dat ze zich liet bewaarzeggen en uit koffiedik aflezen wat haar lot zou worden. Maar wat kon ze er nu aan doen? Ze beefde en vreesde voor ieder woord. Haar angst had haar denken langeslagen. Toch hoorde ze nu, achter 't sluierig zwart van haar smart, een zingende stem. Ze voelde nu weer, dat Maurice háár, háár liefhad.

Aal voelde wel, dat Louise haar wou vragen of ze ook iets van haar kwaal gedroomd had. Maar uit meelij loog ze. Ze had zoo dikwijls al akelige dingen in haar droom van Louise's bloedspuwen gezien, zóó akelig dat ze er zelf van huiverde. Maar met hevige beslistheid, omdat de kleinste aarzeling haar bij Louise verraden kon, ontkende ze, toen Louise heel zacht en bedeesd, in schaamte en angst ondergedoken, er naar vroeg.

— Nee, schat, nooit, nooit!.... Echt waar! Anders.... 'k zou 't je zeker zegge.... ik kan toch niks bij me houen, dat weet je!

Een groot offer kostte haar dat gejoj. Want ze wou altijd met de uitkomsten van haar droomuitleggingen triomfeeren. Maar van dit feit zou ze geen woord reppen. Ze wou er ook niet meer van spreken, en gejaagd, met bangen schrik in de donkere oogen, vertelde ze Louise, dat ze de laatste weken weer, net als jaren terug, zooveel verschijningen had.

— Fermeus, hè?.... Dan ga 'k legge.... — God, Lewiese, wat knaagt hier zoo?.... daar.... in die hoek.... Heb je muize? Mot je 'n dooie spiering achter 't pampieretje hange.. dan piepe ze weg.... Nou, hoor je?.... Dan ga 'k net effe legge, en as 'k dan net voor 't eerst me ooge wil toe doen, dan he je d'r 'n swarte gedaante.... swart.... tege de muur en langs de muur.... fermeus! dan sta ik op.... bibber en dan wég is 't. Daar bin je pimplex van. En dan roep ik heel benauwd Ko en die knort dan en raast!.... Dan seit ie....

dat is de siel van Bruno, die komp je de regenmantel van je groomoes brenge en 'n paar fransche hakkies onder je toffels! Maar laat hij maar giere, ikke zie ze!.... En één nacht binne ze swart en dan weer 'n nacht wit.

Louise luisterde heel bang. Ze voelde beklemming in 'r en toch iets dat haar vast hield onder 't hooren. Aal zei alles weer zoo innig waar en de donkre oogen gloeiden zoo oprecht en kinderlijk bang van groot, stil ontzag.

Aal had haar rood kastoren hoedje met roode stijve veer uit haar blonde haarwring losgepend en 't haastig op 'n ouden stoel neergelegd.

— Nou Lou, ik kom straks nog bove.... nou mot 'k nog effe voor me beesies Sorge! O, je mot er reis zien, hoe Fanny groeit; hij had de hondesiekte en se liep d'r mank as tante Trui. En Dolly heit 'r ook ziek geweest. die heb iedere dag tien lepels drank motte slikke.... As 'n kind soo soet heb se ingenome.... en de kale plekken op z'n rug groeie nou al bij. Nou Lou.... ik kom d'r weer.... o ja, as je nou nog sit te murmereeren of tie je trouw blijft, dan mot je, dan.... dan.... sal je.... je mot nie boos worde.

Aal aarzelde weer.

— Nou wat mot ik? vroeg Louise in spanning weer.

— Dan mot je drie droppeltjes bloed in z'n drinke gooie.... dan komp ie nooit meer van je af.

— Ajakkes Aal, wat een krankzinnigheid!

— Fermeus waar, Lou.... schat, fermeus! 't Is zoo wáár as dat 'k hier sta.... Nou schat, nou eers me beesies.

Toen ze weg was, zat Louise, uitgehuld, rustiger toch, Maurice te wachten. Ze zou hem geen woord verwijten en niet dwingen te spreken. Kareltje hilde kribbig óp uit de duistere alkoof en dadelijk sprong ze naar haar ventje toe, om 'm te pakken en te zoenen zonder eind.

II.

Maurice voelde, nu z'n korrektie bijna gedaan was, zich

vrij en heel gelukkig. Z'n eerste proza-werk zou verschijnen, z'n diepste ziels- en gedachtelevens andren menschen, vreemden, vijandigen, brutalen, maar ook onpartijdigen wezens onder de oogen komen. — Z'n eerste vrienden zouden weer z'n stem hooren, z'n vervloeking en zegeningen. Nergens onder bekende schrijvers had hij vriendschap gezocht. 't Sterkst en machtigst voelde hij zich juist in z'n isolement. Wat men ook van hem zou zeggen, niemand kon z'n natuur, z'n diepsten scheppingsdrang, z'n zieningen, aandoeningen en uitingen wijzigen. Maar 't gelukkigst voelde hij zich, wjl hij zich uit de zinne-bedwelming, bij Flora even ondergaan, met de volle kracht van zijn wil had losgewerkt. — Ze was heel mooi, maar nu zag hij toch goed dat ze een grillige, streelende, angstige, beklemmende, zwoele hartstochtelijkheid had. Ze verloor hoe langer hoe meer haar individualiteit. Ze begeerde nu hevig en beslist en ze wou hém in zich opnemen, om de smachting van haar ziel, haar lichaam zaligend te bevredigen. Ze wou zich met z'n ikheid voeden. Dat kon, *mocht* niet langer zoo. —

Van de Heerengracht naar z'n eigen woning teruglopend, zag ie nu iederen middag aan zijn droom-raam z'n stille, zwaar-moedige, nooit vragende Louise, 't bleekfijne gezichtje, 'teer en afgetobd, maar toch van 'n droomerige innigheid hem altijd met den zacht-zwakken klank van haar stem beroerend. Telkens weer moest ie voor zichzelf vaststellen, hoeveel meer diepte en geest er leefde in de opmerkingen van Louise. Flora had hem lief, begeerde hem nu met àl woester drang, toch zonder pijnigenden wellust, maar Louise voelde al 't hoogere van zijn natuur, zonder het neer te halen met subjectieve leeffteftigheidjes. En toch was ook zij hartstochtelijk, maar zoo fier er bij, beheerscht en verinnigd door zelfdwang. Zooals Louise hem kuste met dien fijnen schroom en aarzelende overgave, zoo kon 't Flora nooit doen. Als die hem zoende, bleef er iets naschroeien, iets heets van ingehouden begeerte, op z'n mond, dat hem driftig maakte, in opstand bracht. Ze smolt haar leven in zoo'n kus, en dat ontembare wou hij juist niet van haar, voelde hij altijd als opdringerig, maakte hem soms

woedend, nerveus. In haar plotselinge omhelzingen knelde ze 'm vast, hevig, al heviger, als wou ze hem onder genotshuiveringen wurgen. In Louise bleef zachte statigheid, omschermd van 'n teere bewegings-charme en altijd zag hij haar openbloeienden blik, dat wonder van neer- en opslaan der oogleden daarbij, als iets onzegbaar vrouwelijk-innigs.

Daar hij niet meer naar zijn bureau hoefde, kon ie zich, tusschen z'n studiën en werkvoorbereidingen, ook veel meer geven aan haar. Ze ging nu heel dikwijls mee naar de Heeren-gracht, vooral nu Soonbeek den laatsten tijd ontzaglijk veel boeken en plaatwerken op veilingen gekocht had en hij dolgraag haar oordeel wilde weten over de engelsche en fransche prenten. Bij die bezoeken probeerde Flora, onder de smartelijkste gewaarwordingen, zich innig te verloochenen. Ze wist niet eerbiedig genoeg met Louise om te gaan. Ze begreep, dat ze vooral tegen deze stille, niets vragende noch verwijtende vriendin, dat fiere, tegen eigen ziels-angst zoo diep verbergende karakter, zich zeer nederig te gedragen had. — Louise voelde die onderwerping als 'n haar zelfopgelegde straf, kreeg dan dadelijk meelij met Flora; 't maakte haar verdrietig en stil. Ze voelde al het wee van die vrouwenziel mee. Ieder gebaar, ieder woord tegenover Maurice was vervalscht. Ze moest al haar liefde verbergen, al haar passie inkrimpen. 't Was 'n kweuling, 'n marteling, die haar grijze oogen rood stookte van aandoening. Opzettelijk bleef Louise op 'n afstand van Maurice, opdat hun intimiteit haar niet zoo hevig zou smarten. Maurice kon juichen bij deze stille kieschheid van Louise tegenover Flora. Soonbeek vond 't heerlijk, dat Louise óók veel meer kwam. Hij loerde er al lang op, haar naar antikiteitenveilingen mee te troonen. Maar hij durfde er nog niet mee voor den dag komen. Ze zag nog zoo vermoeid en zwak uit. Soms, met z'n eeuwigen lach, schertste ie dat verlangen er spelende uit, maar Maurice ketste 't dadelijk streng af.

Den laatsten tijd voelde Maurice den beklemmingsangst, die over z'n ziel broeide, als ie dacht aan Flora's liefde voor hem, haar overrompeling, en zijn zwakke afwering minderen. Hij

kwam bijna niet meer alleen. Voor Soonbeek's blaadje werkte ie nu 'n paar uur per dag thuis. 't Smeek-gekijs, 't oogengelok, de streelklanken van Flora's dubbele stem, ontweek ie telkens.

Z'n ontwijken brak Flora soms zóo, dat ze weer in haar zaalschemer-fantasterij terugviel; in romaneske zelf-verweeking zich bleek kniesde van smart, als 'n stervende. Maar soms ook gloeide 'n woeste driestheid in haar áan, kon ze 'm plots, in de gang, op de trap, even alleen, zoenen en omhelzen, terwijl ieder moment de meiden passeerden, Soonbeek of Louise konden voorbijgaan. Maurice schrok dan hevig, wist niet snel genoeg zich los te werken uit haar armen. Onder zijn driftige en angstige afwering voelde zij geen schaamte. Ze had in haar vervoering geen begrip van haar vrouw-zijn meer. Wat ze 'n seconde even nuchter bezag als 'n beleediging, 'n smaad, werd onmiddellijk verzwolgen in een passiekolk van brandend begeeren. Zijn koelheid laaide haar hartstocht áán, deed haar verteren van hevigst verlangen. Maurice werd al korzelier, vond haar avontuurlijke en onzinnige zoenlust soms weerzinwekkend. Hij haatte 't onnatuurlijke van dat leven zóo, 't verborgene en verstoppende van haar begeerte. Vooral tegenover Soonbeek voelde hij zich nu verdwergen, nietig, ellendig en mak.

De nerveuze spanning, waarin haar woeste omhelzingen hem brachten, vernielde z'n rustige meerderheid. Want als ze eens gesnapt werd — iets dat niet uitblijven kon — door Soonbeek, zou hij, door ridderlijke fijngevoeligheid, 't moeten doen voorkomen, alsof hij háar omhelsd had. De leugenachtige ellende in dien toestand hinderde hem 't ergst. Tegenover Soonbeek klein gemaakt te worden, voor dát demoontje te moeten kleuren van schaamte, en te moeten afwachten dat hij hem schamper zou opnemen met z'n beewimpers-oogen, zou uitschelden voor 'n bedrieger, 'n vrouwroover, — hij kon 't haast niet verdragen.

O! als die man zich 't recht zou nemen hem af te straffen, zich zou beroepen op z'n theorieën van alles-is-larie, ieder doet

wat ie 't liefst wil, — hoe zou ie zich dan kunnen wreken? Louise, neen, voor haar vreesde hij niet. Haár zou ie alles dadelijk van die verhouding gezegd hebben, als 't maar niet Flora's geheim was. — Hij had Flora niet teruggestooten in 't begin. Zijn eerste meelij-gevoel was overgroeid door inniger waardeering, intiemer gelijk-meeleven. Toen later kwam er 'n zinnelijke bedwelming bij, met schokken en eindelijk beheersching en overwinning van z'n hartstocht. Eén middag maar had ie zich verloren; dien middag voor het orgel, toen hij, gebroken van smart om Louise's „doodshoofdje”, z'n droefnis in klankendronkenschap van Wagner'sche akkoorden wou vergoddelijken, onder 'n liefdes-extase van Isolde, toen hij haar verzocht d'r gouden haar los te mantelen. Toen had hij in háár z'n ideaalste Louise gekust. En dat nu bracht ál de ellende van Flora's drieste, dringende, heilige liefdesrazernij óver hem. Hij had haar geschreven, daarna weer, wat er toen in 'm gebeurd was, dat ie haar niet lief kon hebben. — Maar zij bleef al heviger, al hartstochtelijker haar liefde zeggen, heerschte zonder te willen heerschen, bedwelmde zonder te willen bedwelmen. Voór en na dien middag had hij Flora gekust met onderscheiding, zachte innigheid, maar haar liefde-kussen liet ie op z'n gezicht uitgloeien zonder antwoord. Nooit had hij in haar de vróuw geprikkeld. Zij moest z'n genegenheid voelen als 'n fijne bescherming tegenover Soonbeeksche bruutheid en verwaarloozing. Maar 't romaneske van Flora's minnaressen-begeerte liet hij niet na zacht te bespotten met altijd rakende scherts en vernuft.

Hij woú, kón niet verder gaan dan dien zachten beschermen-den genegenheidskus, want z'n ziel leefde niet voor háár. En hij rilde ervan, vastgegrepen te worden door de begeerte van den zinne-wellust, die hem in al z'n mannekracht, z'n trots, z'n zelfbeheersching, onder haar lok-oogen zou vermorselen. De drang in haar, om hem met razende uitvallen te overrompelen, die haar zoo heftig den laatsten tijd opjoeg, maakte Maurice juist nuchter, zelfs koeler en kritischer dan in 't begin van hun kennismaking. Louise vróeg nooit liefkoozingen; Flora

bedelde hem er om. Haar grijze vuur-oogen smeekten als van 'n begeerige slavin, die in wellust rilt onder de striemende ranseling van haar heer. Haar woeste vurigheid, 't onvrouwelijke in haar hunkering naar zijn mond, de hitte van haar omhelzingen verschrikten hem in plaats van te bedwelmen. Hij kon er soms mee spotten in zich zelf. Neen, wreed was hij niet, want *zij* was veel wreeder en feller, nu ze hem niet met rust liet, niet liet scheppen, nieuw werk.

O, hoe kon hij nu weer hunkeren naar 't zachte geliefkoos van Louise, naar haar fijn mondje. Hoe verlangde hij nu weer te kijken naar dat tengere gezichtje en die donkere groote gloei-oogen, waarin altijd dat verstillde liefde-leven ronddoolde.

Na een zeer stormige bui van Flora, die al woester en angstiger-opgewonden werd, nam hij zich wéér voor iets te besluiten. Er moest 'n einde aan komen, óók al zou dat zijn door geen stap meer bij Soonbeek te doen. Maar dadelijk merkte hij weer meelij in hem. Kon hij dat? Zou zij niet sterven, verwelken, gek worden? Maar moest die schrikkelijke spanning dan blijven? Dat gejaagde, bedriegende, onderdrukte en verborgen gevrij van haar? Waar was z'n werk-ideaal, dat toch alles voor hem moest zijn? Z'n zachte, beschermende innigheid tegenover vrouwen zou hem vernielen, breken kunnen voor al zijn arbeid.

Z'n werk moest hem redden. Hij moest z'n liefde-natuur, ál z'n begeerten en hartstochten, al z'n lachen en weenen, omscheppen in arbeid, in geestelijke schoonheid, in de hooge levensbewogenheid waaronder de spelonken van smart en weedom duisterden. Voor zijn werk zou hij alleen leven. Dat zou 'm ontzaglijk sterk doen blijven. Zelfs zijn liefde voor Louise moest in z'n werk versmelten. Z'n scheppingsgeluk was in hem 't heiligste, en 't hevigste. Voor de geestelijke schoonheid alleen leefde ie, iedere minuut, daar-in, de menschheid met haar wee en jubel; daarbóven de horizonten van 't eeuwig bestaan. Bij iedere verliefing en geluk-zwijmel verzwakte hij de groote objectiviteit van zijn natuur, maakte hij losser de verbinding van z'n innigste leven tot 't eeuwige der dingen.

Wat kon hem z'n eigen leven schelen, zijn voordeel, zijn klein materialistisch bestaan; wat z'n eigen genoegentjes, liefhebberijtjes? Dat alles moest in het niet duizelen voor 't allerhoogste, 't groote werk, dat opving de klanken van 't eeuwige geluid, dat van 't leven en de schoonheid is. Het dramatische werk, dat was voor hem de tempel, waarin de menschheid haar zonden en haar haat, haar verbittering en ellende, haar jammer en haar weedom biechtte. Met een gloedafkaatsende tiere zou die arbeid gekroond.

Soms sidderde Maurice van z'n eigen visioenen. 't Onbegrensde en onmetelijke van de dingen doorhuiverde z'n ziel, en toch voelde hij diep, dat al 't persoonlijke van veel zinsgenot, van veel koesterend welbehagen geofferd moest worden aan dat werk. Wat kon hem in den loop van 't eeuwige de streeklende verliefdheid van een zoete vrouw schelen? Even had hij zich laten bedwelmen. Hij werd nu weer de nooitwijkende. Zong niet nog altijd in zijn ziel de hartstochtelijke liefdesverrukking, die hij met Louise had doorleefd? Dat was als een landschap, achtergrond van heel z'n bestaan, altijd blijvend. 't Mocht in de armoë, de pijnen, verdrietelijkheden en zorgworsteling nu en dan omneveld liggen, besluierd achter een rooden mist; plots kon het klaar uitschitteren tusschen de bedamping van ellende en smart in. Dié liefdeherinnering was de gouden droom van z'n leven, dáárin zag ie verleden en toekomst.

In haar mooiste uren was Louise weer, precies als toen, 't verrukkelijke slanke meisje, dat peinzende kind, zoo'n teer wonder van zachte stille schoonheid, en toch zoo hooghartig voornaam, zoo fier in haar zwaarmoedige schuwheid. Op die uren dreef in haar donker oogengoud weer die innige, bijna kwijnende weemoed, dat vragende en dwalende van een geestelijke zwerfster die zij altijd was. Nu had hij die liefdesverrukking, dien eersten koortsigen droom met haar ondergaan; verlangde hij nu nog meer, weer wat anders?

Hoe sterk en sarrend voelde hij die alles rondom aanvretende weemoed in z'n ziel, over 't voorbijgaande van ieder, ieder

ding, hoe schoon ook. Was dan 't hooge geluk zóó broos, dat 't alleen in herinnering en dan nog maar als 'n goddelijke schok te voelen bleef? Leefde daar niet naast hem dezelfde vrouw met dezelfde goud-donkere, stil-verlangende oogen, dat zelfde ranke kind, dat hem toen had overrompeld? Voor wie hij álles, álles had willen doen? Wat wou hij nu weer? vroeg hij zich af, streng, als bestrafte hij een ander. Verlangde hij dan tóch zoete zachtheid en weeke vleierij van de tragisch-romaneske Flora, haar adoreerende vertroeteling? Was dan de kracht van z'n innerlijk zóó wankel, dat ie 't blanke licht omduizelde genot van Louise's hooge liefde offerde aan de zwoele genegenheid van Flora en z'n eigen zinnen-dronkenschap? Maar was hij dan niet een gewoon mensch, buiten z'n werkzaamheid doorstriemd van alle hartstochten als alle andere wezens? Hij had toch óók een zelfzuchtige sfeer van begeerten, zoogoed als Soonbeek, al was zijn zelfzucht van een ander gehalte. Hoe dikwijls voelde hij niet met diepe schaamte, dat alle cynisme eigenlijk een kleine levensbangheid was, een hartstocht-vertroebeling en een klagend besef van machteloosheid. Was dan de zinnelijke wellust van ieder mensch als eene, 't binnenste uitscheurende genots-foltering, altijd zich keerend en rond-snijdend in 't hogere leven, als een wentel-schroef in 't vleesch van sappig doormergd hout?

Maurice begreep de tuimelingen van z'n eigen natuur soms niet meer, en daarom kon hij die driften-bezinking ook niet zien als een hooger genot. Hij voelde aan alles, dat 't zinnelijke de bloedende omzooming van al 't levende was, de ruige zelfkant van ieder kern-ding, meegolvend en meegloeiend met 't leven. Hij begreep dat 't zinnelijke de trillende adem geeft aan al 't bestaande, de gloedkleuren van 't leven oplaait, de verrukkingen en de smarten baart, en 't zonnezengen terug-slaat naar den hemel. Hij zag nu weer fel, dat de hoogste ziele-schoonheid alleen door 't bestaan van zinne-schoonheid kon worden omvat, zich daarin opwerkt tot een hoog genot. Als ie nu zijn kunstenaars-ideaal wou bereiken, dan moest

hij in satanische kracht breken met alles wat hem van dat bereiken terugtrok; dan moest hij verkoelen van binnen, 'al 't gevoelige in hem vermarmen, en al wat er nog sidderde, klaagde en verlangde in z'n hart als kunstenaar tot een wondre rust doen zinken en in de zaligste aanschouwing van z'n schepingen uitleven; de angsten en verlangens van z'n menschenhart geen tijd laten ergens anders uit te groeien dan in z'n werk. Hij wist nu dat zijn arbeid vergoddelijking van z'n krachten eischte. Hij mocht zich in niets anders opbranden dan in z'n kunst. 't Geluid van den loeienden levensstorm en den suiszing van 't natuurstille, dáárvan het daverend en 't geheime rhythmus geven: dat was z'n gigantische taak. Het leven mocht hem z'n weerlichten als helle-vuur de oogen inslaan, hij zou niet steigeren van schrik. Want als hij groote dingen wou doen, dan moest hij goden-kracht in zich voelen werken en 't leven als een eenheid weergeven; dan moest ie onderdrukken in zich liefdegensnik, hartstochtbegeeren, zielsgeschrei en zielsgejubel. En daarvan zou z'n eerste boek spreken, stoutmoedig; 't boek van een jong werker, die uit de duisternis van 't onbekende komt opduiken voor de verblufte neuzen der anderen. Dat had hij nu gezegd in het eerste boek: dat ie de menschen niet met heet gips wou omgieten, om ze te zien trillen en zuchten onder de modelleering, opnemend iedere spier en lijn van hun uiterlijk leven, maar dat hij zich in hun diepst innerlijk wou laten vastgroeien, om vandaar uit 't buitendste te kneden.

Maar telkens voelde Maurice zich in z'n vurigheid slachtoffer van zijn liefde-verlangen, van zijn innigheids-zucht. En dat stoorde hem in de concentratie van z'n gansche natuur, met al z'n complexen, al z'n krachten en zwakheden.

De amoureuze zwier van het coquette en zacht-zinnelijke, de gracie van 't verleidelijk-verfijnde, de kleuren-kitteling van 't romaneske, gloeide voor hem zoo veel zondig-moois áán. In 't tragische van een mensch-ondergang vernevelden zoo droef-mooi de levens-aspecten. De smart-deining kon zoo zacht zingen. In 't hart van den cynicus raakte 't verbitterde en

vlijmende zoo dadelijk 't fijn-vrome, 't verborgen-innige. In de bedwelmingen en de gouden begoocheling lichtte de illusie 't wonder van hun verhitte kleuren uit, zoo trillende en diep. Maurice voelde 't als een stouwen van de ziel, 't schikken van z'n geestelijke vracht, waarvan hij niets wou loslaten.

Maar hield ie z'n werk voorop, dan moest ie daarom alleen al Flora van zich afweren. Ze was lief, zoo wonder-lief en innig en hield zoo ontzaglijk veel van hem. En 't grijze vuur van haar geheimzinnige oogen kon zoo hel gloeien. Ze was zoo mooi, zoo slank en zoo traag in haar kindergebaartjes. En de geur om haar heen was zoo zwemend naar zoelte, fijner dan de zoelte zelf.

Maar ze verweekte, verzwakte hem. Ze stal z'n aandacht, z'n passie, z'n tijd. Nu kon hij wel in 'n woesten zwaai haar van zich af slingeren, na haar geschonden te hebben, maar de gedachte alleen al werd hem een demonische kwelling.

Eens toch, ééns moest hij haar toedonderen, dat ze hem niet meer mocht verzwakken, juist als ze hem liefhad. Zacht, bezonken, teer en kiesch spreken gaf niets meer. Ze offerde zijn hoogst-objectief geestelijk willen, zijn scheppings-drang met tartende rust óp aan haar brandend vrouw-verlangen, aan wat zij menschenlijker en hooger voor zich voelde dan alle uitingen van ziels-schoon; haar vrouw-liefde. Ze wou meer dan z'n stem hooren, z'n gebaren zien, z'n oogen voelen. Ze wou hem altijd bij háár hebben, levend naast haar, onverzadigbaar in begeeren. Nu was de tijd daar dat hij Flora zou zeggen: Vrouw, je breekt mijn wil, mijn levenswerk. Hij zou haar wéér moeten zeggen, dat voor hem z'n kunst geen ding was om mee te plooiën, nu en dan maar eens bekeken als iets hoogs. Hij zou haar weer moeten duidelijk maken, dat 't z'n uitsluitend doel was, dat 't leven in hém dat zoo wilde. De heele wereld leek hem een grauwe, uitgekraterde komeet toe zonder die werkliefde, zonder dat ziels-schoon en dien scheppings-drang.

Neen, nu zag ie 't goed, ze was niet de vrouw als Louise, die onder den klank van z'n stem dat geestelijke liefde-leven ver boven 't kortstondige zinsgenot voor zich opeischte. Zij

was de teedere, verinnigde, zacht-streelende vrouw van de zinnelijke liefde zonder zwoelte, die in dien liefde-drang zich versierde met haar mooiste eigenschappen, alleen om hém te bekoren. Zij kon niet, als Louise, los van dien drang, z'n woord en z'n kunst als een objectieve schoonheid buiten de vurigheid van z'n menschenlijke relaties zetten. Ze wou in hem vóór alles den man; wel den man met dát geestes-leven, maar daarin toch den man. En Louise juist z'n geest en z'n ziel, en z'n man-zijn in den hoog-vrouwelijke schroom van een meisje.

Zou hij haar dat nu eens heelemaal waar, tot op 't naakte rif durven zeggen, dat ze wel heel mooi was en innig en teerhartig; dat ze wel in z'n gevoelens en begeerten drong, maar altijd alleen omdat hij 't was, de man dien zij lief had. Kwam dat zelfde gevoel van een ander wezen, ze zou 't niet in zich opnemen, en Louise juist even innig als van hém.

Hij mocht niet van haar eischen wat ze niet kon geven, maar 't was toch eene verkoeling voor hem. Neen, hij zou haar aanspreken zoodat ze zich temperen ging. Hij snakke er naar zich los te rukken uit haar verteederling en smartende omknelling. Z'n angsten doolden in hem rond als treurende kindertjes in 'n schemer-wei. Door die losrukking zou hij zichzelf de innigste zekerheid kunnen geven of ie 't brandende van haar kussen kon ontberen met de charme van haar zigeunersziel. Want z'n werk eischte 't, eischte 't voor goed, z'n werk en Louise, de stille, nooit zich-opdringende Louise. De storm van Flora's liefdes-verrukkingen verstrooiden in 'm al z'n rust-gevoelens en de waanzin van haar verlangen zengde z'n ziel.

Heele nachten vermijmerde Maurice na een gejaagden korten slaap. Dan aarzelde z'n besluiten in hem hoe haar alles zóó te zeggen, dat de schok haar niet te hevig zou treffen. Hij snakke naar weervinden van z'n evenwicht, al 't verleidelijk-luxueuze in heel haar omgeving en persoon te weerstaan, dat toch altijd tegen de krachtsspanning van z'n werk inging; te weerstaan 't verleidelijke van de demonische zonde, de zonde

met z'n gloeiende glansen van bekoring, z'n vlammen van hartstocht.

Hoeveel keer had haar hij nu al niet getoond, zonder wils-opzet, eigenlijk ook heelemaal ongeschikt te zijn voor den dagelijkschen omgang met menschen? Dat was nu al dadelijk een motief om zich terug te trekken.

Maurice's natuur, meestal naar 't zwaar-sombere neigend, soms doorstormd van vreugde-vlagen en weer verstild door droefenis en melancholie, haatte hevig alle klets-gesprekken van gezelligheids-kransjes en huiselijke causerie; ook alle kleine genoegentjes van krenterig zelfbehagen. Hij haatte 't dilettanterig gemusiceer van piano-juffers, met een konseervatorium-stempel op hun smachtend bleeke zieltjes rondlopend. Hij verafschuwde 't bedrijvig burgerlijke van ratelende redeneer-heeren; walgde van kaartspelers en in-huis-zingerij. Als ie muziek wou hooren, ging ie naar 't concertgebouw, en de aangebrande ijdelheid van kleine misvormde salon-herautjes kriebelde z'n spotzucht en z'n minachting. Plots kon hij met een wrok van vlijmend cynisme losbarsten in zoo'n kring, waar hij met grooten tegenzin heen gesleurd was. Hij wou nooit aanstoot geven. Hij zweeg liever honderd keer. Maar barstte hij eens uit, dan zag hij in zoo'n menschenkrans niets anders dan jassen, rokken, hoeden, handschoenen, schepsels, houterig als kapstokken. Dan zag ie ze wippen, leuterig en saai, met een pedant-stom lachje op hun meening-hobbelpaardjes. Dan kon ie z'n walg en afschuw niet langer verkroppen, vlijmde hij los, genadeloos, ontzag ie niemand meer. Niet wou hij den bourgeois overbluffen met z'n artisten-zwaai; maar alleen zeggen met hevigen nadruk dat hun gesprekjes duften, dat ze krankzinnig belachelijk waren in hun posetje van ernst-mensch en meevoelen. Ontsteltenis van Flora zag hij dan wel, maar wat kon hem dat schelen? 't Was z'n oude verzet-natuur, die hij ook zoo dikwijls tegen z'n vrienden had gekeerd. Als hij in zooveel z'n eigen belangen verwaarloosde door zich te concentreeren op wat hem 't heiligste in

't leven was, waarom zou hij dan anderen moeten ontzien? Waarom 't ijdel gezwets van dien meneer, omdat 't een rijk neefje, — waarom 't parmantig gesnater en 't pronkerig gepraalhans van die mevrouw, — omdat 't 'n rijk nichtje van Soonbeek bleek? Wat konden hem al die schepsels schelen? Hij haatte al dat wijsneuzige geoordeel, dat leege. gemaakte, dat schijn-gevoelige, en al dat frivool gerammel van coquette zinnnetjes, dat leven van kleine grillige stemminkjes en ranzig zelfgenot. Hij verachtte dat waanwijze, zelfgenoegzame babbelen over Beethoven of Wagner, in denzelfden toon van verrukking waarmee de modeplaat gekritiseerd werd, of onder de ontdekkings-finesse dat 'n zomerhoed met witte veer bij een wit-zijden blouse toch gedistingeerder staat dan bij een zwarte dito.

Hij wou, kon niet dulden, dat 't allerhoogste in 't leven met ijdele gebaartjes van burgermensen overschreeuwd werd, of met conversatie-speechjes afgekonkeld. Hij zag wel lieve glimlachjes, zoetige meening-liflaf over den „beelderigen” Beethoven; vormelijke poespas, en vernuftige danspasjes van zwakke geesten, maar nooit den ménsch onder al die brave, fatsoenlijke, geëduceerd-afgerichte wezens; nooit een ménsch die er 'n stem door heen schalde van toorn of van verrukking; nooit een die durfde uitjubelen met een kreet, woest maar ontzaglijk van schokkende hevigheid en innigste diepte.

Het was en bleef daar een eeuwige herhaling van 't vulgaire, soms stijgend tot licht gestoei van een leege vernufttilling, of terugvallend tot de aarzelende flirt van een hol gemoedje. 't Bleef er een eeuwig inpassen, een vormelijk inschuiven, een troebele verloochening van meeningen en passies, een schikken naar elkaars broeierig en leugenachtig beschavings-gefemel. En nooit een uitstorting, nooit daar, een geweldige zwaai van 't leven. Niet één daar, die van z'n minachting durfde spreken, niet één die in volle oproerigheid van den geest zich geven durfde onder heete opgolving van emotie. Hij zocht daar altijd naar een wezen, dat in zelfspot, 't bloeden van z'n ziel verborg; dat al de helsche en hemelsche werkingen

van 't leven, 't lachen, 't schreien, 't sterven en vloeken, 't minnen en 't haten, 't angstig hopen en 't zuchten in één rhythmus opving en als een zeezang er de wereld mee overruischte. En nooit ontmoette hij een vermetele, een heroïsch gelukzalige, die achter een eindelooze rij blanke pilasters wees met 'n kindergebaar naar 'n azuren horizon; die, nog begoocheld in 'n gloeiend spectrum en kleuren-brand, dwaas kon zijn, nog dwaas en verliefd, als een mijmerende Don Quichotte.

Stond hij buiten die konversatie-kringen, méér als een onbekende die gadesloeg en uit vrije beweging in zoo'n gezelschap zich kwam vermaken, dan kon hij dat leven volkomen objectiveren, werkte z'n speurzin, verdween z'n spotlust, bestudeerde hij ieder type, iedere lijn en ieder gebaar. Dan werden de mensen en hun leeg gesnater object voor z'n werkziel. Dan genoot ie demonisch in z'n waarneming, in z'n ontleding; maakte z'n scheppend zintuig ze los van de betrekkingen, waarin hij ze eerst subjeetief gevoeld had. Hoeveel maal hoorde hij niet z'n eigen lach in hun lach, z'n zelfspot in hun zelfspot. In die uren begreep ie z'n eigen noodlot, doorleefde hij 't mystiek-realistische in alle mensen. Want hun bijgeloof was ook menschelijk gezien zijn bijgeloof.

Maurice kon soms even bijgeloovig zijn als een Hamletsche doodgraver, en toch daar tegenover, tot alles in staat. Hij leefde dagelijks in sentimenten van verrukking en vermetelheid. Dikwijls zocht ie 't gevaar, tartte ie alles en ieder, en soms kroop ie schuchter in z'n schulp, maakte hem 't kleinste woord van een brutalen zwakkeling nerveus en vol vrees. Daarna kon hij grijnzen van cynisme tegen wat hem 't liefst, 't heiligst was, als ie even maar de kleinste aarzeling voelde. Hij kon plots in groteske aanvallen z'n cynische striemslagen knallend áfknoeten om zich heen. 'n Uur daarna snakke hij weer naar de fijne, zwevende bevalligheid van een geranselde almagiva. Tegenover z'n wreedheid en ironie stond zijn teederheid en zijn liefde-hunkeren. En als z'n lach en z'n spot barok en van een clown werd, dan plots zweefde z'n geest naar 't hoofdsch-satyrische, naar de glimlach-ironie, naar de fijne,

snervende, wondende scherts, die prikte en brandde als duizenden wespsteken. Dat was de tragiek van zijn natuur, die alle hartstochten wilde kennen, doordringen, ze wou omschep-
pen in de smartelijke schoonheid, voor zijn kunst.

Maar telkens leefden wisselend in hem de schepper en de mensch. In 't gewone leven kon hij niet staan; tegen alles en ieder stootte hij op met z'n geestelijk anarchistische natuur. Hij hilde en rouwde om veel zaken, die de meeste wezens om hem voorbij gingen in stugge onverschilligheid. Hij doorleefde angst voor allerlei dingen, waarvan ie alleen 't stemmings-leven kon zeggen, die niemand opjoegen. Hij rook de bedwelmingslucht van aether benauwd en tragisch, waar anderen juist vrij schenen te ademen. Het groote leven was hem vol mysterie en vreemde verwickelingen, leek hem dán een wonder-
tuin, waarin het gouden vruchten regende, 'n ander keer 'n groot lijkenhuis, waarin graflucht vonsde en de angststille van 'n kerkhof doorheen huiverde. En de menschen óm hem spraken luchtig en vrij, kalmpjes en zelfgenoegzaam, alsof niet achter ieder hunner leeg woorden 't mysterie duisterde en lichtte; alsof ze niet, als hij, werden omsloten door 'n wereld van ontzettend wee en verborgen lijden. Wat zij klein en nietig noemden, wekte zijn onstuimige woede. Zoo laatst nog, waren Flora en Soonbeek met hem Rembrandt gaan zien in 't Rijksmuseum. Ze bleven staan in verstomming voor de *Staalmeesters*. Vlak langs hen liep met akelig-deftige, kregeligmakende kraak-stappen, de rust brekend, een zaalwachter. Telkens zag ie z'n mallen steek en donkergele sjerp, 't dooie masker van den vervelingsman. Hij kon 't wel uitgillen. Zoo'n zaalwachter voor de *Staalmeesters*. Die kerel stond nu een heelen dag voor die schilderijen en zag niets. Die man kreeg geen ontroeringen van schoonheid. Voor dien man was Rembrandt 'n nummer in den katalogus.... meer niet! Telkens geflakker van de sjerp; de puntlijn van z'n schuitsteek; 't paffe gezicht grauw en uitgezakt van verveling.... O! hij kon opspringen van woede. Dat was geen angstig bewaken van 't goddelijk kunstwerk, dat was duf en misselijk en hinderlijk-enerveerend, dat

trage gestap en gekraak. Maar Soonbeek lachte 'm uit. Bespottelijk vond ie 't; dat had ie nou nooit van 'm gedacht.

— Rembrandt! wat 'n vent, he?.... hoeveel zou die waard zijn?... bespottelijk Maurice, om je daarover driftig te maken.... ja.... ja.... hm! goeie grut! die zaalwachter.... zal vijfhonderd gulden hebben, dunkt me.... vijfhonderd.... geld genoeg.... makkelijk verdiend.... wat 'n dwaasheid, Maurice.... om je daaraan te storen.... gekheid! gekheid! gekheid!!.... wat 'n vent, die Rembrandt, hè?....

Maurice walgde van Soonbeek, bekeek Flora in benauwing, die in haar rijk fluweelen mantel en bont mutsje op 't blonde haar er zoo damesachtig-mooi bijstond.

Zooals die man daar stapte met z'n kraakpassen, altijd heen en weer, — had ie later gedacht, — zonder 'n snars benul van 't zielewonder dat daar vlak bij hem bloeide, zoo leefde ook het groote deel der menschen, vaal, vervelend, gewoontjes, doodbloedend in kleine genotszuchtjes en leeg vermaak. — Hij wou niet beter zijn als mensch dan de rest, hij begon zelf pas te leven, maar liever zou hij zich dadelijk verhangen, dan in dien valen dagsleur van burgerlijke genoegentjes z'n leven te slijten en z'n aandoeningen te vermoorden. Hij haatte al die ordelijke menschjes, die nette, brave, oppassende fatsoensmenschen, ook de wereldsche vormelijkheid der in vermaak opgejaagde schepsels met hun geblankette zielen en poudrede-riz-gedachten, die nooit 'n zweem voelden van het geheimzinnig levensvergroeien, van de wisselende aandoeningen in haar vlamme, smeulende, uitvonkende of diep-gloeïende werkingen. —

Maurice kon dagen lang zwijgen. Dan zat Soonbeek hem op te jagen, Flora hem te bestaren; maar niets bracht verandering. Z'n stil-zijn was een even groot genot voor hem als zijn plotselinge uitbarstingen en kinderlijk gestoei. Dan vond ie zich in z'n evenwicht, in een soort droomerige bedwelming, 'n soort sluimer en toch 'n zachte waakzaamheid van den geest. Hij gáf zich altijd in de diepste wisselingen van z'n stemmingen. — Als ie gejaagd snel dacht en even snel sprak en de menschen

om hem heen begrepen niet gauw, tráág zwenkten tusschen z'n ideeën-wendingen, dan voelde hij iets troosteloos-ellendigs over 'm komen. Dan kon ie opstooten met al z'n verzet en z'n hartstocht tegen de sloome Jan-Salie-denkerij der nuchternormale, kalme, bezadigde redeneerders, zich veilig voelend onder de treiterende glimlachjes van bezonnenheid. — Alle gebondenheid van gedrag vlamde oproerigheid in hem aan. Zooals 'n purperen kleurstof, in blank zilverend water geworpen, doorvloeit 't geheel, zoo moest voor hem 't gevoel, de innigste echtheid, 't verbeeldings-gedachteleven dadelijk dóórporiën en doorschijnen met z'n glans. Hij kon niet offeren aan 't normale, afgemetene, berekende en nuchtere. In alle normalerigheid voelde ie de benepenste zelfzucht, de paffe tevredenheid met eigen Ik, de passielooze vadsigheid van een laag organisme. —

Die normalen, met magen als van koeien, met harde stemmen, met zware passen, met stelligen toon, hij kon ze niet luchten. — De harde, opdringerige sekuurheidsklank van hun woord al maakte hem woest. Wat voelden al deze normale, zwoegende of luchthartige mensen van de scheppingssmartten der groote werkers, van hun demonischen ernst, hun lach over de huichelarij, 't vervalschte kleine ik-leven der massa? Wat hadden zij anders in de geweldige autochthonen te zien dan duivelsche waarzeggers, die in de vlucht van vogelen hemelwetten lazen? —

Maurice haatte hen in de zelfgenoegzaamheid van hun eigenwaan en ploertigheid, om hun bijna altijd kruisigen van de groote dragers der tijd-symbolen, de groote geniussen van het almachtige leven. Met hoeveel inwendig bloeden had ie gezien de domme beneveling der massa tegen de allergrootste zielen, de weergevers van de eeuwige menschenpassies, die zij door-drongen met hun innigste natuur, er zelf de smartelijkste koortswonden van overhoudend? — Zoo, in die woelingen van z'n karakter, begreep Flora hem toch niet. Maar zoo kende Louise z'n innerlijk. Zij vroeg hem nooit naar z'n stemmingen, z'n stil-zijn en z'n gestoei. En zij juist, in de diepste kern ken-nend z'n wezen, moest hem van Flora afhelpen, zóó, dat ze *niet* onderging in haar smart daarover.

III.

Louise zag wel 't gemartel en de onrust in Maurice, maar ze was zoo innig gelukkig, nu hij weer met al z'n teederheid en kinderlijkheid en innerlijk rijk afwisselend leven tot haar terugkeerde, dat ze niets vroeg. — Met z'n fijnste aandacht beschermde hij haar weer tegen de jongens: tegen Frans, tegen alles dat haar hinderen kon. Louise voelde zich ook veel sterker. 't Bloed opgeven leek verminderd. En nu Dieuwertje, haar blond zusje, uit haar betrekking 'n paar maanden bij hen logeeren bleef, zich met moederlijke verrukking aan de verzorging van Kareltje gaf, kon zij ook weer eens ver-ademen van haar aftobbende vermoeienissen.

Zélf was ze door overrompelend aandringen van Soonbeek voor 'n week mee naar de veiling gegaan. Er hing zoo ontzaglijk veel voor hem van af, beweerde hij met 'n benauwd lach-gezicht. Zij alleen kon hem met haar raad, kennis en steun bijstaan. Om Maurice gunstiger te stemmen, had ie allerlei rommel naar huis gestuurd, mooi zeil voor twee kamers, wat meubelen, 'n oud bureau en nieuw keukengereedschap voor Louise. Maurice vond die grove gulheid oneerbiedig en stom-sluw. Wat boerige onnoozelheid veronderstelde hij in hem? Hij zag immers dadelijk waar 't om ging. Maurice bleef, zonder te zeggen hoe mal hij die plotselinge schenkerijen vond, hevig zich verzetten tegen Soonbeek's overrompeling, z'n taai aanhouden. Maar Louise zelf wóu wel. Ze sprak heel opgewekt en ze was zoo vroolijk, als ie haar in lang niet gezien had. Ze meende, dat ze Soonbeek niet kón, niet mócht weigeren. Ze bleef hem altijd zoo dankbaar, dat ie haar van al die schuld-eischers verlost en Maurice van de krant genomen had. —

Eindelijk moest ie wel instemmen, toen ze er op wees, hoe heerlijk Dieuwertje voor 't kind zorgde, dat 't toch maar voor 'n week zou zijn en zoo meer.

Soonbeek voelde zich veilig en dol-blij onder haar hulp-toezegging. 's Morgens vroeg al stond Louise bij 'm op kan-

toor, stapten ze samen naar de veiling. Daar wachtten ze met jobsgeduld, tusschen de woedende sjagger-hitte, ieder nummer af, zag ze Soonbeek, bleek van hartstocht, met kwijnenden mond in sterftrekken, alles om zich heen vergetend, wég in z'n woeker-visioenen werken, haar half verstikkend onder z'n berekeningen en nerveuze opjaag-vragen, waardoor heen woeste passie beefde. 's Avonds, heel laat, kwam ze doodop thuis, zonder Maurice iets te zeggen van de kwellingen, die ze naast hem en te midden van een gore, ruwe koopersbende te doorstaan had. — Maurice wou er ook niets van weten, nu ze er toch tegen z'n zin in toegestemd had.

Z'n boek stond nu op 't punt van verschijnen. Hij onderging 'n zalig gevoel nu 't af was. Na inspannend corrigeeren, na overlezen, zware studie en mijmering, voelde hij lust eens heerlijk te luieren; wel 'n week lang. Hij wou niets. Droomen en rondzwerven, en 'n zoete zwakte-stroom en loome verdooving van uittrek-wellust door z'n lichaam laten trillen. Rondzwerven vooral door de groote stad en daar alles met 'n zacht vooruitvoelen te omwademen; werken in 't vage, veel ontroerd worden, maar toch nergens gestalte aan geven. Zoo wou ie luieren, zooals 'n roofdier zich in zonnegloeijing aemechtig verzwijmt in opperste behagelijkheid, 'n siësta-wellust, waarin 't heele leven aan de ooren voorbijging als 'n zoet, vreemd geruisch, dat ergens van heel ver aanzong. Hij was altijd zacht-ziek van liefde, van heimwee en daar zag hij altijd in, schimmig, de slanke figuur van Louise als 'n vaag belicht lijnenspel. — Zoo, in die zonnige luiering, kon z'n gevoel aan 't sluipmoorden gaan, al z'n bange inbeeldingen en illusies uitroeien. —

Na twee dagen droomgeroes en uitgereek, kreeg ie op 'n morgen 'n briefje van Flora, waarin ze hem aan z'n belofte herinnerde met haar de Marissen in het Suasso-museum te gaan zien. — Maurice aarzelde. Hij had nu, door innig zelfbedwang, al 'n paar dagen lang een samenzijn vermeden. Waarom vroeg ze juist nu, nu ze wist, dat Louise door Soonbeek in beslag genomen was? Begrijpen deed ie 't wel en 't

gloeien van haar verlangen voelde ie ook. Maar zou ze dan nooit verstandiger worden? Ze had hem nu zoo stellig beloofd zich te zullen beheerschen. Neen, hij zou absoluut niet gaan. Dien morgen bleef hij in droomrige verzonkenheid wandelen langs den stillen, goudlichtenden Amstel in zilver-grillige Maart-zon overglansd. —

Maar tegen twaalf uur begon er iets in hem te jagen. Kon hij haar nu zoo maar laten wachten? Als ie haar afgeschreven had, zou ze naar hém gekomen zijn. Thuis van z'n wandeling at ie, jachterig en nog besluiteloos wát te doen, 'n paar boterhammen. Even speelde ie voor Kareltje 'n paar kinderliedjes op de viool, dat 't bleek-stille, achterlijke kereltje opschrikte uit z'n dommel en in de handen klapte. Zonder te willen, ging hij toen toch met de tram naar den Dam. Hij nam zich voor 't heel kort te maken en heel weinig te spreken. Misschien zou hij Flora toch genot geven, door haar de Marissen en de andere schilderijen te laten zien. Tegen één uur kwam ie op de Heerengracht, schelde aan Soonbeek's huis en liep, toen Trees open had gemaakt, regelrecht op de zaal af. Hij voorvoelde, dat ze hem daar wachtte. In haar wit-zijden blouse zat ze in een grooten stoel, 't hoofd achterover, blank in 't licht van haar kleed en onder den schijn van het blonde haar. Ze sprong dadelijk op, liep naar hem toe en kuste Maurice harts-tochtelijk, alsof ze 'm in jaren niet gezien had. — Den heelen morgen had Flora tusschen haar toiletten doorgebracht en wel tien kostuums aan- en uitgetrokken, zonder nog te kunnen besluiten wát ze zou aanhouden. Plots viel haar in, dat Maurice heel veel van witte zijde hield. Toen hing ze al haar japonnen weer op en greep, in nerveus verlangen om zelf te zien hoe 't haar stond, naar haar wit-zijden blouse. Lang bekeek ze iedere lijn en plooi in de spiegelkast. Ze was tevreden. 't Maakte haar blanke teint nog blanker, nog fluweeliger. Ze zou 'n fijn-grijze japon er bij aantrekken. 'n Groote kanten das strikte ze zich losjes-nonchalant om den trillend-blanken hals en zoo was ze hem nu in de zaal blijven wachten, in nerveuze vrees dat ie misschien niet komen zou. Met Soonbeek had zij den-

zelfden ochtend hevige twist om Louise gekregen. Hij vertelde haar, dat Louise uitmuntend haar best deed, zeer kranig kocht en met enorm vernuft en groote kennis hielp. 't Was 'n genot met die stille, mooie vrouw saam te werken. Zij zag, wat tien lui niet opmerkten. Van alles had ze verstand. Soonbeek was in heftige bewondering voor de bedaarde en kloeke manier, waarop Louise kon koopen en onderscheiden, valsch van echt. Daarom was z'n toon tegenover Flora des te smalender. *Zij* was 'n leege, deftige dame, die leefde zonder doel en werklust. Flora voelde voor z'n schimp niets. Maar wel vroeg ze plotseling met klemmenden drang, of ie Louise wel goed verzorgde en waar ze koffie dronk!

— Koffie?.... koffie??.... koffie???.... onzin.... ik heb 'r gezegd.... dat ze 'n paar boterhammen moest meenemen.... doodgewoon, heel gewoon.... geen omslag.... niks geen omslag.... En nou eet ze wat uit 't vuistje..

— Eten uit 't vuistje, ja? — vroeg Flora verbaasd — en drinken dan?

— Drinken? drinken? drinken?? goeie grut.... d'r is water in overvloed.... goeie grut!.... zoo koel als ze maar wil.... Water in overvloed.... in overvloed.... Zooveel kan ze niet op....

Toen was uitgekomen, dat hij Louise den geheelen dag in de stoffige sjacherhitte liet staan, zonder 'n droppel drinken of 'n klein verfrisschinkje. Maar verzwegen hield ie in angst, dat Louise, stikkend van dorst, er één keer zelf op uitgetrokken was, om 'n kop koffie te bestellen, vlakbij, in een kafé. Hij was 'r toen in grooten schrik achterna geloopen. Maar toen hij haar alleen aan 't tafeltje zag zitten met 't bestelde vóór zich, kreeg ie z'n kalmte weer terug. Dadelijk begon ie te schimpen op de koffie, dat 't vodderij was, niet te drinken, dat ze over een paar uurtjes, als ze naar huis gingen, kon gebruiken wat ze wou. En zenuwachtig, zich ellendig voelend, dat Louise boos op 'm kon zijn, nu hij haar zelf niets aangeboden had, begon ie gejaagd erom heen te praten, haar te vleien om haar scherpen koop-blik. Daar tusschen door

moest ie z'n wrevel luchten over haar verkwisting, kon ie 't niet verkroppen, dat ze vertering maakte voor iets, dat thuis voor niets te krijgen was. —

Louise, de eerste dagen al gebluft van z'n waanzinnige schraperigheid, ook in *die* gevallen, stoorde zich niet meer aan z'n nerveuze bange praatjes, dronk kalm haar kopje leeg. Bij iederen slok joeg ie haar op, zei hij, dat ze verzuimde, de veiling al aan den gang was, loerend en zóó berekend haar vooruit loopend, dat *hij* niet hoefde te betalen. Louise legde haar geld gejaagd op 't buffet en volgde hem weer gedwee. Ze had niet eens op den kellner mogen wachten, die achter iets aan 't verscharrelen was. In de koopzaal teruggekeerd, trapte ie dadelijk weer voetseinen op haar teenen, soezelde 't heet aan 'r ooren :.... Louise ! Louise ! let op !.... let op !.... kijk uit ! kijk uit !.... daar is óns nummer !.... voor ons !.... dat ook koopen ?.... ja ?.... ja ?.... nee ?.... zou 't wat waard zijn ?.... is 't echt ?.... oud ?.... ja, ja ? ?.... waarom niet ?.... ja ! hm, ja !.... nee ?.... ja ?.... Dan vergat ie z'n ademafstand, walgde ze van z'n vreeselijke ziektelucht, die als 'n stroom uitgebrand karbiet op haar afwalmde. Al dat gejaagde en smartelijke had Flora in het lot van Louise voorvoeld. Ze was dan ook van ochtend heel heftig tegen Soonbeek uitgevallen, nu hij op zoo'n laag-hebzuchtige en wreede manier de arme, dankbare, afgetobde Louise exploiteerde. Ze zou 't Maurice zeggen, als ie niet gewoon met haar kwam koffiedrinken, rustig en buiten den vunzen sjacher-walm van dat verkooplokaal. Soonbeek had geraasd, gescholden, gezegd, dat hem dan de mooiste dingen ontgingen, wijl Louise juist op dat uur nog álles overzag. Maar kalm bleef Flora volhouden. Ze zei, dat heel z'n veilingrommel haar niet schelen kon, dat de gezondheid van Louise vóór alles ging :.... U weet met geen vrouw om te gaan ! — had ze 'm toegeroepen.... u bent 'n beul, ja, 'n beul ! —

Zoo had ze zich dien morgen vast voorgenomen. Maurice te zeggen, hoe vermoeiend Louise die veiling-dagen doorbracht, toch spijtig te moeten verzwijgen, wat Louise haar zelf had

toevertrouwd : dat zij heel veel genoot bij 't bezien van die heerlijke antikiteiten, kunstvoorwerpen, porcelein, en dat zij ook graag haar eigen kennis en doorzicht wilde op den proef stellen, om later voor Maurice gemakkelijk geld te kunnen verdienen. —

Na Flora's hartstochtelijke omhelzing zag ze eerst, hoe koel en stug Maurice op z'n stoel bleef zitten wachten. —

Ze schrok er van. Ze had wel een heel langen brief pas van hem ontvangen, waarin hij veel grooter zelfbedwang van haar eischte, niet alleen voor Louise, maar ook voor Soonbeek, de kinderen, voor haar eigen innerlijke rust en niet 't minst voor zijn werk. Hij had haar in dien brief geschreven, dat ie in zijn werk pas de rust en goddelijke voldoening vond, noodig voor z'n ziel, dat z'n leven heelemaal de kunst gewijd was. Als ze hem dus werkelijk innig liefhad, moest ze haar vervoeringen en wilde uitbarstingen beheerschen en hem aan z'n werk overlaten. Dat wou ze nu ook wel, maar bij de eerste ontmoeting na dien brief duizelde ze weer van geluk dat ze 'm zag, was ze weer alles vergeten van zelfbedwang en beheersching. Nu striemde z'n koelheid haar weer neer. Plotseeling werd ze heel bleek, viel ze slapjes achterover op de chaise-longue, waar ze naast gestaan had. Maurice schrok hevig. 't Was weer een duizeling en tegelijk 'n flauwte. Haar fijn gezicht bleekte krijtwit. Als in doodsluimer bleef ze roerloos liggen. —

Hij wist niet wat te doen, voelde zich wanhopend, ellendig en verlegen. Dadelijk barstte zelfverwijt in hem los, weende 't in 'm, dat hij met z'n dwaze koelheid haar weer hevig geschokt had. —

Na vijf minuten doodslaap trilden haar wimpers open. Toen, aarzelend, keek ze 'm zoo smartelijk-hulpeloos en bang áán, dat ie 'r wel met kussen had willen overstormen, haar zacht zeggen, dat ie toch wel veel van haar hield. Maar.... maar.... als de onrust maar niet zoo in 'm joeg ! Eerst flitste in hem de gedachte, dat 't behaagzieke nufferij, wel 'n berekende scène kon zijn om 'm te verteederen, te doen schrikken en week

te stemmen. Maar die aandoening werd dadelijk onderdrukt, toen ie haar zoo innig-hulpeloos, smeekend en toch niet dringend en in hartstochtelijke vervoering als anders zag kijken. Ze leed. Ze scheen iets te zoeken, iets in de verte, iets achter hem heen. Haar borst zwoegde en de schrikkelijke bleekheid van haar gezicht deed 'm beven. Hij kreeg allerlei dolle gedachten. Als ze eens stierf... ze keek zoo vreemd, zoo bangvragend. —

Eindelijk leek ze wat bij te komen. Met fluisterstem vroeg ze 'm een glas water. Maar hij moest 't zelf halen. Hij ging, kwam gejaagd terug, gaf haar 't glas, dat ze hevig bevend naar den bleeken mond bracht. Plotseling snikte ze 't uit. — Maurice nam haar voorzichtig, zelf sidderend van ontroering, 't glas uit de beefhand en zette 't op de tafel neer. Dadelijk keerde hij naar Flora om, zonder te weten wat ie doen moest. 't Weende in hem van droeven, vernielenden angst en gejaagdheid. Nooit, nooit zou hij haar meer alleen kunnen laten. Heel z'n briefschrijverij was larie bij wat er nu gebeurde en allerdiepst de innerlijke verhouding vastzette tusschen hen tweeën. Ze leed zoo verschrikkelijk. Alles was diepe smart in haar. 't Krampte door haar heen in schokken, snikken en angstig, half-gesmoord gekreun. — Haar grijze oogen keken doodelijk-droef; de zachte theeroosgeur wolkte ijl om haar heen, zacht-bedwelmend en teere herinneringen in hem wekkend, zooals muziekgeruisch, uit de verte opgevangen, verbeeldingsleven schept in wazige toondiepte. —

Toen, in wilde vervoering en uitscheuring van 'n smartkreet, fel als 'n gil, en toch klankrijk als 'n zang, greep ze 'm vast om den hals, hem zóó smartelijk-zacht roepend bij z'n voor naam en zóó zacht kussend, dat hij zelf zich overduizeld voelde van een nevelige verrukking. 'n Paar minuten hield ze 'm omklemd, keek ze weer in liefdevervoering met haar roodgeweende oogen, waarin de stille smart nog vochtigde, naar hem óp. Maurice was zelf te ontroerd om na te denken. Hij rook alleen weer den zoeten thee-roosgeur uit haar kleeren, hoorde de woest-smartelijke klacht van haar kreet nog ná en heel ontdaan

kuste hij haar terug. Vooral de zacht ingehouden smart van z'n naamgeroep had hem geklonken als iets vaags, als zacht ver geschrei, als 'n bevend naschreien van verlangens. Nog eens kuste ze hem zacht en kuste hij weer, in dat doezelige gevoel, alsof ie 'n heelen avond op dansende paren had gestaard.

Plotseling ging de zaaldeur open, stond Soonbeek, klein, gejaagd, met schrikkelijken angstlach om den nijdig-verwrongen mond. — Maurice, nog half naar Flora overgebukt, had zich, juist éven voor z'n inkomen, uit Flora's omklemming los-gewerkt, maar toch bleef hij in schrik verstard en bleek Soonbeek aanstaren zonder hem te groeten. — Flora viel slap achter-over op de chaise-longue, 't gezicht nu vaal-groen van ont-roering. —

Soonbeek had niets gezien van de omhelzing. Hij was juist een oogenblik te laat ingekomen, maar toch voelde hij in de verstilling, de verwarring, 't stom gestaar van Maurice, dat hij 'n intieme stemming verstoord had. — Heel snel met z'n piepstemmetje weer als van een in angst zittend vrouwtje, gejaagd op z'n horloge kijkend, zonder te zien, stotterde hij wat verontschuldigungen. Z'n gezicht zag grauw-bleek en verlegen krasten zijn fijne handjes door z'n baardje. — Ze moesten 'm niet kwalijk nemen, dat ie ze stoorde, ironiseerde hij zuur, maar hij moest voor Louise even den hoek van 'n antieke kast uitmeten. —

Z'n wimpers trilden hevig. Telkens daartusschen sloot ie z'n oogen, stijf als van 'n blinde en nerveus sprak ie eindelijk Maurice aan, naar z'n schoenen kijkend :

— Ja, ja.... hm !.... even de maat.... excuseer ! excuseer ! even maar.... excuseer ! hé ! heb-je gehuild, Maurice ?.... excuseer.... even maar !.... Louise zegt, dat 't moet.... Hé, Floor.... ben je niet wel ?.... je ziet bleek !.... niet wel ?.... kijken.... kijken.... dat is.... dat is vijf centimeter.... van 't orgel af.... vijf.... vijf.... van 't orgel af.... ja.... hm.... ja !.... vijf centimeter....

Dadelijk deed ie, of niemand meer in de zaal zat. Met groote passen sprong of sleepte ie zich heen en weer, alsof ie gebrekkig

walste. Alles wat hij nu doen ging, werd van 'n overtollige gebaren-drukte en was van 'n nerveuze beving doorschokt. — Hij dééd maar in z'n ontroering, om z'n jaloerschen toorn te onderdrukken, z'n begeerte niet uit te schreeuwen, z'n helsche woede te smoren. Al doller, wilder en dwarser liep ie door de zaal te meten, op plekken waar ie niet had te meten. Telkens stotterde hij iets voor zich uit, dat Flora noch Maurice verstonden.

Plots begon ie z'n heel handje strak te spannen en van duim naar pink uit te meten op het tapijt, rakelings langs de voeten van Maurice. Er stilde dreig-spanning in de zaal, maar toch moest in al z'n akeligheid Maurice even lachen om 't karika-turige van Soonbeek's nerveus, mal gedoe. Van den vloer was ie overgesprongen op den muur en nu trok ie denkbeeldige kringetjes en figuurtjes op 'n gobelin naast 't orgel, ál maar ná-metend, alsof ie als 'n waanzinnige 't werkgebaar van 'n graveur imiteerde. Al onrustiger volgde Maurice hem met de oogen. Hij wist niet meer voor zichzelf uit te maken, of Soonbeek nu zoo bleek en verwrongen er uitzag, omdat ie wat gezien had, of wíjl ie gedácht had iets te kunnen zien. —

Flora, uit haar eerste ontsteltenis bijgekomen, keek Maurice kalm aan, stond van de chaise-longue op en vroeg heel onverschillig, alsof er niets gebeurd was, of Maurice wat gebruiken wou. —

In geprikkelde woestheid draaide Soonbeek zich van z'n meterij naar haar om :

— Gebruiken ? gebruiken ?? gebruiken ???.... je bent gek !.... wie ?.... ik ?.... ik ?.... wie ?.... gebruiken ? ?.. Jij bent niet wijs !.... jij denkt zeker, dat men altijd maar drinken en eten kan !.... altijd !.... altijd !!

En weer met den rug naar z'n vrouw toe, mat hij door, nu met de palmen van z'n blanke hand en langs de beschilderde jachttafereelen strijkend. — Eindelijk was ie klaar, kwam ie, met groen-grauw gezicht, verwrongen van nijd, half grijnzend, naar Maurice toe, vroeg ie hem in zenuwachtige verwarring en gejaagde gedachten-verwildering alles door elkaar.

— Ga je uit?.... ja? ja?? hm!.... is Flora niet lekker geweest?.... ja? ja? hm!.... lastig!.... heel lastig!.... o! zoo lastig die duizelingen.... ja.... als je er maar geen eau de cologne bij vermorst.... geeft toch niets.... en 't vervelende is.... dat ze 't zoo inééns krijgt!.... ja! hm!.... wat zal je er aan doen!.... Wat Louise toch koopen kan!.. 'n genot!.... Zeg, Maurice.... wil je me even helpen?.... die stoel daarzetten.... en de chaise longue hier.... 't Is kompleet warm, vandaag!.... Heb jij 't ook zoo warm?.... boeh!.... boeh!.... wat benauwd!....

Maurice begreep er niets meer van. Hij keek even angstig Flora aan, wat die er wel van dacht. — Ze lachte, heel zacht en in verrukking boven de nerveuze, valsche en gesmoorde drift van Soonbeek uit. Dat stelde Maurice weer 'n beetje gerust en kalm hielp hij de meubels mee versjouwen. Soonbeek tilde zich vuurrood van overtollige inspanning, stootte woeste klanken uit, worstelde hevig met z'n gift om uit te razen en zich toch te beheerschen. Z'n schelle stem, nu de eerste benauwing voorbij was, niet meer piepend, joeg Maurice telkens op, dan hier, dan daar, met versjouwen, onder z'n schoengekraak. Hij zag Soonbeek hevig beven, dol-nerveus doen. Er moest iets verschrikkelijks volgen. Maar Soonbeek wou zich niet bloot geven, wou hun niet laten merken, hoe ontzettend ellendig hij zich voelde, nu toch werkelijk bleek, dat er wat bestond tusschen Flora en Maurice. Hij kon ze wel misleiden, al ging hem alles slecht af, al beefde ie als 'n hondje. Soms krampte ie even 'n grijnzerig grapje los, dat er 'n zuur-wreede trek sneed om z'n lach-mond. Neen, hij kon z'n gedachten niet erbij houden. 't Liefst had ie dadelijk Flora afgeranseld, was ie haar naar de keel gevlogen, z'n nagels in 't vleesch vasthakend. — Maar haar kalmte bracht hem nog meer van streek. — Wat deed ie nou eigenlijk met dat meubel-versjouwen? Wacht, maar weer meten, meten! —

Telkens mepte hij zich in woest-nijdig gebaar op den rand van z'n jeukend linkeroog, alsof ie daar sarrende bromvliegen van zich afsloeg. Neurveus smakte ie zich op den grond, waar

de chaise-longue eerst gestaan had en begon weer uit te meten. Hij wist eigenlijk zelf niet goed meer wat ie gezien had. Had ze 'm gezoend? Ja?.... Had ie 't gezien?.... Nee, toch?... Wel?.... Nee?.... Hij stond over haar heen gebukt!.... Maar.... wat deed ie?.... Wacht.... nee!.... 't Was niets!.... Ze zag bleek!.... Duizelig.... larie!.... scene, anders niets! Zou Flora nu lachen om z'n glimmenden knikker?.... Och wat!.... 'n beest was 't.... 'n beest!....

Hij mat weer met duim-pink, telkens 'n handspan verder springend. Hij voelde er 'n soort bloeddorstig genot in, langs hun voeten te grabbelen. — He! lekker.... wat had ie ze verschrikt!.... 't Giftte in hem van wild genot.... Maar toch ook zat er 'n huilwoede in z'n keel die nog niet losbarsten kon.... O! als ie maar durfde!.... Weer poogde ie z'n schrik, z'n woede, z'n smaadgevoel te verbergen. Ze mochten niet weten, dat ie zoo geschokt was. —

Maurice kon 't niet langer houden. Hij voelde zich zoo klein en vernield. Hij had dien nu op den grond kruipenden en metenden Soonbeek wel kunnen doodtrappen. Wat dacht die vent nu wel van 'm! Dat ie 'm z'n geld en z'n vrouw kon afstelen, anders niet. —

Soonbeek verkreunde wat woede-woordjes, in schijn van nageraken achter de dwars-versjouwde chaise-longue. Flora keek naar Maurice en zei ineens, heel vast en vol van stem, zich naar Soonbeek richtend, zonder hem te zien:

— Als het bij U Soonbeek alleen te meten geeft en niets etwas anders.... dan kunt U wel buiten ons. Ja?.... Mau, zullen wij gaan?....

Maurice aarzelde. Kon hij na 't gebeurde van dien man zóó af? Moest hij niet onmiddellijk hem apart roepen en rondweg verklaring of rekenschap geven van z'n gedrag, ook al zou ie de schuld op zich nemen? Hij zag er wel schrikkelijk tegen op, maar 't moest, om Flora te redden. —

Flora begreep wat ie doen wou, waarom hij aarzelde mee te gaan. Zij voelde ook, dat Soonbeek 't schuld-op-zich-nemen van Maurice nooit ernstig zou aanvaarden. Hij wist, dat zij,

zij alleen de oorzaak van alles was. En ze kon 't niet dulden, dat ze haar liefde, haar goddelijk gevoel voor hem zou vermoffelen achter bedeesde leugenpraat. Heel gebiedend verlangde ze dat Maurice meeinging. Ze wenkte hem met geheimzinnig gebaar. Hij groette schuw Soonbeek, die, nog achter den rug van z'n dwars-versjouwde chaise-longue weggedoken, wat gejaagd terugstotterde, zonder zich te laten zien. —

NEGENDE HOOFDSTUK.

Er was iets schrikkelijks in Soonbeek gebeurd.

Al lang had ie met z'n wrokkige jaloezie rondgelopen. Hij wist wel, dat Flora dol was op Maurice, maar nooit kon ie voor zichzelf gelooven, dat ze verder zou durven gaan dan met woord-genegenheid en vluchtig gezoen misschien. Van dat feit was ie zoo onwrikbaar zeker, dat ie de moeite niet eens genomen had, op haar te letten. Tot op een dag hij plotseling, midden in 't ordenen van z'n veiling-koopen, tot 'n averechtsche konklusie kwam en als met een heftigen stoot weer in hem doordrong de angst, dat niemand, niemand te vertrouwen was, ook Flora niet. — Toen was 't verschrikkelijke in 'm losgepijngd, de haat, de jaloezie, de venijnende idee, dat Maurice hem z'n vrouw afstal, dat Flora hem bedroog. De zich-zelf voorgehouden nuchtere mogelijkheid, dat Flora en Maurice hém tot hoorndrager verkarikatuurden, deed 'n woede-koorts in z'n lijf gloeien, die 'm razend dreigde te maken. — O! al zou hij haar verminken, vaneen splijten, nooit mocht ze van Maurice zijn. Zeggen durfde hij niets, niets, voor ie gezien had. Maar daar vóór al schroeide en venijnde de jaloezie zoo hevig z'n denken, dat ie geen rust meer kende. Wat ie voor haar voelde, wist ie zelf niet nu, maar hij zou haar liever de oogen uit 't hoofd stooten, dan haar te gunnen genot te hebben, zingenot buiten hém, met dién man. Nu gloeide niet alleen de branderige zelfzucht-haat in hem áán, maar meer nog z'n afgunst, z'n verachtende, wrokkende, koelingzoekende

machteleosheid. Zijn jaloezie was niet in hem als 'n heet gevoel van reaktie op versmading, als 'n niet-willen-loslaten van 't heerlijkste, genotsvolste in 't leven, maar als een in 't duister bruisende drift van donkersten nijd, van afzichtelijken, bloeddorstigen wraakhaat. Doornen, scherp als naalden, zou hij haar door 't blanke lijf kunnen scheuren als ze hém bedroog. Z'n jaloezie was van dierlijken, verblindenden wrok, duivelsch, omdat hij in zelfvernietiging ook háár wou verminnen, vertrappen.

Hun vertrouwelijkheid joeg hem al meer en meer schrik aan, want hij wist, dat ie in 't volvoeren van 'n daad, waarmee hij z'n eigen ondergang schiep, een lafaard was. — Hij wou háár raken, vernietigen en toch zèlf buiten 't gevaar staan.

Van dat ze Maurice intiem kende, overwoog hij koeler, weigerde ze *hem* dat, waar hij als man meende recht op te hebben. Soms loeide de woede daarover zoo zinnegiftig in 'm óp, dat hij haar, zonder een woord verklaring, wel had kunnen slaan, ranselen als 'n slavin. Maar hij durfde niet meer als vroeger, nu ze Maurice tot beschermer en aanklager had; Maurice, die hem met z'n vernietigenden blik kon aankijken, zooals ie dat nooit van iemand ondervond.

Juist dien dag, tusschen z'n veiling-rommel, doorschokte hem de gedachte; als ze jóú weert als man, geeft ze zich aan hém!

Daar moest ie nu achterheen sluipen!

Maar allang voelde hij zich niet meer den ouden machtsman met de felle, meedoogenlooze hyena-natuur, den uitzuiger, die genot ver-smakte, als ie voor zich zag sidderen, voor z'n macht en z'n geld. Van dat hij Maurice had leeren kennen, was z'n greep niet meer zoo zeker, z'n staat niet meer zoo stevig. Hij voelde iets geknakt in z'n machtsbesef, in z'n minachting voor alles wat geen geld en geen sluwheid bezat.

Wat was er toch in hem gebeurd, vroeg ie zich zelf honderd maal af.

Zonder dat hij 't zich wou bekennen, hield hij op zijn manier

ontzaglijk van Maurice en toch vreesde ie z'n strengheid als den dood. Al 't vlijmend, 't bijtend en 't doordringend kritische in z'n natuur voelde ie als hevig echt ; bleekte z'n eigen gepraat en gedraai en nerveus begeeren. Hij, die nooit van iemand gehouden had, die eigenlijk om niemand gaf voor wien de heele wereld van kennissen kon uitsterven, als ze hem hun geld vóór dien tijd hadden ingebracht, hij kon bersten van nijd, als ie zag, dat ook nog andere menschen Maurice om z'n spreken en uiten wilden inpalmen. Zelfs 't intieme geflikflooi en de irriterende lievigheid van Flora kon ie niet uitstaan. Ze hoefde niet te denken, dat Maurice meer gaf om háár dan om hem. Van hem was ie nog méér vriend dan van haar, als ie 't goed beschouwde. Z'n jaloezie en naijver wou ie voor Maurice verbergen, maar niet voor Flora. Dat kón ie niet ! — En toen die flikkerende jacht van jaloersche stooten in z'n ziel hem telkens opporde, had ie geen flauwe gedachte aan 'n verhouding, die ontstaan kon tusschen Flora en Maurice.

O ! die kerel had hem onder 'n vreeslijken invloed ! Hij had zich zoo dikwijls al er tegen willen verzetten. Hij wou hem haten, minachten, bezien als 'n vent, die ten slotte, zoo goed als hij, van geld hield en bovendien hunkerde naar schandelijke luxe. Hij had hem willen laten links liggen, omdat ie met z'n spot, zijn strengheid, zijn macht knotte, zijn gezag vermorselde en ook wijl ie hem hoopen geld kostte. Maar dat vijandige hield ie geen dag tegenover 'm vol. — O ! hoeveel keer had ie in woesten wrok, in branderige besluiteloosheid Maurice zóó willen krenken en klein-breken, dat ie nooit meer terug zou komen. Hij had hevig gevochten tegen z'n invloed. Op den eersten avond van hun ontmoeting dacht ie onmiddellijk Maurice en Louise voor 'n bepaald doel te kunnen exploiteeren. Maar al heel gauw zag ie, dat er met dien rotssterken kerel niet veel te doen viel. Toen had ie hem wel kunnen verpletteren, wou ie Maurice van zich afsmakken, wijl ie macht over z'n handelen, z'n beschouwen begon te krijgen. Zich-zelf begrijsde ie om z'n sympathie, *zijn* sympathie ! Maar toch, tusschen z'n zelfspot over z'n eigen teerhartigheid,

voelde ie van dien duivelschen kerel te houden. Er gloeide iets zoo geweldigs van hem af. Dat striemende, scherpe, vlijmende, maar ook brandende, warme en hevig-krachtige van z'n woord, — hij kon er onder sidderen. 't Was 'n vent zonder wiens praten z'n dagbestaan leeg leek. Van niemand ter wereld kon hem 'n goed- of afkeuring schelen. Hij wist precies, hoe machtig, hoe sluw hij zelf was. Maar als Maurice 'm voor 'n kleinigheid, 'n beter inzicht in 'n praktische zaak of zoo iets, 'n pluimpje gaf, dan kon ie 'n halven dag zich trotsch voelen. Want bij hém was 't gemeend. De anderen vleiden 'm om z'n duiten. Hij sprak zonder bijbedoeling. En zoo was ie tegenover hem in alles. De kracht, de drift, de uitstortingen en overheerschingen van Maurice deden hem duizelen. Hij voelde er zich onder krimpen. In zijn beschermende zachtheid had ie voor hem iets even aantrekkelijks als in z'n striemende koelheid. — Er was in z'n spreektoon 'n zoo dringende kracht en overheerschende wilsvastheid, dat ie altijd begon te stotteren, als ie iets tegen wou zeggen. Hoeveel maal had ie zich niet voorgenomen hem te negeren, te breken, in den steek te laten. Maar ontmoette hij hem dienzelfden dag van z'n grimmige besluiten niet thuis, dan ging hij gejaagd naar Maurice's huis, wachtte, wachtte, net zoolang tot ie kwam, om hem dan te zeggen, ter sluiks en bang voor afstooting, hoeveel vriendschap ie voor hem had. 't Was om gek te worden. Want ook wist hij, dat Maurice op de keper beschouwd hém minachtte, soms wel meelij met hem had, als ie heel onrustig deed, maar meestal hem een vrek en woekeraar noemde. Maar ook dat kon hem van Maurice niet schelen, *Hij* mocht alles zeggen en denken, als ie maar z'n vriend bleef, hem nu en dan eens raadde in z'n gedrag jegens Flora en als ie finantieel maar op een of andere manier een beetje van hem afhankelijk zou zijn. — Dikwijls gaven Maurice's afstraffingen hem een wild-bruisend genot. De durf van z'n woord, 't niets ontziende, de hevige raakheid in 't doortastende geweld van z'n losstormende natuur verstomden hem iederen dag meer. En tusschen z'n gestriem mijmerde ie : juist.... juist.... dezelfde vent van toen....

van den eersten avond.... Hij wordt schatrijk.... schatrijk.... Laat 'm niet los!.... Houd 'm vast....

Maar de eerste maand van hun vriendschap was ie zijn macht al kwijt, stelde Maurice hem te pronk in z'n kleindemonische vernielzucht. — Tegenover iedereen kon hij, Soonbeek, genadeloos, scherp, snauwend, hardvochtig en wreed als 'n slachter zijn, omdat ie voor niemand wat voelde en lachte om zachtheid en lieftalligheid. Tegenover ieder wrokte en gromde z'n roofdier-aard. Die hem te ná kwam, klauwde ie neer of verlamde ie met sluw venijn. Bij Maurice temperden zich z'n felste eigenschappen. Z'n list werd beverig doorgevoerd, z'n woord wankelde. Nooit nog had ie hem langer dan 'n paar seconden in de oogen gekeken. Hij voelde zich onbehagelijk, ellendig, gejaagd en schrikkerig onder zijn blik. Hij wist, dat die vent toch ook z'n leelijke fouten had, maar als ie 'm dat in 't gezicht wou zeggen, kon hij niets uitbrengen. En toch, honderd keeren had ie z'n verkwisting, z'n weelde-zucht, z'n meedoogenloosheid gemerkt. Maar wat 't dan was, wás 't.... Maurice maakte 'n stotterenden schooljongen van hem en in z'n woest innerlijk verzet daartegen, werd zijn figuur nog maller, nog ellendiger. Want de kerel merkte alles wat er binnen in hem gebeurde, al zei ie soms geen woord ervan. Dat was 't satanische van den vent, dat ie precies zoo wist, wat er in hem omging, zijn sluwste gedachten raadde en iedere wending ervan aanwees, met 'n kracht en juistheid, dat ie er van huiverde.

Tegenover Louise behield ie z'n macht beter. Vooral in haar huishouden bemoeide hij zich met alles. Als zij van vermoeienis rustte, nam hij 't bestier over, kommandeerde de meid en de jongens, Louise, veel zachtzinniger dan Maurice, liet 'm begaan. Dat streelde hem, maakte hem gelukkig. Maar zoodra Maurice thuiskwam, trok ie zich terug, al vloekte 't in hem van spijt en woede.

Voor Louise had ie 'n vreemd genegenheidsgevoel. Hij vond haar veel mooier dan Flora. Haar oogen, neen!.... zoo iets had ie nog nooit gezien. Maar haar trots kon ie niet goed zetten,

ook niet haar hooghartig zwijgen over alles. Ja, ze was be-
 list veel mooier dan Flora, vond hij, en begeeren deed ie
 haar al van 't eerste uur af, dat hij haar gezien had. Maar hij
 durfde nooit de kleinste zinspelning maken op zijn verlangen,
 want ze zou hem met haar trots en fier gedoe zonder genade
 neerslaan. En dan, zoo'n vrouw zou 'n heelen boel geld kosten
 als ie 'r zou willen onderhouden.... Misschien was die trots
 maar larie.... en was zij toch ook wel te krijgen voor geld....
 alles bukte tóch daarvoor!.... Maar de enkele gedachte brandde
 hem al. Al begeerde hij haar nog zoo hevig.... dat mocht
 hém geen geld kosten. En dan.... Maurice! Die zou hem in
 stukken hakken.... 't Stuipte al in 'm van angst bij de ge-
 dachte alleen aan z'n overrompeling van Louise, door Maurice
 gemerkt. Die twee hielden elkaar in 't leven zoo stevig vast-
 geklemd. Larie was 't.... en krankzinnigheid ook, maar z'n
 begeeren bekoelde er toch door. —

Dat Louise van hem rilde als man, kwam niet in 'm op,
 al knaagde de smart in z'n ziel, dat ze wist van z'n zieken
 adem. Z'n verdorvenste gedachten droegen den walm van dien
 asem mee en nooit chagrijnde of huilwrokte 't heviger in hem
 van woede, als hij bedacht, dat ie 't had kunnen voorkomen
 op dien eersten ontmoetingsavond.

Maar ook bekoelde z'n hartstocht voor Louise, toen ie be-
 merkte, dat Flora niet meer buiten Maurice kon leven. Dat
 ze 'm liefhad, begreep ie niet, omdat liefde niet bestond. Flora
 hield van 'm, omdat ze 'm begeerde voor bevrediging van
 haar eigen zingenot. Flora was 'n hartstochtelijke vrouw....
 en dan haar ziekte.... wat de dokter had gezegd.... Ze
 was.... goeie grut.... hysterisch!.... Wat was dat eigenlijk?

In z'n angst voor kwalen en dood, wou ie nooit luisteren
 naar 'n verklaring. Hij bleef liever vermoeden dat 't iets ver-
 schrikkelijks was.... iets onzegbaar ergs.... en dat 't dan
 toch later mee zou vallen.... Zoo zag ie onder 't grillige
 licht van z'n eigen verhitte gedachten de kwaal van Flora
 als 'n afzichtelijke ziekte, als 'n soort in waanzin-vlagen
 eindigende geslachtelijke verbijstering, erger dan melaatschheid

of kanker — die toch niet zoo vreeselijk gevaarlijk bleek. —

En nu was ze op Maurice aangestormd.

Dat deed iets in 'm opschrikken, iets zoo kwellends, als ie nog nooit ondervonden had. Of 't moest zijn de marteling, die hij voelde, toen ie op 'n veiling 'n ander zag wegschuiven met 'n koop, dien hij moedwillig had laten passeeren en waarvan hij later vernam, dat er veel op verdiend was. Dan golfde in rukkende bonzen het bloed naar z'n hersens; dan suisde en gilde 't in z'n ooren. Eén razernij-gift cykloonde dan in 'm rond. Op z'n kantoor gekomen, holde ie dan naar boven en ver-schreide ie uren van machteloze woede en zenuwtoorn, dat ie zóó stom, zoo ellendig stom geweest was, 'n ander, 'n vreemde te gunnen, wat hij in z'n zak had kunnen steken. — Over zulk verlies kón hij niet heen. Hij voelde zich van smart verstuipen. Er scheurde iets in 'm. 't Bedénken, met 't Bloed-dorstige van z'n roofdier-aard, dat 'm 'n kluif uit de klauwen geroofd was, tergde 'n helschen angst in 'm áán, dat zoo iets wéér zou gebeuren. Hij kon zich wel 't vleesch van de vingers bijten in dolle drift, dat ie iets had laten passeeren, waarop verdiend werd, terwijl *hij* dingen gekocht had, die misschien stroppen waren. — Dat gevoel van krankzinnige woede, van razernij, van opgejaagden wrok en tot waanzin aangehitte getergdheid, onderging ie ook nu weer, toen ie Flora's harts-tocht bemerkte voor Maurice. Maar tienmaal heviger, gepijnigder, smartelijker, met een valsche verdoemingspassie en er tegenover een haat, die levend uit z'n donkerste en diepste wreedheid opmonsterde. Eerst had ie gedacht, er dood on-verschillig onder te zullen blijven. Wat kon hem schelen of ze zich aan Maurice gaf, als hij maar geen schade er bij leed. Maar hij leed wél schade en ook z'n gedachten waren anders uitgevallen. — Hij verschroeide van jaloersche drift... z'n bloed brandde en ziedde hem in 't heete lijf. Flora had hem gezegd, dat ze Maurice alleen liefhad. Hij kon doen wat ie wou, ze zou dat heerlijke gevoel niet meer voor hem verbergen en tegenover hem ook niet langer huichelen. Soonbeek was heelemaal niet voorbereid op die bekentenis. In nijd en venijn

sloeg ie die praatjes met woeste gebaren van zich af. Verliefd?.... verliefd?.... Ze was razend!.... Haar ziekte natuurlijk!.... En voor zich zelf versmonzelde hij weer in geheimzinnigen angst het woord van haar kwaal. — Had ze 't hem bekend, langzaam, schuw en aarzelend, zooals ze vroeger overtredinkjes biechtte, onder de grillige golving van haar huil-lach natuur — hij zou haar in 't gezicht geslagen hebben. *Nu* was ie gebluft, moest hij nog Flora's uittartenden overmoed temperen. Hij deed net alsof ze schertste.... Maar geen vent, die Maurice!.... hij was ook verliefd op 'm...., maar geen vent!.... En toen wou hij er niets meer van hooren.—

In schijn volkomen zorgeloos voortlevend en vertrouwend op Maurice, bleef ie, na die bekentenis, ze toch in 't oog houden. Want 'n woeste onrust, 'n jacht en 'n angst, 'n zwarte jaloezie duizelde in hem rond. Hij sloop om ze heen, zonder iets te laten merken. Soms zag ie Maurice wel eens twifelen aan z'n stemming, maar dan dadelijk oversmakte hij hem met zotte, wilde pretjes, om te bewijzen, dat ie zoo goed was als anders. Bijna nooit kreeg ie gelegenheid ze te overrompelen. En als de gelegenheid er was, dúrfde hij ze niet betrappen. Want wat moest ie dan doen? Haar dadelijk den strot dichtknijpen? Zijn nagels in haar hals scheuren, haar hals, die hij zoo prachtig vond? En waar bleef hij dan? Wat gebeurde er dan met hém? —

Hij moest dood-, dóód-kalm nadenken, heel kalm nadenken, voor ie 'n vin verroerde. Gaf hij werkelijk zooveel om dat schepsel, dat ze hem met haar dood uit z'n machtssfeer kon rukken? En zou ie niet voldoende gewroken zijn, als ie 'r met 'n hondenzweep 't huis uitjoeg, zonder haar te wurgen? Kon z'n haat en z'n wrok 't daarmee doen? Neen, neen! gilde 't in 'm! Kneus haar, vertrap haar, trek haar de haren uit 'r kop, dat ze als 'n gillend gedrocht om genade smeekt, dat ze snikt en half sterft van schaamte alleen al. Spuw haar in 't gezicht.

'n Uur daarna aarzelde ie weer. Kon ie zich voor goed te schande maken als 'n hoorndrager? Neen hij móest, móest

zich overtuigen. Dat moest, dat móest ! Hij hoopte voor zichzelf, dat 't mislukken zou, dat ie ze gewoon als vrienden zou samentreffen, die elkaar misschien een zoen gaven, maar meer ook niet. — Want neen, hoe dieper ie dacht, hoe onbegrijpelijker 't hem voorkwam, dat Maurice hem zou bedriegen. Maar ook in Maurice had ie allang onrust gezien, 'n soms angstig ontwijken. Wat was dat dan ? Flora was grillig, huilde en lachte in één minuut. Dat was geen wezen, die was ziek, vreeselijk ziek ! Wat had de dokter niet gezegd ? —

Eén angstig-vastgegrepen idee had hij nog : als hij haar eens plotseling verteederde met geschenken, met 'n rijtuig, met afleidingsfeestjes en als ie eens ontvangstdagen ging instellen, zooals zij dat altijd graag wilde ? Hij rilde. — Soonbeek's soberte was geen ingeboren behoefte aan soberte, maar een vrek-ziekte, een klam egoïsme. Op 'n middag had ie haar al eens 'n heel leelijke diamanten broche uit wat veiling-koopsels meegebracht, maar ze vond 't ding afschuwelijk. Hij had gejuicht, toen ie 't haar met 'n minachtingstik van haar pink zag wegketsen. — Neen, hij voelde 't wel, al was ie schatrijk, dát zou nooit kunnen. Hij zou er onder bezwijken of krankzinnig worden. Hij moest maar kalmeeren en toezien. — Zoo verborg hij, onder z'n schijn-rust, een sarrende kwelling, een wilde afgunst, een dóórvretende jaloezie. Want ook hij kon niet goed zien, dat Flora zoo hartstochtelijk herleefde en genot vergulzigde in Maurice's tegenwoordigheid.

Waar was toch z'n vroegere ongevoeligheid en genadeloos machtsbesef gebleven ? — vroeg ie zich in al banger onrust af. Hij deed allerlei dingen, dwars tegen zijn eigen voornemen en begeerten in. Er was 'n verwarring, ordeloosheid en aarzeling in hem, die zoo verblindend zijn machteloze ellende áánlichtte dat ie 'r zelf van begon te huiveren. Als hij z'n gevoel voor orde, regel kwijt was, kwam de dood ! de vreeslijke, duistere, bange dood ! —

Zoo kon ie huilen van gift, dat Maurice wist, hoé Flora hém als mán achteruit trapte. Dat vond hij zoo'n vreeslijken smaad, dat hij er zich zelfs voor schaamde. Hij kreeg er buien

en vlogen van zoo gloeiende woede door, dat ie zich in ontembare razernij in z'n bed lag te slaan, te knijpen, de vuisten tegen den muur bonkerde, om in de felle pijn z'n smart en toorn maar te temperen. 't Wrokte in 'm, de verstikkende drift, een krankzinnig verlangen om iets uit te gillen, zoo hoog, zoo schel-scheurend en zoo lang aangehouden, dat ze voor hem zouden vluchten van angst, Maurice en Flora, tegelijk. —

Hij was z'n controle-lust op de meiden, 't huishouden kwijt. 't Maakte 'm wel razend, als ie bedacht, hoe vaak en hoe schaamteloos hij nu bestolen kon worden, maar de energie om te beginnen, om door te zetten, ontbrak hem. Hij zweette bij de kleinste inspanning. Hij voelde zich benauwd, gedrukt en z'n maagkrampen begonnen iederen avond ná 't eten weer door 'm heen te kronkelen met pijngesteek als had ie 'n heel briefje spelden ingeslikt. Zelfs voor z'n katalogi-nummers voelde hij niet veel meer. Vroeger kon hij genieten van z'n chikanes, z'n vervalschen van gegevens, z'n instellen van vervolgingen tegen zwakke partijen en ook tegen sterke. Hoe graag schiep ie processen tegen lui, uit zucht tot dwars verzet, venijnige tegenstribbeling, tot prikkeling, verkleining, vernieling van rust in anderen. Hoe vermaakte hij zich in 't laffe gekronkel van menschen, die hij in 't nauw gedreven had en eindelijk door vervolging en nood zich smeekend zag blootgeven. — Dat alles lag nu dood, morsdood in 'm, werd overschroeid door z'n angsten en z'n donkere, grommende, toch laffe jaloezie. Hij combineerde niet meer zoo snel, vergiste zich telkens in data, cijfers, jaartallen en rekensommen, hij, die anders alles van z'n zaken in bliksem-vlucht overzag.

Z'n bediende oogde hem verbaasd na, schudde z'n hoofd, begreep er niets meer van. Z'n verkooplust was zelfs weg. 't Werd 'm allemaal onverschillig. Jaloezie en wrok, die kookten in z'n brein, die vergloeiden z'n gedachten. En vreemde, woeste angsten dwarrelden den laatsten tijd heet door z'n hersens. Hij, die nooit wou denken aan doodgaan, die, als hij ergens 'n gesprek hoorde over ziekte, zich nerveus gejaagd absenteerde, hij dacht nu onophoudelijk aan sterven. Een

wilde gloed van angst lichtte over de verzwakkingen en ontakelingen van z'n geest en z'n macht. Daar zengde ze 'm weer, z'n angst-gedachte, gedachte, die hem den laatsten tijd mager chagrijnde: z'n bezoek aan die prostituée. In z'n uithuilende woede, dat Flora hem z'n rechten als man weigerde, kon hij z'n zinnendriften niet koelen. 't Vreeselijkste was, dat ie zwijgen moest, omdat ie, zelfs met z'n goeden vriend, den advocaat, erover sprekende, er z'n eigen machtsvertoon mee verminkte. Want misschien kwam er 'n tijd, dat ze tot hém terugkeerde, uit haar dollen roes en romantisch gesnater. 'n Genotsschok doortrilde hem al bij de gedachte, hoe hij haar dán zou sarren, breken, vernederen en voor eeuwig stom maken. Daarom ook zweeg hij, zoodat, *als* 't gebeurde, niemand hem zeggen kon: ééns was ze je toch de baas!

Z'n woede over haar weigering koelde zich nu in z'n bevrediging-zoeken bij 'n prostituée. Maar dienzelfden avond nog, in z'n teruggang naar huis, was al de angst in 'm losgestormd. Als ie nu ziek werd van dat lichaam? Want dat was gif, klaar gif. Hij rilde van koortsige benauwing en telkens kreunde z'n angst: als je eens ziek werd en stierf, stierf! Hij wou er niet aan denken, hij trapte 't van zich af. Hij wou, wou er niet aan denken, aan die donkere benauwingen, maar telkens beslopen z'n doodsgedachten hem, soms al 'n paar minuten, nadat ie in ziedend-stille drift zich zelf had toegesnauwd: dat laat je hoor, uit! uit! uit!.... daar denk je niet meer aan.... totaal uit! Er was 'n andere gedachte tusschen in gekronkeld. Wát te doen met z'n geld, zijn rijkdom, als ie stierf? Zou dat alles in handen moeten vallen van z'n vrouw? Dadelijk had ie zich sluwtes en voorzichtig geïnformeerd. Hij zou haar, buiten d'r eigen kapitaal, kunnen onterven. Alles was listigjes door hem uitgehoord bij den vriend advocaat, wien hij 't geval voorstelde als van 'n vreemde. Vruchtgebruik, ja, dát kon ie 'r niet afnemen, 'n deel vruchtgebruik; maar verder z'n rijkdommen aan z'n kinderen. Zoó zou nu dadelijk z'n testament zijn, dadelijk, want nou veranderde hij 't stellig

voor 't laatst. Dus z'n kinderen de rijkdommen. — Maar dat waren nog snaakjes, die zij zoo gemakkelijk onder haar invloed kon brengen, al kwam er 'n voogd bij. — Zij, met haar gulle, verkwistende natuur, zou, als ze erfde, alles of heel veel van z'n geld wegnemen. Ze zou Maurice al dadelijk afstaan wat ze zélf bezat, en waar ze nu nog, gelukkig, al was 't ook van haar, zonder zijn toestemming toch niet kon aankomen. Maar dán zou ze dien vent met één slag vermogend maken. Ze zouden samen lekkertjes verbrassen en verkwisten, wat hij door jaren en jaren worsteling, door geluk en winsten, in zweet en bloed had bij elkaar gebracht.

O! die dood, die dood; hoe haatte hij dat vele, dreigende ellende-ding. Waarom moest 'n mensch toch dood? Waarom in hem gewekt dien drang tot eeuwig willen leven, dat besèf, dát, zoo 't kon, de dingen, die je had, eeuwig van je bleven, dat je altijd kon door genieten in rijker-worden, ál rijker en zwelgen in handel en woeker? Waarom moest ie dan plots uit het leven gestooten kunnen worden, naar duisternis en verdoeming, waar z'n oogen niet meer konden zien, wat van hem was, z'n handen niet meer konden tasten en vastgrijpen, wat van 'n ander naar hem overging? Gelooven deed ie niet en toch bleef ie den dood voelen als 'n kille verschrikking. Er aan ontkomen kon niemand. Dat begreep ie. Zoo dol was ie ook niet. Maar wel kon je 't verhaasten. En in z'n angst demoniseerden z'n doodsgedachten de uren die hij nog kón leven. 't Genot daarvan proefde ie niet meer, nu toch 't eind de dood, 't niet-leven was. In klamme benauwing, in huiver-voorvoelen, alsof ie in 'n eindeloozen stikdonkeren put daalde, al dieper, dieper, zoo voelde ie zich wegzinken onder z'n sterf-angst!

De dood was voor hem 'n spooksel en tegelijk 'n duister angst-land, waarin ie onder windhoozen en zandkolkkingen als een geraamte moest loopen, eeuwig loopen, heelemaal afgeknaagd, machteloos, verzwakt en onderworpen aan een zwarten beul. Niets meer zou ie uit zich zelf kunnen doen. Geen hand verroeren, geen been verplaatsen. En onder diens wil zou hij

toch zien, wat met z'n rijkdommen ging gebeuren, zou ie in machteloze, angstige woede moeten toekijken, al verbrasten ze in één dag, wat hij in z'n heele leven bijeen had gegaard. Hij zou van binnen verteren, verschroeien, huilen, snikken; hij zou zich zelf vaneen willen scheuren. Maar geen lid zou hij kunnen verroeren, zoolang de zwarte beul 't niet wilde. En aldoor zou ie meeloopen met wat hem 't brandendst in z'n leven aan 't hart was gegaan: zijn geld, zijn goed, z'n woekergenot, zonder dat ie stem had om kreten te slaken en alles zou ie zien en hooren zonder dat *hij* gezien en gehoord werd. — Soms lachte ie zich zelf in ijzigen grijs uit over z'n krankzinnige voorstelling, maar 's nachts bekroop hem 't doodsvisioen, geloofde ie 'r aan, als aan 't werkelijkste, dat ie in 't leven zag. De Dood zou hem villen, de huid afstroopen, zou hem pijnigen en spier voor spier 't lichaam uitrukken. Hij zou hellepijnen en brandende smarten te doorstaan hebben. De Dood zou hem begieten met kokend bloed, zou hem de vale kaken rood schminken en hem opjagen over de aarde, waar ie loeren en spoken moest, rond z'n geld en z'n rijkdommen. De Dood zou met hem dansen in stormnachten en dan met 'n stomp z'n beenderen kraken en kneuzen. En altijd zou ie de martelpijn voelen als in 't leven. De Dood was z'n zwartste beul, z'n angst-visioen, z'n siddering 's nachts en er tusschen rilde z'n haat, z'n venijn tegen de levenden.

Hij had zelf nu den dood bij zich verhaast. Waarom wist ie zich niet te onthouen, niet te beheerschen? Nou was ie besmet, stellig besmet, al wist ie 't niet zeker. O! hij werd er stapel-, stapelgek onder. Kon hij iemand zeggen, wat ie 's nachts leed, 's nachts vooral in z'n doodsangsten, z'n haat en jaloezie? Vêr, iederen nacht, van haar witten, heerlijken hals. Altijd alleen, alleen in branding van z'n begeerten met martelende, knagende treurnis en woede, dat ze 'm had afge-
wezen? Hoe zou 'm Maurice nog meer verachten, als ze hem van z'n sterf-angsten en jaloezie vertelde. Hij dwong zich maar, de dagen lang, weer te werken, z'n leefaandacht vast te leggen op z'n arbeid, z'n duizenden zaken, z'n katalogi, z'n veiling.

Maar als hij twee minuten had gewerkt, op z'n bureau bóven, dan lag de boel plots weer stil, keek ie uit 't achterraam naar de stille plaats; was z'n angstmijmer weer in vollen gang; joeg het in hem over z'n maagkanker van vroeger, z'n kwaal, z'n ademziekte, zijn besmetting misschien nu weer, die 'm altijd bracht de huiver-gedachte van z'n sterven. En daaromheen dan, de altijd-opnieuw hem omkronkelende idee, die hem nog meer martelde en kwelde dan z'n dood-gaan, wat ie te doen had met z'n geld, als ie niet meer zou zijn.

Zou ie den boel vernietigen, zoodat geen ander ná z'n leven er genot van zou hebben? — Neen, dat kon ie niet, ook al zou ie precies weten, wanneer ie sterven ging. Hij zou geen vijf cent doelloos kunnen vermorsen. Maar dat ie van z'n heerlijk bezit, zijn goud, zijn zilver, zijn loten, effecten, z'n huizen en z'n veilinggoed scheiden moest, dat gifte een gloeiende razernij in 'm aan, die niet kon verzwakken. Kon ie, eenmaal dood, met z'n skelettenhand maar zóó den boel vastklemmen, dat niemand er een cent uit loswerken kon, zonder zijn wil. Kon ie maar, al wat ie rijk was aan goederen, inéén klein maar duizenden concentreerend papier samenbrengen en dat ding in dien skeletten-knuist vastgeklemd houden voor alle eeuwigheid; z'n bezit, meegesleurd in den dood; 't papier, dat zijn leven, zijn bloed, zijn passie, z'n vernuft en begeeren bij elkaar hield, maar zóó vastgenijptangd, dat de duivel zelf 't hem niet kon ontrooven, zich verzwikken zou, of hem de pols breken, eer ie losliet.

Hij gunde geen sterveling, zijn eigen kinderen zelfs niet, nu hij nog moest afwachten of ze zoo zuinig en genotskarig zouden zijn als hij, 'n aasje geluk door *zijn* geld. De woede hilde in 'm, de heete wraakzucht gifte 't groene vuur aan in z'n tril-oogen, dat na z'n leven vreemde schepsels van *zijn* geld zouden smullen, pretmaken, luieren. Neen, hij kón 't niet verdragen. — Al heeter brandde 't bloed naar z'n hoofd. De scheidingsgedachte, ze folterde hem, zooals ie dacht nooit gepijnd te kunnen worden. Hij hilde, hilde, als 'n kranke schooier, woede-tranen, die z'n gezicht schroeiden, en als in

'n woest-getergd dier, stootten driftstuipen in 'm op, waaronder ie zich-zelf en alles om zich heen, wel had kunnen vermorzelen, als ie er de kracht maar toe had gevoeld. Op zijn kantoor, heel boven, bij z'n veiling-rijdommen, stootte ie woede-huilen uit, om maar wát op te luchten, wát van z'n brandend venijn en pijnigingssmart kwijt te raken.

Dan kwam 'm de gedachte verschrikken, dat ie krankzinnig zou worden, als ie zóó doorging. Ze zouden 'm opsluiten en dan hadden Flora en Maurice vrij baan. — Neen, dán liever nog dood, morsdood! Hij moest bedaren...., bedaren, vóór ie stierf, om koel z'n wrok te plaatsen en Flora's geluk te vernielen, als hij er niet meer zou zijn. Dát bleef zijn troost: bij zijn dood zij voor altijd óngelukkig!

Gewennen aan de doodsgedachte, die vooral 's nachts hem in z'n kwel-eenzaamheid overhuiverde, kon ie niet, maar toch al zich dwingen tot kalmer inzicht. Vroeger, veel vroeger, had hij ook wel bang en met wilde vrees over het doodsg geheim nagedacht, maar dan was toch telkens zijn onrust weggezonden in de triestige, stille onderwerping van Flora's leven. Nu genoot ze, leefde ze, leefde ze óp, kleepte zij zich heel mooi, werd ze bijna zoo fier en hooghartig als Louise tegenover hem. Ze beefde niet meer voor z'n woede-uitvallen. Ze viel niet meer flauw en sufte niet meer in haar schemerzaal. Ze genoot, genoot ruim; dat zag ie aan alles. En hij chagrijnde, voelde zich door jaloezie en onrust, z'n veilingpassie en koopziekte weggevreten. Juist haar genot maakte 'm dol! Dat kón ie niet hebben. Wat was hij nog voor haar? Toch niets meer! Maurice behandelde hem dikwijls met zachtheid, was vriendschappelijk en zij nooit meer. Daarom moest hij vooral met hém goed blijven, want *zijn* trots zou niet toestaan. dat *zij* hém bedroog. Maar de laatste maanden was ook dát geloof in 'm weggewankeld, warrelde angst z'n gedachten zoo dooréén, dat hij zijn eigen levensgevoel, zijn eigen uitingen en daden ook precies zoo bestaanbaar achtte in de natuur van Maurice. Hoeveel keer had ie niet Maurice met 'n fellen spotwrok gezegd, dat ie niets gaf om fatsoen, braafheid, eerlijkheid; dat

ie bedrog heerlijk vond als 't maar macht gaf en voordeel, veel voordeel. Hoeveel maal had ie niet tastend en tergend volgehouden, dat ie 'n schurk, geslepen en van groot vernuft, veel menschenlijker en hoogerstaand vond, dan 'n fatsoenlijk mensch, 'n braaf mensch met weinig slimheid. Want de braafheid was toch larie, valsche, gekunstelde oppoetsing van de onware natuur.

Nu was in dit geval Maurice de machtige. Door zijn persoon, zijn eigenschappen was Flora zoo veranderd, dol op hem geworden. Als ie nu eens bij zich-zelf dacht, wat hij precies zóó zou denken: „Wat kan mij die Soonbeek schelen? Wat heb ik met dien vent uitstaande? Hij zei toch altijd, dat braafheid onzin was, zwakte van geest, dat je mocht bedriegen, liegen, zooveel je wou, als je er je zelf maar niets anders dan voordeel mee deed! Hij zei toch, dat alles voor geld bukte! Liet ie dat nu eens probeeren bij zijn eigen vrouw.” 't Gevoel, dat zóó Maurice hoonend en sarrend 'm nu achter den rug kon beetnemen, joeg den angst zoo wild en woest in 'm op, als loei-windvuurvlammen. Want 't was waar! Hij zou zóó doen, precies zoo! En Maurice had 't recht, hem nu met z'n eigen handelen vast te nagelen aan zijn angsten, zijn verzet, zijn oproerige woede.

'n Week lang had ie rond-geloopt met 't vaste voornemen, Maurice 'n groote som geld aan te bieden, waarvoor ie zich moest verbinden, nooit, nooit meer 'n stap in z'n huis te doen. Hij zag van al zijn voordeelen, die hij zich met z'n gretige heb-zucht-verbeelding al had ingeleefd op Maurice en Louise, af, als hij dan maar wegbleef. Die jonge, driftige kerel, verlekkerd op luxe, nu hij zelf zoo lang 'n uitgehongerd bestaan had doorgemaakt, zou wel toehappen als ie geld zag, duiten. En hij.... behield z'n vrouw, zijn macht, en kwam weer terug in z'n eigen sfeer.

Maar op dienzelfden avond, toen 't voornemen nog stil in 'm warrelde, vóór 't er uit kwam, was Maurice toevallig, door 'n praatje over geldhulp zóó woest uitgebarsten en had hij zich zoo hevig verzet en z'n onafhankelijkheid zoo boven

alles uitgedrukt, dat de heele gedachte aan geldbieden stierf vóór de geboorte. Wel had Soonbeek erna even bepeinsd: al hij nu, ondanks z'n verzet, tóch z'n aanbod deed, wat zou er dan met hem gebeuren? Maurice zou dadelijk hevig opspelen, hem misschien zelfs afranselen willen en nooit meer 'n stap in z'n huis doen. Juist, juist, dan had ie toch ook 't zelfde resultaat bereikt. Maar wacht eens . . . liet ie in godsnaam oppassen! Als ie dát deed, was ie Flora voor goed kwijt; ze zou hem dán pas op schrikkelijke wijze schandaliseeren. De schande zelf kon hem niet zoo heel erg schelen, maar z'n macht, z'n macht zou breken door de blootlegging van die verhouding. Wat ging 't de wereld aan op welke manier zijn vrouw hem behandelde en hij haar? 't Ergste was echter wel, dat ze toch bij Maurice zou gaan. Ze zou dan heelemaal kunnen doen wat ze wou. En hij zou nog érgér gekweld worden van achterdocht en jaloezie, nog meer zijn macht over haar verliezen. En dan was ie niet alleen Flora kwijt, maar ook voor altijd Maurice, dien machtigen kerel, dien hij haatte en liefhad om z'n kracht, dien hij kon teisteren, slaan en tegelijk koesteren en bewonderen. En van alles bleef nog 't ergste wel: hoe zou hij ooit Maurice vrij durven zeggen, wat er in 'm ziedde en vloekte en angstte? Bij honderdmaal onbeduidender dingen — die hij ieder ander met 'n heeten spot in 't gezicht smakte, onder 'n satanisch wreed gesar van zijn glimlachmond — voelde hij bij Maurice, eer ze er al uit waren, een onzekere, bange verslapping van bedoeling. Hij zei 't wel, maar stotterde gekneusd, gebroken en verhakeld, telkens terugnemend en weer wat er bij plakkend en dan schuw kijkend hoe 't opgenomen werd. Maurice kon met 'm sollen, hij maakte 'n kwajongen van 'm, met 'n blikken sabeltje en 'n pluimsteekje op, van hèm en al z'n geweld. Neen, neen, hij zou 'm niet meer kunnen missen. Hij kon hem, zoo vlak in zijn omgeving, ook veel beter haten, vloeken in gesmoorden wrok, vernederen en op allerlei wijzen dwarsboomen. O! soms wou ie z'n dood wel, als ie bedacht, hoe Flora 'm door zijn invloed ontglipte. Dan hoopte ie, dat er eens iets verschrikkelijks met 'm gebeuren

zou ; dat ie plotseling 'n beroerte zou krijgen of bij 't wandelen onder 'n huis in aanbouw een steen op z'n hersens zou vallen. Maar hij voelde dat zoo iets toch niet gebeurde, nu zijn heete kwellingen van haat, venijn en jaloezie alléén dat wilden. Want al stikte ie van afgunst, zelfs op den kop van Maurice, ónder die wreede instinkten van verzet en woede leefde 't gevoel van vreeselijke slaafsche gehechtheid aan dien man. Neen, neen, hij kon niet, nooit meer zonder hem. En dan : liet ie toch vasthouden met al de taaiheid van zijn natuur, dat Louise hem zoo verbazend goed hielp op de veilingen. Wat kon hij, met haar kennis van antiek, niet voor schatten koopen ? Ze had er duizendmaal meer verstand van dan hij. Van oude schilderijen wist hij niets, zij alles. Zoo ook met al dat gekleurd Delftsch. Hij kon 't niet uit elkaar houden, en zij met 'n oogopslag : delftsch, japansch, chineesch, moorsch, oud-spaansch en de hemel mocht weten, wat al meer. Met haar alléén al was 'n groote, prachtige, winstenafwerpende zaak te beginnen. En de jongens Dorus en Dolfje dan voor 'n prikje op kantoor, ze laten werken tot ze blauw zouden zien. Hij kon wel drillen. Van dien mallen Frans, neen, daar moest ie niets van hebben. Met z'n kraakbeenderen, ja, kon je zeker geld verdienen op de kermis — maar overigens was 't 'n scharminkel, 'n dwarse, verwaande pijpsteel, die hem ergerde om zijn „ontdekkingen”, die hij iedereen opdrong.

Neen, Louise en de joggies en Maurice zelf, die kon hij gebruiken ; en dan maar smoren, smoren, alles, wat er in 'm gifte en bangde aan jaloezie, venijn en onrust.

Zoo had ie dan 'n poos z'n angst voor het verergeren van hun intiem samenzijn verborgen, al omsloop ie Flora en Maurice soms als een poes 'n muizegat. Met nerveus gebeef in al z'n leden was ie 'n sluip-jacht begonnen in de zakken van ál haar japonnen. Dwars door haar toilet-rommel had ie z'n greep gedaan. Met wel twintig kleine en groote sleutelbossen gewapend, uit z'n veilingboel opgediept, had ie al de slootjes van haar kastjes, van haar klein bureautje, haar kleeren-, haar linnenkast opengemorreld en ieder papiertje of briefje

dat ie tegenkwam doorsnuffeld. Tusschen haar linnengoed zocht z'n gloeiende trillende hand ieder hoekje, schaamteloos wreed er alles aan wagens. Geen japonrok werd overgeslagen, geen geheimzinnig weggemoffeld split vergeten. Zelfs voering en tusschen-voering betastte en bepluisde ie. Hij moest lezen, lézen, voor z'n oogen zien, of er in hun brieven toespelingen gemaakt werden op die intimiteit. Hij las verhit, telkens in spanning luisterend, of ie niet betrapt of overrompeld werd door Flora of een der meiden. Als 'n dief sloop ie door z'n eigen huis, loerend uit 't raam, achter de deur. Al de geheime laadjes van haar bureau had ie geleegd en doorgewerkt. Telkens wel 'n brief van hém, dien hij bleek en sidderend in een adem doorjachtte, maar niets, niets, dat dáárop sloeg; op hun verhouding. Hij moest goed toezien, alles weer heel natuurlijk ordenen. Was ie klaar, dan martelde wantrouwen in z'n eigen onderzoek hem weer met heete, nerveuze kwellingen van onrust. Als ie eens niet goed gelezen had door z'n angst, dat ie betrapt zou worden? Waarom moest ie zich zelf vertrouwen? Dan, ál bleeker en gejaagder, peuterde hij weer de slootjes open, begon ie weer opnieuw, zich huilerig voelend van woede en aftobbing, telkens gejaagder luisterend naar geluiden in de kinderkamer en de gangen. Maar ook weer vond ie niets. 't Waren korte briefjes van eenvoudige zaken. Eén briefje vond ie, waarop ie meende, dat in geheimschrift 'n paar woorden waren neergekrabbeld. Hij schrok, als had ie precies kunnen lezen, wat 'r stond. Schichtig stak ie 't bij zich. Dat moest z'n vriend de advokaat ontcijferen, al vroeg ie duizend gulden. Maar de advokaat, wien hij heel speelsch 't uitgeknipte strookje liet zien met 'n voorgewende onverschilligheid, schaterde 't uit. Wat doe je met Grieksch in je zak te loopen, nog wel 'n eersten regel uit de Odyssee. Hij schaamde zich, Soonbeek. Waar Odyssee uithing wist ie niet, maar wel, dat 't iets als 'n gedicht was. Dus ook dat mislukt, spijtigde 't in 'm! —

Toen had hem een eminent denkbeeld overrompeld. Als ie Trees, de fijn-sluwe, kraakzindelijke en knappe Trees, als ie die eens geld bood om te spioneer? Maar zou ze 't doen

en zou ze hem niet daarmee in z'n macht knakken? Zou ze hem niet vrij bestelen in 't huishouden? Hij zou geen macht meer over haar hebben.

Maar op 'n middag, haar alleen in de keuken ziënd vóór 't gaskookstel, had hij haar er ineens mee overvallen. Trees, uitgeslepen natuur, luisterde eerst heel verbaasd naar Soonbeek's gestotter en gedraai, keek verbaasd naar het blind sluiten en opentrillen van z'n oogleden. Hij bood haar 'n sommetje per week, als ze 't goed aanlegde. Trees, sluw, inhalig, vond 't 'n heerlijk buitenkansje. Ze was dol op duiten. Ze wou 't wel doen, maar hij moest dadelijk wat geven. — Daar heb je 't al, daar heb je 't al, huilde ie half in zich zelf. Wat zou Maurice of Flora zeggen, als ze dát eens wisten, dat hij ze door Trees liet bespionneeren, beloeren, achterna sluipen? Als Trees eens naar Flora toeging en haar 't heele zaakje verklapte? Maar 't was er uit, en hij kende de zuinige Trees, die voor 'n dubbeltje haar eigen vader verraden zou, te goed, dan dat ze 'n riks per week zou laten schieten voor 'n kletspraatje.

Hij was eigenlijk heel blij dat Trees loerde, want als die wat snapte, dan kon *hij* haarfijn vernemen wát er gebeurd was, zich veel beter en kalmer voorbereiden en veel vreeslijker zich voordoen vooral tegen Maurice.

Maar Trees, kanalje-meid, dacht er niet aan haar mevrouw te bespionneeren. Ze wist al lang, dat Mevrouw veel hield van den jongen meneer Fleury, dien aardigen man. En zelfs had ze al zoo dikwijls gezien hoe vaak ze 'm zoende. Dat durfde zij ook wel doen, als ie 't maar hebben wou. Ze wisten 't allemaal in de keuken en onder elkaar hadden ze er de grootste pret van, dat meneer alleen moest slapen. Ze haatten allemaal Soonbeek en Trees kon hem niet luchten. 't Was haar alleen te doen om dien schobbert een paar riksen te ontfutselen en verder kwam, van wat ze zag, haar geen stom woord over de lippen. Ze lachte stillletjes om de gebaren van angst, die hij maakte, als ze 'm vertrouwelijk toesprak over 't „zaakje”, waar de andere meisjes bij waren. Dan fluisterde hij in schrik wat voor zich uit, suste z'n vingers op de lach-lippen, perste

haar daarna groote geheimhouding af. Maar merken deed ze niets.

Plots begreep Soonbeek uit haar tartende lachjes, dat ze 'm bedotte. Hij brak af, giftig, met 'n schrille stem, vroeg haar geen woord meer. Hij was 'n stommeling. Waarom nu die sluwe, brutale Trees te vertrouwen? Wat ie nog alleen doen kon, was op Maurice letten, op z'n gezicht, z'n gedrag, z'n uitingen en z'n gefluister bij Flora. — Ach, 'n zoen, 'n zoen was maar stof.... kon 'm niks schelen, niks, niks.... Als dát, dát intieme maar niet gebeurde.... dán was 't erg!.... Dan was ie haar kwijt. Nu Flora hem weerde, werd de spanning, de zwijgkamp, de felle verbeterden wrok tusschen hen heftiger. Er moest iets losbarsten.

Er gebeurden rauwe dingen op Flora's kamer, waarvan ze, om den smaad, 't huiverend-gemeene en onmenschelijk-verlagende, nog nooit 'n woord met Maurice, met Louise gesproken had. Want Soonbeek kende zich zelf in niets meer, de eerste dagen, nadat ze 'm geweigerd had. Hij schold haar voor 't liederlijkste schepsel dat hij ooit ontmoet had. De vuilste, van haat en verniel-hartstocht doorsomberde namen gaf ie haar. Zijn in waanzin verhit, onbevredigd begeeren maakte hem schaamtelooser, wreeder, geniepiger, valscher en heftiger machtsmenschen dan ooit. Vóór haar oogen deed hij de gruwelijkste dingen in dierlijken drang, om haar als vrouw te kwetsen, te krenken tot in 't diepst van haar denken.... Dan schold ie op Maurice, satande hij los. Maar in rustige kracht bleef Flora zich beheerschen. Ze rilde en huiverde al erger van zijn doen, en toch voelde ze zich sterk en hoog tegenover hém. — Na den smaad, in haar eigen kamer ondervonden, eischte ze, dat hij een afzonderlijk vertrek voor zich zou inrichten, want dat ze anders schandaal zou maken.

Voor dat dreigement sidderde hij.

Schandaal, schandaal, als bij de Jordaansche, die 'm z'n goed niet wou teruggeven, toen ze niet meer afbetalen kon.... Neen, daar kromp ie voor, dat brak z'n macht, bracht hem in opspraak, nog buiten 't gepraat over z'n gewoeker. En hij

had tóch al te werken in 't lichtschuwe menschenleven. De meiden keken in 't begin heel vreemd op, maar Soonbeek verhuisde naar 'n andere kamer. Sarren deed ie haar toch nog wel, en soms kwam hij plots op grove wijze bij 'r binnenloopen, spottend met die fratsen van haar eigen man bannen, haar kwetsend en folterend, door allerlei intieme gevalletjes van hun eerste huwelijksleven, duivelig-kwaadaardig lachend, haar weer onder den neus te duwen. Maar als hij dan Flora's gezicht vreemd zag verstrakken, en in haar uitschietende stem dat vaste bevel-timbre hoorde, dat ie dadelijk zou eindigen of er kwam burengerucht, dan druilde hij sluiks af, aan de deur nog zacht-lief pratend, om de kinderjuffrouw te misleiden, die in de gang passeerde.

En juist nu, nú in zijn gedwongen onthouding, voelde hij een rillende begeerte naar haar lichaam. De hartstocht suisde hem in 't hoofd, 't woeste verlangen, dat geen bevrediging, alleen afstooting onderging. — Die witte hals, die blanke, zachte volle hals!.... hoe hunkerde hij naar 't streelgenot. Alsof ie kleine, heete teugjes zoeten wijn inslurpte, zoo gloeide 't verlangen hem op de tong, al maar proevend in zelf-bedwelming.

Hij smeekte, schreide, vloekte, raasde, niet meer gevend om schandaal en burengerucht, maar Flora bleef weigeren in zwijgenden hoon. Eens had ie gemerkt dat Flora weifelde. Toen was ze bijna overwonnen geweest door zijn gemartel. Ze zag hem als 'n gewonde gek om haar heen jagen, met dolle oogen en woesten schuimmond. Z'n stem heeschte van passie, smeekte week en hilde bang. Even voelde ze verteederding door zijn lijden en zijn akelig, snikkend mannengehuil, dat ze niet kón aanhooren langer. De smart vergroefde z'n gezicht tot 'n vaal-grauw masker van verwrongen begeerte, vrat wég z'n lachmond. Hij naderde haar, en ze voelde zich bezwijken. Maar toen hij haar zoende met 'n hitte, die haar half stikken deed, en ze plotseling weer z'n adem rook, die haar de keel inwalmde, als de bedorven lucht van 'n zieke kaas, kromp ze terug van walging, duizelde van zelf-schaamte, vluchtte ze in de kinderkamer.

Dien smaad en afstooting kon ie haar nooit meer vergeven. Al heeter wrokte z'n haat, gromde het dieper in z'n hart. In machteloze ellende verdoemde hij zich zelf en alles wat om 'm heen leefde. In 'n stuipachtige uitstooting van woede was hij toen, zich zelf vergetend, naar 'n prostituée gegaan en had daar zich in een giftige zinnekoorts uitgeleefd.

Daarná eerst was de angst in hem gekild voor ziek worden en doodgaan. En in dát angstgevoel waren losgerafeld allerlei kleine vreesjes en benauwinkjes, die hij vroeger zoo goed van zich kon afzetten en overwinnen. Nu beklemden ze zijn denken. — Daar was nu weer dat verdriet over z'n kaal hoofd. De dokter had hem gezegd: Loop met je blooten kop waar je kunt, dat bevordert 'n goeie huiduitwaseming en je kuifje zal je nog lang houden. Waar ie was deed ie dan ook dadelijk zijn hoed af: in trams, op bureau's, bij kennissen. 's Zomers liep ie altijd met z'n hoed in de hand op straat, uren achtereen. En met 't grootste genot voelde ie dan onder 't wandelen, dat de luchtigheid z'n kuif moest redden. — Zelfs had ie 't 'n paar keer met haarmiddelen geprobeerd. Hij had 't geld er voor uit z'n zak gescheurd; en hoewel hij ze uitschold voor vodden, kwakzalverij, wou hij toch eens probeeren. Maar 't hielp niet. Hij had gedacht, in brandend verlangen, wonderen te zien gebeuren op z'n biljardballig-gladden schedel, rond z'n kuifje; maar 't bleef er vlossig. Toen, in woesten wrevel, giftig op zich zelf dat ie geld vermost had aan die vodden, smakte ie z'n fleschjes in de gracht, wou ie met die vieze kwakzalverij niets meer te maken hebben. Bovendien was ie Flora nu toch kwijt. Voor haar eigenlijk had ie weer z'n kalen kop willen zien begroeien. Maar zij wist van alles, van z'n vroegere maagkanker, waardoor nu nog z'n adem ziek was, van z'n kuif, van z'n kwalen-angst.... Nu was ie háár kwijt; werd 'm ook dát onverschillig.

Neen, als ie alles heel goed bedacht, dan bleef Maurice nog de eenige, die Flora weer tot hem kon brengen. Hoe dikwijls had Maurice 'm vroeger niet gezegd: Soonbeek, je behandelt je vrouw heel grof, je bent 'n bruuft tegenover haar. Je kwetst

en krenkt haar in alles. Zie toch uit ! Een vrouw is geen veiling-makelaar. — Toen had ie er om geschaterd. Maar nu, nu schaterde ie niet meer.

Nu zou ie Maurice weer aanklampen, nederig en wat bang voor z'n spot, 'm vragen, wát ie Flora zeggen moest om haar weer te zien veranderen. Wél zou voor hem dat nederigheids-gedoe 'n vreeselijke toer zijn en dat gevraag, waarmee ie z'n heele macht op Maurice verloor, 'n verdoembare karwei. Want dán moest ie ook bekennen, dat hij *wist*, hoeveel Flora van Maurice hield. Dat knakte hem 't ergst. En ook dat Maurice wist, hoe ze hém schuwde. Toch zou ie zeggen, zachtjes, en ontdaan, wat Flora eigenlijk scheelde, hoe vreeselijk ziek ze eigenlijk was. Hij zou dan wel schrikken, en ook z'n overmacht op hem, door al dat nederig gevraag, veel lager aanslaan. Als de kerel 'm nou maar niet financieël ging overbluffen, dreigen, nu hij zelf wist hoeveel zijn invloed op Flora waard was. Ze waren zoo brutaal en zoo grillig, die kunstmakers, en ze wentelden zich toch graag in pretjes en materiele genotjes, al kwaakten ze iets dat geen sterveling verstond, van God en liefde.

In dat onrustig gedenk, heen en weer slingerend tusssen z'n drang om weg te stooten wat hem hinderde en naar zich toe te halen wat hij noodig had, leefde ie 'n poosje voort, tot op den middag, dat ie van de veiling even heel onverwacht naar huis stapte, om de maat voor een kast op te nemen. In de gang zag ie hoed en jas van Maurice. Zonder goed te weten wat ie deed, was ie dadelijk sluipzacht naar de zaal geloopt en had ze verrast. Of verrast niet. Maar de schrik van Maurice en 't bleke gezicht van Flora verklaarden hem inééns al hun intimiteit. Hij was zelf in elkaar gekrompen. 't Eerste oogenblik had ie op Flora willen afspringen, haar van de chaise-longue sleuren en afranselen, dat ze kermen en smeeken zou voor z'n voeten, afranselen tot ie niet meer kon. Maar na de weg-duizeling van z'n eerste schrikdrift, zelf niet beseffend wat er eigenlijk om 'm gebeurde, moest ie toch bekennen dat ie niets onbehoorlijks had gezien. Wie moest ie beschuldigen ?

Hij had wel aan alles gevoeld, aan de schrik-stilte, 't nerveuze gekijk van Flora, dat ie hen gestoord moest hebben. Maar waarin? Als Maurice juist eens bezig was geweest haar te verklaren dat ze naar haar man terug moest gaan? Maar met die zich-zelf-geruststellende praatjes kon ie zich niet langer dan wat minuten bedotten. Er was iets gebeurd, juist even vóór ie inkwam. Dat móest ie weten.

Dienzelfden avond was er 'n hevige ruzie tusschen Flora en hem uitgebarsten. Als 'n wild dier had hij Flora bestormd en haar met 'n giftigen ruk op de chaise-longue gesmakt. Met 'n huilende stem, als van 'n krankzinnige, wiens kleeren in brand gevlamd zijn en die pijn-kreten uitsmart in zingende gillen, had ie 'r gevraagd wat ze met Maurice uit testaan had. 't Groene vuur van z'n valsche gluipoogen lichtte óp als van 'n kat in 't duister.

Maar Flora liet zich niet overschreeuwen. Dadelijk was ze van de chaise-longue opgesprongen, zei ze 'm, dat de toon, waarop hij haar ter verantwoording riep, zoo in-gemeen en laag was, dat zij geen woord, geen letter zou spreken, al dreigde hij haar ook te worgen. Ze zou zwijgen, zwijgen op zoo'n verachtelijken aanval.

In 't eerste moment van haar verzet, waarin ie weer hoorde den vasten klank van haar bevelende stem, die 'm altijd zoo bang maakte, schokte de dolle drift door z'n hoofd, zag ie zoo giftig-waanzinnig naar haar óp, dat ze even terugweek, 'n verpletterings-slag vreezend.

Wilde drift schroefde hem de keel dicht. 't Paars-opzwellend aderenweb langs z'n slapen giftigde al zwarter-rood, en wrangwreed sneed de lach om z'n bleek-bevenden terg-mond. Z'n kleine smalle schouders schokten, en z'n wimpers trilden snel-nerveus als was 'n vonk z'n oog in geschoten. En soms bleef hij plots zoo wijd-strak staren, dat Flora er koud van werd, rilde en weg wilde. Maar haar toon had hem geknakt, veel meer dan ze zelf vermoedde. Want al z'n trots, z'n hoon-heftigheid wankelden in 'm. Hij voelde zich gebroken door de kracht van haar houding, den vast-uitdagenden verzetklank van haar

stem. Dat was de bevende, nerveuze en verweekte Flora niet meer ! Dat was een brok Maurice ! Aan iederen trek in haar gezicht zag ie dat dié vrouw 'm niets, niéts zou zeggen. Daarom moest ie liever nu maar bedaren, kalmer haar toespreken, over heel andere dingen ; misschien zou ie later wel iets van Maurice hooren.

Hij wachtte, wachtte op 'n gelegenheid. Maurice kwam de eerste week niet opdagen. Wel Louise, met wie hij nog 'n paar dagen op de veiling had door te brengen. Háar durfde hij heelemaal niets vragen. En toen ie even, bang voor 't antwoord, vroeg waarom Maurice de heele week weg-bleef, keek Louise zoo onwetend, dat ie geen antwoord van haar meer verlangde. Ze wist niets, niets. Dat zag ie, polste ie zacht, slinks, langs honderd omwegjes. — Toch durfde ie niet naar Maurice heengaan. — Weer zou ie 't met Flora probeeren, maar nu heel zacht, heel bedeesd, want ze sprak, na z' hevige eerste uitbarsting, geen woord met hem, maar al sterker en ongenaakbaarder werd ze voor hem in haar afzondering en haar trotsch zwijgen. —

Op 'n avond, juist even voor zij naar haar slaapkamer wilde gaan, vroeg hij, liefdoenerig en verweekt door z'n machteloosheids-besef, met z'n ouë zachte maniertjes en kleine gejaagde gebaartjes, of ze 'm nog iets zeggen wou van dien middag. Maar ze keek hem met zoo'n walging en trots aan, dat ie groenbleek van schrik en woede de kamer uitholde. — Hij voelde zich getemd, gebroken, klein gemaakt door een sentimenteele, zwakke, zieke vrouw ! Waar was zijn macht, zijn onbarmhartige macht ? 'n Vrouw waarvan de dokter gezegd heeft dat ze dát had, dát vreeselijke.... maakte hem nu tot een ellendigen stumper ! —

Of ze hem haatte, kon 'm eigenlijk niet eens meer schelen, als dat ééne ding 'm maar niet ontzettend martelde : wat er gebeurd was dien middag vóór hij plotseling verscheen. — Dat zij Maurice liefhad, wist ie, gaf ie niet meer om, bleef maar woord-gezanik, anders niets. Zelfs mocht ze 'm kussen en hij haar ; zou hém niet deren, als dat ééne intieme maar

niet gebeurd was. Want dan kon ze nooit meer *zijn* vrouw zijn. Dat zei hij zich wel honderd maal per dag.... altijd zich zelf er mee temperend. — Wat gaf hij om eergevoel en smaadgevoel! Larie, zuivere larie. Met die geestelijke minachting voor zoo'n mensch-beschouwen lapte ie z'n zolen. Als ze zich maar niet had overgegeven. Want dan was ze in niets meer te vertrouwen. De angst daarvoor vrat 'm z'n rust weg, stookte razernij in z'n hersens bij tijen. — Daar tegenover 't sterke zwijgen van Flora, de onwetendheid van Louise, 't wegblijven van Maurice. 't Was om ineens stapelgek te worden.

Zelfs z'n veiling, z'n goddelijke, alle genots-passie inslurpende veiling beroerde 'm nog maar alleen als ie in 't lokaal stond. Maar daarbuiten zag ie Flora, Maurice, joeg de angst voor den dood, de jaloezie, de heete achterdocht een wilden, warrelenden, kwellend-smartelijken jammer in hem op, dat ie wel had willen gillen langs de straat van wanhoop en benauwing. Telkens zag ie voor zich 't schande-lijf van de prostituée, zijn eigen uitspattingen dien eenen nacht, en telkens 't zwijg-gezicht, de trotsche minachting van Flora. En tusschen z'n angsten voor sterven, voor geldberging, voor 't ééne intieme dat gebeurd zou kunnen zijn, 't vreeselijke zwijgen en wegblijven van Maurice. —

Na veertien dagen Maurice niet gezien te hebben, kon hij 't niet langer uithouden, stapte hij naar diens woning en vroeg 'm wat er toch gebeurde. Hij vroeg zoo schuchter, zoo ontdaan en met zooveel bangheid in de overal-rondkijkende en toch niets ziende oogen, dat Maurice hevig meelij kreeg met den stotterenden demon Soonbeek, nu zoo klein, nietig, verschrompeld van angst en gedweeheid, in gluiperige onderdanigheid vóór hem staand. Was dat nu dezelfde brutale, onkiesche, altijd opjagende, altijd vragende en nooit luisterende Soonbeek van z'n eerste ontmoeting, met z'n terg-mond en z'n vreeselijken glimlach, z'n geldmacht en z'n wrokkige verdoemings-natuur? Maar hij kón zich niet wreken op dien man, nu hij zoo laf wegschrompelde in eigen benauwingen. Maurice wist

eerst niet goed hoe zich te gedragen. Flora had hem gerust gesteld. *Zij* wilde Soonbeek spreken. — Toen wist Flora nog niet dat Soonbeek zoo woest zou uitvallen. — Wel had ze Maurice gezegd, dat die niet eerder zou komen dan ná een schrijven van haar te hebben ontvangen. Maar ze kón niet schrijven. Ze was zoo gekrenkt, zoo allerdiest gekwetst door Soonbeek in haar innigste vrouw-gevoelens, dat ze er niemand, zelfs Maurice niet, van spreken durfde. Zoo liet ze 'm onwetend van wat er tusschen haar en haar man gebeurd was. — Nu kwam Soonbeek hem vertellen, dat Flora bekend had hoeveel liefde ze voor Maurice voelde en dat ze om niemand ter wereld zooveel gaf als om hem. Buiten haar kinderen en Maurice had ze niets. —

't Kostte Soonbeek pijnigende moeite zoo iets te bekennen, al loog ie dat ze 't nu gezegd had; al verzweg ie dat Flora met hevigsten hoon en verachting hem nu den rug toedraaide; al zei ie niets van zijn uitbarsting tegen haar, van die woedekrankzinnigheid, waarin hij haar 'n zoo fellen smak op de chaise-longue gegeven had.

Maurice hoorde hem verbaasd aan. Waarom spotte ie nu niet met de liefde, 't woordgeschwärm van Flora, zooals ie altijd deed? Waarom was ie zoo klein, nederig, bang? Zat daar weer 'n gemeen sluwigheidje achter? Hij zou toch 'n beetje op z'n hoede zijn. Toch kwam 't niet in 'm óp, dat Soonbeek loog, dat Flora heelemaal niet gesproken had. In Flora's bekentenis voelde Maurice 'n innigste eerlijkheid. Ze wou niet dulden dat haar Maurice zich als 'n klein bedriegertje moest laten afstraffen door Soonbeek. En nu had ze hem de gelegenheid ontnomen de schuld van 't gebeurde op zich te nemen. Daarom verbood ze hem ook bij haar te komen; had ze niets geschreven; kwam nu Soonbeek zoo nederigjes hierheen, met klamme woordjes van angst en gedweeheid. — Zoo loste Maurice de houding van Flora en de kleine onderworpenheid van Soonbeek op. — Maar Soonbeek was nog lang niet waar hij wezen wou: van Maurice vernemen of dát, dát intieme gebeurde tusschen hen. Nu moest ie met slinksche

draaiingen en teruggekrabbel hem toch zien duidelijk te maken, dat Flora hém daar niet over gesproken had en dat ie juist *dit* feit wilde weten. Hij wist niet hoe te beginnen! Dat vaste, diepe, rustige kijken van Maurice! O, hoe haatte hij dien sterken kerel heviger dan ooit! Z'n tong was verlamd. Hij stotterde. Durfde ie dan niet vragen, vragen met woeste, uitkrijschende stem dát, waarop ie recht had? Was ze dan niet zijn vrouw?

Soonbeek wou zich kracht geven door zelf-opwinding, sterk maken door opzuiging van nieuwe haat-indrukken, door herdenking van woede-stuipen, die hij al doorstaan had. Maar toch bleef de angst in 'm rillen, dat Maurice plotseling aan z'n aarzelingstoon, aan z'n beefstem zou merken dat ie loog. Eindelijk, na geflikflooi, na honderd draaierijtjes en aarzelende overwegingen dat ie te veel zei, te veel losliet, dan weer dat ie juist niet genoeg sprak en te weinig losliet, was er iets zoo mals uitgestameld, dat al 't gesprokene in kronkelige verwarring opeenhoopte. Dat verlangde ie juist. Maurice moest maar raden wat hij wou, moest maar onder die verstotterde praatjes, die dwarse, schuchtere, verbrokkelde uitingen, naar zijn bedoeling tasten. Hij zou wel begrijpen. Dat zag ie, voelde ie dadelijk.

Maurice voelde zich 'n beetje opgelucht, nu Flora niet geduld had, dat hij als een klein mispuntje en bedriegertje door Soonbeek kon worden aangeblaft. En daarom luisterde hij rustig naar 't sluwe, gejaagde woordgekronkel van haar man; diepte hij daaruit, diens verlangen om te weten, te weten of dat gebeurd was.

Toen met 'n enkel woord zei hij dat Flora een zijner innigste vriendinnen was, maar dat er tusschen hen niets anders bestond dan groote sympathie.

Met 'n wilde vreugd drukte Soonbeek plots Maurice de hand. Zoo woest-goedhartig, kleindoenerig en joviaal had hij Soonbeek nog nooit gezien. Zou in die wreede, hardvochtige woekerziel dan toch meer ménsch leven, dan ie ooit vermoed had? — Maar Soonbeek liet hem geen tijd tot nadenken. Hij

overrompelde hem al weer dadelijk met allerlei vragen en vraagjes. Hij dempte zijn schelle stem, z'n klankbuigingen er in; hij deed lief, zacht, bedeesd. huichelde, smuigerde, uit drang en uit berekening. Weer begon ie maar half te luisteren onder z'n „ja-hm's", in zich zelf uitdenkend wat-ie nu wel doen zou. Hij joeg Maurice óp. Geen tijd mocht ie 'm laten voor zelf-peinzerij; dan zou ie weer van gedachten kunnen veranderen. Daarom maar vragen, overrompelen, bezighouen. Wat moest ie doen, vroeg ie, om Flora weer voor zich te winnen? Moest ie haar zich kostbaarder laten kleeden? Moest ie meer partijtjes geven? Ja, ja...., hij zou 't doen, beslist doen, beslist, beslist! 't Was misschien verkeerd van 'm om zóó vast te houden wat ie had!.... 'n mensch leefde toch maar eenmaal!

Hij snaterde, snaterde zonder ophouden, woelig, verhit, ieder woord aangekitteld door z'n versmoorde vreugd, dat 't èrge, 't allerergste *niet* gebeurd was. Hij had Maurice wel kunnen zoenen, zoenen! 't Was 'n pracht van 'n vent, 'n kerel zooals geen tweede bestond! De levenslust stootte weer hoog in 'm óp. Hij zou Flora wel weer winnen, nu dat, dát niet gebeurd was. Hij bleef nu toch de baas!.... haha.... hihhi! dát had Maurice toch niet gedurfd!.... die kerel!.... die vrouw!.... goeie grut!.... Hij zou ze ook alle twee geworgd hebben!.... alle twee!.... hihhi! wat 'n laffe kerel! o.... die toch niet durfde!

Hij ratelds weer door, joeg óp, zei zinneloos-wilde dingen, dol-uitgelaten, zonder ze zelf goed te hooren. 't Kookte in 'm, 't raasde! Hij kon wel springen van vreugde. Maurice duizelde onder z'n schuimenden woordenvloed. Soonbeek wist zelf niet meer wat hij zei. Hij moest, móést spreken. Hoe lang had ie niet alles in zich verkropt! Huilen of spreken, lachen of dansen, was 'm nu allemaal 't zelfde. Hij luchtte op, smeed al z'n ellende-angsten van zich af. Wat dood?.... dood?.... nog lang niet.... goeie grut! nog lang niet! Die grap met die meid? nou ja.... was 'n grap! Zou ie niets van krijgen! 'n grap, 'n leuke grap, die hij nog wel herhalen durfde. Als

ie maar goed uitkeek en oppaste !.... hihhi.... 'n grap !.... heerlijk geweest ! heerlijk.... heerlijk !

En tusschen z'n gesnater, dat maar aanschuimde en weer wegsmolt, zonder dat ie zelf merkte hoe nerveus hij Maurice maakte, kwam ie weer op z'n houding tegenover Flora terug, wat ie toch moest doen om haar weer te winnen.

Dat stuitte Maurice al heviger. Hij kreeg nu 'n gevoel alsof ie Flora alleen liet staan tegenover den klammen greep van dezen gedrochtelijken sjaggerman, die zijn geluk, zijn rust, zijn ziel verwoekerd had in den razenden waanzin van z'n egoïstisch demonisme. Waarom deed ie zoo lief, zoo nederig juist nu, zoo stuitend en irriteerend klein ? Toch alleen om z'n angsten, z'n wroegingen te verzachten, z'n hebzuchtige kwellingen te temperen ?

Maurice begon kort en streng, met verscherping van stem te zeggen, dat Soonbeek alleen door 'n vrij laten uitgroeien van Flora's natuur misschien op wat meer eerbiediging van háár kant kon rekenen. 't Was wel tragisch dat Soonbeek, die altijd zoo venijnig spotte, zoo in moord-woede kon schelden op wat haar lief was, op wat haar een droef maar zacht geluk gaf, dat diezelfde man nu zoo sidderend en smeekend om wat genegenheid tegenover haar kwam te staan. Hij moest haar niet zoo aanblaffen, zich niet abrutiseeren en haar niet sluwigjes kontroleeren. Dat schraperig-wantrouwelijke bracht juist fel verzet in Flora.

Soonbeek, gek-blij nog na Maurice's bekentenissen, stemde alles gretig in. Hij begreep dat hij nu heelemaal van Maurice afhankelijk was, dat die alleen door z'n invloed hem Flora weer terug kon brengen.

Maar den volgenden dag voelde hij zich alweer lekker-veilig in z'n oude machts-theorieën, koesterde ie de heerlijke zelfzucht van zijn vroeger leven. Precies zoo moest ie weer worden en doen. Nu toch dat érge tusschen Flora en Maurice niet gebeurd was, wrokte de verachting weer in 'm over eigen toegeeflijkheid jegens Maurice en Flora. Waarvoor was ie bang, benauwd ? Had hij niet al de macht, 't geld ? — Woedend,

helsch-woedend kon ie op zich zelf worden, dat ie 't zoo klein, zoo nederig had laten liggen. Hij, met z'n macht en z'n geslepenheid; hij half vernield en verstumperd door de passie van een zwakke vrouw, een schepsel dat hij vroeger om zijn vingers kon draaien, die voor 'm sidderde als ie wat driftig uitviel! Hij, overheerscht en de les gelezen door 'n jongen kerel, die geen duit in de wereld bezat; hij, gebroken, bespot door twee menschen, die zonder hem geen week rustig konden bestaan! Waarom ook moest ie dien vent in huis brengen? Hij had zich zelf geknakt, vermorzeld. Hij had vooraf moeten begrijpen, dat een vrouw als Flora op zoo'n langharigen kerel, met zoo'n snuit, verliefd moest worden. Hij was stom en blind geweest en gek. Hij had ook eens willen laten zien, dat ie met „knappe koppen” bevriend kon raken. Als 'n uitdaging, 'n wilde tarding, had ie Maurice voor haar verbluffte oogen gebracht, en nou was ie zelf de dupe. O! nog zooveel meer was er bij gekomen! Maar nu zát ie er mee. Hij vocht met zich zelf; 't gifte in 'm, wreed en rauw. De woede neep 'm pijnlijk, schrijnend door de borst. Hij zou zich zelf hebben kunnen ranselen met genot en wellust.

Op z'n kantoor viel hij woedend uit, omdat ie 'n wandkalender scheef zag hangen. Hij ergerde zich aan alles: aan 't door den neus ademen van z'n bediende, aan 't gekraak van z'n eigen schoenen, aan 'n paar onnoozele schrampjes op den knop van z'n brandkastdeur, aan honderderlei kleinigheden, die hij anders nooit bemerkte. Die uitbarstingen luchtten hem op, en de heete prikkeling van drift schokte in hem uit tot stil huilen. Dan beefde de hoop in hem, dat ééns toch Flora wel terug zou keeren, dat ze 'm zou roepen, roepen.... dat ie 'r dán.... dán zou neerduwen en ónderdúwen als nooit te voren.

De jaloezie, de spanning en driften, waarin ie 't laatste half jaar leefde, hadden z'n zenuwen toch hevig geknauwd, vooral de in 'm opgeduisterde angsten, die z'n rust tergden en speelden met z'n kalmte. Hij kon geen twee minuten ahtereen meer bedaard op zijn stoel blijven zitten. Dat durfde

ie niet. Dat rustig vouwen van z'n ledematen maakte hem dol van nerveus verzet. Neen.. nu.. niet zitten! Loopen, staan, steunen, tegen iets aanhangen; maar in godsnaam niet zitten! Bij iedere beweging tot rust in 'm, voelde ie dadelijk een tegen-actie, 'n kriebelige verhitting naar onrust. Hij werd zoo navrant opgejaagd, zoo korzelig lichtgeraakt en zoo suf soms, dat ie dacht krankzinnig te zullen worden. Dat bangde dan heet in z'n hoofd. Hij sliep niet meer. De dokter drong 'm rust te nemen. Maar dat leek hem de felste foltering. Hij slikte bromkalie, nam lauwe baden. De dokter wou verslapping, ontspanning van z'n zenuwen. Hij knipperde zoo hevig met z'n wimpers, en de maagkrampen vlaagden weer op, kronkelden 'm tot 'n menschen-tronk inéén, gespleten van pijnen. Maar niet één der middeltjes hielp. — Soms voelde ie om half negen 's avonds al slaap. Dan kroop ie dadelijk onder de dekens. Maar precies half elf werd ie weer wakker, hoorde ie juist Flora naar haar slaapkamer gaan. Wild begeeren en angstig-zich-zelf-terughouden worstelden in hem. Hij bleef dan liggen, op z'n rug, of plots zich tien, twintig keer van linker- op rechterzij verwoelend, meedraaiend z'n heeten warrel van kruipende en stekende gedachten. Er bleef 'n zware druk op z'n oogen, en 't geprikkeld van de oververmoeienis joeg vuur in z'n klamme handen. Maar geen sekonde meer vatte ie den slaap. Soms kreeg ie dan z'n doods-visioenen en zijn nerveuze angsten om 't móeten-loslaten van z'n rijkdommen. 's Morgens stond ie op, gebroken, koortsig-verhit, met 'n loome vermoeiing, die in z'n beenen zakte als gewichten-vracht.

De verkoopingën waren afgeloopen, en Louise had hem prachtig geholpen. Door haar aanwijzingen had ie al enkele winsten gemaakt, die hij, alléén werkend, zelfs in geen half jaar zou hebben behaald. Of ie wel goed had gezien, dát ie met zoo'n stelletje menschen schatten kon verdienen! Als Flora er nu maar niet tusschen in dreinde. Al de pannen, oue stoelen en 't kaduke meubelrommeltje, dat ie hun gestuurd had, kreeg ie nu door haar hulp er wel honderd keer uit. En ze begonnen al af te lossen 't geld, dat ie voor Maurice aan

schuldeischers betaald had. — Toch stiekem houden, vooral voor Flora, want die zou 'm uitschelden dat ie z'n eigen vrienden bewoekerde. — Mocht ie dat niet doen? Hoeveel zorg en onrust had die Maurice hem al niet gegeven? Mocht hij nu niet door zijn vrouw verdienen? Waarom dat zeggen? Hij betaalde Maurice maandelijks z'n salaris voor z'n artikel-tjes. Ze kregen behoorlijk hun geldje en ze konden precies uitkomen. Wat wou hij vooreerst meer? Bij hem kon ie muziek maken. Bij hem kon ie lekker eten. Daar zorgde Flora wel voor. Bij hem kon ie alles! Toen *hij* den leeftijd had van Maurice, lag ie krom onder 't zwaarste werk!

II.

Maurice en Louise kwamen lang niet zoo vaak meer op de Heerengracht.

Flora, die wel vermoedde dat Soonbeek Maurice had aangesproken, wou er niets van hooren. Ze leefde in lustelooze melancholie en onverschilligheid voor alles wat om haar heen gebeurde. Soonbeek keek ze nauwelijks aan. Ze hoorde hem boven haar hoofd, op z'n slaapkamer heen en weer loopen, altijd in beweging zijn. Ze hoorde z'n zuchten, z'n stil gekreun, soms z'n giftig onderdrukt mannengehuil, maar 't deed 'r niets meer. De kinderen kon ze dagen lang koesteren, omhelzen, er mee spelen, en als haar energie dan weer uitgeput was, bekeek zij hen van haar chaise-longue, traag en hangerig. Ze voelde zich meestal weer oververmoeid, duizelig en de flauwten keerden terug. Alleen als Maurice kwam leefde ze op. Dan schoot 't grijze vuur weer in 'r oogen, sprak ze, vroeg ze, lachte en vroolijkte ze, speelsch en gelukkig als 'n kind aan 'n zonnige zee.

Maurice deed alles om niet met haar alleen te blijven, maar als 't soms toch zoo uitviel, dan omhelsde ze 'm met een razende, hartstochtelijke innigheid. Dan stortte ze al haar passie en verlangen over hem uit, wist ze niet wat ze 'm doen moest

in wilde liefdesvervoering. Dan smeekte ze 'm bij haar te komen, haar te koesteren, in z'n armen te nemen; dan bedelde ze om 'n troostende liefkoozing. Dan moest hij zeggen, dat ie 'r nooit alleen zou laten, dat ze zou doodkwijnen, wegsterven, als ze hém niet zag, hem, hém alleen! Hij mocht 't beoordeelen hoe ie wou, als malle, sentimenteele frasen, als zij, zij maar wist voor zich zelf, dat Maurice haar heele leven was. — Dan verteederde zij hem met haar zachte fluisterstem, met 't golvend smeekgeklank er in; dan zwijmelde weer iets om 'm, de theegeur en de zoete dronkenschap van haar vervoering; brak ze al z'n voornemens van kracht en 't verlangen om zich los te scheuren uit haar omgeving. Wat vond ie 'r dan weer mooi, blank, blond. — Hoe verrukkelijk deinde 't leven toch aan en terug in zoo'n bezwijming; wat werd alles vaag en mistig, en als 'n droom van nevelig, zangerig vér mooi.... Dat samengroeien inéén van hun blik, dat zacht zingen van 't stilte-lied, dat omkronkelen van elkaars verlangens...., 't zachte zwelgen van de ziel.... Maar dan plots schokte 't in 'm op.... 't verwrongen pijnlijk glimlach-gezicht van Soonbeek, z'n beefoogen, z'n krampige mond, doortrild van ingehouden snikken. Zacht weerde ie 'r af, bracht ie bezinning in 'r woeste uitgelatenheid. Dan sprak ie over 't gemartel van Soonbeek, z'n jaloezie-vlagen, z'n angsten en stuiptrekkingen. Flora wou daar niets, niets van hooren. Wat kon haar Soonbeek schelen, die gedrochtelijke, vreeselijke man, die haar gekrenkt, gesmaad, vernield had en behandeld als 'n lichtekooi. Nee, nee, ze haatte, verafschuwde hem,.... hij was 'n duivel!

Hartstochtelijker raasde ze in vervoering uit. Maurice voelde zich weer wankelen, onder 't branden van haar adem op z'n mond. En toch wou, wou ie niet ondertuimelen. Dan sprak ie stamelend van Louise. Dadelijk liet ze 'm los, schuchterde ze terug.... Ja, ja. O, die vrouw, dat was pas 'n mensch! Voor die, voor die alleen wou ze wijken. Voor die had ze 'n diepe vereering. Louise, dat was 'n zachte, heerlijke vrouw, die haar leed zoo stil droeg, en 'r nooit, nooit nog 'n hard woord

gezegd had, hoewel ze wist hoeveel ze van Maurice hield, hoe lief ze 'm had. —

Tegen dien tijd verscheen Maurice's boek. In 'n groot weekblad stond eenige weken later al 'n geestdriftig artikel van 'n zeer begaafd jong schrijver over zijn werk. Hij prees Maurice als een ontzaglijk talent, dat, eenmaal tot volle rijpheid gekomen, de heerlijkste dingen zou geven voor de kunst.

Even keek Maurice op! Hij kende dezen beoordeelaar niet persoonlijk, maar wel als schrijver, als 'n onafhankelijk, zeer scherp ziend en oordeelend kritikus, 'n hartstochtelijk vaandrager der nieuwe school.

Z'n boek werd 'n groot succes. Flora jubelde als of zij het geschreven had. Louise wou geen kritieken lezen. Wat had ze er aan, zei ze. Ik weet tóch wat in Maurice leeft, beter dan ooit de beste kritiek me kan laten voelen, zei ze schuw en zacht.

Soonbeek toonde zich heel trotsch, was druk in de weer met gelukwensen. Hij wist 't wel! Maurice werd schatrijk, schatrijk.... als ie maar geduld had! Hij was verlekkerd, vergrootte en verkleinde in twee elkaar opvolgende minuten de beteekenis van 't boek.... eerst als 'n gebeurtenis, daarna als 'n grappig feit, dat over blaadjes papier zooveel bombarie gemaakt kon worden in ons landje, waar niemand 'n boek kocht. — Hij kwam weer 'n beetje in z'n tartend macht-zwaar doen. De briefkaart, waarin Flora 'n abonnement op 't weekblad besteld had, na de kritiek, kreeg ie toevallig in handen en dadelijk verscheurde hij die tot snippers.. Maurice bekeek ie met eerbied soms, nu ie zoo maar in de krant stond. 't Was dan toch waar! En iederen dag werd er wat verhaald over 't boek. Zelfs Frans, z'n zwager, kwam met nieuwtjes thuis. Hij verkwezelde wat geestdrift, werd zelf 'n zwaar, gedachte-,ontdekkend" bewonderaar van Maurice. —

Na 'n paar weken voelde Maurice niet de kleinste emotie meer voor de meeste dingen, die over hem geschreven en gezegd werden, al nam hij er ook kennis van. Hij wist dat ie nu juist te werken had, te werken; dat ie moest doen samengroeien z'n heele ziel en innigste leven met z'n kunst, waarin

de hoogste bevrediging voor hem lag. Hij moest 't genot van 't groote werk ondergaan. Hij voelde nu, er nooit meer zonder te kunnen! Hij had 't almachtige leven te veroveren, 't leven dat 'm soms den walm van 'n abattoir, dan weer de zoete geuren van 'n zonnigen rozentuin toewoei. — O! z'n laatste snik zou voor zijn werk, voor de schoonheid zijn!

Flora kwam veel vaker weer bij 'm thuis. Ze bleef soms 'n heelen dag. Dan fladderde ze om 'm heen, licht, slank, in 'r blonde pracht. Ze kon zoo mondain-voornaam, zoo luxueus en rijk-uitgedost zijn in dat schamele woninkje. De weelde van haar kleeren maakte 'm soms verlegen, want daarin al leefde de weelde van haar liefde, haar verrukkingen. Ze wist hoe hij daar van hield. — En toch deed ze nooit bewust-bevallig, bewust-koket. —

Telkens, onder de kwellende omhelzingen, sloot ze 'm den mond, als ie streng spreken wou over haar uitbundigheid, als ie haar stroef wou zeggen, voor de zooveelste maal, dat, indien ze 'm werkelijk liefhad, ze 'm niet mocht afhouden van zijn werk. Haar liefde moest opoffering, groote opoffering zijn. Want zooals ze nu zich gaf, hem begeerde, deed ze egoistisch als haar man, al was 't op 'n andere manier. —

Maar 't kon er niet uit. 't Sneed zoo vlijmend in haar verrukking.... 't kerfde zoo in haar jubel-ziel.

Toch moest ie doorzetten, doorzeten, drong 't in 'm, wijzen op gevaren en belemmeringen. — Maar Flora tartte, in 'n uitdagenden zwier, iedere hindernis. Er was iets in 'r losgescheurd. Zij, de vormelijke, lieve, zachte, grillig-sentimenteele, weeke vrouw van de eerste ontmoeting, gaf hem nu de handen vol met de uitstortingen van haar verlangende ziel. Ze lachte om z'n bedachtzaamheid, z'n konventioneele overwegingen. Soms zweemde er zelfs 'n beetje spot in 'r woorden. Ze vond 'm deftig en 'n beetje mal, 'n beetje preekerig en zwaar-op-de-hand! En soms gierde ze 't in 'n zenuwlach zoo fel uit, dat ie er van schrok en huiverde! 't Wilde verzet, dat in haar opstormen ging maakte 'm bang, omdat hij voor zich zelf nu ook vreesde, en wist, dat zoo ze 'm eenmaal werkelijk bespotten

zou door niet begrijpen, hij haar nooit, nooit meer onder d'oogen zou komen. Hij kon niet verdragen, dat deze vrouw, die alles, alles van hem had ingedronken, z'n woorden en z'n verrukking, z'n leven en z'n smart, dat die vrouw, voor wie hij Louise al had laten weenen, hem in z'n zelf-beheersching klein zou voorstellen, als 'n niet-durver, 'n machteloze, 'n gebonden duffe ziel. Daarvoor was haar eigen existentie nog te wankelend, te onvast, al zag ie met verbazing die tartende opstanding van haar heele natuur. Maar juist in die tartende omstuimigheid voelde hij 't onzuivere, opgeschroefde en machteloze van haar vroegere natuur weer op 'n andere manier terugkeeren in 'n gevaarlijk uiterste. Daarop moest reactie volgen. Want waar was de ziekelijke romantiek, 't weeke van die zelfde natuur nu heengegaan? Haar lachten om Soonbeek, haar klein-vinden van dien man, was van 'n navrante verwildering soms. Daar klonk niet in dóór de groote, rustige haat, de niet-meer-te-schokken-zekerheids-voeling, dat ze afgedaan had met dien duivel. — Dat zou ie haar toch eens zeggen, maar nou niet, later, láter. —

Flora hield niet op Soonbeek 'n laffe, gluiperige, schriele ziel te noemen. Ze lachte nu, met zenuwachtigen smaad, om z'n duiveltjes-spelerij. Zelfs daarin vond ze 'm nu klein en jammerlijk-onnoozel.

Alleen, haar kinderen, haar kinderen, die bleef ze omkoesteren, angstig en schuchter, vol vrees en hartstocht, als 'n kip d'r nest kiekens. Na iedere uitstorting bij Maurice voelde ze zich schuldiger tegenover hen. En dan tegenover Louise! Maar ze troostte zich zelf met de gedachte, dat die haar vergaf. Die begreep haar liefde, voelde zelf zoo fijn en zoo diep als vrouw; die kon weten wat ze leed, wat ze voor smart droeg, naast Soonbeek en zónder Maurice. —

Dat zei ze, zei ze Maurice in 't verschrikte gezicht. Driftig en stroef ging ie daartegen in, verkoelend en kritisch. 't Mocht zoo niet langer blijven. De onrust, 't jagend-navrante waarin ze nu leefde, vermoordde haar ziel. Ze moest, móest zich beheerschen. —

Als Maurice zoo triest-ernstig, zoo stil-ontdaan, tot haar sprak, voelde ze 'n snikkenden huil in haar keel áándreigen. Dan bedaarde 't woeste, sidderende van haar verlang-ziel, kwam ze tot droefste bezinning. 't Grijze vuur in de oogen doofde. Uren er na zat ze verslapt, stil en mat weggezonken te staren, te staren naar niets en naar alles. —

Dan klaagde 't in Maurice. Zoo wezenloos-opgejaagd naar den angstkant van 't droeve leven kon hij haar niet zien zitten. Even moest ie haar dan met 'n zachte hand langs de wang streelen, haar zeggen, dat ze niet zoo zich mocht verdiepen in 't sombere alleen van z'n woorden. Ze zouden lang en innig bij elkaar kunnen blijven, als zij maar beheersch-kracht kreeg. —

O! hij wist zelf wel, in stilte, dat 't gepraat was, dat *hij* 't kon, wijl zijn verlangen niet die gloeiende verrukkingen kende, waarvan zij alleen leefde, en hij voor haar die innigheid en liefde niet had, die zij voor hém voelde; maar zeggen moest ie 't toch. —

Ze schrok óp uit haar gestaar, onder 't zachte geklank van zijn stem. Ze was weer gelukkig, nederig-gelukkig dat ie tot haar sprak. Haar hoofd was al verstijfd van angst, dat ie haar zeggen zou: ik mag of kan je niet meer zien.

Ze voelde nu zelf 't nerveus-uitdagende van 'r toon tegenover zijn beheersching. Ze schrompelde weg van zelfschaamte. De oogen nu keken bedeesd en de gebaren deden onthutst. Met 'n sidder van bedwongen ontroering ging ze weg, haar handje bevend in zijn hand, de oogen néér van smartelijk denken, als had ze pas van 'n vreeselijk sterfgeval gehoord.

TIENDE HOOFDSTUK.

I.

Maurice zat in werk-zalig gesoes voor z'n achterkamer-raam, aan z'n klein, met 'n lapje dof-groen overspannen tafeltje, gevangen in ontroerde luistering naar 't boomgeruisch van den woesten brouwerij-tuin. Tegenover hem, in zonnig-zacht lichtgegloei zat Louise te lezen, 't fijn-bleeke profiel even van 't licht afgewend.

Maurice begreep niet wat wonderlijk-innigs in hem gebeurde. Zoo rustig en onbekommerd had hij zich langen tijd niet gevoeld. Hij wist bijna niet meer of 't tuin-geruisch buiten, áchter 't raam, of dadelijk in hém zong. Hij voelde 't als 'n zangerig geweeklaag met z'n ziel op en neer gaan, als een verhaal dat de tijd hem deed, in al zachter ruischen.

't Was een zoelend-zalig droomen, een staren in 't eeuwige.

Plotseling bengelde schel, heftig naklingelend. — Hij schrok. — 't Meisje kwam even later binnen met 'n briefje.

— Van mefrouw Soonbeek, stotterde 't kind, wordt op antwoord gewacht, seit ze.

Maurice in z'n droom gestoord voeide zich kregel, bekeek schuchter de enveloppe.

— Wat nou weer, och Lou, kijk jij eens.... ik wou zoo dolgraag aan 't werk gaan....

— Nee Mau, ze heeft 't jou geadresseerd.

Met wrevelige rukjes scheurde hij de enveloppe los, trok 't verfrommeld briefje er uit en las. Ontsteld riep ie :

— God-nog-toe! Lou.... dat is leelijk.... Soonbeek....

— Wat? vroeg Louise, 'n beetje aangedaan om Maurice's schrik.

— Soonbeek is heel ernstig ziek!.... Flora vraagt of ik dadelijk even komen wil, hij doet zoo raar.

Louise gooide haar boek op 't tafeltje, bracht hem boord en schoenen, en Maurice haastte zich naar Soonbeek's huis.

In de gang al kwam Flora hem in jagende nervositeit tegemoet, sprak ze wild:

— Dag Mau, dag, och Got.... wat blij dat ik je zie, dat je gekomen bent.... Kom je in, ja?

In de zaal kuste ze 'm lang en innig, maar toch bedeesd en zonder die felle onstuimigheid, waarmee ze Maurice anders omhelsde. Ze vertelde dat Soonbeek eergisteren al met vreemde klachten was thuis gekomen, doodsbleek, en telkens in woest of angstig gehuil uitstuipepend. Ze had hem nog nooit zoo wezenloos stil en dwaas-gejaagd in zich-zelf-sprekend gezien. Hij had 'n groote som geld aan de beurs verloren. Dat was 't eenige wat ie heel schuw losliet, en toen had ie 'r dadelijk, heel bang en dreigend, den vinger op den mond gedrukt, als sein dat ze er met niemand over mocht spreken. — Sedert dien dag liep ie nu maar op z'n slaapkamer heen en weer, huiverend als of ie 't vreeselijk koud had, met z'n handen diep de zakken ingemoffeld. En dan plots kon ie, na waanzinnig woordgebrom, uitsnikken, huilen zoo erg en smartelijk, dat 't door 't heele huis jammerde, en de kinderen 's avonds in hun bedjes lagen te beven van angst.

Maurice vroeg, 'n beetje ontzet door wat hij hoorde, hoe groot dat verlies aan de beurs dan wel was. Flora wist 't niet heelemaal. Wel 'n paar ton, geloofde ze, naar gezegd werd. En hij zelf wou niet meer loslaten. Hij had 'r schuw, als 'n gek schepsel dat, opgejaagd, aldoor achter zich om kijkt, verteld dat ie nog eens wou spekuleeren. De wininstinkten waren weer aan 't werk gegaan. Maar in zijn spanning en ellende-onrust van de laatste maanden zag ie troebel, niet vast, niet zeker meer. Hij had gebeeft en gearzeld en 't tòch gedaan.

En nu bleef ie met 'n vreeselijk verlies ! Hij was er kapot van ! Uren achtereen zat ie in krankzinnige koorts-woede zich den kop met de vuisten te bebeuken. Soms deed ie kwartieren lang niets dan gillen om z'n geld, en 'n krant met fonds-noteringen aan stukken bijten. Hij rumoerde en hilde als 'n waanzinnige. En dan, na uitsteigering van z'n dolle smart en spijt, begon ie slap, wezenloos te grinniken, vertelde hij aan elk hoekje van de kamer, dat ie toch nog 'n boel, 'n heele boel over had ! Dan begon 't lach-grienen en lach-schokken aan te groeien, brulde ie verschrikkelijk, met 't schuim op den mond. O ! ze kòn 't niet langer aanhooren, ze kón 't niet ! Vooral 's nachts niet, als 't lachgebrul of 't huilgekerf door 't huis ging. En niemand wou ie zien, zei ze. Vooral Maurice niet. Hij schreeuwde maar, dat die hem slaan zou, sláán, om z'n stomheid. Dán kon ie met gloei-haat z'n naam uitgillen, en dán weer smeekend bestreelen, met klankjes zacht, als sprak ie tot 'n kindje.... Hij wou niet van z'n kamer. De gordijnen moesten gesloten blijven. Het moest donker om hem zijn. Hij mocht geen licht, geen kleur zien. Donker, donker, stik-donker.... en niemand zien.

Van nacht, vertelde Flora, was er plotseling keel- en borst-benaauwing bijgekomen. Nu had ze dadelijk om den dokter gestuurd. Maar ze wou niet langer alleen zijn, niet zonder 'n man in huis, want zooals 't nu zich liet aanzien werd ie krankzinnig, en daar huiverde ze van, als voor 'n doods-visioen.

Terwijl ze praatten, werd de dokter aangediend. Flora, nerveus, met 'n zenuw-rood schminkje van gejaagdheid en overspanning op de wangen, stamelde wat verontschuldigen tot Maurice, nu ze 'm even alleen moest laten. Ze rende naar de salon waar de dokter wachtte. —

Wel 'n uur bleef ze weg. Hevig geagiteerd kwam ze terug. De dokter had de strengste afzondering geboden. — Soonbeek was zeer gevaarlijk ziek. Maurice, niemand mocht bij hem, Flora ook niet. Hij had 'n hevigen schok ondergaan, die z'n hersens in koorts vlamde, en daarbij 'n ernstige longaandoening gekregen.

Dadelijk telefoneerde Flora naar verpleegsters voor dag en nacht. In al haar bewegingen zag Maurice hevigen angst en zenuwachtige beroering. Ze smeekte hem nog wat te blijven. Ze voelde zich zoo eenzaam, zoo opgejaagd, al was ze wat gerustgesteld door den dokter, die van krankzinnig worden niet gesproken had. Maurice bleef nog wat, toch in z'n eigen droefnis verzonken, nu hij zag, hoe de enkele ongesteldheid van Soonbeek al dadelijk angstige ontroering en benauwende gejaagdheid in haar bracht en 'n wankeling in haar anders zoo voelbare fierheid tegenover dien verachten man.

Binnen 'n uur zaten de met 'n rijtuig gehaalde verpleegsters al op Soonbeek's kamer.

Nu ging Flora met veel veiliger gevoel den nacht te gemoet, zei ze beverig.

Maurice trachtte haar overspanning wat te temperen, beloofde bij 't naar huis gaan den volgenden dag weer terug te komen. —

Voor hij de zaal uitging, viel ze 'm snikkend om den hals, hartstochtelijk als in haar vervoeringsbuien. Ze kuste en omknelde hem, dat ie dacht te stikken in haar armen. Maar nu trilde er zooveel smart mee in haar stem, voelde hij haar heete tranen zoo overgloeien van haar brandende wangen op z'n eigen gezicht, dat ie Flora in d'r overgave en droefnis niet durfde afweren.

Den volgenden middag, tegen schemer, ging Maurice weer naar de Heerengracht. Soonbeek, hoorde hij, was veel erger geworden. 't Bleek 'n longaandoening in den gevaarlijksten graad. Flora deed vreemd, wild, overspannen. Ze kuste hem bij z'n inkomen heel zacht, bijna niet aanrakend, en kijkend als of ze 'm niet zag. — Ze vertelde van den nacht, en telkens daalde haar stem van vol naar zacht-moe, bijna verschrikt gefluister. Ze staarde over hem heen, sprak weinig. Niet één keer stootte ze haar handje in haar kapsel, dat zorgeloos-loos maar haastig in elkaar-geflecht was. —

Maurice vertelde ze, dat ze absoluut niet bij hem mocht, en dat hij haar ook niet te zien vroeg. De verpleegsters weer-

den haar streng, toen ze toch even binnen wou komen, omdat de kleinste emotie 't levensgevaar voor hem grooter zou maken.—

In de zaal, onder de ziekenkamer, hoorde Maurice heel duidelijk 't benauwings-gebrul en de verstikkingen van Soonbeek. Hij beefde er van. 't Was 'n rochelend angstig losscheuren van geluid, dán als van iemand die gewurgd wordt, dán als klagelijk jammer en gekreun van 'n gewonde, de huiverings-verlatenheid van 'n avond-slachtveld doorkermend.

— Hoor je hem, hoor je hem? vroeg Flora in angstige ontzetting, met 'n gezicht vaalbleek, verkramppt van nervositeit. Hij brulde en lucht-snakte weer, Soonbeek, boven hun hoofd Maurice begreep maar niet, dat 't zóó plotseling gebeurd was. Alles bij dien man vrat in. Hoe kwam hij nu, in z'n psychische spanning, te gaan spekuleeren? — Bij Louise, op de verkooping had ie wel zoo iets brokkeligs telkens losgelaten. Maar Louise was zelf zóó vermoeid van de veilingdagen, dat ze er bijna niet naar geluisterd had. — Nu was 't inééns op 'm neergestort.

Toen Maurice wilde opstaan om weg te gaan, smeekte Flora hem bijna huilend nog wat te blijven.

— 't Wordt zoo donker, Mau.... zoo donker ja.... en ik ben zoo krank.... en.... ik voel me zoo bang.... ik heb zoo'n bezorgnis over hém.... Haar stem beefde en fluisterde bijna.

— En nu komt zijn familie.... en ze kijken allen zoo nijdisch.... ja.... ik ben zoo bang.... ik heb mijn ouders getelegrafeerd.... och.... als moeder maar bald komt noe!... O Mau! Hij huilt 's nachts zoo vreeselijk! zoo vreeselijk!.... zoo schreklich! dat huilen in de stilte.... dat snikken!.... noe weet ik niet wat ik doen moet!

Maurice bleef nog even. Ze vroeg hem, wezenloos alsof ze niet voelde wát ze zei, naar Louise, hoe 't met haar was na de veiling-vermoeienis. Ze had weer bloed opgegeven en ze hoestte ellendig, zei Maurice triest. Hij kon bijna geen woord uitbrengen. Plots kreeg ie 'n sterke sensatie van vervreemding in dat huis. Wat deed hij eigenlijk hier? Wie was die weeke,

jammerende en zuchtende vrouw? Was dat bleeke gezicht, met die angstverwringingen er in, het vlei-zachte, fijn-innige gelaat van Flora? Nee, die vrouw kende hij niet, die was hem vreemd. Hij rook den theegeur niet meer om 'r heen.... Ze was huilerig, stem-beverig en zwak, hulpeloos en klein. — Was dat de hartstocht-vrouw, die met alles om haar spotte, als ze hém, hém maar mocht liefhebben? — En Soonbeek daarboven, afgesloten van alles? Waarom mocht hij niet even bij hem? O! wat gebeurden er toch voor verschrikkelijke dingen nu in dat huis. Als ie Flora aankeek, zag ie alleen den trillenden angsttrek in haar gezicht, 't bevende, gejaagde en wankelende in ieder gebaar. Haar gestalte verschrompelde zelfs in schaam'lijke verkleining van lijnen. Er was iets aan haar, dat hem heelemaal vervreemde. — De manier, waarop ze naar Louise vroeg was koud, harteloos, ganschelijk buiten de innigheid van haar anders zoo dringend-belangstellende natuur.

Hij ging heen met angstig-beklemmende gedachten.

'n Dag later kwam de dokter de zaal inloopen, juist toen Maurice er weer zat en op 't moment dat Flora hem huilend vertelde hoe hevig benauwd Soonbeek den nacht had doorgemaakt. Met stroef-beleefde stem bereidde hij Flora op 't ergste voor. Ze beefde onder de korzelige klanken van z'n gepraat zoo erg, dat Maurice haar moest vasthouden. De dokter ging verder, koel, onaangedaan, met 'n vijandige scherppte in z'n geluid, die Maurice sterk verbaasde. Hij zei, met even 'n kwaadaardigen blik op Maurice, dat de patient over zeer delikate dingen 'n onderhoud met hem had gehad, waaruit bleek, dat hij vreeselijke en uitputtende angsten had doorgemaakt. Ook had de patient hem gesproken van zijn geldverlies, dat hem, naast veel andere zaken, zeer knauwde. — Aarzelend voegde hij er aan toe, dat ie twijfelde aan 't uithoudingsvermogen van den patient.

— Hij zal, ik moet u tot m'n spijt er op voorbereiden, mevrouw, 't is mijn plicht, hij zal zeer waarschijnlijk geen weerstandsvermogen hebben, om dien aanval te doorstaan.

— Geen weerstand? — gilde in heftige ontroering, verwilderd door dollen angst, Flora — is dat waar? dokter!.... Ach Got! maar dan móét ik hem noe zien!

— U zult hem zien, mevrouw, als hij u zelf laat roepen. Nu zou de kleinste onnoodige emotie zijn toestand hevig verergeren. Bedwing u en hoop 't beste. —

Maurice voelde scherpste in z'n stem. 't Was duidelijk, dat, nu de toestand van Soonbeek levensgevaarlijk bleek, hij 'n soort biecht bij den dokter had afgelegd, en dat deze nu Flora en hem 'n beetje uit de hoogte toesprak, verantwoordelijk stelde. — Want de schok van z'n beursverlies en voorafgaande zenuw-overspanning hadden hem heelemaal uitgeput. En nu was als kompleks de longontsteking er bij gekomen, die hem met uitmergelende koortsen omsloop.

Toen de dokter weg was, begon Flora weer hevig uit te snikken en, alsof Maurice er niet bij was, zich zelf van allerlei laagheden te beschuldigen. In krijschende en fluisterende stembuigingen, met de handen tegen 'r hoofd gedrukt, schreischeurde ze 't uit, in woeste droefnis:

— Hij sterft!.... O! dat heensterven!.... dat heensterven!.... mijn schoeld, mijn schoeld!.... Ach Got! Maurice! ik ben zoo schoeldig.... jij ook! jij ook!.... Maurice, wat hebben wij gedaan!.... Ach Got!.... ich habe schoeld daran! dat heensterven! o! dat heensterven!.... ach.... ik ben zoo bang Maurice!.... Ach lieber Got! Hij huilt zoo!.... Hij gaat dood, dóód!.... en hij wil mij niet meer zien!.... schreklich! schreklich!....

In ijle opwinding smakte ze zich op de chaise-longue, haar betraand gezicht verwoelend in 't pluche. Ze scheurde bang doorsnikt gehuil uit, en onder wild gekerm en gekreun krampkronkelde 't lichaam weg. —

Maurice geloofde niet wat ie zag. Was dat Flora? — Toch begreep ie dat plotselinge schok en schrik haar voor 'n paar uur half-razend konden maken. Telkens zwierven de kinderen bang om Flora heen, niet beseffend waarom mama zoo smartangstig schreide. Ze zoende ze woest op 't hoofd en de oogen,

sprak ze met sentimenteele wartaal en grillig-wilde vlei-zinnetjes aan, als was ze ijlende door wondkoorts. Ook sprak ze met de meiden en de kinderjuffrouw heel zacht, één vinger schuw op den mond gedrukt, aldoor maar over Soonbeek, z'n toestand, z'n huilen, z'n stikkingen en benauwingen. Haar oogen staarden, en 't grijze vuur er in vonkte en sprankelde hevig.

Maurice begreep maar niet, waarom zij ook hém in haar wroegings-waanzin wou meesleuren, ook op hém verantwoordelijkheid van zijn dood wou overschuiven. Hij voelde zich overduizeld door allerlei aandoeningen, en vreemd, heel vreemd, vooral tusschen het gejammer van de vrouw van Soonbeek, 't angstig-koortsige kindergekoester, 't bange, jagende gefluister van haar stem en de brandende schittering van haar dolle oogen. Wat moest hij hier eigenlijk doen? Soonbeek's toestand vond ie verschrikkelijk, maar 't meest voor hem zelf. Hij had te weinig liefde voor hem, om sterk aangedaan te zijn. En ontroering huichelen kon ie allerminst. Wat ie van Flora moest denken, wist ie niet. Daar stond z'n verstand van stil. Toch had ie hevig meelij met haar, wijl ie zag dat ze leed, dat berouw, wilde wroeging en smart haar vernielden. Zacht vroeg ie of hij nog iets voor haar kon doen, eer ie weging. Met haar behuilde schrik-oogen keek ze hem bijna angstig gejaagd aan. — Er was niets, hij kon gaan als ie wou. — Maar telkens stotterde ze tusschen 'r woorden: — Hoor je hem Maurice?.... Wat huilt hij!.... Ach hij stikt.... hij sterft nog vóór ik hem gezien heb!

Maurice voelde zich al smartelijker getroffen door haar waanzinnige opwindung. Hij bleef haar nog wat kalmeeren. Maar ze wou niet gekalmeerd worden. Telkens, in heftige woorden brak ze los, dat 't haar, háár schuld was, nu Soonbeek dood ging. Zij had hem voor 't hoofd gestooten, laag behandeld, bespot en getart. En nu lag hij gebroken en al half te sterven, door haar wreede, onmenschelijke hardvochtigheid. Ze was geen vrouw, maar 'n gek schepsel, dat geslagen, afgeranseld moest worden. 't Zou een verlossing voor Soonbeek wezen als zij in zijn plaats had gelegen.

Bij iederen zin scheurde snikkerig gehuil en wanhoopsgekreun na, verwrong ze haar handen over elkaar in zenuwachtige wroegingsgebaren.

Maurice kon 't niet langer aanzien en ging troosteloos en vernield van weemoed en onrust weg. — Wat was er in die vrouw toch gebeurd zoo plots? Hij wist 't niet. Hij pijnigde zich met allerlei gedachten en veronderstellingen, maar steeds dieper zonk de oorzaak van haar gedrag voor hem weg. —

Den volgenden morgen al kreeg hij 'n telegram, waarin bericht werd, dat Soonbeek om zes uur in den ochtend overleden was.

Maurice duizelde. Met 't telegram bevend in de hand, keek ie Louise aan, die zelf heel bleek, nog in bed van oververmoeienis, niet wist wat te moeten zeggen.

Soonbeek dood!.... raasde 't in Maurice. Begreep ie — eigenlijk wel 'n woord van dat krankzinnige bericht! In nog geen vijf dagen dood? Leefde *die* man niet meer? Soonbeek met z'n jacht van woorden, z'n nerveuze gebaren, z'n lachmond en z'n kraakschoenen? Hij kon 't maar niet gelooven. Was ie dan gek, dat ie 't doodsbericht niet vertrouwde? — Louise moest hem kalmeeren. Hij kon maar niet begrijpen, dat ie Soonbeek daar niet dadelijk weer spreken kon, als altijd, dat ie die stem niet meer hooren, dien lachmond niet meer zien zou. Hij was er heelemaal in de war van. Alles stond op z'n kop. — Louise moest 'm opjagen en dwingen naar de Heerengracht te gaan, om Flora te helpen. Hij vond 't pijnlijk dat Louise niet wist hoe vreeselijk Flora zich aanstelde. Maar toch ging ie. —

Zoodra Maurice de zaal inkwam, onder het gegons van 'n troep menschen, kennissen en familie, stormde Flora op hem af en omhelsde hem:

— Dood is hij.... dood. Maurice! dood

Snikstuipend hing ze om z'n hals, zoo lam van smart en gebroken, dat Maurice al erger de kluts kwijt raakte, niet meer wist wat te denken. Voorzichtig zette hij haar op 'n stoel, maakte haar bevende handen los van z'n nek. Ze zag groen-

bleek in haar zwarte rouwjapon. 't Leven scheen uit 'r oogen weggeglansd. Ze keek mat, om den mond krampde nog altijd één zelfde angsttrillende smarttrek en haar heele wezen leek verschrompeld van ellende en weggezonden in prangende deernis. Snikkend sprak ze met ieder, die haar gedempt-aangedaan wat zei over plotseling verlies. En telkens, uit den kring der bezoekers naar haar mama terugwaggelend, brak nieuwe smart los, uitscheurend uit haar diepste zielewanhoop, en klonk 't zoet-duitsch vlei-getroost van de grijze deftige moeder er tegen in.

— Och Got, mama!.... hoe mis ik hem!.... ja.... Hij was zoo goed, zoo goed! Ach Got, mama.... ik heb hem niet altijd begrepen! maar hij was zoo goed! Hij had alles voor mij over!.... Maar ik heb niet willen zien! En nu is hij dood! dood! mijn arme, arme Jan!

Ze schreide zoo smartelijk, dat 't gegons om haar heen verstomde, in stillen eerbied voor zoo hevig leed.

Bevend en schuw vroeg ze Maurice, of hij Soonbeek nog even wilde zien. Maurice knikte. — Hij voelde zich ellendig overvallen, in de war gebracht door den plotselingen dood van Soonbeek en den krankzinnigen omkeer in 't gemoed van Flora, nu brandende wroeging en smartkramp haar doorsidderden, haar de malste zelfbeschuldiging tegen eigen gedrag deed uitschreien. — Aan ieder woord voelde ie diep, dat ze 't meende, dat ze niet moedwillig loog, maar dat de schrik haar geslagen had. — Hij volgde Flora naar boven. Op de sterfkamer zag ie Soonbeek liggen, den glimlachmond nu wat weggekwijnd in 't verstijfde doodsgelaat. Ontroerend vreemd bestaarde hij de nu zoo stil-gesloten, anders zoo hevig-trillende onrust-oogen. De handjes lagen gekruist op de borst, alles roerloos en toch voor hem alsof 't leefde, op 'n andere manier dan hij kon zien.

Er sneed een kramp van smartelijk meelij door hem heen. Niet omdat de dóóde Soonbeek hem plots de hoogere betekenis van den geleefd-hebbende openbaarde, maar wijl hij zoo vlak nabij een mysterie stond, dat hem doorhuiverde. Hij voelde

iets om zich heen kruipen, iets klams en iets wijkends. Maar voor zichzelf wist ie heel zeker, dat z'n eerbied niet was voor den doode, maar voor den Dood.

Flora lag voor 't lijk neergeknield, verstamelde in heesche klankhuilen wat wezenlooze woorden, en toen alsof Soonbeek nog leefde, sprak ze met smart-doorscheurde stem hem aan : — Jan, ik heb.... u vermoord.... ja.... slaat mij maar.... vloek mij maar.... ik.... ik ben een verachtelijke vrouw.... Ach.... Maurice.... wij hebben beiden schoeld !

Ze snikte, zóó kermend, van angst en met 'n bevende huilstem, dat Maurice zich voelde duizelen.

Ze wou spreken, biechten, zich uitstorten. Heel zacht trok hij haar van 't bed. — En dadelijk tot hem, kermde ze voort :

— Ach Maurice, wat heeft hij oens bemind !.... wat is hij nu einsam ! Ach Got.... hij huilt niet meer !.... hij kan niet !.... wat is hij einsam !.... Ik ben een oude vrouw geworden in ééne dag.... Maar hij heeft mij vergeven, Maurice ! En noe heb ik een gelofte getaan !....

Maurice voelde, 'n end van 't bed af, zich toch aangeraakt door een huiverend mysterie om hem heen. Hij durfde 't wezenlooze geweeklaag van Flora niet aanhooren. Hij wou niet beseffen, — al vond ie 't verschrikkelijk dat ze in haar klacht hém telkens meesleurde, — wát ze voor gekkepraat in haar angstwroeging en smart uitsloeg. Hij wou niet zich afvragen, hoe zij nu zooveel verdriet, zooveel waanzinnige wanhoop kon toonen, na Soonbeek eerst zoo hevig te hebben gehaat, zich zoo hartstochtelijk aan hém te hebben opgedrongen. Wat ie nu 't bangst zag, was 't wit-paarse gezicht van Soonbeek, de doodstille oogen, in zware rust, en den lachmond, wat verzonken en vermagerd in den baard-omgroei. — Silhouet-grillig groeiden wat schaduwen achter 't bed.... 'n gordijnkwast schommelde zacht heen en weer, en 't doodenhoofd lachte geheimvol, ontkrampt van smart en hartstocht.

En weer weende iets onzegbaar-smartelijks in hem óp. —

O ! als dat waanzinnige geweeklaag van die vrouw nu maar

verstomde, hoeveel zuiverder zou ie den dooden Soonbeek in vrede kunnen gedenken. —

Beneden, in den menschenkring bleef Flora heel vreemd doen. Met iedereen sprak ze weer zacht-droef over haar braven, goeien man. Maurice zag de verbijsterende wroeging haar gezicht overkruipen. Ze fluisterde en stamelde soms verward, als verloor ze bij vlagen haar verstand. —

Maurice voelde al sterker weerzin tegen haar droef gedoe. Soms leek het hem als of ze akteerde, in angst en smart wél, maar toch theatraal zich zelf vernietigend. Er zonk 'n vreemde triestheid over hem uit. Wat was er toch gebeurd? Kon hij nu maar eens rustig denken? Wat bedoelde ze met haar gelofte, waarbij ze hem zoo ontsteld had aangekeken? Leefde ze dan heelemaal niets meer terug van 't verleden? Wist ze dan heelemaal niet meer, hoe ze hem om liefde gesmeekt, gebedeld had? Ze deed, alsof ze werkelijk haar eigen woorden geloofde, alsof Soonbeek in leven 'n engel, 'n heerlijkheid voor haar geweest was. Herinnerde zij zich dan niets meer van al wat ze 'm verteld had? Hij duizelde. Hij geloofde aan 'n storing in z'n zien. Hij doorleefde hallucinatiës! Want zóó, in 'n paar dagen, kon geen mensch veranderen. —

Louise moest er heen, en hem zeggen of hij of Flora gek was.

Flora, die in 't laatst van z'n leven juist, met heftigen haat, alles had gedaan om Soonbeek te breken, te vernietigen, die haar liefde voor hém had uitgestort in wilde vervoeringen en verrukkingen, waarvoor hij zelf huiverde; zij, die juist in iedere daad 't lage van Soonbeek's woekerziel had aangetoond, elk woord van hem beschaterend, iedere wending van z'n doen bespottend; zij, die hém zelfs satirisch bekriewelde met kleine ergernisjes, wjl ie niet fel genoeg Soonbeek minachtte en altijd was blijven bekijken als 'n gedrochtelijke vergroeiing van toch wel machtige levensenergie, — zij sprak nu van Soonbeek's edel hart, z'n goedheid, z'n teederheid! 't Was om dol te worden!

Haar zelve kon hij in dien toestand niet ter verantwoording roepen. De omdraai van voelen en spreken was te helsch, te

overrompend. 't Kon allemaal nog wel nawerking van schrik en ontzetting zijn, om Soonbeek's dood en z'n gehuil, dat door 't huis gekermd had vóór ie stierf. Ze was zoo nerveus, grillig, zoo receptief. Hij zelf, toch veel sterker, kon zich ook geen voorstelling maken van Soonbeek's dood. 't Was zoo snel en woest gegaan, dat de overgangen, 't levende naar 't doode, bijna niet konden worden ingedacht. Nu stond ie daar onder de sterfkamer; nu had ie 't lijk gezien, en nog altijd rilde alleen 't mysterie van den Dood op hem in, zag ie niet den doode! Die levendige woordslurper, met z'n schelle stem, zou ie daar niet dadelijk de kamer instormen en gaan spreken? Zou ie daar niet voor hem staan, met z'n krampig-nerveuze oogen dicht, pratend als 'n blinde? En zou hij dien schrikkelijken lach niet meer zien sarren om den mond? Maurice wou iets vastgrijpen van alles wat om hem heen gebeurde, maar hij voelde niets. 't Bleef leeg, angstig-leeg. Hij kreeg de sensatie alsof ie gedwongen werd op 'n menschenmuur aan te loopen, daár iets moest vast grijpen, maar dat dan die muur, hoe dichter hij naderde, telkens verder achteruit schoof, heel stil en heel vreemd. Flora keek nauwelijks naar hem om. Hij was niéts meer voor haar. Hij hoorde haar weer krampig-snikkend spreken over Soonbeek's soberheid als 'n deugd; dat hij nooit iets over de balk gooide, maar dat ie toch voor ieder zorgde. —

Alles wat ze in hem had gehaat, gestriemd en veracht met schampere verbittering, om zijn uitwoekering en duivelsche sluwheid, draaide ze zóó om, dat er nu iets moois uit groeide. Even zélfs met 'n broer sprekend van z'n vreeselijke asem-ziekte, klonk er smartelijke bewogenheid in haar stem. —

Maurice kon 't niet langer uithouden. 't Leek hem zoo'n troosteloos-ongelukkige en diep-vernederende miskenning van eigen vroeger leven, dat ie het zonder vaststelling van haar waanzin-opwinding niet meer vermocht in te denken.

Zacht en vreesachtig gaf ie haar de hand. Vreemd éven, bóven haar droefnis uit, keek ze 'm aan, voelde ze zijn wilde ontsteltenis. Toen bracht ze hem naar de deur.

Aan 't eind van de gang kermde ze weer héél zacht en kla-

gelijk, met zoo'n hevige ontroering in haar stem, dat ie er van beefde.

— Maurice, ja.... wij hebben schoeld! wij hebben heel slecht getaan!.... O! maar ik heb een gelofnis gegeven, ja!.... ik mag je nooit meer zien!.... O! Maurice!.... ik heb een gelofnis gedaan.... en ik.... ik.... o! had ik je niet zoo lief hebben mögen!.... 't Is ook furichbaar! furichbaar!.... Wie had dat vermoeden durven!.... Ik ben er ja kapoet van.... kapoet!.... Och Got.... ik voel mij zoo vreeselijk schoeldig!....

Ze huilsnikte weer krampachtig, en haar wit gezicht trilde van smart. Maurice drukte haar nog eens de handen, zonder dat ie haar een woord troost kon zeggen. Alleen zag ie, dat 't lok-leven in de grijze oogen was weggedofd. Stiller en onrustiger nog dan ie gekomen was, ging ie heen, opgejaagd door een angstigen weemoed, alsof ie langs een herfst-kerkhof liep.

ELFDE HOOFDSTUK.

Op 'n middag, bijna drie weken na de begrafenis, lag Flora weer op de chaise-longue in de schemerzaal.

Ze had Maurice in een en twintig dagen niet gezien. Vandaag zou hij haar weer voor 't eerst bezoeken.

Er waren heel vreemde dingen in haar gebeurd, zóó grillig-vreemd dat ze zich zelf bestaarde als een luguber schepsel. Als iemand haar voor 'n maand gezegd had, dat ze uit eigen beweging er ééns toe besluiten ging, Maurice nooit meer te willen zien, dan zou ze hem een gek genoemd hebben. En nu was 't toch zoo!

Hoe eigenlijk die omkeer in haar opgeschokt was,.... ze wist 't zelf niet. Wat ze alleen, als oorzaak van haar plotseling wroegings-besef, nog heel klaar vóór zich had, was 't angst-grauwe gezicht van Soonbeek, op den avond, toen hij thuiskwam met 't bericht van zijn beurs-verlies. Zóó stil verslagen, neergesmaakt en schuchter had ze 'm nog nooit gezien. De glimlach om z'n mond, dien ze anders uit gewoonte niet meer merkte, zag ze toen zoo pijnlijk krampen, dat ze er van had kunnen huilen. In heel z'n houding was toen een onderworpenheid en smartelijke vereenzaming geweest, die haar verstomde. Hij had haar niets gezegd, geen woord van verwijt gedaan, en dat juist trof haar hevig, schrijnde door haar heen als 'n spijtigen angst, uit drukkend schuldbesef; werd haar 'n verlammende benauwing. Toen was z'n afsluiting op z'n kamer begonnen, zijn klagend gehuil en z'n zacht-woest, ver-

wilderd gekerm. En dadelijk daarop zijn verstikkingen en doodsgerochel! Alles was zoo overrompelend snel gegaan! Ze huiverde van vrees dat ze geen gelegenheid meer zou krijgen hem vóór z'n sterven van haar berouw iets te zeggen. Er schroeide 'n wilde, in angsthitte uitvlagende nervositeit in haar rond. De gedachte aan haar liefde voor Maurice joeg haar in 'n hel van benauwende schrikbeelden. Ze voelde dat ze hem niet kon loslaten en tegelijkertijd verloor, niet mócht liefhebben, nu haar man daar te sterven lag. Ze vreesde telkens onder z'n doodstreutelingen half-gewurgde vervloekingen van zijn sterfbed te zullen hooren. Ze sidderde voor een verdoeming uit z'n doodsmond. Ze zag iets gorgonisch in hem stollen, iets wreeds en almachtigs, alsof ie haar met één zin uit zijn sterfmond voor heel haar leven zou kunnen verminken. De zenuwende wroeging vlijmde en vrat, knaagde en joeg in 'r rond, dan wild, dan tergend, dan in doodsbenaauwing. Ze kende geen rustige minuut meer. Als ze aan Maurice dacht, als haar beschermer, dan golfde er een koking in haar hoofd, die 'r deed duizelen. Was alles dan 'n omgloeide begoocheling geweest? Maar Jan dan, die daar te sterven lag, dien ze gesmaad, gekrenkt, veracht en gesard had, waar soms zelfs de meiden bij geweest waren, die wou haar niet eens meer zien! Ze had altijd gedacht dat hij veel langer zou blijven leven dan zij; dat hij ook goed buiten haar zou kunnen en heelemaal niet aan haar gehecht bleek. Alles was zoo anders uitgevallen. Ze had den dokter gesmeekt hem te mogen zien, toe te spreken, maar steeds strenger werd ze geweerd. Dat juist maakte haar gek van schaamte, vernedering en wroegings-smart. 't Joeg haar onrust op; al vreeselijker stelde ze zich zijn gemartel voor, hoorde ze den dreun van zijn vervloekingen. Iedere zucht, iedere kramp van geruchten uit z'n stervenden mond ving ze op met spannende angsten en bevend geluister, aan de deur, in de gang, 's avonds en 's nachts vlak onder z'n kamer in de zaal. En tusschen haar wroegingstrijd in, schoot tóch telkens 't besef, dat ze Maurice alleen en voor eeuwig liefhad, maar dat ze zich nooit wist te beheerschen. Ze had aan haar man,

aan zijn leed en z'n vereenzaming moeten denken. En ze bedacht niets van hem, ze loochende z'n leed en z'n gehechtheid. Als een razende was ze op Maurice losgestornd. O! nù, nù besepte ze eerst in tergende schaamte hoe dwaas, in woeste verbijstering ze zich tegenover Maurice en Soonbeek gedragen had. In haar oogen was Soonbeek 'n beul, 'n hardvochtig woekeraar geweest, met 'n starre, sarrende onbewogenheid, die alleen zichzelf zocht, in de koestering van egoïstisch genot. Dàt had ze anders moeten voelen. Want nu lag die verschrikkelijke man toch gebroken door haar verachting, negatie en afschuw.

Ze voelde niets meer van 't demonische in Soonbeek, van zijn doorgalde jaloezie en nijd, van zijn huivergenot voor haar vernieling, maar alleen wat zij zelf voor kwaad hem meende gedaan te hebben. Toen was 't moment gekomen, waarop hij haar aan 't sterfbed liet roepen. Ze stortte in, voor ze nog de trap op was. Dokter en een verpleegster sleepten haar als 'n verlamde naar Soonbeek's bed. 't Sterfgezicht van Soonbeek sidderde een zoo krankzinnigen angst in haar áán, dat ze flauw viel in de armen van haar helpers. Maar de stuipkrampende hand van Soonbeek tastte in doodsbenauwing naar haar toe, greep haar levenden arm vast, onder roggelend kermen. Ze meende al 'n vervloeking te hooren, waaraan ze dadelijk geloofde, — want al wat 'n stervende zei was voor haar heilig — ze trilde vooruit al, de stilte vóór de vervloeking nog zwaarder als 'n bang geheim voelend dan z'n verwensching zélf. Maar er kwam geen geluid, geen stem, die haar teisterde. Toen, bijgekomen van 'r bezwijming, keek ze hem op 't klamme gezicht, zag zij het smartelijk-stil haar bestaren. Dàt gaf 'r in ééns kracht. Heftig rukte zij zich los uit de handen van de verpleegster, en knielde plots voor Jan's bed, zacht-kermend om vergiffenis voor al wat ze 'm gedaan had. De verpleegster wilde haar tot bedaren brengen, maar op 'n wenk van den dokter bleef ze roerloos. In krampachtige opwinding verstemde Flora haar biecht, haar wroegend berouw, verteederd door ieder kwijnend gebaar van den man, die niet meer spreken

kon, maar nu haar aanzag, zonder wimperstrilling, zonder wreed sarrend machtsbesef. Al sterker vorende de smart haar ziel open, scheurde ze angstig-onmenselijke rouwkreten uit. Ze wou dat ie wat zei, maar Soonbeek kon niets meer zeggen, alleen kijken, vreemd, lang en zonder zenuwtrilling, en haar arm krampachtig persend en omtastend! Nooit had angst voor den dood haar zóó doorhuiverd, was 't leven voor haar in geheimzinnige zwijging verstand gebleven.

Eerst 'n week later beseftte ze, dat Maurice juist had gezien, dat zij, zooals ie haar even geschreven had, het mysterie van den dood, op den doode had overgebracht. Nooit had ze voor dien tijd zoo dicht 'n doode in 't sterfgezicht gestaard; nooit zulk vreeselijk gestamel en zulke stuipende schokken en dadelijk daarop wegzinkende kwijningen van gebaren en woorden gezien en gehoord. En de al zachtere krampstuipen van z'n stervende kille handen had ze van haar arm over haar heele lichaam voelen narillen als een koude afgrijselijkheid, 'n overrilling van z'n verlangen om bij haar te blijven, niet weg te willen uit dat bestaan. 't Was alsof zij hem zóó vasthoudend, nog een leefstroom gaf om tot 't laatste moment te zien en te hooren.

Toen, onder snikkende ontroering en donkersten smartsdwang, overzaligd door 'n vroom gevoel van alles willen offeren voor dien geteisterden en stuiptrekkenden man, dien zij zoo gesmaad en veracht had, stamelde ze haar gelofte uit, dat ze Maurice nooit meer zou zien, dat ze zich van alles terugtrekken zou, en alleen leven, in eenzaamheid met de kinderen. Ze zag in haar smeekende vervoering nauw dat Soonbeek niet meer hoorde; ze kreunde, ze offerde en biechtte, doodelijk-ontdaan, met 'n heiligst verlangen wát van haar wreedheid tegenover hem goed te maken. Toen was de inzinking van Soonbeek gevolgd, de groote sidderend-geheime stilte, 't zwijgen en roerloos-blijven van een doode. Met één angstgil was ze weggevlucht van 't bed toen ze die vreemde roerloosheid plots merkte.

In haar eerste offerings-vervoering zou zij alles hebben willen afstaan, als ze maar 't brandend-smartelijk en jagend-gemartel

van haar wroeg-onrust er mee verlichtte. Ook dagen na 't sterfgeval was de wroeging even knagend en folterend van wanhoops-besef, dat er niets meer te veranderen viel, in haar blijven woelen.

Toch was de gelofte en 't offeringsgevoel bekoeld, omdat zij uit z'n blik, z'n tasten gevoeld had, dat Soonbeek haar vergaf. Want Maurice, hoe stond hij niet in ijzende verbazing vóór haar van angst trillende ziel. Ze zag hem nu aldoor in zijn verdroefde ontzetting, z'n stille verwijtlooze verwondering over haar krankzinnig gedrag. Nu Soonbeek toch gevallen was als 'n slachtoffer van hun samenzijn, haar liefde, nu kon ze Maurice toch niet meer zoo in alles-overheerschend besef liefhebben. Zij voelde zich schuldig. En al werd nu door dokter en verpleegster er telkens op gewezen, dat hij door 'n hevige longverzwering bezweken was, zij wou 't niet gelooven, hoorde 't aan als 'n soort valsche troost. Eindelijk, in de stilte van veertien dagen afgezonderd leven, begon ze wat tot bezinning te komen. Ze bemerkte nu uit een kort maar hoogst-ernstig schrijven van Maurice dat Soonbeek beslist aan longontsteking was gestorven; dat hij zich zelf niets had gedaan. Ze besepte nu, dat Maurice, die geen woord schreef over haar gedrag, zich hevig gekwetst moest voelen over haar zonderling handelen. Ze had hem verzocht vooral niet eerder te komen, dan wanneer zij hem zou roepen. Hij moest denken, dat ze werkelijk waanzinnig geworden was. Ze herinnerde zich nu plotseling van haar zelve allerlei dingen, kreten en smartuitroepen, die hem verstomd moesten hebben van verbazing. Ze herinnerde zich alles, wat de rauwe wroeging, de heete kwelling van die smart-dagen, de schrikkelijke angst voor Soonbeek's dood haar den mond hadden ingebrand. Ze wist wel dat ze zich toen wou verlichten, haar wroeging vooral, door haar liefde te breken, Maurice bijna vijandig toe te spreken. Maar nu, al drie weken uit zijn omgeving, in 't stille groote huis, waar leegte spookte, den stemmeklank van hém niet meer hoorend, nu overwelddigde haar weer 't hevige gevoel, dat ze hem even innig liefhad als vóór Soonbeek's dood, maar dat nu onder de kleinste koes-

tering van haar snakkend verlangen, het sterfgezicht van Soonbeek nog strakker haar aankeek, en z'n bleke lippen haar gelofte klankloos uitmurmelden.

En toch beseftte ze nu pas, dat 't wreed en krankzinnig van haar zelve geweest was, die belofte te hebben gegeven. O ! toen door schrik en ontzetting bevangen, had ze als een waanzinnige gesproken, wartaal uitgeslagen, zich zelve in martelenden wellust gekastijd, om die heete, pijnende wroeging maar te stillen, om den vloek van z'n sterfmond te weren.

Nu zag ze rustiger, klaarder. Soonbeek was zeker beter dan zij gezien had eerst. Maar lief heeft ze hem nooit gehad. Maurice, Maurice, dat was de eenige man voor wien zij leefde. Die had haar innigste, haar diepste gevoelens ; die had al wat er teeders in haar zong en verlangde : Maurice had ze voor altijd lief ! Met hem voelde ze zich verbonden in iederen ademhaal. Hij alleen was alles, alles voor haar vrouwelijk leven. Geen gedachte of ze was voor hem, geen aandoening of Maurice leefde er in. En dien levenden man met zijn hooge verrukkingen van sentiment, had ze geofferd in 'r eersten angst en wroegings-smart aan den stervenden Soonbeek.

Ze rilde nu van haar eigen daad. Als ie haar eens niet gehoord had, want nu herinnerde ze zich, buiten de koorts van haar angst, dat ze tot hem gesproken had toen ie al dood geweest was. Maar ook vóór dien tijd. Toen had hij juist zóó droef en zoo bang gekeken !

Ze rilde. Ze staarde in een duistere diepte. Om haar heen alles dreig-zwart, *in* haar, angst en gesmoord snakkend verlangen.

Ze mocht zich niet zelf verdooven. De belofte was gegeven. Ze zou 't verachtelijkste mensch zijn als ze die brak. Ze voelde zich 'n oude vrouw, gebroken, ellendig. 't Leven had voor haar afgedaan. Ze zou goed zijn voor haar kinderen. Maar ze zou gescheiden blijven van Soonbeek den doode, van Maurice den levende. Ze zou niet jammeren en weeklagen, want de gelofte was 'n heilig woord aan zijn sterfbed verstemd, die ze tot den laatsten snik zou volbrengen. Ze zou in de stilte van haar zoet herinneren blijven leven. Dat was daar ook,

van een wondre verrukking, die haar Maurice gegeven had. Daar staarde ze nu heen, als op een gouden vlier-tuin, de gouden lage boompjes trillend in 't glans-licht van den zonnedag, en overal onder de geel-gloeiende blaadjes koerde zacht ge-neurie, hoorde ze zingen de stem van zoet herinneren. Dat zou haar toekomst-leven zijn.

Als meisje al, had ze gehuiverd, wanneer een verhaal van liefde begon met de zacht-zingende weemoedswoordjes : „Souvenez-vous ma mignonne”.... Dan zong 't al in haar, zoo wonderlijk droef en zoo zalig toch. Nu zou 't altijd in 'r klagen : Souvenez-vous !.... Souvenez-vous !.... Souvenez-vous !.... En ze zou hem altijd zien ; ze zou zich herinneren minuut voor minuut, hoe ze 'm 't eerst had gezien, ze zou zich herinneren den gloeienden druk van iedere kus.... En ze zou lezen, lezen, ieder woord van zijn werk, en iederen klank van zijn stem, zijn levend geluid daarin dadelijk opvangen als voor háár gezegd. Nu geen leege fastasmen meer, geen droomerij op haar chaise-longue in de schemerzaal. Nu altijd de zalige herinnering in de ziel, en in haar ooren ruischend de zoete zang : Souvenez-vous !.... Souvenez-vous ! Souvenez-vous !... Dan zou ze nooit meer alleen zijn in haar eenzaamheid.

Maar als ie straks kwam, en ze zou hem zien, dat lieve hoofd, zou zij zich niet weer om z'n hals vastknellen ? Zou ze hem niet smeeken haar niet alleen te laten ? Zou ze de kracht hebben hem te laten gaan ? 't Was toch waanzin zich te scheiden, voor altijd te scheiden van den man, dien ze zóó boven alles liefhad. Haar gelofte was in doods-angst aan 't sterfbed uit-gestameld ! Liet ze zich dàt toch altijd goed voorhouden. Soon-beek, als hij had kunnen spreken, zou 't zeker sterk afgekeurd hebben, want hoe razend was ie niet op Maurice geweest, hoe jaloersch in zijn genegenheid ? De worsteling om zich los te rukken van haar eigen daad, in wroeging begaan, begon weer. 'n Gelofte was heilig, angstigde 't in haar, en daartegen in weer 't besef, dat ze die in waanzin had gezegd. Maar telkens won 't gevoel, dat ze niet mocht toegeven aan haar verlangen. Ze hād geofferd, ze móest nu sterk zijn. Ze zou geen rustige

minuut meer in haar leven hebben, als ze haar belofte brak. Nu zou ze Maurice stiller, maar misschien nog inniger kunnen minnen dan vroeger. Nu was ze heelemaal voor hem, al lag het liefdegeluk in haar overschaduwde door smart-weemoed en nooit te bevredigen verlangen. Maar zooals 'n wingerd ieder jaar groent en tegen den herfst in bloedrood gevlam uitschiet, guirlanderend en overhuivend stille brandende geveltjes van verre hutjes, zoo zou telkens de herinnering haar droeve ziel omschijnen, eerst in het gefonkel van 't jeugdgroen, dan sterven in 't lichtende rood van zachten herfstbrand.

Haar offer.... zou hij, Maurice, beseffen hoe ontzettend 't haar was? Zou ie diep voelen wat ze zichzelf ontroofd had? Wat er met haar gebeuren ging, nu haar eigen leven zoo stil, zoo droef-stil werd als een achterwegje in 'n gehuchtje? Zou hij meevoelen wat ze nu lijden ging, als daar de herfst om haar heen ruischen ging, ieder jaar weer, en ieder jaar eenzamer?

O! hoe zalig, hoe hevig lief had ze hem nog, en toch.... haar eerste hartstocht, 't loeiende verlangen er in was getemperd, 't gezucht van haar, voor 't eerst-minnende vrouweziel was gestild. Ze kon nu ook rustiger aan Louise denken, Louise, die altijd zoo menschelijk goed tegenover haar gebleven was, die in haar denken leefde als 'n wonder van innige bescheidenheid en stille wijsheid

Plots hoorde ze in de gang Maurice's tred. Hij kwam recht op de zaal af. Ze beefde; haar hart mokerde. Nauw durfde ze zich verroeren. Eén moment plotseling voelde ze zich opgetild. Ze zou hem in de armen vallen, ze zou 't moeten uitgillen dat ze niet, nooit zonder hem kon; dat ze alles voor hem zou doen, breken haar gelofte, wegslingeren haar kinderen, als ze hem maar mocht zien, z'n stem maar mocht blijven hooren. 't Was een moment dat de koorts haar omschroeiende, dat 't liefde-verlangen in 'r uitdaverde en de opstand in 'r aangloeide. 'n Heete stikking van emotie vergloeide de keel. Ze dacht plat op den grond te vallen van de chaise-longue in een zwirrelenden duizel. Toen zag ze hem kalm, in zelfbeheersching, binnenkomen, naar haar toe. Zacht en ont-

roerd drukte hij haar de hand. Ze omhelsde hem niet, kneep z'n pols zenuwbevend vast, vroeg hem met 'n fluisterstem, waarin zacht onderdrukt geschrei beefde, of ie even 'n stoel wou nemen en zich naast haar zetten.

Toen, met smeekende weening in haar praten, die ze telkens onderdrukte, wyl ze sterk, heel sterk wilde zijn, vertelde ze Maurice wat er gebeurd was, dat ze hem had miskend en dat ze hem vergiffenis vroeg.

Ze sprak eenvoudig en schijn-rustig, ieder woord aandragerend de dadelijke oprechte ontroering. Maurice had haar nooit zoo mooi en zoo wáár gezien. Ze sprak door, vertelde dat ze den laatsten tijd eerst besepte hoe wreed ze tegenover Soonbeek als vrouw gehandeld had. Bevende verhaalde ze hem van haar belofte, waarvan ie al iets verwards had opgevangen op den sterfdag. Al angstiger daalde haar stem, zoo verzwakt van klank en doorschreid van een kwijnenden weemoed, dat Maurice, hevig ontroerd, naar haar moest overbuigen om wat te verstaan.

Ze vertelde van 't sterfbed, haar angst voor zijn vervloeking, haar heete wroeging, dat ze 'm als vrouw onder de hevigste kwellingen had geweigerd, waarop ie recht meende te hebben.

In haar sterfbleek van smart doorkrampt gezicht, zag Maurice haar offer. Eerst had hij haar willen zeggen, wat hij zelf in de eenzaamheid van zijn kamer met Louise over 't geval had doorgestaan; had hij haar ook willen verwijten hoe wreed en slecht ze gedaan had met dien grilligen waanzinnigen omkeer in haar woorden, dat Soonbeek, Soonbeek bleef met al zijn verschrikkelijke en gedrochtelijke eigenschappen, en dat de Dood alleen een zwijgen, geen verandering in 't bezien van zijn wezen had aangebracht. Ook had hij haar willen herinneren aan haar eigen smaaduitbarstingen over Soonbeek, 'n paar maanden geleden nog, aan haar onder heftig schreien gebiechte walging en minachting. Had zij hém niet haar liefde verklaard, met haar liefde bestormd en alles willen tarten, als ze zich maar voor hem mocht uitstorten? Had ze niet gesnikt aan zijn voeten om een oplossing, haar weg te nemen

uit de omgeving van dien beul, zooals ze hem genoemd had ? Was deze omkeer nu niet een zieke grilligheid in haar geënerveerde natuur, die hèm tot slachtoffer maakte ? Dat alles bedacht hij, wou ie er uitstooten, maar nu hij haar daar sterfbleek, in de donkerte van haar rouwkleeren zag zitten, de vale verlatenheid al op 't gezicht gegrauwd, nu hij haar stem hoorde fluisteren zoo gebroken en verzwakt van leed dat 't geen menschenstem meer leek, nu vond hij haar verrukkelijk, voelde hij een teedere bewogene liefde, zooals hij voor dien tijd nog nooit om haar ondergaan had. 'n Snikkend meelij wee-de naar zijn keel ! Hij zou haar in wilde innigheid hebben kunnen drukken aan zijn borst, hij zou haar hebben willen kussen en toespreken, heel zacht : ga niet van ons weg ; blijf bij Louise en mij en we zullen je heel innig liefhebben ! Wij zijn je vrienden, méér dan je bloedverwanten. Maar hij voelde de smart tusschen hen, zoo als Flora 't sterfgezicht zag van Soonbeek. Hij voelde haar heroïsch verplechtigd in haar daad, hem nooit meer te willen zien, en de schaduw van haar droefnis werd hem een heilig half-duister zelfs niet te beroeren met z'n levenden adem. O ! hij besepte wel dat in ieder harer woorden 't afscheid trilde en zuchtte, maar boven dat besef jubelde uit z'n ontzaglijken eerbied voor de vrouw die zich zoo herwon, die haar diepste leven offerde.... aan een doode ! Dat was een boetedoening die haar verhief tot 'n vrouw van groote zielskracht.

Toen ze uitgesnikt had, keek Maurice haar aan. 't Weende, weende in hem, maar al z'n smart drukte ie neer. Al stiller weefde de stilte hen bijeen !

Toen plots ging Maurice, drukte haar heel zacht de hand, groette haar met een eerbied die haar doorhuiverde....

Tot 't laatste moment had Flora zich goed gehouden. Toen Maurice de gang inliep, zakte haar sterfbleek gezicht weg naar achter, viel ze in zwijm.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

I.

Nauwelijks had Maurice een oogenblik 't sterven van Soonbeek en 't leed over Flora's afscheid van zich afgezet, of de toestand van Louise sloeg weer een heeten warrel van angsten door zijn brein. De dokter had heel ernstig gekeken, nu ze telkens, tusschen hevige benauwingen, weer bloed opgaf. Soms kreeg ze plots, schijn-rustig zittend naast Maurice, 'n vlamroode kleur, brak angstzweet haar 't klamme gezichtje uit, tastten haar handen in stuiperige en stikkings-beklemming rond in de lucht, zoo hulpeloos-bang, dat Maurice heftig schrok, opsprong en beefde in angst voor wat er volgen ging. Dan, heel langzaam bedaarde ze, probeerde ze even fijntjes-zacht het onderlipje te bebijten, om hem gerust te stellen, te laten merken dat ze weer zich goed voelde.

Maar nu lag ze al 'n week in bed, was 't rond het fijne scherpe neusje ziekelijk-paars uitgemagerd, bleef hoesterig en kucherig de zwakke kermende borst en telkens spuwde ze bloed.

Diewertje was weer in huis voor Kareltje's verzorging. De jongens, zoo van hun werk, slopen stil en aangedaan naar boven. Meer en meer voelden ze de beschermende innigheid van hun zuster, en nu zij zelf 'n geregeld leven hadden, waren ze toeschietelijker en waardeerden ze veel meer 't moeder-zorgelijke van Louise voor hun bestaan.

Maurice werkte in de achterkamer, waar Louise te bed lag.

Dat wou ze hebben. Ze vond 't zoo innig-heerlijk hem telkens over zijn werk gebukt te zien zitten. Hij deed 't om haar stil genoeg te geven maar meestal zat ie neerslachtig z'n papier stom te bestaren, kon hij zich niet uit een beklemd angstgevoel loswerken, nu hij 't ivoorbleeke smartgezichtje van Louise áchter zich voelde, op de stille kussens, de goud-donkere oogen koorsig gloeiend, van hém, met diep heimwee afdwalend naar de wijde lucht, de drijvende wolken, en wat verre daken, die zij nog even zien kon in haar lig-horizon. Dan kòn ie niet werken, want telkens zag ie dat vreeselijke bloed uit dien teed'ren mond golven. Dàt juist maakte hem krankzinnig van angst. Ze kon geen druppel bloed missen en telkens stroomde er los, onder hoest-benauwing en angstig gekuch en uren vreeselijk nagekuch.

Háár gaf ie de illusie dat ie werkte, over z'n papier gebogen, maar in zich zelf deed ie niets dan overzien de lotgevallen van z'n laatste leven weer, 't was allemaal voorbij gestormd. Uit groote en ondergangs-armoe plots opgesleurd door de kennismaking op dien wonderlijken oudejaarsavond met dat vreeselijke mannetje Soonbeek. Toèn de ontmoeting met Flora, de lieve, mooie Flora, en haar vervoeringsliefde....

Wat 'n angstperiode, wat 'n ontroering en verberging van emotie dat geweest was, wat 'n kwellingen en geheime genietingen die gebracht had. En nog half in 't gloeiende begeerte-leven van de trillende Flora, 't uitkomen van zijn boek en het groote succes. Wat had ie al niet doorstaan! Hoe niet leeren kennen de Soonbeeksche demoniek; hoe had ie zich niet gewend aan den valschen moordgloed van z'n oogen als ie van Flora's verkwistingen sprak, en hoe had ie zien beven de schraapziekte in z'n kleine handen als ie hen zelf 'n dienst bewees. En daartusschen 't op- en neergaan van Louise's zwakke gezondheid.

Toen, als 'n instorting, de plotselinge dood van Soonbeek, de krankzinnige omkeer in Flora en haar afzondering, juist op 't oogenblik, dat ie haar veel meer liefhad dan vroeger. En alles was met schokken gegaan.

Hoe vaak dacht hij juist nu aan haar, volgde hij 'r in de schemerzaal, zag ie 't hevige verlangen in haar wondergrijze oogen diep, heel diep gloeien, grijs, heet en barnend. Hoe veel malen herdacht hij juist nu de uren van zijn werken dáár, als ze bij 'm zat, met 'n zoo hooge en bevende verrukking voor hem, verborgen en toch levend, trillend in ieder woord. Louise sprak nog telkens over Flora, met haar zachte, kwijnend geluid. Dan ontroerde ie stil, luisterde ie zoo triest-weemoedig naar 't boomgeruisch en haar zwakte-stem, kwam er een snik-smart in hem om die vrouw, die daar nu zat weg te kwijnen, in de stilste eenzaamheid van 't groot, verstild huis.

Ze had hem nog eenmaal geschreven, dat ze 'm zou blijven steunen, wijl dat ook stellig de bedoeling van Soonbeek zou zijn geweest. Maar Maurice had geweigerd. Hij had wèl van haar, niet van voogden en bemoeials met de nalatenschap afhankelijk willen zijn. Met grooten kieschen drang herhaalde ze haar voorstel. Ze voelde dat hij plotseling weer zonder middelen zou staan, dat ie weer terug zou vallen in z'n vreeselijke moordende armoe, gekweld door alles en ieder, neergehaald door de vulgairste dingen, nog grooter plaag nu hij 't den laatsten tijd weer rustiger en beter gewend was. Maar hij wou niet, en Louise wou niet. Hij zou er zich weer zelf doorheen moeten slaan, iets doén, waarvan ie bestaan kon, dat hem onafhankelijk maakte om z'n hoogste werk, zijn kunst zuiver te houden. Nu z'n boek opgang had gemaakt en veel besproken werd, kon ie gemakkelijk z'n werk overal geplaatst krijgen. En waar zou ie zuiverder van z'n smart en z'n liefde, z'n geluk en z'n verrukking, z'n droomen en z'n verlangen spreken dan in zijn werk, dat hem alles in 't leven was?

En nu weer, na de lotsslingeringen met Soonbeek en Flora, werd Louise erg ziek. Hij kreeg 't benauwende gevoel dat een tartende demonische kracht in 't leven met hem speelde, hem opjoeg, sarde, kwelde, hem geen rust wou laten. Hij had nooit goed begrepen, waarom een genie als Michel Angelo zoo droevig, zoo diep-melancholiek 't leven kon bestaren, zelfs daar waar 't goddelijke schoonheids-ontroering bracht. Nu begreep

ie 't! 't Leven kon hém niet laten rusten, omdat hij 't leven niet met rust liet. Hij zag dwerg-duivels met van dier-harts-tocht verkrampte demon-lippen, uithinnend een wreed-helschen lach, met grillig-zingende blaasbalgen vuur aanflinkeren. Omkrulde lippen beefden van giftigen martel-wellust, en de platgegroeide faun-neuzen snoven, snoven in de brandlucht. Bij allen haakten de zwarte snijtanden den wreed lachenden uitgescheurden muil uit. Die schepsels dansten om z'n hoofd, z'n lichaam. 't Was 'n sensatie van huiverangst, die 'm koortsig-klam overkroop, z'n brein verhitte, de angst voor 't bloedspuwen, dat roode, vreeselijke uitgutsen van bloedvocht uit dat goddelijke lieve mondje, dat ie wel altijd door wou zoenen; dat mondje dat nu even bij de hoekjes nerveus trilde, na iedere spuwing, in dat stillijdende bleeke hoofdje. 't Was nu heelemaal zoo aandoenlijk-stil om Louise. Haar donker-gouden oogen gloeiden, dieper, al dieper in de uitgeholde ompaarste kassen; en de smart en 't verlangen schaduwd er zachte welvingen in. 't Was voor Maurice om te snikken, en toch, vóór haar bed, moest hij zich beheerschen, zich heel goed houden.

Ze erkende 't nu dat ze op de laatste antiek-veiling met Soonbeek zich schrikkelijk vermoeid had. Hij was vreeselijk prikkelbaar, gejaagd en wild geweest. Daarbij had ze erge kou gevat. De hoest bleek dadelijk verergerd. Maurice verkromp, telkens als zij die droog-snijdende hoestkuchen uitstootte. Hij voelde dan, alsof 'r met iederen kucht iets brak in haar longen, iets afknapte dat zich oploste in bloed. En o! wat zag hij in de donker-gouden oogen juist nu, nu hij weer heel-stil alleen met haar leefde, 't smEEK-verlangen om te kunnen blijven bestaan, naast en voor hem.

Ze had al 't droeve leed van zijn voorafgaand leven meegemaakt. Ze had de armoe, de lam-brekende ellende, de vernielende hongerzorgen doorstaan, naast hem. Niets had hém kunnen vernederen en daardoor was ook zij krachtig gebleven in zijn energie en werkwil. Ze had weer de verrukkingen van haar eerste liefde voelen opleven in de zegening van zijn

werk en door de vermindering van een misere, waarvoor zij zich eerst zoo had geschaamd als mensch, als vrouw; een armoede, die haar had geknauwd, pijnlijk onttakeld, had getrapt, met ieder moment van haar diepst geluk gespot. Ze was niet jaloersch geweest op Flora. Ze gunde haar de liefde voor Maurice, al kwam nu dit droeve einde, met die angstige verwijdering voor 't leven er tusschen. Ze bekeek 't leven niet meer door porceleinen schelpen, die 't wondre licht van illusies en droomsels vingen en er diepe kleurspelingen doorheen trilden. Ze wist dat 't voor hun nu weer 'n heel moeilijke tijd zou worden. Heel krap zou alles weer gaan. Maar als ze beter was, zou *zij* nu Maurice eens bijspringen. Ze bezat veel verstand van antiek, porselein. Soonbeek had haar den weg gewezen om voor Maurice te kunnen gaan verdienen. Dan hoefde hij zich niet te versnipperen, zijn werkkraft en zijn talent niet, aan drogen en dorren krantenarbeid. Dat alles zei ze hem met 't stervens-bleek mondje, de uitgeteerde stem, niet beseffend hoe dicht haar de dood op 't gezicht gluurde. En Maurice, hevig ontroerd, door haar energie nu op 'r doodsbed, gaf toe, beloofde maar dat ie 't goed zou vinden om haar zelf gerust te stellen. En hij zelf geloofde dan weer innig in haar herstel! Wat gaf 't, of ie nu niet werken kon! Al 't smartelijk, tragisch en hevig doorleefde zou ie wel weer objectiveren, als zijn Louise maar vlak bij hem bleef, als ie maar in haar groot-droeve, stille en bezonken oogen kon volgen 't gouden spoor van haar droomen. Nu was ie niet meer wèg in zijn werk, zoo vèr vreemd en stil als vroeger. Nu weer was Louise hem alles, juist nu hij voelde dat ze van hem weggerukt kon worden.

Hij hoopte en verlangde. Maar al zwakker werd haar stem, al bleeker 't uitgeteerde gezichtje. Er grauwde 'n vermagering onder haar oogen die 'm deed huiveren. De dokter begon zeer ontsteld te kijken. Niemand mocht meer bij haar. 't Moest heel stil en donker worden in 't achtervertrek. Er kwam beklemmende dag-stilte suizelen om haar bed, angst-stilte van een ziekekamer, die een leed-sluier weeft over ieder ding dat in 't verdonkerde licht daar triestte, 'n pijnigende smart-stilte,

alsof van 't heele huis de tijd-wijzers werden bijeengeknepen en tegengehouden, de klok-tiktakken gesmoord onder zware rouwstoffen. In die angststille, die beklemming kon ie toch geen regel meer schrijven. Hij haatte nu zelfs in den warrel van zijn benauwingen dat werk, dat vreeselijke, veeleischende, z'n heele leven opslurpende werk. In het angstige van ziekte-lucht doorademd halfdonker, vóór haar bed, zat ie weggezonden, ving ie iederen zucht van haar op. En als tusschen het bange zwerven van zijn gedachten in de beduisterde kamer, soms plots, in 'n kreun haar zachte stem wat zei, dan schrok ie op en hielp, blij dat hij mocht helpen, en toch tegelijk vreesvoelend voor 't geen ze zeggen zou. Want hij huiverde nog altijd van 't bloed dat hij haar mond zag uitvloeien. 't Gaf hem meer en meer visioenen van benauwing, van tergende obsessies. En toch wou hij Louise alleen helpen. 'n Krampige siddering trilde door haar ziekelijk-verknaagde, uitgeteerde vingers, als haar handje in benauwing greep, en ze voelde even snel, dat het zijn arm was. Wou ze haar hoofd heffen uit de kussens, dan ondersteunde hij haar in den nek. Dat deed haar heel goed. Ze sloeg dan haar oogen weer óp, als vroeger, zoo wonderlijk mooi dat ie 'r van schreide, stil, zonder tranen. 't Werd hem even 'n zaligheid haar te omkoesteren. Niemand moest er tusschen hen zijn. Dat uitterende leven was hem hoogelijk heilig, als uitlichtende kaarsen op een altaar.

Als ze geen koorts en geen benauwing had, kon ze uren stil liggen, in 'n gelukkig veilig gevoel van rust, wetend dat Maurice vlak bij haar was. Dan roerde hij zich niet, bekeek ie alleen in bang gevoel, den schaduwsloop van den dag over het tering-bleek gezichtje, dat vaalde in den kamerschemer. Zoo, verzonken in 't schaduw-bestaren, verdoofde ie zich in droom-traag stemmings-denken, zag ie in 't gesmoorde licht, in 't duizelig-donkere, haar gezichtje wègscemereren tot 'n spokige bleke vlek, en alleen de groote goud-diepe oogen stár op hem gericht, in levenssmeeiking. Dan onderging ie weer alles van zijn vroeger leven, zijn leven vooral met háár.

't Liefde-gejuich van z'n jonge ziel spartelde nu gesmoord

onder 't duisterend gewapper van zwarte vlaggen, die hij overal zag opgroeien tegen 'n roode angst-lucht in.

Voor 'n paar maanden geleden nog had hij met haar 'n heerlijk-klein wandelingetje gemaakt. Ze was wel dadelijk moe geworden, maar toen waren ze gaan liggen rusten op 'n groot grasveld, tusschen sprookjesverre lente-weilanden, aan de bochtige Utrechtsche zij. Hij zag haar precies weer voor zich, zooals ze toen opleefde in 't geluk van hun stil samenzijn. 't Was 'n goud-stille lente-ochtend geweest met gezang van vogels en getjink overal in de levende lucht, blauw van om spelende hemelglansen. En overal kleur-gestoei van den geur-fijnen lentedag, omvloeiend 't gras, de aarde, zon-heete boeren-kluisjes, gloei-blanke-geveltjes en trillend-roode daakjes.

Ze ademde in verrukking toen. Stil lag ze naast hem, soms éven de oogen dichtgeknepen van genotsduizel, met haar mondje bijna op de warme uitdampende aarde, vangend dadelijk den zoeten grasgeur van het bloemgouden weiland. Soms ook draaide zij zich plotseling óm, op haar rug, strekte ze zich naast Maurice uit, in een zoete verdoovende uitrekking van al de loome leden, keek ze den hoogen hemelkoepel in, waar 't eindeloos blauwde, al verder, al dieper.

Maurice wist, dat wen ze heel gelukkig was, ze wel eens kon, zalig-zacht en heelemaal verinnigd met al wat er om haar heen gebeurde, een heel teer liedje zingen, met kristal-en klankhelder zangstemmetje. Dat zacht-heldere, toch getemperde zingen, zoo heelemaal voor haar zelf, broos en doortrild van een smartelijke innigheid, ontroerde hem altijd hevig. Vroeg hij haar te zingen, zóó zacht en zoo hoog toch, dan deed ze 't nooit, wijl 't dan ook niet ging.

Dién lenteochtend, verinnigd door de wondering van het glansgoud overal, 't diep-uitdrijvende hemelblauw en 't stille weigeluk rondom, begon ze eerst schuw, toen al dadelijk wat vaster. Ze schuifelde met haar slank-schoon lichaam in zonnig-blank mousselientje door 't gras, bloemen bijeengroepend om een groot bouquet saam te kleuren. Daar was ze nu kruipend, hurkend en mijmerend aan bezig, toen ze plots begon te zingen,

kristalklaar, zoo zoet-klankend in de wei-stilte als 'n vogelen-liedje, — nauw beseffend dat ze met hun stille beidjes hier in de trillende ruimte waren. Maurice luisterde, ontroerde er hevig van, bleef doodstil liggen, bang dat ze bij 't minste geritsel zou afbreken. En Louise heelemáal niet beseffend dat ze beluisterd werd, neuriede voort, haar zangetje van ver-stild geluk.

Om hen heen, zoo ver als ie zien kon, niets dan groene wei en koeien, in 't wazige lentegoud, de verschieten violettig overdamp. Rondom verder weg glansgespeel van licht onder boomloover. Tusschen 't zachte gesidder van zonnekleuren op hagen, 't zilveren en roode gevlam van boerenstulpjes. En vlak bij hem, in de zoete ijle van de lentelucht, dat wondre, hoogsubtiele vrouwestemmetje, dat zong uit eigen ontroering, net 'n vogeltje; soms onder 't plukken 't wijsje vermijmerend als een stille gedachte. En verder kroop ze in 't gras, vlochten de rappe, bleeke handen de bloempjes bijeen, en al ontroerder, zong 't door, zong dat menschenkeeltje, innig en helder als 'n verliefd leeuwerikje. Dat zag ie weer vóór zich, juist nu, voor haar duister bed, in 't halfdonker van de zieke-kamer. En nu, achter de droef-dichtgetrokken gordijnen, kwijnde dat zelfde trotsche gezicht, dat zelfde mondje dat toen zóó innig, zacht-juichend gezongen had.

Hij was haar, dien ochtend, zacht achterna gekropen, en plots had ie haar omhelsd en 't zang-mondje dichtgezoend. Ze wist niet wat met 'r gebeurde. Maar toen ze de verrukking in z'n stem hoorde, begreep ze. Dien dag was ze zoo gelukkig en zorgeloos blij gebleven als 'n kommunie-kindje in de blankheid van d'r wolkwitte kleertjes. Eerst 'n dag later was de inzinking gekomen, en de vermoeyenis die de oogwallen in 'r gezichtje wijder groef.

Nu was 't voor hem om te sterven van weemoed. Louise's zachte nog verzwakte stem hoorde ie smachten naar leven, en half smeeken aan den dokter om kracht. Ze wou gauw weer op. Als ie zóó haar zwakke stem, in 't kamergeduister, hoorde vragen, dacht ie gek te worden van smart-angst. Buiten, achter

de gordijnen gloeide de zomer-zon. De Julimaand braakte hitte door de straten. Hij haatte dien zomer nu. De zon, ze gaf hem een sensatie van armelijke verschroeïing, van uitmoording en brandende onrust. Geen grauwe herfst met hui-verenden stormzang er door heen kon droeviger in hem smarten, chagrijnen, dan die zomersche zon-blakering, de zengende hitte, nu Louise daar in 't half duister al te sterven lag, weg te teren in zacht gekerm.

Zou ze nu toch van 'm weggerukt worden?

O! de bevende stem in dat zachte kreunen en reutelen van de benauwde borst. Ze was vreemd en geheimzinnig, van een onaardsche smartelijkheid; vreemd als de schaduwen die haar bleek verteerd gezichtje omslopen. 't Werd 'm weer alsof ie haar hoorde op dien helschen nacht van haar bevalling!

't Afscheid van Flora had dingen, heel droeve dingen in 'm aangeroerd; 't weggaan van Louise zou 'm krankzinnig, opstandig, moorddadig doen worden. Als *zij* getroffen werd, zou ie als een dol schepsel 't leven haten, verachten, zou ie zich zelf vernielen.

Maar 't kon niet, 't kon niet. Ze was nog zoo jong.

Er smeekte iets in 'm, dat ze leven mocht blijven. Den dokter overrompelde hij na iedere visite met wilde vragen. Ze zou blijven, niet waar? 't Zou misschien lang duren, maar weer opleven moest ze? In z'n vervoering zag ie de in aar-zeling versterkte vrees van den arts niet eens.

Hij haatte nu alle beschreven smartuitingen; uitingen van angst en ellende! Nu stond 't leven zelf tegenover hem, rauw, geweldig, somber. — Nu voelde hij zelf 't gloeiende gewicht van het neer-mokerende leven op z'n lijf beuken. En toch, toch zou hij stáán als 'n marmerfiguur, wanneer Louise maar bleef, bleef voor altijd, bij hém. Want 't leven zou 'm toch ééns wel willen koesteren. Hij had nu al naam. Hij had gewerkt. Wel was hij 'n beginneling, maar hij zou zich de menschheid geven, voor eeuwig geven, in de innigste diepte van het leven tasten, als zij maar bleef, zijn Louise, 't bleeke, stille, droeve kind.

Had hij, hoe jong ook, al niet veel wonden? Als 'n stille grijsaard leefde hij. Alles zou ie kunnen missen; háár niet, die stille, innigst-schoone liefde-vrouw niet! Haar tengere gestalte, haar bleeke wangetjes, haar gloed-donker gouden oogen moest ie altijd kunnen zien, en haar zwakke stem altijd kunnen hooren! . . .

Maar iederen dag werd Louise minder, ingezonken, doodshoofdte haar gezicht valer onder de uitpuntende jukken. Ze besepte 't zelf. Ze sprak van opstaan. Ze wou dat Maurice de gordijnen wegtrok. Ze wou 't zonlicht trillend zien invallen. Ze voelde zich sterker, en Maurice kuste ze even hartstochtelijk als in 't begin van hun liefde. — Maar de dokter wou van dat zich-beter-voelen niets weten. De pols was slecht. Ze gaf al maar bloed op. En vuriger glansde in haar oogen 'n wild begeeren naar levensgeluk. — Dat vertrouwde hij niet. Maurice begreep er niets van. Van haar bed af, kon ze weer zoo wonderlijk mooi naar 'm opzien, met die openbloeiende oogen, en haar zwakte-stem vroeg dan smeekend om licht, zonlicht, dat blakerde achter de gordijnen.

Toen de koorts en benauwingen wat minderden, gaf de dokter toe, mocht ze, doodstil, zonder 'n woord te spreken, aan 't open raam languit liggen. — Dat gaf haar verrukking en opwinding. Dan moest ie haar kalmeeren, terwijl hij zelf smartelijk huilde, maar bedwongen, om de armelijke vermagering van haar uitgeteerd gezichtje, nu ivoor-bleeker en broozer in 't volle licht. Hij kon 't wel uitgillen, als ie die ingeholde wangetjes bekeek. Hij wist niet wat daar zoo vaal 't vleesch en de tint wegvrat. En dat niet-zien van een ziekte maakte hem juist razend dol van angst en woede-smart. Telkens vroeg ze naar haar Kareltje, maar de dokter verbood iedere opwinding. Dan sprak ze Maurice zacht toe, heel kwijnend van stem, dat ie zich vooral niet ongerust zou maken. — Ze werd stellig beter! Ze voelde 't aan alles! — Ze lachte dan even, zoo pijnlijk-lief met 't bleeke mondje en de mager-vervreten wangetjes, dat ie snikkend uitbarstte, zich niet meer kon beheerschen. — Maar dadelijk was hij zich weer meester. 't Duizelde even

angstig in 'm. Had ze nu zoo gesproken om hem moed te geven, zelf wetend dat ze 't nooit meer ophalen kon ? Tot ie aan haar eigen zangerige woorden merkte, dat ze 't zelf ook vást geloofde.

Soms verergerde ze in één dag zóó, dat de gordijnen weer neer moesten, wíl ze de kracht van 't licht niet verdragen kon en 't zwakste straatgeluid haar hoofdbonzing gaf. Dan volgden er 'n paar dagen van hevige koorts, ijlde ze, mijmerde er een vreemde ontroering uit haar zachte, wezenloos-vermurmelde zinnnetjes.

Op 'n middag begon ze plots in 'n koortsvlaag heel zacht te zingen, zoo zacht en zuiver als op dien lentedag buiten. 't Was 'n simpel liedje, maar zoo argeloos doorhuiverd van prangenden weemoed, dat Maurice Diewertje riep en de kamer uitrende.

De zomer ging voorbij, in trage dagen van moordende hitte, en de zorgen stapelden zich weer voor hem op. Hij had nu krantenarbeid, vertaal-, en ander werk aangepakt, om niet opnieuw in de armoe-ellende te vervallen, waaruit Soonbeek hem opgehaald had.

Louise bleef sukkelen. Dan 'n paar dagen in, dan uit bed. Ze liep er soms half stervend bij. Haar Karel'tje nam ze Diewertje uit de handen, maar telkens zonk ze weg, moest haar zuster toch weer bijspringen. Dan deed ze niets dan wild en hartstochtelijk z'n klein mondje zoenen en z'n week kopje streelen. En Maurice voelde martelend den makabren sleur van zoo'n leven. Hij zag Louise voor z'n oogen wegwijnen, bloed opgeven, rilde van haar al zwakker teringstemmetje. Alleen haar oogen koortsten gloeiender uit de ziekelijk-verdiepte kassen óp. Tot ze plotseling, op 'n Septemberavond, onder 'n zware bloedspuwing stierf.

Maurice was zóó doorschokt van hevige ontzetting, dat zelfs Ko Hoenders bang werd voor z'n stom, krankzinnig staren.

Z'n broer Arnold was uit België overgekomen om hem te troosten. Z'n moeder zat uren bij 'm. Aaltje Hoenders en Diewertje hielpen in 't huishouden. Maar Maurice bleef stom

staren, zonder 'n traan, 'n klacht. De begrafenis-drukte, 't gekondoleer: 't ging allemaal over 'm heen. Hij zat maar in de sterfkamer als 'n versufte krankzinnige, zonder 'n smartklank uit te stooten. Hij kón niet huilen. Ineengezonken, half weggezakt op z'n stoel, zat ie te staren naar 't leege bed. Arnold, die alles voor de begrafenis verzorgd had, de man met z'n gevoelige stem, probeerde aldoor opnieuw iets uit Maurice te krijgen. Maar hij bleef wezenloos. Eindelijk gaf ook die 't op, sprak hij erover met den dokter, die zei, dat zoo'n stomme droefenis uitwerken moest. Dagen achtereen at Maurice niet. Tot ie plots op 'n bord eten aanviel, dat Aal 'm kwam brengen. Als 'n uitgehongerd beest, gulzigde hij alles in 'n paar minuten weg, en zat dan weer in z'n achterkamer, vlak bij 't leege bed, luisterend naar 't boomgeruisch van den brouwerij-tuin, luisterend, al maar luisterend, als hoorde hij in 't windgesuis háár menschelijke zwakte-stem.

'n Week lang bleef hij zoo in de bitterste verwaarloozing van alles om 'm heen. Hij sliep op 'n stoel of op den grond, vlak naast 't bed. Tot op 'n middag, Diewertje inkwam met 'n briefje van Flora. Eerst keek ie haar aan, zonder dat ie iets zei. Z'n gezicht grauwde van ellende, maar antwoorden deed ie niet. Aandachtloos las ie den naam van de afzendster, sprong toen plots op, rukte haar 't briefje uit de hand. Flora had 'm paar woorden van allerinnigste deelneming geschreven.

Toen brak plotseling z'n smart, z'n wee zoo heftig uit 'm, in zoo overstelpend rauw gewezen, dat Aaltje en Ko Hoenders kwamen opstormen in schrik. Frans bleef bij Kareltje, en Diewertje haalde gauw den dokter. Ze dachten allemaal, dat ie nu pas voor goed krankzinnig geworden was. Hij keek in razende verwildering rond, zoo hevig was z'n ontzinning, dat ie gilte en weenend schor ijlde om Louise. Hij wist niet meer dat ie 'r begraven had, dat ie zelf de kist had dichtgeworpen met zand. 't Was allemaal gebeurd buiten z'n bewustzijn. Niemand had opgemerkt, dat ie niet zag, niet leefde. Nu schoot de krampsmart door 'm heen, sloeg ie in 'n dollen duizel tegen den vloer waar z'n vingers stuipend in de planken klauwden.

Z'n gloeiend, traan-overschroeid gezicht schuurde ie tegen den stoffigen grond, en als in barenden jammering riep ie zoo smartelijk-smeekend om Louise, dat Dieuwertje en Aaltje wegholden van angst en ontroering.

Ko Hoenders oversmakte hem met water, om 'm tot bedaren te brengen. Maar hij voelde 't niet. 't Water droop over 'm heen. Het stof van den grond vervuilde zwartig op z'n gezicht; z'n kleeren slonsden in natte plak-plooien zuigend aan z'n lijf vast. Als 'n ontredderd beest lag ie te kramptrekken, te sidderen op den vloer, doorijlend krankzinnige smart-visioenen. Soms klaagde z'n stem, fluisterde ie zacht, gebaarden in tastenden streel z'n handen, als koesterde hij Louise's hoofdje, haar wangetjes. En dan weer plots, in een epileptischen zenuw-stuip wankelde ie om, gilde ie 't uit, sleurde ie zich overend aan de pooten van 't bed, viel dan weer terug in bevend-grillige onmacht. Door de schuring van z'n huid tegen den vloer brandden er roode vlekken op z'n zwart-vuil betraand gezicht, als koortste er plots 'n ziekte oplos.

Toen de dokter kwam, was de uitbarsting van waanzin-smart, door uitputting na 'n foltering van drie uur voorbij.... Na die uitputting stilde weer z'n innerlijkst leven; deed ie, in schijn gewoon, z'n krant- en vertaalwerk, alsof er niets met hem gebeurd was. Alleen sprak ie bijna niet meer. Al z'n werk deed ie af in de achterkamer, waar 't bed van Louise precies moest blijven staan, zooals 't gestaan had toen ze leefde. Nu sliep hij er in.

II.

In Maurice was een smartleven gerijpt, waarvan ie nooit vermoed had dat een mensch 't zou kunnen doorstaan. 't Visioen van de wapperende smartevlaggen tegen 'n bloed-roode lucht was werkelijkheid geworden. Vroeger in zijn onstuimig jong schrijvers-verlangen, om vooral maar te kunnen dramatiseren, had ie begeerd, dat er ééns iets verschrikkelijks

met hem gebeuren mocht; dat 't leven ééns plotseling op hem zou aanstormen met woeste vlagen van geweldige tragiek; dat ie zich dan zou vereenzamen in een stil weemoeds-gevoel. Dan zou ie ook, in z'n eenzaamheid, heroïsch z'n trotsche smart dragen, van de menschen áf, en toch in 't leven staan zonder 'n klacht te verkreunen. Dat leek hem toen van verre zoo bezien, 'n goddelijken weedom, 'n kruis, waartegen 'n bleek gedoornd gezicht krampte van pijn in versmoorde snikken. Dat leek hem van een schoone droefnis, ééns zóó geslagen te worden door 't leven, en zoo de smartdeiningen over de donkere en lichtende menschen-zee te zien branden in storm, te hooren loeien in angsten, dat ieder huiverde behalve de zóó hevig geteisterde. Dan zou alle bewogenheid en alle menschelijke zwakte uit hem zijn; dan zou hij door den donkeren nacht de torenklokken hooren luien, en als geschrei van giganten zou 't zingen door de duisternis, in breedten val van klankdreunen. En hij zou de stad zien stuiptrekken onder de hoog in de lucht uitzingende stemmen van de torens alom. Maar hij wou ook staan beluisteren de levensmuziek, 't gegons in de straten, 't klankzingen hoog in de lucht, en geen rilling van ontroering zou aan zijn eenzaamheidskracht iets ontnemen. In z'n verstilde ziel, zoo geteisterd dat ze niet meer weenen kón, zou hij den rouw van al de lijdenden en smartelijk-geslagenen meevoelen. Z'n stem zou troost zijn, alleen troost, en hij zou zich geven zonder de kleinste bijbedoeling, en toch altijd met z'n ziel in de eenzaamheid zijn. Hij snakte toen naar 't schrikkelijk gebeuren van iets, dat hem zou brengen met één slag op dat plan van grootsch-onbewogen leven, waarin ie de afzondering kwam te voelen als een wijding van 't allerhoogste bestaan.

Als hij die stille ontroeringen kreeg en zijn verlangens allemaal zouden ijzig bleek uitgesidderd en gestorven zijn, dan eerst zou ie zich heelemaal aan z'n kunst kunnen geven. Want dan was ie boven al z'n passies uit, ook boven z'n werk. Dan zou 't snikken stillen in z'n gemartelde ziel. Zijn smart-kracht zou bovenmenschelijk worden. Er zou geen cynisme en geen

spot, geen droefnis en jubel meer in 'm leven. En toch zou ie de huivering van het noodlot op de ziel van z'n luisteraars overbrengen, in demonische ontzetting.

En nu had ie verloren wat hem 't allerliefste was onder de menschen, Louise, zijn teere, tengere, stil-melancholieke Louise, die vrouw van zoo innig beheerscht liefdes-verlangen.

Waar was dat teer-gracieuze en die goddelijke liefde van haar oogen nu heen? Begreep ie 't wel goed? Begreep ie wel dat 't leven, 't wreede hevige leven Louise van 'm weggerukt, en hem tot 'n versuften krankzinnige had geslagen? O! dat de ontroeringen hem vernielden, dat hij alle heugenis verloor! Alles was toch dood voor hem. Hij hoorde de menschen wel gonzen, maar wat er gezegd werd verstond hij niet. Hij zag loopen, lachen, schreien, praten,.... 't was stemgeklank en geschuiifel. Maar wat wouen die menschen toch? Waarom deden ze allemaal zoo druk, zoo gejaagd? O! wat 'n innig-dwaze harlekinade, dat geloop en gesjouw door de stad, die groote broeiende stad. En tusschen al dat gehos, dat geratel, geroep en geschreeuw, hoeveel smartgillen werden er niet gesmoord? Wat was 't leven nu toch voor hem van een eindelooze droefnis, altijd maar smart.... smart....

Nu was er die schrikkelijke levens-schok, waar ie altijd, in z'n artistiek weedom-begeeren, zoo naar verlangd had. Maar bij Soonbeek's dood al, was ie 't heel anders gaan beseffen, bemerkte ie plots, dat 't vaag voorvoelen van een verlangen naar zoo'n hevige gebeurtenis, nog heel andere sensaties schiep dan hij gevoeld had op 't moment van de gebeurtenis zelve. Dadelijk zag ie in, dat zoo'n eenzaamheids-verlangen een onmenschenlijke verheffing wou wezen, een zich buiten 't leven plaatsnemen. En z'n kunst juist had noodig dat eeuwig-tragische kontakt met 't leven. Toen Flora afscheid van 'n nam, voelde ie weer een schok, een krampsidder van iets heel dieps binnen in zich, zei ie tot zich zelf: daar is 't feit!.... 't Kwelde hem hevig; maar er was niet die smartelijk-verheven droefenis in 'm, die hij dacht te zullen ondergaan. — De kwelling schroeide onrust in 'm alsof ie telkens opzag tegen 'n kleurig doorvlam-

den lap, die hem de oogen pijnde. En ook was er een altijd terugkeerende en weer voorbijschietende herinnering, náást die kwelling : dat Flora de macht bleek te hebben tóch buiten hem te kunnen.

En als vogelzwermen in voorjaerstocht, zoo suisde om z'n hoofd heen 't blanke geruisch van dat vroegere gedachte-leven, doorleving van uren, waarin zij zich zoo allerintiemst had gegeven en hij haar telkens had afgeweerd.

Toen was Louise gestorven.... 't allervreeselijkste, en nu wás die schok er, maar toch nog weer heel anders dan ie zich in z'n eindeloos weemoeds-begeeren had voorgesteld. 't Staren naar 't leege bed gaf 'm angst en huiver. Hij voelde hoe er iets in z'n eigen leven was aangeraakt door vreemde, kille onzichtbare handen.... en hoe er iets duisters vlak langs hem was gegaan.... de dood! —

Meestal dacht en onderging hij niets meer, geen smart, geen ellende, geen weemoed. Die weemoed, waarvan ie zich toen iets zoo snikkends-schoons had voorgesteld hij bestond niet. Alles alleen was léeg, angstig, benauwend-leeg. Maar ook dát gevoel vergroeide weer.

'n Week na z'n suf-leven van onontroerbare geheugenloosheid, hinderde hem ieder geluid. De wereld met haar gewoel gaf 'm 'n walg. Hij deed maar iets, wíl ie scheen te bestaan. — In z'n stille, werkeloze uren leefde ie alleen met Louise, zijn slank-teere Louise, zag ie haar goud-donkre oogen, hoorde ie haar zwakte-stem 't liedje-van-lentevreugd zingen in de gouden lucht. — Vooral 's nachts bemijmerde hij ieder van haar gebaren, haar gezegde woorden. Telkens nam ie 'n stukje van 'r kleeren, hing dat vlak voor z'n oogen en bleef 't uren lang bestaren en bestreelen. En dan sprak ie met haar, zacht, doodelijk zacht. Maar van niemand kon ie hebben, dat haar naam genoemd werd. 'n Week daarvóór had ie er juist naar gesnakt, dat men van haar zou spreken. — Zoo verzonk ie al meer in z'n denkebeeldig, uitputtend samenzijn met Louise. —

Vreemd vond ie 't bijwíjlen nu, dat hij zoo ver afstond van Flora. In één stad leefde ze nu beiden, hij zonder vrouw, zij

zonder man. En toch in hem zeer diep de overtuiging, dat ze door den dood van Louise nog verder van elkaar geraakt waren dan vóór dien tijd. — Hij liep door leven met 'n zwaar-gewonde ziel, wel zonder kreun en kerming, maar toch ellendig-desolaat en vereenzaamd. Zij, triest en verlangend, maar angstig gebonden aan haar gelofte! In hem wel verlangen om haar te zien, maar alleen om over Louise te spreken. Hij besepte nauw, dat ze hem was blijven liefhebben. 't Kon 'm ook niets schelen. Tusschen hen in stond niet meer alleen 't sterfgezicht van Soonbeek, de glimlachmond maar ook 't tenger-bleeke, uitgeteere gelaat van Louise nu. Op afstand leefde Flora mee 't leven, de smart van Maurice, zelf vemartelend in 'r gelofte; en Maurice leefde met Louise en Flora, de twee vrouwen, die hij nooit meer terug zou zien. —

Hij werkte voort aan zijn kranten, plichtmatig, verdoken in 't besef, dat hij voor Kareltje arbeiden moest. Maar zoodra ie thuiskwam, zat ie weer voor 't achterkamer-raam, vlak bij z'n tafeltje, waarop zij z'n eerste werk had zien worden.... Daar droomde ie roerloos voor zich uit, luisterend naar 't boomgeruisch en de dreunende orgeltonen, die van de benedenburen òpzongen. —

Nu, de laatste weken, zong er een stille rustige smart in hem, die niet meer woest-geweldig uitstuipte in verwenshende ellende van eigen en ander bestaan, maar als een hooge melancholie, al 't gegrom en de uitbarstings-vlagen bedwong en bijéénsmoorde tot 'n donkre noodlots-onderwerping. Met niemand ging ie meer om. Z'n ouê vrienden, de Roevers, hadden hem geschreven, gevraagd of ze 'm mochten bezoeken. Hij wankelde even van vreemde pijn, zweeg, en verscheurde den brief.

Diewertje was als 'n moeder voor Kareltje. Toen ze 'm voorsloeg voor goed bij 't ventje te blijven, keek hij haar eerst schuw aan, maar stemde dadelijk in. — Hij voelde aan alles, dat ze 't kind innig liefhad. Ze bezoende z'n kleine pootjes, z'n snuitje, z'n oogjes, in altijd spontane hartelijkheid. — 't Was 'n verzoek, dat diep uit haar ziel kwam. Nu ging ie

ook meer van Dieuwertje houën. Als ze met Kareltje op den schoot speelde, dan klankte in de spreek-poginkjes van 't ventje voor hem 't zwakte-stemmetje van Louise. Dat deed hem huiveren, en toch vond ie 't heerlijk. —

III.

Toen Maurice op 'n middag thuiskwam, trapte ie achter de straatdeur op 'n koerant in kruisband. — Op z'n achterkamer, waar de boomen van de brouwerij-tuin droef ruischten, scheurde ie 't blad los. Hij las een met rood potlood omstreept artikel over z'n boek, een uiting vol spontane geestdrift van een zeer aanzienlijk kritikus. Hij zou een groot kunstenaar worden, en dát eerste boek losse proza-zangen gaf reeds veel. — Hij las, las, maar de blijdschap-ontroering bleef weg. Nu kwam er roem, maar Louise was dood. Nu kwam er bewondering, maar zij was er niet. Louise! Louise! Overal zocht hij haar. Hij bleef onontroerd, kil voor alles. Nu die krant daar. Nooit had ie gedacht zoo onverschillig, met bijna walging en weerzien, te kunnen staan tegenover zijn werk, zijn kunst en wat men er van zei. Al die roem, die opgewondenheid, wat was ze leeg, voorbijgaand; maar nooit voorbijgaand z'n liefdes-begeeren, en nooit wat de goud-donkre oogen van Louise hem voordroomden. Hij bleef dood voor de wereld.... Misschien zou zij éven stil gejuicht hebben, nu de erkenning kwam, na veel smaad en pijniging, van 'n zoo onverwachten kant. Zij zou hem misschien hebben aangekeken met die openbloeiende oogen zoo droef, zoo goddelijk-droef en zacht, en ze zou niets gezegd hebben van de helsche angsten, waarin zij was ondergegaan door uitputtende vermoeyenis en aftobberij.

Hij stond naast 'r bed, en gooide de krant op het tafeltje bij 't raam. Nu overschreide de verlatenheid hem zoo wanhopig, dat ie niets anders voor zich zag dan een doorzwirrelde duisternis. — Hij kon niet blijven alleen, in die droeve, vale kamer nu, met 't zingende, vreemde boomgeruisch achter de

ruiten. De snikken vlijmden weer door z'n hoofd. Hij was dood, dood voor alles.

's Middags wipte ie even bij de Hoenders in, ze zeggend, dat Diewertje, die uit was met Karel'tje, niet om hem moest wachten met eten. Weduwe Hoenders en Aaltje hielden hem even aan de praat. — Ze zagen Maurice bijna niet meer. Iedereen vermeed ie schuw. En Aaltje was toch de eenige van wie hij kon dulden, dat ze over Louise sprak, wijl ie heel diep voelde, hoe echt en innig zij van zijn vrouw had gehouden. Van Louise's dood af, sprak ze met niemand meer over haar droomen. Buurvrouwen weigerde ze uitleggingen te geven; en heel 't geheimzinnig gebaar, dat haar beheerschte bij 't spreken, alsof ze altijd van 'n donkren schrik iets vertelde, was verstard in 'n doffe, ziellooze beweging. Ze bleef heel stil, zag heel bleek, en keek alsof haar een kind was afgestorven.

Alleen Ko deed als altijd.

Terwijl de vrouwen Maurice nog wat vroegen van Karel'tje, stond Ko z'n jachtgeweer te bemorrelen. Telkens keek ie den gepolijsten loop in, haalde ie nerveus den trekker op-en-neer met knakkende knettergeluidjes. Maurice luisterde naar de gedempte verdriet-stem van Aal. Ze wou nu graag weten of de jongens bij z'n moeder kwamen inwonen. Maar Maurice kon geen stom woord zeggen. Hij wist nauwelijks wat Frans, wat Dorus en Dolf deden. — Hij zat nu weer op 't gore bed, tegenover de kachel, en 't geraas van zes honden joeg om hem heen. 't Kneutje op de tafel in z'n kooi sprong weer mallotig van z'n stokje naar 't grondje. En weer rook Maurice de armoevervuiling. De oude vrouw, nog kras en pienter, strikte de linten van 'r chenillen mutsje weer los en vast, als de honden al te dol haar beefloozen schoot omrenden. D'r zilverflitsig haar, waarin lichtglansen beverig verdoken, fladderden weer losjes om haar ooren en uit 't mutsje. Toch sprak ze niet meer zoo vurig van haar beestenliefde tegen Maurice, nu ze z'n willooze triestheid zag.

Maar Ko hinderde die zwijging.

— As me van de duufel spreekt.... rammele se poote!....

nie moesie? We hadde 't nog d'r net over jou! Kom amise! wees d'r nou 'n vent!.... Seg d'r veur je neus weg.... wanneer je 'n dagje mee gaat jagen.... heb d'r nou ereis fidusie in!.... je bent d'r toch geen merkies de Carebas!

Telkens klepperden korte knakstootjes van 't haan-overhalen tusschen z'n zinnnetjes in, loerde ie met één oog, z'n hoofd schuin tegen z'n schouder gedrukt, in den loop....

Maurice bleef zwijgen. Maar Aal kon niet verdragen, dat Ko zoo luchtigjes sprak.

— Heb jij dan geen sielement?

— Sielement? haha! lachte ie met kleine kriebelige pret-schokjes — toch altijd sooveel as d'r op de neus van 'n spin gaat, hé?.... Allo, Mignon! kourage! ik seg d'r.... 'n mins heb d'r niet 't eeufige leefte! Vandaag jij.... morrege *ik*.... We kijke allemaal 't hoekie om.... As Hein je in de gate krijgt, ké-je niese! Dan sé-je ook nie kwestie van 't kwedraat.... *jij* hout de nul!.... Wat hamer! daar kan-je gaar niet op swamme, amise!.... Wacht, daar schiet me wat in me pet!.... Ik heb d'r Floortje.... m'n achternichie gesien.... gisteren op de Hoogesluis.... tjonge! tjonge! wat 'n rond-bórstige vrouw wordt dat! So dik heb ik d'r nooit van me leefte gesien!.... As 'n prinses loopt ze d'r bij!.... die klakhoed!.... dat trekt je op je pontdeneur! Soo! Soo!

Hij lachte weer met z'n stuiperige schokjes, en hing z'n geweer tegen den groezel-vuilen wand. Plots krijschte ie met schelle woedestem naar de rondspringende honden:

— He, Hannes, leelijk knolgewas!.... hier jij.... haal es de pet van de baas!.... gauw as 'n keballero! Soo, soo! Kijk es de kleine Dolly.... God zal mijn 'n vrachie geefe.... Z'n neus siet d'r bleekies, moesie!

Kleine Dolly, 't ergst vertroeteld terriërtje, half ingemaft op den broeierigen schoot van weduwe Hoenders, schrok op bij de schal-stem van Ko, en bromde dadelijk. Z'n bekje trilde nerveus óp; vijandig loerden z'n donkre felle oogjes. Dat beviel Ko, lust als ie plots kreeg in fijn geterg. Strak keek ie Dolly aan, geheimzinnigde z'n bleeke hand over z'n grooten

neus, maakte stappen achter- en vooruit, de beenen hoog optrekkend als 'n dronken pelikaan. Dolly, gesard door 't kijken en de wilde angstige gebaren, bleef kwaardaardiger grommen, den bijt-bek opengezenuwd in gift. —

Ko, doodleuk op Maurice aanstappend, vroeg of ie wist, dat Dolly zoo goed versjes kon opzeggen.

— Plaag 'm nou niet, smeigelde vrouw Hoenders, haar grol-stem smeekerig verzachtend, hij is 'n zoete snoetie.... 'n poeteloerikie.... 'n poelepetaatje.... 'n engel!....

Telkens kneep ze 'm bij ieder vlei-woordje 't grom-dreigende bekje dicht, zoende hem op 't angstig-trillende neusje, terwijl Ko z'n pelikaan-stappen in moorddadige grilligheid bleef afdansen. Even ertusschen in smakte ie wat woeste scheldwoorden over de andere honden, die om 'm heen drongen. Hannes stond droef met de pet van den baas in den bek, wachtte sullig tot ie geroepen werd. Maar Ko liet hem staan als 'n melankolieken kruier, die 'n borre!tje te veel op heeft, en z'n vracht niet kwijt weet te worden.

— Nou amise, mot je toch d'reis hooren.... hoe d'r die Dolly rijmt.... daar sta je paf van! paf! Spottend, met wat aangejaagde stappen, liep ie naar den schoot van z'n moeder, boog voor Dolly met komieken eerbied. Dolly, bevend van angst en drift, één pootje opgetrokken, keek wild naar Ko's gebaren. Bij iederen lolklank, die hij uitstootte, spitste Dolly de oortjes, krampzenuwden de mondspieren, dat 't tandvleesch bloot lag en de blanke bijtertjes uithaakten, gifte woede-drift los in al dreigender gebrom. Maar Ko sarde door, kalm, zeker, begon met dreun van versjes-opgezeg :

— Hoe-dankbaar-is mijn-kleine....?....

— Hrrrr! hrrrr!.... gromde Dolly, bevend van stuipangst..

— Hò-ònd! heel goed,.... hoor je Maurice?!

En toen weer naar de bevende Dolly :

— Voor beentjes en voor....?....

— Brrrr!.... Brrrr!....

— Bróód! verduidelijkte Ko treiterig-leuk. En dadelijk weer :

— Hij kwispelstaart en danst in 't....?

— Rrr.... Rrrrr! Rrrrr!

— Rrond.... Rrrond! heel braaf.... En springt op mijnen...?

— Schrr.... rrr.... rrrr! woedde Dolly giftiger.

— Schooot!.... braaf zoo.... braaf zoo! juichte Ko. Nou amise.... kent ie Van Allefe of niet? — Woef-woef, woef-woef! zong ie, en plots schoot Dolly in woede op 'm af, om hem in de kuiten te bijten, den bek van 'n vreeselijke gift doorkrampt. Maar dadelijk greep Ko 't beestje bij z'n voorpooten en liet z'n drift uitspartelen in de lucht.

— Braaf zoo, klakhoed!.... je kent je werk.... loerepoetie.. snottedoerekie!.... jij bent d'r 'n frisch knolgewas!....

Dolly, nu in angst, hangend tusschen de handen van z'n sarrenden baas, schuimbekte van al heviger woede, roeide met z'n achterpootjes de lucht in, als 'n dol beest uit 'n duivels-mythologie.

Ko kon hem nu niet loslaten, want zoodra Dolly voelen ging, dat ie neergezet werd, zou ie met gift toeschieten, en, happen, happen zonder genade. — Daarom ging ie weer stap voor stap, pelikanerig-grappig naar den schoot van de ouê vrouw terug, die plots 't razend-opgetergde beestje bij 't nekje greep, en met zoete naampjes en vleierige, vertroetelende klankwoordjes z'n kopje in de diepte drukte, om 'm zoo tot bedaren te brengen.

— Soo, soo! nou heb moesie d'r deurluchtigheidje!.... Liever bange Ko as dooie Ko.... Wat jij, amise!.... jonge, jonge.... wat ben ik in m'n sas.... Wat hamer!.... As je jagen mag met baron Palangs van Hoogesande, en je hebt de gevoelige eer 'n schot hagel van zoo'n hooge in je kuite te krijgen, dan piep je ook niet van nul-komma-punt! Watte? Nou jij, klakhoed!

— Blaas je toch niet zoo op, snauwde Aal, — zie je nou niet dat Maurice je gedaas niet sette kan.... 't is fermeus.... Nee, wacht Maurice.... 'n bakkie lekkere koffie. Zé is dádelijk klaar.... En hou jij nou op met je flauwsies!

— Flauwsies? ik heb d'r schik in.

— Natuurlijk, jij wel.

— Natuurlijk jij wel?.... Wa sou 't!.... God zal mijn 'n schaaap geefe!.... Ik lus d'r nou alexter met kuresou, en 'n ander liefertje in 't groen! Wa sou dat.... ik hou d'r van ete en van lol.... ik ben d'r 'n dienaar des buiks.. en as Moses thuis was, wier ik vast filetroop, al most ik met sés kinnebakke één felestijntje verslaan!....

— Maar jonge, wou de oude vrouw in 't midden brengen.

— Maar jonge? Wat maar? wat maar? Kom schipper Floor! Vaar door!.... ik weet m'n weetje wel! Die eet d'r s'n eigen soo vol as 'n mut!.... en nou wil se mijn nie sniks make.... Daar zal je naast loope!.... Goeie genade!.... ik ben d'r pimpleks van!....

— Da's 'n saak die seker is, grolde nu de oude vrouw van 'r stoel, met de gekalmeerde Dolly, die ronddraaide en traag-verlekkerd zich 'n plaatsje woekerde op haar schoot — maar jij hoof nie....

— Hoef nie? onderbrak ie weer — ik hoof alles!.... 'n mensch is geen katestaart! Wat hé-je d'r an, soo te legge piekeniere as Meries!.... daar wordt je maag niet sterker van!.... Ik wil me smoking nog nie aflegge!.... Je mot d'r sóó lache dat je snuit d'r glimt as van 'n bruinvisch in de Iersche see!.... En hij kijkt d'r as 'n geschrokke kraai, die s'n vlerk verlore hep!.... Is dát menschelijk! keballero, dat is nie-sniksigheid. —

Maurice wachtte op 't kopje koffie, om Aal in haar opdringerige gulheid niet te pynen. Hij voelde zich weer van loomheid overkropen. 't Vervuilde bed en de piasgrappen van den levenslustigen Ko, hoe walgde 't hem! En nu weer dat losse gepraat over Flora.... 't bracht 'n angstige mijmering, 'n wild verlangen in 'm om haar even te zien, haar tenminste z'n ontzettend smartgevoel uit te schreien over Louise.

Stiller verzonk ie in z'n bang gepeins. En Ko al joliger er tegen in, voor zichzelf den plicht voelend, Maurice te moeten afleiden.

— Kijk d'r Hannes nou es snuffele!.... Hij ruikt dat er rijst staat te borrele.... Seg wijf, jij kijkt d'r ook al soo groen

as 'n grasveld.... Potsalderju, seit Roeleveldt, de boterblomme hange je nog de kiese uit!.... As ik d'r morrige wat te doen krijg.... sijn d'r hier m'n jadjes! Wat hamer! Dan seg je ook nie: mijn 't kwartje, jij de pop!.... Mot je me nou nog tikeneere! Ik heb d'r fidusie, en ik hou d'r fidusie. Ikke bin d'r nou eenmaal een van 't bofenste bussie!.... Kijk Meries, me niefte hoed.... 'n echte Iteljaansche, segge ze bij Keré.... met 'n deuk van tante Sien. En as je d'r van achter 'n tik op geeft.... springt d'r van fóóre 'n angebrand porsje makeroni uit! soo Iteljaansch is tie!.... Nou, en ik zal d'r kafiaar in me harses krije, as ik d'r morge geen vijftig kenijne tippele laat.... sal je 'n klàp hoore.... god sal mijn 'n schaap geefe!..

— Heer in den hemel, schel riep nu Aal, hou toch je tas dicht, die honden maken je dol!

— Dol?.... Siene hou je stok vast, wie doe-je wat?.... Sullie soeke de rijst-berg mins! Se wete hun weetje wel.... hè poelepitanekie!.... is d'r dat 'n menheer van Kerebas?.. hier mot je sijn met je snuifert!.... Soo.... soo!.... je besnuffelt de windrichtinge frkeerd! hier jij knolhannes.... en jij knokepiet!.... wacht, daar hij je Dolly ook.... de bali wordt t'r te klein.... vérsies segge?.... Hoe-dankbaar is me kleine....?

— Hrrr.... hrrr!.... dreiggromde dadelijk uit de koppen-drom vreters, Dolly.

— Goed soo, lachte Ko, z'n Münchausen-neus bejeukend, ik wou d'r je geheuge es toesse!.... keballero! goed soo! jij heb d'r geen kafiaar in je honde-harses!....

Maurice dronk z'n kopje leeg, voelde zich al droever verstillen. Zacht groette ie vrouw Hoenders, Aal en Ko, en stapte de trap af, om wat rond te zwerven aan den stillen schemer-Amstel.

E I N D E.